

ΣΑΒΒΑΣ ΑΓΓΕΛΙΔΗΣ

Θέμα αρχής η άρση του εμπάργκο από ΗΠΑ

Η άρση των απαγορεύσεων που έχουν επιβληθεί στην Κύπρο από τις ΗΠΑ θα συμβάλει στο να δοθεί επιπρόσθετη αξία στην επιλογή αγοράς εξοπλισμού από τις ΗΠΑ, τονίζει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο υπουργός Άμυνας. Στον απόηχο της άτυπης συνάντησης των Ευρωπαίων ΥΠΑΜ, ο Σάββας Αγγελίδης αναφέρεται στην ανάγκη συμβολής της Ε.Ε. στη θαλάσσια ασφάλεια, αλλά και στην εισήγησή του η Ανατολική Μεσόγειος να χαρακτηριστεί θαλάσσια περιοχή ενδιαφέροντος με παρουσία πλοίων των κρατών μελών. Ο κ. Αγγελίδης είναι ιδιαίτερα επικριτικός με μερίδα αποστράτων της Ε.Φ. **Σελ. 8**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ

Το Νέο Κύμα θα επηρεάσει το 2023

«Το Νέο Κύμα αποτελεί τη δεύτερη ευκαιρία για να φτιάξουμε ένα σύγχρονο κράτος, με βιώσιμα λυμένο το Κυπριακό, με μία οικονομία διαφορετική από τη σημερινή και μια κοινωνία ίσων ευκαιριών, βασισμένη στη δημιουργικότητα», λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο Κωνσταντίνος Χριστοφίδης, σημειώνοντας πως μέσα από τον καταρτισμό ενός φιλόδοξου σχεδίου με επιστημονική τεκμηρίωση θα παρουσιάσει το επόμενο διάστημα το σχέδιο για την «Άλλη Κύπρο». **Σελ. 10**

ΠΑΙΔΕΙΑ

Τα 4 σημεία που φέρνουν κρίση

Οι εξετάσεις Τετραμήνιων, το Σχέδιο Αξιολόγησης των Εκπαιδευτικών, η νέα δομή της ΟΑΠ και η απόφαση των δημόσιων πανεπιστημίων να δεχτούν φοιτητές με κριτήριο την επιτυχία σε διεθνείς εξετάσεις, προκαλούν τριγμούς στο ήδη τεταμένο κλίμα. Οι τοποθετήσεις της ΟΕΛΜΕΚ προκάλεσαν την αντίδραση του Υπουργείου Παιδείας. **Σελ. 15**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ

Τι συζήτησαν Μητσοτάκης-Μέρκελ

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης δεν είναι ο πρώτος Έλληνας πρωθυπουργός που συναντά η Άγκελα Μέρκελ. Θέλει, όμως, να είναι, όπως είπε –σε συνέντευξή του στη FAZ–, «αυτός που παρουσιάζει μια νέα Ελλάδα». Αυτή ήταν και η βασική στόχευση της επίσκεψης στο Βερολίνο. Η κ. Μέρκελ ήταν πλήρως ενημερωμένη για τις πρώτες 50 ημέρες διακυβέρνησης της Ν.Δ. και για την ταχύτητα με την οποία κινείται ο κ. Μητσοτάκης. **Σελ. 18**

Στόχος εξαγορά 10 ξενοδοχείων στο Βαρώσι

Τ/κ μεσίτης βολιδοσκοπώσε την οικογένεια Λόρδων εκ μέρους τουρκικής εταιρείας για τουριστική επένδυση

Μετά την εκστρατεία της λεγόμενης κυβερνήσης των Κατεχομένων υπό τον «ΥΠΕΞ» Όζερσαι για εποικισμό της περικλείστη πόλης των Βαρωσίων, Τ/κ κτηματομεσίτες προσέγγισαν Ε/κ ιδιοκτήτες μεγάλων περιουσιών για να βολιδοσκοπήσουν τις προ-

θέσεις τους, αν επιθυμούν δηλαδή να 팔ήσουν τμήματα ή και ολόκληρες περιουσίες. Μέλος των οικογενειών Λόρδου, με το οποίο επικοινωνήσε η «Κ» επιβεβαίωσε τα τηλεφωνήματα, λέγοντας μας ότι Τ/κ μεσίτης του τηλεφώνησε, πληροφωρώντας τον ότι

μεγάλη τουρκική εταιρία ενδιαφέρεται να αγοράσει δέκα ξενοδοχεία στο Βαρώσι. Ο κ. Λόρδος απάντησε στον Τ/κ μεσίτη ότι «ούτε με ένα δισεκατομμύριο ευρώ». Ανάλογες κρούσεις, όπως είπε ο ίδιος στην «Κ», έχουν γίνει και σε άλλους Βαρωσιώτες και

το επόμενο διάστημα θα διαφανεί ποιες θα είναι οι προθέσεις του καθενός. Ο δήμαρχος Αμμοχώστου Σίμος Ιωάννου ωστόσο σε παρέμβαση του στην «Κ», προτρέπει τους δημότες του να μην προχωρούν σε πωλήσεις των περιουσιών τους. **Σελ. 3, 4**

Ξενοδοχεία Ε/κ ιδιοκτησίας στη χρυσή αμμουδιά της περικλείστης πόλης των Βαρωσίων έβαλαν στο στόχαστρο Τούρκοι επιχειρηματίες με σάζοντα στην ουσία τον Κουντρέτ Όζερσαι και αντάλλαγμα την «προεδρία» των Κατεχομένων, τον προσεχή Απρίλιο.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Στο τρενάκι του τρόμου ΔΗΣΥ-Προεδρικό

Το δημοσίευμα του OCCRP και η επικοινωνιακή διαχείριση που ακολούθησε το Προεδρικό κατέδειξαν πως κυβέρνηση και ΔΗΣΥ βρίσκονται κάτω από ισχυρή πίεση. Σε αυτό το πλαίσιο και η συνάντηση μάλιστα Άντρου-Νικόλα ενίσχυσε τις ανησυχίες πως στήνεται κοινό μέτωπο της Αντιπολίτευσης απέναντι στους κυβερνητικούς χειρισμούς μέχρι και το τέλος της πενταετίας. **Σελ. 6**

ΑΚΕΛ-ΔΗΚΟ

Με εσωκομματική ουρά η συνάντηση

Η δημοσιοποίηση της μυστικής συνάντησης Άντρου Κυπριανού και Νικόλα Παπαδόπουλου προκάλεσε ποικίλες συζητήσεις. Γίνεται λίγους μήνες πριν από το εκλογικό συνέδριο του ΑΚΕΛ, κινητοποιώντας τις συζητήσεις για το τι σκέφτεται να κάνει ο κ. Κυπριανού. **Σελ. 7**

Brexit: έξι σενάρια έως την «ώρα μηδέν»

Μετά τον Οκτώβρη τι;

Ο Βρετανός πρωθυπουργός Μπόρις Τζόνσον έχει δηλώσει ότι προτιμάει να φύγει η Βρετανία με μια επεξεργασμένη συμφωνία για το Brexit, αλλά εάν αυτό αποτύχει θα είναι έξω από την πόρτα ούτως ή άλλως. Οι εχθροί του έχουν ορκιστεί ότι θα απομακρύνουν την πιθανότητα εξόδου χωρίς συμφωνία. **Σελ. 21**

Το άνοιγμα Μακρόν προς τη Ρωσία

Η Οσι Πολιτική της Γαλλίας

Ενισχυμένος από τη σύνοδο των G7, φαίνεται να ξεδιπλώνει τις ηγετικές του δυνατότητες Γάλλος Πρόεδρος. Ο Μακρόν μοιάζει να αναβιώνει τις προσφυλίες από την εποχή του Ντε Γκωλ γαλλικές φιλοδοξίες για μια ανεξάρτητη Ευρώπη με μεγαλύτερο ρεαλισμό. **Σελ. 22**

Αναρχία και ανομία στον Ακάμα

Σκουπίδια, γουρούνες, σκόνη και ανασφάλεια στο εθνικό πάρκο

Ο πνεύμονας της χερσονήσου του Ακάμα πνίγεται καθημερινά στη σκόνη που προκαλούν οι γουρούνες και τα αυτοκίνητα. Οι χωμάτινοι δρόμοι είναι πολύ στενοί, ενώ από τη μια πλευρά υπάρχουν βράχοι και πέτρες και από την άλλη χάσκει ο γκρεμός. Τα σκουπίδια που αφήνουν οι κατασκηνωτές και οι επισκέπτες είναι

εμφανή στα πλείστα παραλιακά σημεία. Αυτοσχέδιες τουαλέτες, αντίσκηνα κάθε μορφής και φουκούδες συνθέτουν το σκηνικό της ανομίας. Στις περισσότερες παραλίες δεν υπάρχουν σηματοδότες ώστε να μην εισέρχονται τα ταχύπλοα σκάφη με αποτέλεσμα να διατρέχουν άμεσο κίνδυνο οι λουόμενοι. **Οικονομική, σελ. 4**

Ολοκληρωμένη πρόταση ΠΙΣ για ΓεΣΥ

Θα παρουσιασθεί στη συνάντηση με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας

Με συγκεκριμένες εισηγήσεις υπό μάλης θα πάει στο Προεδρικό και στη συνάντηση με τον Νίκο Αναστασιάδη η ηγεσία του Παγκύπριου Ιατρικού Συλλόγου. Σε μια προσπάθεια άρσης του αδιεξόδου με τον ΟΑΥ ο ΠΙΣ έχει ετοιμάσει ολοκληρωμένη πρόταση για το ΓεΣΥ. Η «Κ» έχει στη διάθεσή της την πρόταση που

ετοίμασε η Deloitte, η οποία τοποθετείται με συγκεκριμένες εισηγήσεις στους έξι βασικούς πυλώνες του ΓεΣΥ. Σκοπός των εισηγήσεων η στήριξη του Συστήματος Υγείας, η αποφυγή κατάρρευσης των δημοσίων νοσηλευτηρίων, αλλά και η αναβάθμιση των υπηρεσιών υγείας για τους πολίτες. **Σελ. 9**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Ο Βρετανός κωμικός Τζον Κλιζ στην «Κ»

Στο κατώφλι των 80 πια ο Τζον Κλιζ μοιάζει να κινείται με άνεση μεταξύ ζωής και θανάτου. Ο διάσημος Βρετανός κωμικός Τζον Κλιζ μιλάει στην «Κ» για το χιούμορ και την πολιτική ορθότητα με αφορμή την παράστασή του στο Ηρώδειο στις 20 Σεπτεμβρίου. **Ζωή, σελ. 1**

ΒΙΒΛΙΟ

Κυπριακό. Μια κοινωνιολογία του προβλήματος

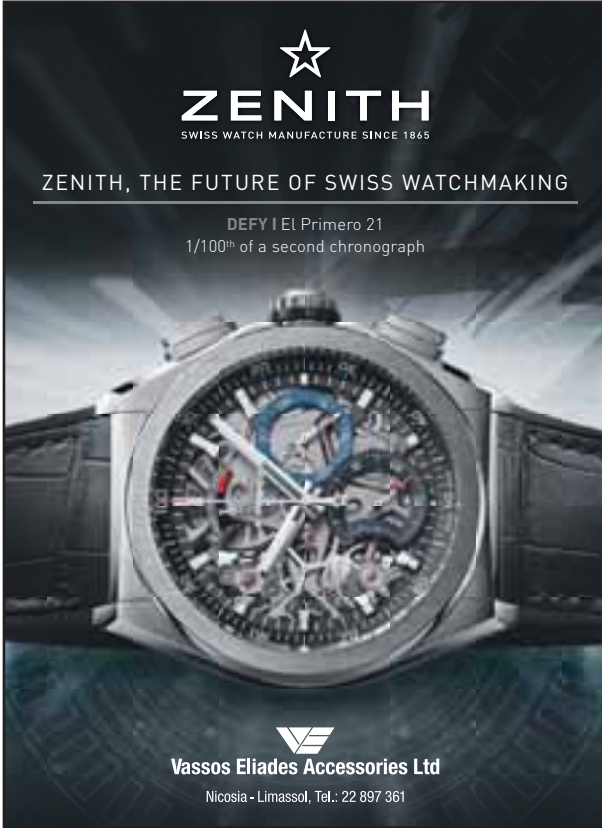
Η βασική αναλυτική κατηγορία που διέπει το βιβλίο του Γρηγόρη Ιωάννου «Ο Ντενκτάς στο Νότο. Η κανονικοποίηση της δικτομησης στην ελληνο-κυπριακή πλευρά» είναι οι διαφορετικές τάσεις και εκφράσεις αυτού που ονομάζεται δικτομισμός. **Ζωή, σελ. 3**

ΧΟΡΟΣ

«Χίλιες Γέννες» μεταξύ ζωής και θανάτου

Η χορογράφος Μαρίνα Πογιατζή μιλάει για την παράσταση «Χίλιες γέννες» που διερευνά το δίπολο «γέννηση-θάνατος». Η Μαρίνα λέει στην «Κ» στόχος της χορογραφικά δεν ήταν να τα αποδώσει κυριολεκτώντας, αλλά με διάθεση εξερεύνησης, ασχολήθηκε με τις έννοιες μεταφορικά. **Ζωή, σελ. 5**

ΑΡΘΡΟ

Γράφει ο ΠΕΤΡΟΣ ΖΑΡΟΥΝΑΣ

Οι αλήθειες πίσω από τη συνάντηση Ερντογάν Πούτιν

Ενας επικοινωνιακός Ερντογάν ρωτούσε με απορία τον Πούτιν αν το Su-57, που έβλεπε μπροστά του, πετάει και αν οι Ρώσοι θα πουλούσαν στη χώρα του τέτοια αεροσκάφη. Η ερώτηση φανέρωνε την άγνοια του κ. Ερντογάν. Μόνο 10 πρωτότυπα υπάρχουν και ουσιαστικά η μαζική τους παραγωγή αργεί, αφού η ανάπτυξή τους δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί. Όχι τυχαία ο κ. Πούτιν πρότεινε Τούρκοι πιλότοι να δοκιμάσουν το παλιό Su-30! Ούτε καν το ήδη επιχειρησιακό Su-35 το οποίο έχουν παραδώσει ήδη στην Κίνα και πούλησαν και στην Αίγυπτο. Από τα πιο πάνω καταδεικνύεται ότι η επικοινωνιακή παράσταση του κ. Ερντογάν είχε άλλους σκοπούς και όχι την αξιολόγηση του Su-57. Ο πρώτος σκοπός είναι η πίεση προς την πλευρά των ΗΠΑ για τερματισμό της αναστολής της συμμετοχής της Τουρκίας στο πρόγραμμα των F-35. Να σημειωθεί ότι η συμμετοχή αυτή θα τερματιστεί οριστικά τον Μάρτιο του 2020 όταν ολοκληρωθεί και η παράδοση από την τουρκική πολεμική βιομηχανία όλων των εξαρτημάτων των F-35 που έχει αναλάβει να κατασκευάσει. Καθόλου τυχαία ότι η ανάπτυξη των πυραύλων S-400 από το τουρκικό προσωπικό επί του τουρκικού εδάφους προγραμματίζεται για μετά τις 2 Ιανουαρίου του 2020. Μέσα στους επόμενους 4 μήνες η Τουρκία θα επιδιώξει την παραλαβή των F-35 και την επιστροφή της στο πρόγραμμα παραγωγής με αντάλλαγμα τη μη ανάπτυξη των S-400. Επιπρόσθετα η Τουρκία σκοπεύει να αξιοποιήσει την αμερικανική πρόταση για συμφωνίες ελευθέρου εμπορίου που θα επιτρέπει την ουσιαστική αύξηση του διμερούς εμπορίου της με τις ΗΠΑ. Σε αυτό σκοπεύει η Τουρκία. Με στόχο να πετύχει σημαντικά ανταλλάγματα παριστάνει ότι έχει δίδην άλλες επιλογές και ότι ενδιαφέρεται για τα ρωσικά Su-35 και τα ανέτοιμα Su-57. Εκτιμώ πως μία τέτοια αγορά δεν είναι εφικτή αφού θα οδηγούσε σε χρόνο μηδέν σε εφαρμογή των κυρώσεων CAATSA από τις ΗΠΑ με ολέθριες επιπτώσεις για την Τουρκία. Σε επιβεβαίωση των πιο πάνω ο Αμερικανός ΥΠΑΜ απέρριψε την όποια

σκέψη για παράδοση των F-35 στην Τουρκία και παράλληλη αποθήκευση ή μη ανάπτυξη των S-400.

Πέραν όμως από το διαπραγματευτικό παιχνίδι με τις ΗΠΑ η επίσκεψη Ερντογάν αποσκοπούσε στη διασφάλιση της θέσης της Τουρκίας και των στρατιωτών της στην Ιντλίμπ της Συρίας. Αυτή τη στιγμή 150 Τούρκοι στρατιώτες ευρίσκονται αποκλεισμένοι από τον συριακό στρατό στο παρατηρητήριο Νο9 παρά το χωριό Μόρεκ. Ο κίνδυνος να συλληφθούν και να γελοιοποιηθεί η Τουρκία και ο Ερντογάν προσωπικά είναι άμεσος. Ήδη έχουν υπάρξει οι πρώτες ηχηρές παραπτήσεις πέντε Τούρκων στρατιγών που διαφωνούν με την πολιτική Ερντογάν στη Συρία. Στην περιοχή του Μόρεκ έσπευσε, μετά από τηλεφωνική έκκληση του Ερντογάν προς τον Πούτιν που προηγήθηκε της επίσκεψης στη Μόσχα, η ρωσική στρατιωτική αστυνομία προς αποτροπή συριακή ενέργειας κατά των Τούρκων. Στις δηλώσεις που ακολούθησαν τη συνάντηση Πούτιν – Ερντογάν στο διεθνές αεροδρόμιο Zhukovskiy όπου και η αεροπορική έκθεση οι δύο άνδρες επέμειναν στις θέσεις τους. Ο μεν Πούτιν τόνισε ότι προέχει η ασφάλεια του συριακού στρατού και των ρωσικών εγκαταστάσεων και προσωπικού στη Συρία από τις επιθέσεις των ισλαμιστών. Ο δε Ερντογάν ανέδειξε την ασφάλεια του τουρκικού στρατιωτικού προσωπικού και την ασφάλεια των αμάχων. Ο Ερντογάν φαίνεται να έδωσε νέες υποσχέσεις στον Πούτιν για υλοποίηση των υποχρεώσεων της Τουρκίας, όπως προκύπτουν από τη συμφωνία του Σότσι με αντάλλαγμα την προστασία των τουρκικών δυνάμεων στη Ιντλίμπ από τις συριακές δυνάμεις. Οι δύο άνδρες θα ξανασυναντηθούν σε 15 μέρες στην Άγκυρα στο πλαίσιο της διαδικασίας της Αστάνη. Η κατάσταση είναι ρευστή και επικίνδυνη, καθώς την επομένη της επίσκεψης Ερντογάν συριακά μαχητικά έριξαν βόμβες έξω από τον μαντρότοιχο του τουρκικού στρατιωτικού παρατηρητηρίου Νο10.

Ο κ. Πέτρος Ζαρούνας είναι διεθνολόγος. Διετέλεσε γραμματέας του Γεωστρατηγικού Συμβουλίου της Κ.Δ. την περίοδο 2014-2018.

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ

Τα κοστούμεια των νέων Επιτρόπων και το παλιό ταξίδι του Μπάιντεν στη Λευκωσία...

Κοστούμει... Επιτρόπου έχουν ράψει κάποιες κυρίες, ενδεχομένως και κάποιοι κύριοι, αλλά δεν είναι σίγουρο ότι θα το φορέσουν. Η Λήδα Κουρσουμπά ως γνωστόν αποχωρεί από τη θέση της και αφήνει κενό σε δύο χαρτοφυλάκια: Επίτροπος Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού και Επίτροπος Νομοθεσίας. Στον Λόφο τις τελευταίες ημέρες έγινε χαμός, όπως μου λέει πηγή μου που γνωρίζει από τα αιτήματα που έφθαναν πανταχόθεν από υποψήφιους. Άλλοι αυτοπροτεινόνταν για διορισμό μέσω γνωστών και φίλων, άλλοι μέσω τηλεφωνημάτων και άλλοι ζητώντας συνάντηση...

Σύμφωνα με μία πληροφορία πρόταση ονόματος έγινε και από στέλεχος κόμματος της αντιπολίτευσης! Μαθαίνω ακόμα πως λόγο στην επιλογή φέρεται να έχει και ο Φούλης, ο οποίος ετοιμάζεται για θεαματική επάνοδο και δραστηριοποίηση.

Ο Healthy, σύμφωνα με όσα μαθαίνω ακούει, αλλά δεν απαντά, αρνούμενος να δεσμευτεί, ιδιαίτερα μετά το τεράστιο ενδιάφρον που συγκεντρώνει το πόστο της Κουρσουμπά. Είναι και ο μισθός καλός και οι καιροί δύσκολοι... Μέχρι προχθές από τον Λόφο δινόταν η εντύπωση ότι τελικά θα διοριστούν δύο Επίτροποι, κάτι που είχε επισιμάνει ως ανάγκη και η Λήδα Κουρσουμπά και φαίνεται πως ασπάζεται και η κυβέρνηση. Τα ονόματα των τυχερών αναμένονται να ανακοινωθούν σύντομα αλλά ο Healthy έχει ζητήσει να τηρηθεί σιγή ιχθύος. Ο ίδιος δεν αποκαλύπτει το παραμικρό για το θέμα και αφήνει να τους τρώει όλους η αγωνία...

Από τον Λόφο μαθαίνω πως στις λίστες που έχει μπροστά του ο Healthy αυτή την περίοδο ξεχωρίζουν δύο. Στη μία βρίσκονται τα ονόματα των υποψηφίων για πλήρωση των θέσεων Επιτρόπων και στην άλλη οι πιθανοί αντικαταστάτες του Χάρη. Ο υπουργός Οικονομικών αποχωρεί, σύμφωνα με όσα ακούω, μάλλον τον Νοέμβριο, οπότε ο Healthy νιώθει πως έχει ακόμα χρόνο για τον αντικαταστάτη του. Αντίθετα οι αντικαταστάτριες ή αντικαταστάτες της Λήδας θα πρέπει να ανακοινωθούν σύντομα, γιατί η πολυδύναμη Επίτροπος κανονικά μας αποχαιρετά στις 8 Σεπτεμβρίου.

Μια και μιλάμε για Επιτρόπους, με αγωνία αναμένει και η Στέλλα Κυριακίδου, μαζί με

«**Άντε** με το καλό να μας ξανάρθει σαν πρόεδρος!»

όλους τους άλλους Επιτρόπους της Ε.Ε. για να μάθουν το χαρτοφυλάκιό τους. Η νέα εβδομάδα θα είναι καθοριστική για τον διαμοιρασμό των χαρτοφυλακίων, αφού η πρόεδρος Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν αναμένει ακόμα να ξεκαθαρίσουν κάποια ονόματα Επιτρόπων για να αποφασίσει ποιος Επίτροπος θα λάβει ποιο χαρτοφυλάκιο. Πάντως, και στη δεύτερη συνάντηση που είχε η Στέλλα Κυριακίδου με την κυρία πρόεδρο επιβεβαιώθηκε πως υπάρχει και «χημεία» και συναντίληψη και «κέφι» για συνεργασία. Η τελική λίστα με τους Επιτρόπους και τα χαρτοφυλάκιά τους αναμένεται να ξεκαθαρίσει τέλος της νέας εβδομάδας ή αρχές της επόμενης.

Στελέχη των οργανώσεων των αποδήμων φέρονται να έχουν δυσανεστήσει από εκφρόνιστο κόμματος με τον οποίο συνομιλήσαν. Οι θέσεις που διατύπωσε στο Κυπριακό τους βρίσκουν, όπως επιώθηκε, αντίθετους και προκάλεσε την αντίδρασή τους. Και αυτό δεν φαίνεται να είναι η πρώτη φορά...

Αννυσυρία προκάλεσε στη Λευκωσία το tweet του πρώην συμβούλου του Τραμπ Γιώργου Παπαδόπουλου για την επίσκεψη του Τζο Μπάιντεν στην Κύπρο το 2014, ενώ ήταν αντιπρόεδρος του Ομπάμα. Όπως ίσως θυμάστε ο Τζο Μπάιντεν είχε επισκεφθεί τον Healthy στο νοσοκομείο Mount Sinai όπου νοσηλεύο-

ταν, ενώ κατά την επίσκεψή του στην Κύπρο έγινε δεκτός με μεγάλες τιμές και ανέπτυξε μεγάλη φιλία με την προεδρική οικογένεια της Κύπρου. Έκτοτε θεωρείται και προσωπικός φίλος του Healthy. Όπως έγραψε ο γνωστός για τις περιπέτειές του στις ΗΠΑ Γιώργος Παπαδόπουλος: «Αν νομίζετε ότι ο Μπάιντεν είναι διεφθαρμένος λόγω των επαφών του με τους Κινέζους, περιμένετε να μάθετε τι προσπάθησε να πετύχει μέσω αξιωματούχων στην Κύπρο κατά τη διάρκεια της επίσκεψής του ως αντιπρόεδρος. Δύο λέξεις: Ένεργειακές επιχειρήσεις».

Η αννυσυρία που προκλήθηκε στη Λευκωσία, όπως μαθαίνω, δεν είναι γιατί υπάρχει κάτι μεμπτό για τις ενέργειες του τότε αντιπρόεδρου και φίλου μας, Τζο αλλά για το ενδεχόμενο να εκπληκεί η Κύπρος στη νέα αντιπαράθεση που εξυφαινεται στις ΗΠΑ. Ο Τζο φιγουράρει ως το φαβορί για τον αντίπαλο του Τραμπ στις επόμενες προεδρικές εκλογές, οπότε τα πράγματα σοβαρεύουν... «Μόνο αυτό δεν ήθελε ο Αναστασιάδης, ιδιαίτερα αυτή την περίοδο» ανέφερε πηγή μου από τον Λόφο.

ΚΟΥΙΖ: Ποιος προσπαθεί πολύ ώστε ο υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ που το Φθινόπωρο επισκέπτεται την Ελλάδα να εντάξει στο πρόγραμμά του και την Κύπρο; Και δηλώνει μάλιστα αισιόδοξος;

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πριν στην «Κ»

1.ΙΧ.1939

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΕΟ ΠΟΛΕΜΟ: Ο ραδιοφωνικός σταθμός της Βαρσοβίας μετά την ανακοίνωση των προτάσεων του κ. Χίτλερ ανεκοίνωσε εις ιδιαίτερον εκπομπήν ότι η πολωνική κυβέρνηση δεν είναι δυνατόν να θεωρήσει τις προτάσεις ταύτας ως βάσιν διαπραγματεύσεων.

Η πολωνική κυβέρνηση πιστεύει ότι εφ' όσον τίθεται ως όρος προκαταρκτικός η άμεσος επιστροφή του Ντάντσιγκ εις την Γερμανία, δεν μπορεί να γίνη λόγος περί ελευθέρων διαπραγματεύσεων. [...] Εξ άλλου, αρμοδία γερμανική προσωπικότης εδήλουν περί το μεσονύκτιον ότι δεν υπάρχει πλέον περιθώριον διά την αποδοχήν των γερμανικών προτάσεων. Κατά πληροφορίας εκ Βερολίνου, ο Γερμανός καγκελάριος κ. Χίτλερ θα συγκαλέσῃ αὐριον (σήμερον) ἑκτακτο συνεδρίασιν του Ράιχσταγκ διά να απευθυνθῇ δι' αὐτοῦ πρὸς ολόκληρον τον Γερμανικὸν λαὸν περί των αποφάσεων του ὅσον ἀφορᾷ τον τρόπον της ρυθμίσεως της γερμανοπολωνικής διαφοράς.

ΓΕΡΜΑΝΟΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ: Η γερμανοσοβιετική συμφωνία έχει σημασίαν μόνον ως μέσον ασκήσεως πίεσεως επί των κρατῶν εκείνων και ιδίως της Πολωνίας, που ἐξακολουθοῦν ν' ἀνθίστανται εις τας αξιώσεις της ἐθνικοσοσιαλιστικής πολιτικῆς εις την Ανατολικήν Ευρώπην. Κατά μίαν ἀναλλοίωτον, παλαιὰν μέθοδόν του, το Ράιχ θέλει να διδῇ πάντοτε εις το κράτος που ἐπορθαλμιά την ἐντύπωσιν ότι ἀπεμονώθη ἢ ἐνυκλώθη, διά να το κάμῃ να αποκτήσῃ βαθμιαίως συναισθήσιν της ἀδυναμίας του και να χάσῃ το ηθικόν του.

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ / Γράφει ο ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ

Με άριστα το 10

1 Στην ζωή. Πώς τα φέρνει η άτιμη. Η Healthy που αποκαθήλωσε τον Τάσσο με την πλωτή μονάδα, να το αποκαθλώνουν τα βίντεο και τα πάρτι.

2 Στα νιντζάκια. Αυτό με τα χελωνάκια δεν το πολυκατάλαβα. Ο Αβέρωφ είναι ο προστάτης τους ή ο δήμεός τους στην Αργάκα; Μάλλον το πρώτο αν και με το υψηλόν μικρόν, που θα έλεγε και η Μαντάμ Σουσου, ποτέ δεν ξερείς.

3 Στην αδιάβροχη. Μπορεί να κατηγορούμε πολλούς για το στυλ τους, αλλά η Ειρήνη έδωσε μαθήματα στον καταρράκτη της Κρήτου Τέρας. Σικ σέξι μαγιό, επιμελώς ατημέλητο wet look και αδιάβροχο μακιγιάζ. Και όλα αυτά, αφού πέρασε ποτάμια, γκρεμούς και σπηλιές. Φετίχ και σεξ απίλ.

4 Στο ενδιαφέρον. Οι G7 πρώτη φορά είχαν τόσο ενδιαφέρον. Η Μελάνια και granny Μπριζίτ, ο Καναδός πρωθυπουργός, και το τρελό ζεύγος από τη Βραζιλία, όταν μαζευτούν σε γκλάμουρ χώρο, όπως αυτόν της Γαλλίας, κάνουν τους αστέρες του Χόλυγουντ να μοιάζουν με πρωταγωνιστές σειρές του Γεωργίου.

5 Στο τρελό αγόρι. Είναι και ο Μπόρις. Μετά τον Γέλτιν η Ευρώπη απέκτησε ξανά έναν άτακτο ηγέτη με το ίδιο όνομα. Και είναι μόνο η αρχή. Τζόνσον & Τζόνσον.

Wet look... και όποιος αντέξει.

6 Στο μπαλάκι. Η Κεντρική και να θέλει δεν μπορεί να δώσει τα ονόματα των ΠΕΠ που έχουν ΜΕΔ. Λίγο το GDPR, λίγο η μη αρμοδιότητα, η μπάλα είναι στη Βουλή, αν θέλει να παίξει αυτό το παιχνίδι Δημητράκη. Αν δεν θες μην πετάς την μπάλα σε άλλο γήπεδο, γιατί μπορεί να σου έρθει γκολ από τα εκατό μέτρα. Έχεις και μια επιστολή στο γραφείο σου.

7 Στην Εικόνα. Θυμάστε που ο Γιαννάκης όταν έγινε ΥΠΕΞ ονομάστηκε σε ένα βράδυ Ιωάννης; Πανίκο το σκέφτηκες λίγο το Παναγιώτης;

8 Στις επιτυχίες. Η στήλη έλειπε σε διακοπές και δεν μπόρεσε να συγχαρεί τον γενικό εισαγγελέα για την τελευταία, μετά από πολλές άλλες, νίκη του στα δικαστήρια με την αθώωση των Μπουλούτα και Σία. Ο καημένος ο Ρίκκος τι να κάνει άραγε;

9 Στα γένια. Βέβαια αυτές οι νίκες του Κωστάκη είναι νίκες και της στήλης, η οποία πάντα πίστευε στις δυνατότητές του, αλλά όταν εμείς τις καταγράψαμε μας έλεγαν «αγορασμένους», «πιασμένους» και «προκατέιλημμένους». Δικαιωμένους δεν θα μας πουν.

10 Στην γκαντεμιά. Όχι Healthy μου, κανείς δεν θα σε πιστέψει πως όλα τα κακά μάς βρήκαν φέτος μετά που ήρθε ο Μπισσοτάκης. Τα κακά με τον Κυριάκο έπονται όταν θα αρχίσει να μας παίρνει πίσω φοιτητές και να μας κλέβει διαβατήρια από τους πύργους μας.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθυντής: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ
Αρχισυντάκτης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ήταν έως και αναμενόμενο πως το ερντογανικό μπλοκ των ντιβέλοπερ θα ενδιαφερόταν για να μετατρέψει την περίκλειστη σε Μαϊάμι με καζίνα. Ο Κουντρέτ Οζερσάι θεωρείται ο πολιτικά καταλληλότερος ατζέντης της όλης επιχείρησης.

Ψάχνουν να αγοράσουν 10 ξενοδοχεία στο Βαρώσι

Τ/κ κτηματομεσίτης βολιδοσκοπήσε την οικογένεια Λόρδων για εξαγορά στην περίκλειστη εκ μέρους τουρκικής εταιρείας

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Το άνοιγμα της περίκλειστης πόλης των Βαρωσίων, πέραν των άλλων ζητημάτων που ανακύπτουν και αφορούν το καθαρά πολιτικό κομμάτι και της κατάφωρης παραβίασης σειράς ψηφισμάτων του ΟΗΕ, άνοιξαν και κύκλο συζήτησης σχετικά με την πώληση ε/κ περιουσιών σε τουρκικά κατά κύριο λόγο επιχειρηματικά κέντρα. Τα κέντρα αυτά είναι λογικό να επιθυμούν να εκμεταλλευτούν περιουσίες, ιδίως στο παραλιακό μέτωπο της πόλης. Έτσι το τελευταίο διάστημα, μετά και τις διαδικασίες που εκκίνησε ο Κουντρέτ Οζερσάι για άνοιγμα της πόλης υπό τ/κ διοίκηση, Τ/κ μεσίτες ή εκπρόσωποι Τούρκων επιχειρηματιών προσέγγισαν Ελληνοκύπριους ιδιοκτήτες μεγάλων περιουσιών για να βολιδοσκοπήσουν τις προθέσεις τους, αν επιθυμούν δηλαδή να πωλήσουν τιμήματα ή και ολόκληρες περιουσίες. Μέλος των οικογενειών Λόρδου, με το οποίο επικοινωνήσε η «Κ», επιβεβαίωσε τα τηλεφωνήματα, λέγοντάς μας ότι Τ/κ μεσίτης του τηλεφώνησε, λέγοντάς του ότι μεγάλη τουρκική εταιρεία ενδιαφέρεται να αγοράσει δέκα ξενοδοχεία στο Βαρώσι. Το μέλος της οικογένειας απάντησε στον Τ/κ μεσίτη με τη χαρακτηριστική φράση «ούτε

Τις τελευταίες ημέρες Ε/κ επιχειρηματίες και κάτοχοι περιουσιών προσεγγίζονται από Τ/κ για βολιδοσκοπήση των προθέσεών τους σχετικά με την πώληση ξενοδοχείων ή άλλων περιουσιών.

με ένα δισεκατομμύριο ευρώ», πράγμα που εξέπληξε τον μεσάζοντα. Ανάλογες κρούσεις, όπως είπε στην «Κ», έχουν γίνει και σε άλλους Βαρωσιώτες και το επόμενο διάστημα θα διαφανεί ποιες θα είναι οι προθέσεις του καθενός και εν πολλοίς εξαρτάται από τις διαθέσεις και την κατάσταση του καθενός από αυτούς. Είπε, δε, ότι σε κάθε περίπτωση η περιουσία της οικογένειας στην Αμμόχωστο είναι αδιαπραγμάτευτη, η πόλη ανήκει στους Βαρωσιώτες, έτσι ήταν και έτσι θα μείνει.

Να υπάρξει αντίδραση
Ο νομικός Αχιλλέας Δημητριάδης μιλώντας στην «Κ» σχετικά με το ζήτημα είπε ότι πρέπει να υπάρξει κάποια αντίδραση στις κινήσεις που γίνονται για άνοιγμα των Βα-

Κάποια ξενοδοχεία στην περίκλειστη χρησιμοποιούνται ως καταλύματα ανάπαυσης και διακοπών από τους στρατιωτικούς και τις οικογένειές τους από το 1974.

Τούρκοι και Τ/κ δημοσιογράφοι ποζάρουν μπροστά από το ξενοδοχείο Golden Sands την Πέμπτη, με τον Κουντρέτ Οζερσάι, στη μέση, ο οποίος παριστάνει πλέον τον γκαουλάιτερ των Βαρωσίων.

ρωσίων και η μόνη αντίδραση, όπως τόνισε, που μπορεί να υπάρξει σε θέμα διεκδίκησης είναι προσφυγή με σχέδιο στην «Επιτροπή Ακινήτων» για απόλεια χρήσης και αποκατάστασης της περιουσίας. Στο Βαρώσι, όπως εξήγησε ο κ. Δημητριάδης, δεν υπάρχει χρήστης, ο οποίος να ισχυρίζεται ότι είναι δική του η περιουσία, σε αντίθεση με τις άλλες περιοχές των Κατεχο-

μένων. Για τούτο, μπορεί ο ιδιοκτήτης να ισχυριστεί ότι αν ανοίξεις την πόλη και αφού έχω κάνει αίτηση για την περιουσία μου θα πρέπει να μου το δώσεις πίσω, «αν δεν το κάνεις αυτό, τότε δεν υπάρχει πραγματική θεραπεία, κάτι που παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα».

Ο κ. Δημητριάδης θεωρεί ότι οτιδήποτε γίνεται στα Κατεχόμενα,

ως υποτελής τοπική διοίκηση της Τουρκίας, χρεώνεται στην Τουρκία, εξ ου και ότι η Τουρκία είναι υπόλογη για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η «Επιτροπή Ακινήτων», σε ερώτηση αν μπορεί να σταθεί διεθνώς ο κ. Δημητριάδης απάντησε ότι ως αποτέλεσμα της υπόθεσης Δημόπουλου το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο την αποδέχθηκε ως εσωτερικό έν-

δικο μέσο της Τουρκίας. Άρα αυτό που πρέπει να εξεταστεί πια είναι η αποτελεσματικότητα αυτής της επιτροπής, όχι η νομιμότητά της. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι κάτοχοι περιουσιών θα πρέπει να τακτοποιήσουν τα ζητήματα που αφορούν τις περιουσίες τους, υπό την έννοια ότι θα πρέπει οι τίτλοι ιδιοκτησίας των φυσικών προσώπων να μεταβιβαστούν σε ζώντες κληρονόμους κτλ. Εάν δε αφορά νομικά πρόσωπα, εταιρείες κτλ., τότε αυτές οι εταιρείες θα πρέπει να επικαιροποιήσουν τα στοιχεία τους. Για τούτο θα πρέπει οι ιδιοκτήτες να προβούν σε διορισμούς διευθυντών, μετόχων και άλλες ενέργειες, ώστε να έχουν δικαίωμα απάιτησης. Ο κ. Δημητριάδης θεωρεί ότι πρέπει πλέον όλοι οι εμπλεκόμενοι θεσμικοί να ξεκινήσουν έναν δημιουργικό διάλογο, και οι κάτοχοι των περιουσιών να βάλουν σε τάξη τα της περιουσίας τους. Αφού γίνουν όλα αυτά, λέει, τότε θα αποφασίσουν πώς θα διαχειριστεί ο καθένας την περιουσία του, διεκδικώντας απόλεια χρήσης και αποκατάσταση.

Αχιλλέας Δημητριάδης (νομικός): «Σημαντικό οι κάτοχοι περιουσιών να τακτοποιήσουν σχετικά ζητήματα, π.χ. τίτλοι ιδιοκτησίας φυσικών προσώπων να μεταβιβαστούν σε ζώντες κληρονόμους κτλ.

Σίμος Ιωάννου (Δήμαρχος): «Ο Δήμος Αμμοχώστου απλώς προτρέπει τους δημότες του να μην προχωρούν σε πωλήσεις των περιουσιών τους», λέει ο νεοεκλεγείς δήμαρχος της πόλης.

Η κάθοδος λουτ θα κρίνει και το Βαρώσι

Από την πλευρά του ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Πρόδρομος Προδρόμου είπε ότι είναι ενήμερος για τη φημολογία αυτή, ωστόσο, δεν υπάρχει ακόμη συγκροτημένη ενημέρωση. Στο ζήτημα αυτό, όπως εν γένει στο Κυπριακό, είπε ο κ. Προδρόμου, την απάντηση θα την περιμένουμε μετά την Κυριακή, αν δηλαδή με την επίσκεψη της Τζέιν Χολ Λουτ προχωρήσει η διαδικασία και πάμε για συνομιλίες, και ότι αυτό το θέμα δεν θα υφίσταται πλέον. Το ουσιαστικό είναι, όπως χαρακτηριστικά είπε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος, να δούμε αν θα προχωρήσουν οι

διαπραγματεύσεις. «Σε περίπτωση που γίνουν συνομιλίες η Αμμόχωστος είναι δεδομένο ότι θα επστρέψει υπό ε/κ διοίκηση. Για την Αμμόχωστο ειδικά είναι κλειδί αν θα γίνουν διαπραγματεύσεις». Από την πλευρά του ο νεοεκλεγείς δήμαρχος Αμμοχώστου, Σίμος Ιωάννου, τόνισε ότι γνωρίζει ότι έχουν υπάρξει προσεγγίσεις. Από την πλευρά του ο Δήμος Αμμοχώστου, όπως λέει, αφού πρόκειται για ιδιωτικές υποθέσεις, δεν μπορεί να αναμειχθεί. «Ο Δήμος απλώς προτρέπει τους δημότες του να μην προχωρούν σε πωλήσεις των περιουσιών τους».

Ένα από τα διαμάντια της Αμμοχώστου το 1974 ήταν και το ξενοδοχείο GOLDEN SANDS, στην εξαγορά του οποίου προσβλέπουν τα τουρκικά κεφάλαια.

Σαν να υπήρχε μια κραυγή σιωπής παντού

Μαρτυρίες στην «Κ» Τουρκοκυπρίων δημοσιογράφων που μπήκαν την Πέμπτη στην περικλειστη πόλη μετά από 45 χρόνια

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Ο φωτογραφικός φακός επέστρεψε στην κλειστή πόλη της Αμμοχώστου, 45 χρόνια μετά την τουρκική εισβολή. Στις παραλίες που πριν από περίπου μισό αιώνα ξεχώριζαν οι αναλογικές φωτογραφικές μηχανές των τουριστών και όσων ήθελαν να απαθανάτισουν μια από τις ομορφότερες, τουριστικές περιοχές της Κύπρου, ο δημοσιογραφικός φακός τώρα εισήλθε για να αποτυπώσει ηλεκτρονικώς μια πόλη μνημείο απάνθρωπης ομηρίας αναγκαστικής εγκατάλειψης και προσφυγιάς. Μιας πόλης που λειτουργεί πια στα τουρκικά σχέδια σαν αιχμάλωτος προς ανταλλαγή ή και σαν επιχειρηματικό σχέδιο για τη δημιουργία ενός θερέτρου τύπου Μαϊάμι ή και Λας Βέγκας στην Ανατολική Μεσόγειο.

Σε μια περίοδο που τα βλέμματα είναι στραμμένα στη νέα προσπάθεια στο Κυπριακό και οι εξελίξεις τρέχουν η δεξιά «κυβέρνηση» Τατάρ, σε σύμπραξη με την Αγκυρα όπως αφήνεται να φανεί δρομολογεί το σταδιακό άνοιγμα της κλειστής πόλης της Αμμοχώστου. Τη στιγμή που πάνω στη «χρυσή άμμο» του Βαρωσιού στρώνονται τα νέα τουρκικά σχέδια, η «κυβέρνηση» διοργάνωσε μια πρώτη επίσκεψη στο Βαρώσι, με ομάδα Τ/κ και Τούρκων δημοσιογράφων που επιλέχθηκαν με μεγάλη προσοχή από το «Γραφείο Πληροφοριών» και παρά έντονες διαμαρτυρίες πολλών Τουρκοκύπριων δημοσιογράφων.

Το παρασκήνιο

Το εγχείρημα της επίσκεψης ξεκίνησε με αφορμή άρθρο γνώμης

Τη στιγμή που πάνω στη χρυσή άμμο του Βαρωσιού στρώνονται τα νέα τουρκικά σχέδια, η «κυβέρνηση» Τατάρ, διοργάνωσε μια πρώτη επίσκεψη στο Βαρώσι, ομάδα Τ/κ και Τούρκων δημοσιογράφων που επιλέχθηκαν από το «Γραφείο Πληροφοριών» και με γκαουλάιτερ τον Όζερσαι.

του διευθυντή της τ/κ εφημερίδας «Κίμπρις»: «Το Υπουργείο Εξωτερικών ανέβαλλε την επίσκεψη της Ένωσης Τύπου. Ανακοίνωσε ότι η είσοδος των δημοσιογράφων θα επιτραπεί μετά τις εργασίες της καταγραφής των περιουσιών», έγραψε πρόσφατα στη στήλη του ο έμπειρος δημοσιογράφος Αλί Μπατουράι, διαμαρτυρούμενος διότι το Βαρώσι έγινε χώρος περιήγησης Τούρκων επισήμων και εστίασε σε δύο σημαντικά ζητήματα. Πρώτον, εξωτερικεύσε την πικρία του για το γεγονός ότι εκπρόσωποι μιας ξένης κυβέρνησης, της Τουρκίας, το τελευταίο διάστημα φωτογραφίζονται και κάνουν επικοινωνιακό show στους δρόμους του Βαρωσιού,

τη στιγμή που οι ίδιοι οι Τουρκοκύπριοι δεν έχουν τη δυνατότητα να εισέλθουν στην κλειστή πόλη και δεύτερον, ήγειρε ζήτημα για το είδος της υποστήριξης και βοήθειας που θα δώσει η Τουρκία στην τ/κ πλευρά μετά το άνοιγμα του Βαρωσιού.

«Μια φωνή μέσα μου έλεγε»

Μια άλλη τ/κ δημοσιογράφος, η Φατμά Κισμίρ, υπήρξε από τους δημοσιογράφους που την Πέμπτη, λόγω και της δημόσιας παρέμβασης Μπατουράι κατόρθωσε να μπει στην περικλειστη πόλη. «Μας ζήτησαν να αποφασίσουμε σε 3 ή 4 ώρες να κάνουμε διαπίστευση για να πάμε στο Βαρώσι», σημειώνει

«Παρά τα χρόνια που έχουν περάσει και τα κτίρια που έχουν καταστραφεί, το Βαρώσι διατηρεί όλη τη δόξα του», λέει συγκινημένη η Φατμά Κασμίρ.

η κ. Κισμίρ και μιλάει για την εμπειρία της από την επίσκεψη: «Προσευχήθηκα έξω από την μεγάλη εκκλησία για την επιστροφή όλων στις οικίες τους. Μια φωνή συνεχώς μέσα μου έλεγε ότι έπρεπε να ζητήσω συγγνώμη και συγχώρεση.

«Σ' εκείνη την πόλη, ως δημοσιογράφος φωτογράφησα κάτι, το οποίο, δεν μπορούσε να περάσει απαρατήρητο. Πώς μπορούν τα αφυδατωμένα λουλούδια να αντιστέκονται στον πόνο ανάμεσα σε ερείπια και να μην ξεθωριάζουν; Ανοίγουν ξανά τα φύλλα τους. Περιμένουν ένα νέο άγγιγμα».

Λες και έφταιγα που πήγα εκεί! Σπασμένα παράθυρα, κτίρια που αποσυντίθενται, χόρτα, σημάδια που έχουν σβηστεί ή ακόμα διαβάζονται, λες και πρόκειται για πλατό μιας ταινίας», σημειώνει και προσθέτει: «Για μια στιγμή, νόμιζα ότι δεν μπορούσα να μιλήσω σαν τα ακίνητα στον περιβάλλοντα χώρο. Ήταν σαν να υπήρχε μια κραυγή σιωπής παντού».

Η κ. Κισμίρ μας επισημαίνει ότι κατά τη διάρκεια της επίσκεψης επιχειρήσε να ζωντανέψει στη μνήμη της εικόνες από το παρελθόν. Κατοικίες γεμάτες με ανθρώπους, ξενοδοχεία με τουρίστες, δρόμοι «ζωντανοί», μια άλλη Αμμόχωστος, ένα άλλο Βαρώσι: «Παρά τα χρόνια

που έχουν περάσει και τα κτίρια που έχουν καταστραφεί, το Βαρώσι διατηρεί όλη τη δόξα του», λέει συγκινημένη και καταλήγει: «Αυτή η άμμος περιμένει τους νόμιμους ιδιοκτήτες της. Οι πέτρες, τα σκουριασμένα σίδερα, λένε, «δεν θα σε κατηγόρησω, θα επιστρέψω στον παλιό μου εαυτό, αρκεί να επιστρέψεις».

Σε εκείνη την πόλη, ως δημοσιογράφος φωτογράφησα κάτι, το οποίο, δεν μπορούσε να περάσει απαρατήρητο. Πώς μπορούν τα αφυδατωμένα λουλούδια να αντιστέκονται στον πόνο ανάμεσα σε ερείπια και να μην ξεθωριάζουν; Ανοίγουν ξανά τα φύλλα τους. Περιμένουν ένα νέο άγγιγμα».

Γιατί δεν αξιοποιήθηκε η πρότασή μας για το Βαρώσι

Το «κατηγορ» τριών επιφανών Αμμοχωστιανών, των οποίων η εμπειριστατωμένη εισήγηση για την πόλη αγνοήθηκε

Αισθήματα αγανάκτησης, οργής, λύπης και απογοήτευσης εκφράζουν τρεις επιφανείς Αμμοχωστιανοί για την κατάσταση που δημιουργείται πέριξ των Βαρωσίων. Πρόκειται για τον πρέσβη Ε.τ. Θεόφιλο Β. Θεοφίλου, τον πρώην πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου Δημήτριο Χ. Χατζηχαμπή και τον πρώην Δικαστή του ΕΔΑΔ Γεώργιο Κ. Αρέστη, οι οποίοι εξέδωσαν σχετική ανακοίνωση στην οποία σημειώνονται και τα ακόλουθα σημαντικά: «Εκφράζουμε αγανάκτηση και οργή για τις νέες μονομερείς και παράνομες ενέργειες της τ/κ ηγεσίας στην περικλειστη περιοχή της Αμμοχώστου με ενθάρρυνση και υποστήριξη της κατοχικής δύναμης. Λύπη και απογοήτευση για την αδράνεια της κυβέρνησής μας και άλλων αρμοδίων που με την ολιγωρία και τις παραλείψεις τους άφησαν την πρωτοβουλία στους κατακτιητές δίνοντάς τους ακόμη μια φορά την ευκαιρία να προωθήσουν περαιτέρω τα άνομα σχέδιά τους σε βάρος της Κυπριακής Δημοκρατίας και των νόμιμων κατοίκων της Αμμοχώστου.

Αντί της επιστροφής της πόλης στους νόμιμους κατοίκους της όπως προνοούν η Συμφωνία Ψηφλού Επιπέδου της 19.5.1979 και τα Ψηφίσματα 550 και 789 του Συμβουλίου Ασφαλείας, γινόμαστε μάρτυρες νέων παρανομιών και παραβιάσεων

σε βάρος θεμελιωδών δικαιωμάτων τους. Οι εισβολείς που λεηλάτησαν συστηματικά όλη την πόλη, που οικειοποιήθηκαν και εκμεταλλεύονται παράνομα τα σπίτια και τις περιουσίες που βρίσκονται έξω από την περικλειστη περιοχή, ξεδιάντροπα και προκλητικά περιοδεύουν μαζί με τους υποτελείς τους την περικλειστη περιοχή προετοιμάζοντας την αρπαγή και τον σφετερισμό και των περιουσιών που γλύτωσαν μέχρι τώρα. Παραβιάζοντας περιφρονητικά το Σύνταγμα και τους Νόμους του κράτους, τα Ψηφίσματα των Η.Ε., τις Διεθνείς Συμβάσεις που κατοχυρώνουν τα ατομικά δικαιώματα, καταφρονώντας ξετσιπώτα κάθε έννοια δικαίου. Οι κατακτιητές που κούρσεψαν την πόλη μας, που την έκλεισαν στο συρματοπλέγμα και την κράτησαν όμηρο αφήνοντάς την να καταστραφεί και ερημωθεί από το πέρασμα του χρόνου και τα στοιχεία της φύσης, σε συνεργασία με τους Τ/κ άρπαγες και σφετεριστές θα την ανοίξουν και θα την προσφέρουν για ανάπτυξη σε ρέκτες Τούρκους επιχειρηματίες επειδή βρίσκεται στην «επικράτειά» τους.

Πριν δυο χρόνια, μετά την αποτυχία των συνομιλιών στο Κραν Μοντάνα, είχαμε ετοιμάσει και υποβάλει στους αρμοδίους τη γνωστή πρότασή μας για την επιστροφή της Αμμοχώστου. Μια νέα, εμ-

Πριν δυο χρόνια, μετά το Κραν Μοντάνα, είχαμε υποβάλει στους αρμοδίους τη γνωστή πρότασή μας για την επιστροφή της Αμμοχώστου. Για λόγους που μας είναι άγνωστοι η κυβέρνησή μας παρέλειψε να ενεργήσει όταν και όπως έπρεπε. Αυτό που δεν έκαμε νόμιμα η κυβέρνηση μας, το πράττει τώρα παράνομα η ούτω καλούμενη κυβέρνηση των Κατεχομένων, υπογραμμίζουν οι τρεις επιφανείς Βαρωσιώτες. Η φωτογραφία της περασμένης Πέμπτης, από την περικλειστη.

πλουτισμένη, ισορροπημένη αλλά και γενναιοδωρή για τους Τ/Κ συμπατριώτες μας που θα επωφελούνταν μεγάλως από την εφαρμογή

της. Κατά την παρουσίασή της είχαμε υπογραμμίσει και την τακτική σκοπιμότητα για την υποβολή της που θα προλάμβανε και παρεμπό-

διζε μονομερείς ενέργειες και νέα τετελεσμένα από μέρους της Τουρκίας. Η δική μας πλευρά δεν είχε τίποτε να χάσει ακόμα και σε περίπτωση απόρριψής της από την Τουρκία και την τ/κ ηγεσία. Εκείνοι θα έμεναν εκτεθειμένοι ενώπιον των Η.Ε., της Ε.Ε. και της διεθνούς κοινής γνώμης από την απόρριψη μιας τέτοιας πρότασης. Θα έμεναν εκτεθειμένοι ακόμη και στα μάτια μεγάλων μερίδας Τ/κ συμπατριωτών μας που θα στερούνταν των πολυλαπλών ωφελημάτων από την εφαρμογή της και πιθανό να αντιδρούσαν εναντίον της ηγεσίας τους. Και θα τους ήταν πολύ δύσκολο να όχι αδύνατο να προχωρήσουν με δικά τους μονομερή και παράνομα μέτρα για το άνοιγμα της πόλης μετά που θα είχαν απορρίψει μια πρόταση αυτού του περιεχομένου. Είχαμε τότε μια μοναδική ευκαιρία να ενεργήσουμε νόμιμα και εποικοδομητικά σύμφωνα με τις απαιτήσεις των Ψηφισμάτων του Σ.Α. και τη Συμφωνία Ψηφλού Επιπέδου. Η επίσημη υποβολή της πρότασης μας θα γέμιζε το κενό της διακοπής των συνομιλιών για περισσότερο από δυο χρόνια και θα συνέβαλλε στη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης υποβοηθητικού στην επανέναρξη τους. Για λόγους που μας είναι άγνωστοι και ακατανόητοι, η κυβέρνησή μας παρέλειψε να ενεργήσει όταν και

όπως έπρεπε και με τρόπο που θα ικανοποιούσε και τους Αμμοχωστιανούς. Αυτό που δεν είχε την πρόνοια και τη σοφία να κάμει η κυβέρνησή μας νόμιμα, σωστά και δίκαια το πράττει τώρα η ούτω καλούμενη κυβέρνηση του κατοχικού καθεστώτος εντελώς παράνομα, ενάντια στις πρόνοιες των Ψηφισμάτων του Σ.Α. και της Συμφωνίας Ψηφλού Επιπέδου καταστρέφοντας έτσι τις προσπάθειες οικοδόμησης εμπιστοσύνης και υποσκάπτοντας τις προοπτικές επανέναρξης των συνομιλιών.

Κάτω από την πίεση αυτής της πολύ επικίνδυνης κατάστασης, ζητούμε από την κυβέρνηση να εξηγήσει πειστικά γιατί δεν προχώρησε στην υποβολή της πρότασης μας παρά τις διαβεβαιώσεις που μας είχαν δοθεί και να αναλάβει, έστω και τώρα, την πρωτοβουλία των ενεργειών στο θέμα της Αμμοχώστου θέτοντας επίσημα στο τραπέζι την πρότασή μας με οποιοδήποτε προσέγγιση της υιοθέτησης ΜΟΕ για τη σύσταση επιτροπής τεχνοκρατών που θα περιέλθει την πόλη για να δει την κατάστασή της δεν αποτελεί λύση και δεν αφαιρεί την πρωτοβουλία από την άλλη πλευρά που πράττει ήδη από μόνη της αυτό που εισήχθηκε η πλευρά μας με τον κατάλογο των 21 ΜΟΕ.

FROM BRANCH LINE
TO ONLINE!

• ΠΛΗΡΩΣΕ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥΣ
• ΜΕΤΑΦΕΡΕ ΧΡΗΜΑΤΑ
• ΕΛΕΓΞΕ ΤΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΣΟΥ
• ΒΡΕΣ ΤΗΝ ΠΛΗΣΙΕΣΤΗΡΗ ΑΤΜ / ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ
• ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΕ /ΑΠΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΕ ΤΗΝ ΚΑΡΤΑ ΣΟΥ

ΚΑΤΕΒΑΣΕ ΤΟ ΤΩΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΛΑΥΣΕ ΜΙΑ ΠΙΟ ΑΠΛΗ ΚΑΙ ΕΞΥΠΝΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ.

HELLENIC BANK
MOBILE APP

Available on the App Store
GET IT ON Google Play

Ο μοχλός πίεσης και η ομοθυμία Αναστασιάδη-Ακιντζι

«Ασφάλεια-εγγυήσεις» και «πολιτική ισότητα», προώριεται να κρίνουν το μέλλον μιας ομοσπονδιακής λύσης περί τα τέλη 2019

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Τα κρίσιμα ζητήματα, «ασφάλεια-εγγυήσεις» και «πολιτική ισότητα», προώριεται να κρίνουν το μέλλον μιας ομοσπονδιακής λύσης περί τα τέλη του 2019 καθότι από την 9η Αυγούστου, στο Κυπριακό λειτουργεί ένα χρονοδιάγραμμα, με πλαίσια εντός των οποίων οι εμπλεκόμενες πλευρές καλούνται να συμφωνήσουν κυρίως στα δύο κεφάλαια κλειδιά που θα ανοίξουν την πύλη της λύσης εάν και εφόσον τα βρουν μέχρι τον Ιανουάριο του 2020, όταν θα δημοσιοποιηθεί και η έκθεση των Ηνωμένων Εθνών επί της οποίας θα εμφανίζονται όλα τα μέχρι εκείνης της συγκυρίας πεπραγμένα. Τούτέστιν, συμφωνία επί των όρων αναφοράς, τριμερής με τον γ.γ. του ΟΗΕ, άτυπη διάσκεψη και διάσκεψη που θα οριστικοποιήσει τη συμφωνία λύσης. Στην πορεία αυτή υπάρχουν αρκετά προβλήματα που θα μπορούσαν και να μην εμφανίζονται ως τέτοια, αν οι εμπλεκόμενοι εμφανίζονταν αποφασισμένοι να προχωρήσουν σε μια λύση, όπως είπε στην «Κ» ξένη διπλωματική πηγή. Η ίδια πηγή παρουσίασε ως παράδειγμα την «αποστολή Όζερσαί στο Βαρώσι», όπως χαρακτηρίστικά, σημειώνοντας ότι τη στιγμή που η κ. Λουτ βρίσκεται καθ' οδόν προς την Κύπρο σε μια προσπάθεια υλοποίησης του τελεταίου ψηφίσματος των Η.Ε., η παράνομη είσοδος στο Βαρώσι εγείρει ένα εμπόδιο στη διαδικασία λύσης. Σημαντικά προβλήματα παρατηρούνται και σε άλλα πεδία, ωστόσο, σε αυτά υπάρχουν μεγαλύτερα περιθώρια διπλωματικών ελιγμών. Αυτή η άποψη ξεχωρίζει τόσο στην Άγκυρα όσο και στην τ/κ ηγεσία, τη στιγμή που η στενή συνεργασία του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ, Τζέιν Χολ Λουτ επιστρέφει στην Κύπρο

για να κλείσει το κεφάλαιο των όρων αναφοράς. Εν μέσω σημαντικών εξελίξεων και σε αντίθεση με την Άγκυρα, στην οποία ξεχωρίζει ο τόνος της απαισιοδοξίας, ο Μουσταφά Ακιντζι διατηρεί τις ελπίδες του για μια γρήγορη διαδικασία λύσης.

Διαφορετικές προσεγγίσεις

Υπάρχει ομοθυμία στο τοπίο των όρων αναφοράς, διαπιστώνει πηγή στη Λευκωσία, η οποία προσθέτει ότι πρέπει να γίνει προετοιμασία καθότι τα στοιχεία είναι εκεί και είναι γνωστά. Η προετοιμασία χρειάζεται να γίνει ακόμα και στη διατύπωση, όπως μας λέξεθη, από την ίδια πηγή. Από την άλλη και για τον Μουσταφά Ακιντζι ακόμη εξακολουθούν να υπάρχουν οι κατ'άλληλες προϋποθέσεις για να ξεπεραστεί το αδιέξοδο αρκεί, όπως λέει δημοσίως, να επιθυμεί το ίδιο ο Νίκος Αναστασιάδης. Μέχρι την περασμένη Παρασκευή, παρά το γεγονός ότι υπογράμιζε ότι μέχρι στιγμής δεν έχει ξεκαθαρίσει το ζήτημα της τριμερούς συνάντησης και της άτυπης πενταμερούς διάσκεψης, η τ/κ ηγεσία εξακολουθούσε να στοχεύει και να ελπίζει για ένα θετικό αποτέλεσμα, το οποίο θα έρθει να αλλάξει με ριζικό τρόπο τα δεδομένα στο Κυπριακό.

Πιθανή επιτυχία των νέων επαφών των δυο ηγετών με τον γενικό γραμματέα του ΟΗΕ και της άτυπης πενταμερούς διάσκεψης θα άνοιγε τον δρόμο για μια τελική συνεννόηση στο Κυπριακό, η οποία θα οδηγούσε στα νέα δημοψηφίσματα, ενδεχομένως στα μέσα του επόμενου έτους, σύμφωνα με ενημερωμένη τ/κ πηγή. Ωστόσο, σε αντίθεση με την περίοδο 2015-2017, η τ/κ ηγεσία επιλέγει να κρατήσει «μικρότερο καλάνθι», με το σκεπτικό ότι η ε/κ πλευρά έχει τροποποιήσει τις θέσεις και τις διεκδικήσεις της

σε πολλά ζητήματα, γεγονός που έχει καλάσει το θετικό κλίμα στις συνομιλίες την τελευταία διετία.

Το τουρκικό χαρτί

Στην Άγκυρα το γενικό κλίμα είναι διαφορετικό. Η πλειοψηφία των Τούρκων διπλωμάτων και αξιωματούχων εκτιμά ότι Λευκωσία και Αθήνα έχουν λάβει προ πολλού τις αποφάσεις τους για το Κυπριακό και το ζήτημα της ΑΟΖ και ότι οι Έλληνες διπλωμάτες πιστεύουν ότι ένας ελληνοτουρκικός συνεταιρισμός στην Κύπρο δεν θα έχει μέλλον. Γι' αυτό τον λόγο, στη Λευκωσία ξεκίνησε η συζήτηση για εναλλακτικά σχέδια, ιδέα που δεν απορρίπτεται από την Άγκυρα, όπως δεν απορρίπτεται επισημως και η φόρμουλα της ομοσπονδίας. Βασική τουρκική επιθυμία είναι πλέον το ξεκαθάρισμα του τοπίου στο Κυπριακό, το συντομότερο δυνατόν, καθώς οι εξελίξεις στην ευρύτερη περιοχή τρέχουν με ιλιγγιώδεις ρυθμούς. Πρόκειται για το νέο μότο της τουρκικής διπλωματίας, το οποίο αναμένεται να ξεκαθαρίσει στα Κατεχόμενα, κατά τη διάρκεια της νέας επίσκεψής του ο Μεβλούτ Τσαβούσογλου. Ωστόσο, αυτά που εμφανίζονται ως η διπλωματική επιφάνεια της τουρκικής πολιτικής στο Κυπριακό επί της ουσίας έχουν πίσω τους και ουρά, η οποία έχει ένα βασικό στόχο: Να εξαναγκάσει τον Νίκο Αναστασιάδη να μην παρακαθίσει σε συνομιλίες ή ακόμα και τώρα που το έπραξε με την 9η Αυγούστου ως αρχή να τις εγκαταλείψει. Και αυτά που χρησιμοποιούνται ως ένας τέτοιος μοχλός είναι οι τουρκικές προκλήσεις στην ΑΟΖ και οι επί του εδάφους των Βαρσιών συντονισμένες παράνομες «επιχειρήσεις» ή και αποστολές Όζερσαί. Με την εκτίμηση αυτή που βρίσκει σύμφωνες και ξένες διπλω-

Αυτά που εμφανίζονται ως η διπλωματική επιφάνεια της τουρκικής πολιτικής στο Κυπριακό επί της ουσίας έχουν πίσω τους και ουρά, η οποία έχει ένα βασικό στόχο: Να εξαναγκάσει τον Νίκο Αναστασιάδη να μην παρακαθίσει σε συνομιλίες ή ακόμα και τώρα που το έπραξε με την 9η Αυγούστου ως αρχή να τις εγκαταλείψει.

«*Σε περίπτωση λύσης η επιστροφή σημαντικών εδαφών και περιουσιών στην ε/κ πλευρά θα πρέπει να θεωρείται δεδομένη, και αυτό παρά την πρόσφατη απόσυρση του χάρτη της τ/κ πλευράς*», σύμφωνα με τουρκική πηγή.

ματικές πηγές στη Λευκωσία, συμφωνεί και υψηλά ιστάμενη ε/κ πηγή η οποία δήλωσε στην «Κ», λακωνικά: «Έχουν γνώση οι φύλακες».

Τουρκικές διαφωνίες

Παρά τις διαφορετικές αναλύσεις τους, τ/κ ηγεσία και Άγκυρα συμφωνούν ως προς τα βασικά σημεία διαφωνίας. Για την τουρκική πλευρά, σε σχέση με το μοντέλο της ομοσπονδίας, την παρούσα στιγμή υφίστανται μεγάλα προβλήματα στο πεδίο της πολιτικής ισότητας, στις εγγυήσεις, στο εδαφικό, στο περιοριστικό και στο μέλλον των πολιτών της Δημοκρατίας της Τουρκίας στην σχεδιαζόμενη Ενωμένη Κυπριακή Ομοσπονδία. Η τουρκική πλευρά χαρακτηρίζει ως «ζωτικής σημασίας» τόσο για τους Τ/κ όσο

και για την Τουρκία, τα πρώτα δύο πεδία, ενώ στα άλλα πεδία εξακολουθούν να υφίστανται περιθώρια διπλωματικών ελιγμών. Σε ό,τι αφορά την πολιτική ισότητα, τόσο ο κ. Ακιντζι όσο και η Άγκυρα επιμένουν ότι δίχως την αποτελεσματική συμμετοχή των τ/κ σε όλες τις δομές και υπηρεσίες του νέου δικονομικού κράτους και φυσικά την εκ περιτροπής προεδρία η Ενωμένη Κυπριακή Δημοκρατία δεν πρόκειται να λάβει σάρκα και οστά.

Για να συμβεί αυτό, η ε/κ πλευρά καλείται να αναθεωρήσει τη γραμμή της, μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα. Πηγή που γνωρίζει πολύ καλά τα δρώμενα στο τουρκικό Προεδρικό, επισημαίνει ότι τα θέματα της πολιτικής ισότητας και των εγγυήσεων είναι διαφορετικά. Ανεξάρτητα από τις συζητήσεις για τις εγγυήσεις, που αφορούν κυρίως τις τρεις εγγυήτριες δυνάμεις, η ε/κ πλευρά καλείται να αποδείξει εμπράκτως ότι υιοθετεί και αποδέχεται την αρχή της πολιτικής ισότητας. Σε ό,τι αφορά το μέλλον των τουρκικών εγγυήσεων, η τουρκική πλευρά επαναλαμβάνει τη γνωστή θέση της, ότι εναλλακτικές φόρμουλες υπάρχουν, όπως λ.χ. την παραμονή της Τουρκίας ως εγγυήτρια δύναμη του βόρειου τμήματος του νησιού ή την εξέταση του περιφραγμένου όρου «sunset clause», αρκεί η ε/κ πλευρά και η Ελλάδα να μην τηρήσουν μαζιμα-

στική στάση στις συζητήσεις που ακολουθούν. Τέλος, στα άλλα ανοιχτά κεφάλαια όλες οι πηγές τονίζουν ότι υπάρχουν περισσότερα περιθώρια ελιγμών, με την τουρκική πλευρά να αποδέχεται και να τονίζει ότι σε περίπτωση λύσης η επιστροφή σημαντικών εδαφών και περιουσιών στην ε/κ πλευρά θα πρέπει να θεωρείται δεδομένη, και αυτό παρά την πρόσφατη απόσυρση του χάρτη της τ/κ πλευράς.

Το ζήτημα της ΑΟΖ

Στη νέα περίοδο η Άγκυρα λαμβάνει υπόψη της και άλλες δύο εξελίξεις, οι οποίες επηρεάζουν άμεσα την προσπάθεια αναζήτησης λύσης στο Κυπριακό. Στην κυπριακή ΑΟΖ υπάρχουν νέα δεδομένα και στην Ανατολική Μεσόγειο, κυρίως στη Συρία, αναδύονται νέοι συσχετισμοί δυνάμεων.

Σε ό,τι αφορά το πρώτο ζήτημα, οι τουρκικές πηγές επιμένουν στο γεγονός ότι η πιο λογική λύση για το νέο πρόβλημα που έχει προκύψει στα ανοιχτά της Κύπρου είναι μια συμβιβαστική λύση, η οποία κυρίως θα κατοχυρώσει τον κομβικό ρόλο της Τουρκίας στον ενεργειακό χάρτη της περιοχής, ως η χώρα που θα μεταφέρει μελλοντικά το φυσικό αέριο της Ανατολικής Μεσογείου στην Δύση. Για την Τουρκία το ιδανικότερο σενάριο περιλαμβάνει και την ενεργή εμπλοκή και της Ελλάδας σε αυτό το εγχείρημα.

Τουρκική επιμονή για συμβιβαστική λύση

Εντατικοποιούνται οι ενέργειες της Άγκυρας στην κυπριακή ΑΟΖ, ανεξαρτήτως της νέας διαδικασίας στο Κυπριακό

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Παράλληλα με την έναρξη της νέας διαδικασίας στο Κυπριακό, η Άγκυρα Σε στενή συνεργασία με την «κυβέρνηση» Ερσίν Τατάρ επιμένει στην αυστηρή ρητορική της για το ζήτημα της ΑΟΖ και ετοιμάζει νέες κινήσεις, με απώτερο στόχο την άσκηση πίεσης στη Λευκωσία. Με αυτές τις κινήσεις Τούρκοι διπλωμάτες και αξιωματούχοι πιστεύουν ότι η ελληνοκυπριακή πλευρά θα υποχωρήσει να εστιάσει στην πολυπόθητη, τελική συμβιβαστική λύση στο ζήτημα του φυσικού αερίου. Τα νέα βήματα της Άγκυρας στην κυπριακή ΑΟΖ δρομολογούνται ανεξάρτητα από τις εξελίξεις στο Κυπριακό, με τους Τούρκους διπλωμάτες και αξιωματούχους να αποφεύγουν να τοποθετηθούν στην παρούσα φάση για το πιθανό αποτέλεσμα της νέας διαδικασίας στο Κυπριακό. Λίγο πριν από την έναρξη της νέας διαδικασίας, υψηλόβαθμος Τούρκος διπλωμάτης τόνιζε στην «Κ» ότι στη νέα διαδικασία για την Τουρκία μαζί με την ομοσπονδιακή λύση θα θεθούν επί τάπητος όλες οι φόρμουλες για την επίλυση του Κυπριακού, καθώς και για τη δημιουργία νέων μοντέλων συνεργασίας ανάμεσα στις δύο κοινότητες.

Ανεξάρτητα, λοιπόν, από τις εξελίξεις στη Λευκωσία και στη Νέα Υόρκη, οι Τούρκοι διπλωμάτες και αξιωματούχοι ενορχηστρώνουν τα

νέα βήματα της τουρκικής πλευράς στα ύδατα της Κύπρου. Όλες οι νέες πρωτοβουλίες λαμβάνονται σε στενή συνεργασία με το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας της Τουρκίας και φυσικά ύστερα από την σχετική έγκριση του τουρκικού Προεδρικού. Από την πλευρά του, το τουρκικό Προεδρικό εκπέμπει μηνύματα απαισιοδοξίας ως προς την προοπτική εξασφάλισης συμβιβαστικής λύσης στο αμέσως επόμενο διάστημα στο ζήτημα της κυπριακής ΑΟΖ. «Πώς να καταλήξουμε σε συμφωνία, όταν η ελληνοκυπριακή πλευρά, με την υποστήριξη δυτικών συμφερόντων, τηρεί αδιάλλακτη στάση, δεν αποδέχεται ακόμη και την συζήτηση της τ/κ πρότασης για το φυσικό αέριο», σημειώνει στην «Κ» πηγή που γνωρίζει πολύ καλά τα δρώμενα στο τουρκικό Προεδρικό Μέγαρο. Η ίδια πηγή τονίζει χαρακτηριστικά ότι το γεγονός ότι η ηγεσία του Νίκου Αναστασιάδη μέχρι στιγμής δεν φαίνεται να λαμβάνει πλήρως υπόψη της τις προειδοποιήσεις και προτάσεις της ηγεσίας του Μουσταφά Ακιντζι, η οποία επιμένει στην ομοσπονδιακή φόρμουλα για την επίλυση όλων των προβλημάτων, «μιλά από μόνο του».

Στο πλαίσιο, λοιπόν, του προαναφερομένου απαισιόδοξου τόνου, η Τουρκία στέλνει στην Κύπρο το τουρκικό ερευνητικό σκάφος «Ορούς Ρέις» και την ίδια στιγμή

Υψηλόβαθμος Τούρκος διπλωμάτης τόνιζε στην «Κ» ότι στη νέα διαδικασία, για την Τουρκία μαζί με την ομοσπονδιακή λύση θα θεθούν επί τάπητος όλες οι φόρμουλες για την επίλυση του Κυπριακού, καθώς και για τη δημιουργία νέων μοντέλων συνεργασίας ανάμεσα στις δύο κοινότητες.

το «Μπαρμπαρόσα» εντατικοποιεί τις έρευνές του στα νότια της Κύπρου. Παράλληλα, συνεχίζονται οι εργασίες των υπόλοιπων τουρκικών σκαφών, υπό την προστασία του παρέχει το τουρκικού Πολεμικού Ναυτικού.

Οι νέες «αδειοδοτήσεις»

Ένα ζήτημα που απασχολεί αυτό το διάστημα την τουρκική πλευρά και κυρίως το «Υπουργείο Εξωτερικών» είναι το ενδεχόμενο παραχώρησης νέων αδειών στην Ανώ-

νυμη Τουρκική Εταιρία Πετρελαίων (ΤΡΑΟ) για διεξαγωγή εργασιών σε νέες περιοχές. Το νέο βήμα προβλέπει τη δημιουργία νέων ζωνών, στις περιοχές που δεν καλύπτει η προηγούμενη συμφωνία Τουρκίας - «ΤΑΒΚ», της περιόδου της ηγεσίας του Ντερβίς Έρογλου, πάνω στην οποία στηρίζονται οι σημερινές εργασίες της τουρκικής πλευράς.

Σύμφωνα με τα νέα τουρκικά σχέδια, λοιπόν, η «ΤΑΒΚ» θα καθορίσει δικά της οικόπεδα σε ολόκληρη την Κύπρο, για τα οποία, στη συ-

νέχεια, θα παραχωρήσει νέες άδειες στην τουρκική εταιρία. Με αυτόν τον τρόπο, οι τουρκικές εργασίες θα επεκταθούν σε όλη την Κύπρο, με την προϋπόθεση φυσικά ότι τους επόμενους μήνες οι δύο πλευρές δεν θα καταφέρουν να καταλήξουν σε συμβιβασμό πρωτίτως στο Κυπριακό, και φυσικά στο ζήτημα του φυσικού αερίου.

Τι θα συμβεί σε περίπτωση που τα ενδεχόμενα, νέα, υποτιθέμενα τ/κ οικόπεδα «συγκρουστούν» με τα οικόπεδα της Κυπριακής Δημοκρατίας, στα οποία σήμερα διεξάγουν εργασίες ξένες εταιρίες; Στην τουρκική πρωτεύουσα οι πηγές της «Κ» αποφεύγουν να τοποθετηθούν επί του ζητήματος. Παρόλα αυτά, μια προϊδεάζουν για το γεγονός ότι η Άγκυρα δεν πρόκειται να τηρήσει επιθετική στάση απέναντι σε ξένες εταιρίες, οι οποίες, τουλάχιστον σε πρώτη φάση, δεν διεξάγουν εργασίες σε περιοχές που διεκδικεί η Τουρκική Δημοκρατία. Στις υπόλοιπες περιοχές, σύμφωνα πάντα με την οπτική γωνία της Άγκυρας, οι εργασίες των ξένων εταιριών θα μπορούσαν να συνεχιστούν μαζί με τις σχεδιαζόμενες τουρκικές εργασίες.

Συμβιβαστική φόρμουλα

Τόσο στην Άγκυρα όσο και στα Κατεχόμενα, πηγές που παρακολουθούν από κοντά τις εξελίξεις στην κυπριακή ΑΟΖ, επιμένουν

στο γεγονός ότι μια συμβιβαστική φόρμουλα στο ζήτημα του φυσικού αερίου αποτελεί μονόδρομο για όλες τις εμπλεκόμενες πλευρές. Δίχως αυτήν τη συμβιβαστική φόρμουλα, ακόμη και αν βρεθούν ικανοποιητικές ποσότητες φυσικού αερίου στην περιοχή, καμία πλευρά δεν θα είναι σε θέση να κατοχυρώσει πλήρως τα οικονομικά συμφέροντά της. Αυτή είναι η επικρατέστερη άποψη στην τουρκική πλευρά.

Σύμφωνα με την Άγκυρα και την τ/κ πλευρά, ο διάλογος και ένα νέο πλαίσιο συνεννόησης και συνεργασίας θα εγκαίνιαζε στην ευρύτερη περιοχή νέα δεδομένα, καθώς και κερδοφόρα κοινά εγχειρήματα. «Όταν αναφερόμαστε στα κυπριακά ενεργειακά κοιτάσματα αναφερόμαστε σε ολόκληρη την Κύπρο. Στον νότο, στον βορρά, στα ανατολικά και δυτικά παράλια έχουν κοινά συμφέροντα οι δυο κοινότητες του νησιού. Με μια συμφωνία, οι ε/κ αυτομάτως θα έχουν την δυνατότητα να λάβουν σημαντικές αποφάσεις και πρωτοβουλίες και για τα βόρεια ύδατα του νησιού (λ.χ. για τον σχεδιαζόμενο αγωγό που θα καταλήγει στην Τουρκία). Τι καλύτερο για μια κοινότητα που έχει τη φιλοδοξία να αντιπροσωπεύσει μαζί με τους Τ/κ ολόκληρη την Κύπρο στη διεθνή κοινότητα», καταλήγουν χαρακτηριστικά οι πηγές της «Κ».

Στο τρενάκι του τρόμου Προεδρικό-ΔΗΣΥ

Τα δημοσιεύματα του OCCRP και η δημοσιοποίηση συναντήσεων ΑΚΕΛ-ΔΗΚΟ προκάλεσαν ανησυχία στη δεξιά παράταξη

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Η κάθεδος της Επιτροπής Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών του Αμερικανικού Κογκρέσου στην Κύπρο για να εξετάσει κατά πόσον η Κύπρος λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα, προκειμένου να εντοπίζονται και να παρεμποδίζονται παράνομες χρηματοοικονομικές δραστηριότητες και η θετική δήλωση που ακολούθησε από την πρόεδρο της Επιτροπής για την πρόοδο που σημείωσε η Κύπρος, έδωσε κάποιες ανάσες στην κυβέρνηση και στον ΔΗΣΥ. Και λέμε ανάσες ζωής γιατί οι τελευταίες εβδομάδες αποτέλεσαν μάλλον τρενάκι του τρόμου με άγνωστη πορεία για την κυβέρνησησα παράταξη.

Το κατά πόσο αυτό θα αποτελέσει το τέλος μιας σειράς επικρίσεων είναι λίγο αμφίβολο, όπως όλα δείχνουν, επί του παρόντος. Και αυτό γιατί τα δημοσιεύματα του OCCRP και η επικοινωνιακή διαχείριση που ακολούθησε το Προεδρικό κατέδειξαν πως ενώ κυβέρνηση και ΔΗΣΥ βρίσκονται ακόμα στην αρχή της δεύτερης διακυβέρνησής τους μπαίνουν επίσημα στην κόκκινη ζώνη. Κόκκινη ζώνη γιατί οι αντιδράσεις πλέον στους κυβερνητικούς χειρισμούς δεν περιορίζονται στις γραπτές ανακοινώσεις της Αντιπολίτευσης. Η συνεννόηση Άντρου και Νικόλα δείχνει πως δεν αποκλείεται ένα κοινό μέτωπο απέναντι στους χειρισμούς Αναστασιάδη, με ό,τι κι αν αυτό συνεπάγεται για το πώς θα κυβερνήσουν τα υπόλοιπα τριετήσια χρόνια. Έβγαλε στο φως και συγκρούσεις που ξεπερνούν την αντιπολίτευση και δείχνουν ότι πολιτικά πρόσωπα, που αποτέλεσαν άλλοτε στενό περίγυρο του Νίκου Αναστασιάδη, όπως ο Ευρωπαίος επίτροπος Χρίστος Στυλιανίδης, πλέον κρατούν αποστάσεις από τους πολιτικούς χειρισμούς της κυβέρνησης.

Οι αρχικές εκτιμήσεις

Η αλήθεια είναι πως το Προεδρικό είχε δεδομένο πως διατρέοντας αφενός το άρθρο της «Guardian» σε κυπριακά ΜΜΕ, το οποίο έλεγε πως το διαβατήριο στον Αλεξάντερ Αμπράμοφ δόθηκε από την κυβέρνηση Χριστόφια και επικαλούμενο αφετέρου άλλο δημοσίευμα της πλατφόρμας Χρίστος Στυλιανίδης, πλέον κρατούν αποστάσεις από τους πολιτικούς χειρισμούς της κυβέρνησης. Στο κόμμα της Αριστεράς, όμως, αποφάσισαν να το πάρουν μέχρι τέλους, αποστέλλοντας καθημερινά ανακοινώσεις που απαιτούσαν από τον πρόεδρο να τοποθετηθεί ο ίδιος επί του ζητήματος. Και αυτό καθόλου τυχαία, καθώς η Εζεκία Παπαϊωάννου εκτίμησε πως οι άλλοτε επαγγελματικές δραστηριότητες του προέδρου και του οικογενειακού του περιγύρου αποτελούν την αχίλλειο πτέρνα του. Ένα ζήτημα που ενοχλεί όχι μόνο το ΑΚΕΛικό ακροατήριο, αλλά και ευρύτερη μερίδα πολιτών που φτάνει μέχρι και στελέχη του Συναγερμού, αν λάβουμε υπόψη τις τοποθετήσεις του Ρίσκου Μαμπουρίδη και του βουλευτή Λάρνακας Ζαχαρία Ζαχαρίου στο πολύωρο πολιτικό γραφείο του ΔΗΣΥ.

Ο οικογενειακός περίγυρος

Κάπως έτσι ήρθε μάλλον ως δώρο για το ΑΚΕΛ το «viral» βίντεο με πρωταγωνιστή τον γαμπρό του

Το ΑΚΕΛ αντιλήφθηκε πως οι επαγγελματικές δοσοληψίες και η ζωή του οικογενειακού περιβάλλοντος του προέδρου αποτελούν κόκκινο πανί τόσο για το ΑΚΕΛικό ακροατήριο όσο και για στελέχη του ΔΗΣΥ και το αξιοποίησε πλήρως.

Νίκου Αναστασιάδη να προωθεί την εταιρεία του, παρουσιάζοντας την αλματώδη ανάπτυξη της Κύπρου και την πολυτέλεια της Λεμεσού και δεν παρέλειψε να τοποθετηθεί σε ανακοίνωση Τύπου ακόμα και γι' αυτό, ψέγοντας την παρουσίαση της κλιδής στην οποία ζει ο οικογενειακός περίγυρος του Νίκου Αναστασιάδη.

Σε αυτό ακριβώς το περιβάλλον, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας επέλεξε να τοποθετηθεί μέσω γραπτής ανακοίνωσης για να κλείσει το ζήτημα. Θα πρέπει να σημειωθεί πως οι συνεργάτες του, τον είχαν συμβουλεύσει πως θα έπρεπε ο ίδιος να δώσει απαντήσεις επί του ζητήματος. Κάποιοι εξ αυτών εκτίμησαν πως τα αργοπορημένα αντανακλαστικά της κυβέρνησης επί του όλου ζητήματος, στοιχίσαν επικοινωνιακά και πολιτικά στην κυβέρνηση.

Το επικοινωνιακό αφήγημα

Στο επικοινωνιακό αφήγημα δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στη μυστική συνάντηση Άντρου Κυπριανού και Νικόλα Παπαδόπουλου, αλλά στη δήλωση του γ.γ. του κόμματος ότι προτεραιότητα για το ΑΚΕΛ είναι η απομάκρυνση του Νίκου Αναστασιάδη από την εξουσία. Θέλησαν να στείλουν το μήνυμα πως οι επιθέσεις της αντιπολίτευσης έχουν ως στόχο την αναρρίκηση του ΑΚΕΛ στην εξουσία. Ο πρόεδρος δίδοντας στη δημοσιότητα τα μέτρα που έλαβε η κυβέρνηση γύρω από το κλείσιμο των εταιρειών «κέλυφος» και υπογραμμίζοντας τις τότε αντιδράσεις του ΑΚΕΛ για το ενδεχόμενο πλήγματος των ρωσικών συμφερόντων, διαμήνυσε πως έχει εκλεγεί με ισχυρή εντολή 57% και δεν πρόκειται να παραιτηθεί.

Οι κυπριακές πένες

Το κατά πόσο η δήλωση του προέδρου βοήθησε την κατάσταση

Στοχοποίησή του βλέπει ο πρόεδρος και υπενθυμίζει πως έχει επανεκλεγεί με ισχυρή εντολή.

είναι ένα ζήτημα ανοικτό, δεδομένου ότι το Προεδρικό συνέχισε τις τοποθετήσεις γύρω από το δημοσίευμα του OCCRP, αφήνοντας κατά μέρος το τι γράφεται και θέτοντας ζήτημα αξιοπιστίας των αρθρογράφων. Σε άρθρο του κυβερνητικού εκπροσώπου Πρόδρομου Προδρόμου φωτογραφίζεται συγκεκριμένος Κύπριος δημοσιογράφος που συνεργάζεται με την πλατφόρμα και ανοίγει γι' αυτόν θέμα αξιοπιστίας του, καθώς αναφέρεται σε ιστορικές αναφορές που δεν αποτελούν όπως λέει «αθώες παρεμφερείς ανακρίβειες». «Η ιδεοληψία την οποία μαρτυρούν τέτοιες παραπλανητικές αναφορές σημαίνει κάποια πράγματα και για

τις προθέσεις που κρύβονται πίσω από την όλη απόπειρα. Φαίνεται ότι στόχος δεν είναι τόσο η Κύπρος, όσο ο πρόεδρος της Δημοκρατίας. Για τον σκοπό αυτό, αντί να αναφέρονται στα πεπραγμένα της διακυβέρνησής του—που οι ίδιοι ομολογούν ότι διόρθωσαν τη φήμη της Κύπρου—προσπαθούν να επαναφέρουν μια παλιά υπόθεση, η οποία όμως έχει κριθεί, προσθέτοντας πολύκροτες γενικόλογες και αόριστες δυσφημιστικές αναφορές σε ένα τοξικό “κοκτέιλ”» αναφέρει χαρακτηριστικά στο άρθρο του ο κυβερνητικός εκπρόσωπος.

Ήδη έχουν υπάρξει αντιδράσεις ότι η κυβέρνηση στοχοποιεί δημοσιογράφους και είναι ανοικτό

κατά πόσο θα βγει υπέρ της όλο αυτό το εγχείρημα. Θα πρέπει να σημειωθεί πως στο Προεδρικό δεν άφησαν ασχολίαστο το ότι ο συγκεκριμένος αρθρογράφος χρησιμοποίησε ως πηγή στο άρθρο του στο άρθρο που αφορά τον κ. Χρυσόστομους, τον γνωστό ιστορικό, πρώην συνεργάτη στο Προεδρικό επί διακυβέρνησης Αναστασιάδη και νυν στενό συνεργάτη του Ευρωπαίου Επιτροπικού Χρίστου Στυλιανίδη, Μακάριο Δρουσιώτη.

Προειδοποιήσεις και ρήξη

Η πολιτική των πολιτογραφιών, πάντως, είχε προβληματίσει αρκετά στελέχη περί του Συναγερμού και του Προεδρικού. Απο-

τέλεσε, μάλιστα, έναν από τους κύριους λόγους της ρήξης μεταξύ προέδρου Αναστασιάδη και του Ευρωπαίου Επιτροπικού και πρώην κυβερνητικού εκπροσώπου του Νίκου Αναστασιάδη, Χρίστου Στυλιανίδη. Όταν για παράδειγμα το 2019 η Κομισιόν είχε προχωρήσει σε αυστηρή προειδοποίηση για την πολιτική των διαβατηρίων, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας είχε κάνει δημοσίως λόγο για στοχοποίηση της Κύπρου, αποδίδοντας τη «στοχοποίηση» σε σκοπιμότητες και ανταγωνισμό. Όπως μαθαίνει η «Κ» ο Ευρωπαίος Επίτροπος είχε επικοινωνήσει τηλεφωνικά με τον ίδιο, εκφράζοντας την έντονη αντίθεσή του για τα περί στοχοποιήσεων. Τηλεφωνική επικοινωνία που διαμειφθηκε, όπως λέγεται, σε υψηλούς τόνους. Όπως είναι γνωστό ο κ. Στυλιανίδης είχε κρούσει εδώ και καιρό τον κώδωνα του κινδύνου για την πολιτική των πολιτογραφιών και την ανάγκη να ληφθούν μέτρα από την κυβέρνηση και για το οποίο υπήρχε για καιρό διαφωνία με την κυβέρνηση.

Το αν αυτό συνέβαλε στη ρήξη της σχέσης των δύο ανδρών είναι κάτι πολύ πιθανόν, όπως λένε πολιτικοί κύκλοι. Ρόλο βεβαίως διαδραμάτισε και η αντίθεση του Χρίστου Στυλιανίδη για τους χειρισμούς Αναστασιάδη από το Κραν Μοντάνα και μετά. Μάλιστα, από το Προεδρικό διαρρέεται πως ο Χρίστος Στυλιανίδης δεν είχε βοηθήσει την κυβέρνηση στη διαχείριση της κρίσης που υπήρξε μετά το ναυάγιο του Κραν Μοντάνα, αλλά και στον προεκλογικό του 2018. Κάτι βεβαίως που απορρίπτει το περιβάλλον του Ευρωπαίου Επιτροπικού.

Το πού θα φτάσει η ρήξη των δύο μερών είναι ένα ζήτημα που συζητείται εντόνως στα κομματικά πηγαδάκια. Ο κ. Στυλιανίδης δεν φαίνεται διατεθειμένος να επιστρέψει σύντομα πίσω στην Κύπρο μετά και τη μη ανανέωση της θητείας του. Έχει, όμως, ένα σημαντικό έρεισμα τόσο στους συναγερμικούς κύκλους, ακόμα και στους κύκλους του ΑΚΕΛ για τον ρόλο που διαδραμάτισε την τελευταία πενταετία με αρκετούς να τον βλέπουν ως πιθανό υποψήφιο για το 2023. Ενδεικτική και η ανακοίνωση που εξέδωσε το ΑΚΕΛ με την ανακοίνωση του διορισμού της κας Κυριακίδου. Ανακοίνωση που εξήρε το έργο του κ. Στυλιανίδη στην Κομισιόν και επιδέχθηκε διαφόρων ερμηνειών για το ενδεχόμενο στήριξης του το 2023.

Η συνάντηση τρομοκράτησε τον ΔΗΣΥ

Όσα διαμείβονται πάντως στον προεδρικό λόφο και οι προεκτάσεις που προκάλεσαν τα δημοσιεύματα του OCCRP έχουν ήδη προκαλέσει αμηχανία στον ΔΗΣΥ. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι πλην της λιτής ανακοίνωσης που υπογράμμιζε πως η «υιοθέτηση διαδικτυακών δημοσιευμάτων που χωρίς τεκμηρίωση προσπαθούν να πλήξουν την αξιοπιστία της Κύπρου και του προέδρου της Δημοκρατίας δεν βοηθούν τη χώρα μας, όπου ένας από τους σημαντικότερους τομείς της οικονομίας μας είναι ο χρηματοοικονομικός» απέφυγε να τοποθετηθεί επί του ζητήματος.

Αυτό που φαίνεται πως ανησυχεί έντονα τον Δημοκρατικό Συναγερμό είναι μήπως όσα συμβαίνουν στο κυβερνητικό στρατόπεδο διευκολύνουν ενδεχόμενη συνεργασία μεταξύ ΔΗΚΟ και ΑΚΕΛ. Καθόλου τυχαία η ένταση

Στον Συναγερμό φοβούνται πως η συνάντηση ΔΗΚΟ-ΑΚΕΛ αποτελεί την απαρχή του αποκλεισμού του από συζητήσεις τόσο για την προεδρία της Βουλής όσο και για την προεδρία της Δημοκρατίας το 2023.

με την οποία ο ΔΗΣΥ προσπάθησε να «σκοτώσει» το όλο εγχείρημα, θυμίζοντας στο ΑΚΕΛ πως το Κυπριακό βρίσκεται σε εξέλιξη και υπογραμμίζοντας σε ανακοινώσεις πως χωρίζει ιδεολογικά χάος τα δύο κόμματα. Αίσθηση προκάλεσε και η κίνησή τους να κα-

ταγγείλουν ως διαρροέα της μυστικής συνάντησης «Άντρου - Νικόλα» το ΑΚΕΛ. Στον Συναγερμό ανησυχούν πως αυτή η συνάντηση θα αποτελέσει την απαρχή της απομόνωσής του. Τόσο σε επίπεδο Βουλής, αλλά και στο ενδεχόμενο η συνεργασία των δύο να αποκλείσει τον ΔΗΣΥ από τις όποιες συζητήσεις τόσο για την προεδρία της Βουλής και στη συνέχεια για την προεδρία της Δημοκρατίας, αναβιώνοντας την απομόνωση που βίωσε το ΑΚΕΛ μετά από το 2011 και μετά.

Η επικοινωνιακή τους διαχείριση πάντως κάθε άλλο παρά προκάλεσε αμηχανία σε ΔΗΚΟ και ΑΚΕΛ, με στελέχη ένθεν και ένθεν να λένε σκαμπότ πως θα καθιερώσουν σε εβδομαδιαία βάση τις συναντήσεις των δύο πολιτικών αρχηγών, αφού προκαλεί πανικό στο κυβερνητικό κόμμα.

MC MEDOCHEMIE

43 ΧΡΟΝΙΑ

φροντίδα για τον άνθρωπο και την υγεία

Με εσωκομματική ουρά η συνάντηση ΑΚΕΛ με το ΔΗΚΟ

Δείχνει τις προθέσεις παραμονής του ο Άντρος, ενώ ο Νικόλας θα κληθεί να απαντήσει στο ερώτημα Βουλή ή προεδρία

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Μία απλή συνάντηση ή οι βάσεις για συμμαχία με ορίζοντα τις προεδρικές εκλογές του 2023; Αυτό ήταν το ερώτημα που επαναλαμβάνονταν στους κομματικούς διδρόμους μετά και την αποκάλυψη της συνάντησης Άντρου Κυπριανού και Νικόλα Παπαδόπουλου. Ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ απέφυγε να κάνει οποιαδήποτε δήλωση με τα στελέχη του κόμματος, ωστόσο, να ξεκαθαρίζουν πως το κόμμα και την τρέχουσες συναντήσεις όλους και συζητάει μαζί τους. Ο Άντρος Κυπριανός και στελέχη του κόμματος ξεκαθάρισαν πως στόχος του ΑΚΕΛ είναι να απομακρύνει τον Νίκο Αναστασιάδη και τον ΔΗΣΥ από την εξουσία. Δήλωσαν πως ανόητες συζητήσεις στα κομματικά πηγάδια για το πού το πάνε οι δύο πολιτικοί άνδρες και κατέδειξε πως η συνάντηση Άντρου Κυπριανού και Νικόλα Παπαδόπουλου είχε εσωκομματικές προεκτάσεις για αμφοτέρους.

Με πρόθεση να μείνει

«Είμαι χωρίς να μιλάω για τις προεδρικές του '23», αναφέρει κυρίως στην Έξταση Παπαϊωάννου, ξεκαθαρίζοντας πως η συζήτηση αφορούσε καθαρά το Κυπριακό. Ποιο, όμως, είναι το κοινό έδαφος μεταξύ ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ στο Κυπριακό δεδομένου ότι μέχρι πρόσφατα ο γ.γ. του ΑΚΕΛ έλεγε πως τα δύο κόμματα τα χωρίζει χάος; Τα πάντα ρει και ουδέν μένει, σύμφωνα με τον Ηράκλειτο και πολλά έχουν αλλάξει από την προεκλογική περίοδο του 2018 μέχρι και σήμερα, τα οποία έχουν να κάνουν με τους χειρισμούς του Νίκου Αναστασιάδη τόσο στο Κυπριακό όσο και στα τις εσωτερικής διακυβέρνησης. Η αναθεώρηση της Οκτάως των δύο έγινε τον περασμένο Σεπτέμβριο, όταν οι δύο πολιτικοί αρχηγοί, μετά από πρωτοβουλία του Νικόλα Παπαδόπουλου, βρέθηκαν και εξέφρασαν τις ανησυχίες τους για όσα ακούγονταν ότι συζητείται ο πρόεδρος περί εναλλακτικού σχεδίου για το ενδεχόμενο εμφάνισης μιας

Ο Άντρος Κυπριανού ανέλαβε πρωτοβουλία έναρξης συνεργασιών τη στιγμή που, όπως ανέφερε, έχει σκοπό να φύγει από την ηγεσία του ΑΚΕΛ.

μορφής λύσης στο πρότυπο της συμμορφότητας. Η ίδια συνάντηση επαναλήφθηκε στο φως της δημοσιότητας, λίγο καιρό αργότερα στα γραφεία του ΑΚΕΛ. Με αφορμή τις εξελίξεις στο Κυπριακό, ανανέωσαν το ραντεβού τους, μετά τη σύσκεψη αρχηγών στη Λεμεσό. Εκεί επανέλαβαν τις ανουσιχτες τους για την πορεία του εθνικού ζητήματος, αλλά και την έλλειψη εμπιστοσύνης τους προς το πρόσωπο που προεδρεύει της Δημοκρατίας. Όπως αναφέρουν πολιτικοί κύκλοι, σε ένα σενάριο εμφάνισης άλλου πλαισίου λύσης τα δύο κόμματα θα δημιουργήσουν ανάχωμα και θα σχεδιάσουν από κοινού την πορεία τους.

Η πρωτοβουλία

Υπάρχει, όμως, κάτι περισσότερο από τις ανησυχίες στο Κυπριακό; Η πρωτοβουλία του Αντρου Κυπριανού δεν είχε συζητηθεί στο Πολιτικό Γραφείο, είχε, όμως, καταγραφεί στη Γραμματεία της πρόθεσής του να διευθετήσει συνάντηση με τον ΔΗΚΟϊκό πρόεδρο. Αυτή η πρόθεση αποτελεί για πολλούς την απαρχή μιας νέας προ-σέγγισης από την ηγεσία του ΑΚΕΛ, η οποία μέχρι πρόσφατα διέκρινε χάος με τον Ενδιάμεσο. Αυτό ακριβώς δεν πέρασε απαρατήρητο στους ΑΚΕΛικούς κύκλους, καθώς η πρωτοβουλία του Αντρου Κυπριανού για συνεργασίες καταδεικνύει πως όχι μόνο δεν είναι έτοιμος να συνταξιοδοτηθεί πολιτικά, αλλά στρώνει το πλάνο συνεργασιών για την επόμενη πενταετία, με τον ίδιο ως κύριο συνομιλητή.

Τα περί πολιτικής συνταξιοδότησης δεν είναι βεβαίως τυχαία, καθώς ο ίδιος έθεσε τέτοιο θέμα

σε συνέντευξή του στην «Κ» μετά τις προεδρικές εκλογές, όταν ανέφερε πως δεν θα διεκδικήσει επανεκλογή του στο εκλογικό συνέδριο του 2020. Στη συνέχεια βεβαίως έσπευσε να κλείσει τη σεναριολογία διαδοχώς, υποστηρίζοντας πως τις αποφάσεις του θα τις θέσει στα συλλογικά όργανα. Κίνηση που για κάποιους θεωρήθηκε απαραίτητη, ούτως ώστε να σταματήσουν οι όποιες εσωκομματικές συζητήσεις και ενδεχομένη εσωστρέφεια πριν από τις ευρωεκλογές και για άλλους τοποθέτηση που δείχνει ότι ο γ.γ. του ΑΚΕΛ άρχισε να κάνει δεύτερες σκέψεις για την πολιτική του συνταξιοδότηση και να σκέφτεται το ενδεχόμενο παραμονής του λίγο ακόμα. Σε αυτό το πλαίσιο δεν θεωρείται καθόλου τυχαία και η συνάντησή με τον Νικόλα Παπαδόπουλο. Όχι επειδή έχουν καταλήξει σε κάποιο πλάνο συνεργασίας, αλλά γιατί στέλνεται το μήνυμα ότι το ΑΚΕΛ είναι έτοιμο να ρίξει γέφυρες και να πλησιάσει τον Ενδιάμεσο.

Το 2020 και η διαδοχολογία

Το τι σκέφτεται βεβαίως ο γ.γ. του ΑΚΕΛ δεν αφήνει αδιάφορους πολλούς εντός και πέρα της Εζεκία

A photograph of two men in business suits shaking hands. The man on the left is wearing a dark suit, a white shirt, and a blue tie. He is smiling and has glasses. The man on the right is wearing a light grey suit, a white shirt, and a light-colored tie. He has a neutral expression. They are standing in a modern office environment with a white wall and a ceiling light fixture visible in the background.

Οι εξελίξεις στο Κυπριακό ή η στασιμότητα θα αποτελέσουν τον κύριο παράγοντα για το αν θα ευδοκιμήσει μια συνεργασία μεταξύ των δύο κομμάτων.

Παπαιώωννου. Υπάρχουν τα στε-
λέχη που θεωρούν πως ο Άντρος
Κυπριανού ανέλαβε το τιμόνι σε
μία περίοδο δύσκολη και θα ήταν
άδικο να αποχωρήσει, έχοντας στο-
βιογραφικό του μία σειρά από εκλο-
γικές ήττες. Ιδιαίτερα τώρα που το
κόμμα μπαίνει σε τροχιά ανάκαμ-
ψης και ο ίδιος αποτελεί το κύριο
αντίβαρο του Νίκου Αναστασιάδη.

κλους εντός του ΑΚΕΛ, αλλά και ευρύτερα, να τον πιέζουν να παρατείνει την παρουσία του στη Γραμματεία και να διεκδικήσει το 2023 την Προεδρία της Δημοκρατίας.

Υπάρχει, βέβαια, και η τάση εν-
τός του ΑΚΕΛ που υποστηρίζει πως
ο Άντρος Κυπριανού θα πρέπει να
αποχωρήσει τον Ιούνιο του 2020
από τη Γενική Γραμματεία. Όπως
επισημαίνουν, θα έχει κλείσει το
κύκλο του στην ηγεσία του κόμ-
ματος θετικά, οδηγώντας το κόμμα
σε τροχιά ανάκαμψης και με αυτόν
το τρόπο ίσως να αποτελέσει τον
υποψήφιο του ΑΚΕΛ για την προ-
εδρία. Τυχόν παραμονή του στη
Γραμματεία θεωρείται πως κλείνει
εν πολλούς την πόρτα σε στελέχη
που ήδη θεωρούνται εδώ και καιρό
ο φυσιολογική διαδοχή, όπως ο
Στέφανος Στεφάνου και ο Γιάννης
Λουκαΐδης, προκαλώντας σημαν-
τικό κενό στην επόμενη μέρα, χωρίς
βέβαια να αποκλείεται και η εμφā-
νιση τρίτου ενδιαφερόμενου. Όπως
σημειώνεται από πολλούς το εκλο-
γικό συνέδριο του 2020 είναι η ιδαι-
ονική συγχυρία για τον εκπρόσωπο
τύπου του ΑΚΕΛ Στέφανος Στεφά-
νου να διεκδικήσει την ηγεσία του
κόμματος, ενώ τυχόν αναβολή μέχρι
και το επόμενο συνέδριο, στο οποίο
θα κλείνει τα 59 του χρόνια, πε-
ριορίζει κατά πολύ τις κινήσεις για
τις οποίες άλλες πολιτικές του φι-
λοδοξίες. Το ίδιο περίπου ισχύει
και για τον κατά τέσσερα χρόνια

ναρότερο του Γιώργου Λουκαΐδη. Αν και ο δίο δεν έχουν εκφράσει δημοσίως το ενδιαφέρον τους για την Γραμματεία έχουν ήδη διαμορφώσει υποαμάδες προτιμήσεων. Ο κ. Στεφάνου, ο οποίος είχε έρθει δεύτερος σε σταυρούς προτιμήσεων στις βουλευτικές εκλογές στην επαρχία Λευκωσίας, θεωρείται πως έχει ιδιαίτερο έρεση στα συλλογικά σώματα του κόμματος, ενώ ο Γιώργος Λουκαΐδης διατηρεί πολύ καλές σχέσεις με την κοινοβουλευτική ομάδα.

Σε αυτό το πλαίσιο η οποία συνεργασία με τον ενδιαμέσο κόρο θα εξαρτηθεί από την επόμενη μέρα στο ΑΚΕΛ και από το ποιος θα βρίσκεται στην εξουσία. Η φιλοσοφία της συνεννόησης ΑΚΕΛ-ΔΗΚΟ βρίσκει πρόσφορο έδαφος εντός του κόμματος της Αριστεράς. Στις κομματικές ομάδες βάσης άλλωστε είχε τεθεί έντονα η άποψη πως το ΑΚΕΛ θα πρέπει να κινηθεί αυτή την πενταετία με τέτοιο τρόπο ώστε να διώξει από την εξουσία τον ΔΗΣΥ. Καθόλου τυχαία και οι δηλώσεις ότι προτεραιότητα του κόμματος είναι να φύγει ο Νίκος Αναστασιάδης και ο ΔΗΣΥ από την εξουσία. Ενδεικτική αυτής της τάσης και η τοποθέτηση του μέλους του Πολιτικού Γραφείου Χρίστου Χριστοφίδη στο ραδιόφωνο του «Πολίτη», όταν ανέφερε πως το ΔΗΚΟ το ενόνην πολλά περισσότερα με το ΑΚΕΛ παρά με τον Νίκο Αναστασιάδη.

Περίοδος αποφάσεων για το πολιτικό μέλλον του Νικόλα

Κάθε άλλο παρά αρνητικά είδαν στον πέμπτο όροφο του ΔΗΚΟ την αποκάλυψη της συνάντησης του Νικόλα Παπαδόπουλου με τον Άντρο Κυπριανού, καθώς θεωρήθηκε μία καλά ευκαιρία να ζυγιστεί ανατρίστας σε μία περίοδο αναιμιακή. Η επισημη τοποθέτηση είναι πως το ΔΗΚΟ συναντάται με όλες τις πολιτικές δυνάμεις, μιας και αυτές είναι πάντοτε χρήσιμες. Όπως είχε καταγραφεί και στο παρελθόν από την «Κ», τις όποιες συνεργασίες θεωρούν πως θα τις καθορίσουν οι βουλευτικές εκλογές και το αποτέλεσμα που θα έχει το κάθε κόμμα. Σήμερα για παράδειγμα τα πράγματα έχουν αλλάξει άρδην από την περίοδο του 2016. Τότε όλα συνηγορούσαν για συνεργασία των κομμάτων του ενδιάμεσου χώρου, καθώς το ποσοστό τους ξεπερνούσε εκείνο του ΑΚΕΛ. Το αποτέλεσμα των προεδρικών εκλογών του 2018, αλλά και το τι διαμερίζεται στα κόμματα του Κέντρου το ενδιάτιο διάστημα κατέδειξαν πως ο τυφάνιος σεπιν εξουσία, χωρίς άλλες πολιτικές συνέργιες αποτελεί ένα πολύ δύσκολο σενάριο. Το ερώτημα είναι κατά πόσο ο Νικόλας Παπαδόπουλος είναι έτοιμος να αλλάξει πλεύση και να προσεγγίσει θετικά το ΑΚΕΛ, που μέχρι προχθές το κατήγγειλε για επικίνδυνες υποχωρήσεις στο Κυπριακό.

Η συνάντηση γίνεται σε μία περίοδο που ο Νικόλας Παπαδόπουλος δέχεται πιέσεις από τη δυναμική της Δημοκρατικής Παράταξης και της ένταξης εσωκομματικών διαφωνιών ενόψει βουλευτικών εκλογών.

Αυτό βέβαια θα εξαρτηθεί και από το αποτέλεσμα των συνομιλιών. Αν δηλαδή δεν υπάρχουν εξελίξεις στο Κυπριακό ή στο ενδεχόμενο που συζητείται άλλη μορφή λύσης, τότε και για το ΔΗΚΟ και για το ΑΚΕΛ θα είναι εύκολο να διαγραφούν οι προηγούμενες πύρινες δηλώσεις έθνεν και ένθεν.

Βουλή ἡ προεδρία

Το σίγουρο είναι πως ο Νικόλας Παπαδόπουλος έχει ρίξει κατά πολύ τους τόνους. Ίσως επειδή βρισκόμαστε πολύ μακριά από έναν προεκλογικό ή γιατί το αποτέλεσμα του 2018 φαίνεται να τον έκανε να αναθεωρήσει τη έντονη θέση του. Θα πρέπει βέβαια σε αυτή την περίοδο περισυλλογής να αποφασίσει κατά

πόσο θα μείνει εκτός της προεδρολογίας για το 2023, βάζοντας παρακαταθήκη για το 2028 και να διεθεκτεί την προεδρία της Βουλής. Ένα τέτοιο σενάριο σίγουρα εννοεί το ΑΚΕΛ. Και αυτό γιατί θα έχει χρόνο να δουλέψει σε βάθος χρόνο εντός του ακροατηρίου του την υποψηφιότητα Νικόλα. Το σενάριο του Νικόλα Παπαδόπουλου στην προεδρία της Βουλής βολεύει βέβαια και τον ΔΗΖΥ. Εδώ και καιρό άλλωστε ακούγεται στο παρασκήνιο πως ο Αβέρωφ Νεοφύτου έχει κλειστεί συμφωνία με τον Νικόλα Παπαδόπουλο, με

στόχο να τον στηρίξει για την προεδρία της Βουλής και αυτός με τη σειρά του να στηρίξει τον Αβέρωφ Νεοφύτου για την προεδρία του 2023. Σενάριο που απορρίπτουν αναφανδόν στο ΔΗΚΟ και το εμπειρική τους στα εσωκομματικά παιχνίδια εξουσίας του ΔΗΣΥ.

Ένα σενάριο προσέγγισης ΔΗ-ΚΟ-ΑΚΕΛ θεωρείται εντός του ΔΗ-ΚΟ πως θα σταματήσει τις αντιδράσεις της δηκοϊκής βάσης που βλέπει με ανησυχία τη μακροχρόνια απομάκρυνση του κόμματος από την εξουσία. Θεωρείται πως θα

ποδοναμώσει και τη Δημοκρατική Παράταξη, η οποία όχι μόνο παρουσιάζει δυναμική, αλλά διαμορφώνει ήδη ένα φιλόδοξο ψηφοδέλτιο για τις βουλευτικές εκλογές. Το ανοικτό παράθυρο συζητήσεων με το ΑΚΕΛ θεωρείται πως θα κρατήσει κοντά στελέχη που φλερτάρουν με τη Δημοκρατική Παράταξη, αλλά και άλλα δημοκράτη μέλη, τα οποία διατηρούν πολύ καλή σχέση με τον Μάριο Καρογιάν. Θεωρείται πως θα σταματήσει και την γκρίνια που επικρατεί το τελευταίο διάστημα μεταξύ στελεχών που ανησυχούν για τις βουλευτικές εκλογές και για το πολιτικό τους μέλλον. Ενδεικτικές οι συνομιλίες που γίνονται στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης, αφήνοντας αιχμές για το ποιο εκπροσωπούν το κόμμα στα τηλεοπτικά πάνελ. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται ο αντιπρόεδρος του ΔΗΚΟ Αλέκος Τρυφωνίδης, ο Μαρίνος Μουσιούττας και ο πρώην υποψήφιος του ΔΗΚΟ για τη δημοχρ. Στροβόλου Χρίστος Τσιγκνός, οι οποίοι αντιδρούν για την υπερεκπροσώπηση στελεχών στα ΜΜΕ που βρίσκονται κοντά στον Νικόλα Παπαδόπουλο και αποτελούν σύμφωνα με τον κ. Τσιγκνό το «παπικό κονκλάβιο», όπως οι Άθως Αντωνιάδης, Χρήστος Παντελίδης και Γιώργος Σολωμού.

Αντιδράσεις από τους σκληρούς

Το ανοικτό παράθυρο για συνεργασία με το ΑΚΕΛ βεβαίως προκαλεί και σημαντικές αντιδράσεις εντός του ΔΗΚΟ. Πρόσωπα, όπως ο εκπρόσωπος Τύπου του κόμματος Παύλος Μυλωνάς ο βουλευτής Αμμοχώστου Ζαχαρίας Κουλιός έχουν ήδη εκφράσει διαφωνίες. Τις συναντήσεις βεβαίως παρακολουθούν και οι άλλοτε σύμμαχοι του ΔΗΚΟ στις εκλογές, όπως η Αλληλεγγύη, η οποία έχει στείλει το μήνυμάς σε τέτοιες συνεργασίες, δεν θα είναι συνοδοιπόρος.

Το ερώτημα βεβαίως είναι ποιες είναι οι εναλλακτικές των εν λόγω κομμάτων, δεδομένων και των ποσοστών, που -βάσει δημοσκοπήσεων- φαίνεται να έχουν αυτή τη στιγμή. Έγκυρες πηγές, πάντως, επισημαίνουν πως θα γίνει προσπάθεια το επόμενο διάστημα ώστε να αναζητηθούν ή συμμαχία του ενδιαμέσου χώρου. Το πόσο αυτή έχει προοπτικές χωρίς δεκανίκι, είτε από δεξιά είτε από αριστερά, θα διαφανεί το επόμενο διάστημα.

Ο ΣΑΒΒΑΣ ΑΓΓΕΛΙΔΗΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Ζητήσαμε την παρουσία πλοίων της Ε.Ε. στην Ανατολική Μεσόγειο

Ο υπουργός Άμυνας ζητεί ομοψυχία για θέματα εθνικής ασφάλειας την ώρα που οι διεθνείς συνεργασίες αποδίδουν καρπούς.

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Η εκκρεμότητα με το εμπάργκο όπλων αποτελεί ένα εμπόδιο στις σχέσεις με τις ΗΠΑ, τονίζει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο υπουργός Άμυνας. Ο Σάββας Αγγελίδης θεωρεί πως η επίτευξη ομοψυχίας αποτελεί το καλύτερο όπλο αντιμετώπισης των τουρκικών προκλήσεων. Συνάμα εμφανίζεται έντονα ενοχλημένος από τον δημόσιο λόγο κάποιων αποστράτων για τον βαθμό αποτελεσματικότητας της Εθνικής Φρουράς.

- Εντός της ΑΟΖ υπάρχουν τρία τουρκικά πλοία και εικάζεται πως θα έλθει και τέταρτο. Το υπουργείο Άμυνας πώς αντιμετωπίζει την κατάσταση που έχει δημιουργηθεί;

- Είναι γεγονός ότι εντός της ΑΟΖ μας και εντός των χωρικών μας υδάτων η Τουρκία, παραβιάζοντας κάθε αρχή δικαίου και αγνοώντας τις προτροπές της Ε.Ε. και της διεθνούς κοινότητας, πραγματοποιεί παράνομες γεωτρήσεις και σεισμικές έρευνες. Αυτές οι ενέργειες εκ μέρους της Τουρκίας, στην προσπάθειά της να θέσει τετελεσμένα, είναι γεγονός ότι δημιουργούν τεράστιο προβληματισμό και τυγχάνουν συνεχούς παρακολούθησης με σκοπό την ορθή αντιμετώπιση. Ειδικότερα τη στιγμή που ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, κ. Αναστασιάδης, αναλώνει όλες του τις δυνάμεις για επανέναρξη του διαλόγου από εκεί που έμεινε στο Κραν Μοντανά. Το Υπουργείο Άμυνας βρίσκεται σε απόλυτο συντονισμό με το υπουργείο Εξωτερικών αλλά και με το υπουργείο Ενέργειας και άλλες υπηρεσίες της Δημοκρατίας έτσι ώστε να υπάρχει κοινή αντίδραση ανά πάσα στιγμή. Στην ουσία ως Δημοκρατία καλούμαστε να διαχειριστούμε σε όλα τα επίπεδα τις κατάφωρες παραβιάσεις των κυριαρχικών μας δικαιωμάτων, της κυριαρχίας μας, την απρόσκοπτη συνέχιση του ενεργειακού μας προγράμματος, τη δημιουργία των κατάλλων συνθηκών για επανέναρξη του διαλόγου, την αξιόπιστη ενημέρωση των εταίρων μας στην Ε.Ε. και τον τερματισμό στο τέλος της ημέρας αυτής της παρανομίας. Είναι για αυτόν τον λόγο που επαναλαμβάνω ότι είναι επιβεβλημένο να υπάρχουν συντονισμός και ταύτιση των αρμοδίων.

- Αυτός ο συντονισμός στον οποίο αναφέρεστε θα πρέπει να συμπεριλάβει και τα πολιτικά κόμματα;

- Όπως πολύ ορθά επισημαίνετε, αυτή την περίοδο όσο ποτέ άλλοτε θα πρέπει να υπάρχουν ομοψυχία, ενότητα και συσπείρωση από όλα τα πολιτικά κόμματα και όλοι να βρεθούν δίπλα από τον Πρόεδρό μας στην προσπάθεια που κάνει. Βέβαια, μιλά για το βασικό θέμα που είναι η επανέναρξη του διαλόγου. Σε σχέση με το ειδικό θέμα των παραβιάσεων από την Τουρκία αλλά και της καθημερινής εκτόξευσης απειλών από την Τουρκία, πιστεύω

“

Ταυτόχρονα αναμένω ειδικά από ανθρώπους που υπηρέτησαν στην Ε.Φ. και γνωρίζουν τη σοβαρότητα των θεμάτων να μην προβάλλουν ζητήματα που επηρεάζουν αρνητικά το φρόνημά μας.

“

Η εφεδρεία ήταν από τους πρωταρχικούς μου στόχους και θέλω να πιστεύω ότι η εικόνα άλλαξε. Συνεχώς αξιολογούμε τα δεδομένα και αναλόγως λαμβάνουμε αποφάσεις για να πετύχουμε καλύτερα αποτελέσματα.

ότι τα πολιτικά κόμματα έχουν ρόλο να διαδραματίσουν. Θα πρέπει να είναι ενήμερα για τις ενέργειές μας, να ενημερώνουν με τη σειρά τους τους συνεργάτες τους στη διεθνή κοινότητα και να εκπέμπεται προς τα έξω μια ταύτιση απόψεων και όχι αμφισβήτηση των δικών μας ενεργειών. Δεν σας κρύβω ότι μερικές φορές ένιωσα απογοήτευση για κάποιες αντιδράσεις από πολιτικά πρόσωπα για θέματα που άπτονται ζητημάτων εθνικής ασφάλειας.

- Ποια είναι η αιχμή του δόρατος για αντιμετώπιση της τουρκικής προκλητικότητας;

- Εάν πρέπει να απαντήσω με μια λέξη, τότε η απάντησή μου είναι η ενότητα. Θα πρέπει με ψυχραιμία και απόλυτο συντονισμό να αντιμετωπίσουμε αυτή την κατάσταση μεταφέροντας την πραγματική εικόνα στα κέντρα λήψης αποφάσεων. Αυτό έγινε στο πρόσφατο παρελθόν με επιτυχία αφού είχαμε τα συμπεράσματα του Συμβουλίου και την επεξεργασία στοχευμένων μέτρων. Το ζητούμενο, όμως, είναι ο τερματισμός της παρανομίας έτσι ώστε να επικεντρωθούν οι ενέργειες στην προσπάθεια επίλυσης του Κυπριακού.

- Πώς αξιολογείτε τις συμμαχίες που έχει συνάψει η Κύπρος με τρίτες χώρες;

- Οι τριμερείς συμφωνίες αποδίδουν καρπούς. Πολλά δεν βγαίνουν προς τα έξω και η αλήθεια είναι ότι δεν πρέπει να βγαίνουν προς τα έξω. Θέλω να ξεκαθαρίσω ότι η νέα τάξη πραγμάτων βασικά επιβάλλει την ανάγκη να συνεχίσει ανάπτυξη και διεύρυνση των σχέ-

Την ανάγκη συμπερίληψης της ανατολικής Μεσογείου στις θαλάσσιες περιοχές ενδιαφέροντος με την παρουσία πλωτών μέσων των κρατών μελών της Ε.Ε. εισήχθη στην άτυπη συνάντηση των Ευρωπαίων ΥΠΑΜ Ο Σάββας Αγγελίδης.

σεών μας τόσο με χώρες της περιοχής όπου έχουμε κοινά συμφέροντα και κοινές αρχές και αξίες όσο και με χώρες με τις οποίες ταυτίζονται τα συμφέροντά μας στην περιοχή. Η πραγματικότητα είναι ότι αυτή μας η πολιτική εξυπακούει θυσίες, αξιοπιστία και επένδυση. Από την άλλη αξιολογώντας τα αποτελέσματα προκύπτει ότι η Κύπρος έχει ρόλο να διαδραματίσει στην περιοχή μας έτσι ώστε να διατηρηθεί η σταθερότητα που είναι προϋπόθεση για την ειρήνη, ασφάλεια, ανάπτυξη και ευημερία. Όσον αφορά τις γειτονικές μας χώρες, η συνεχής ανάπτυξη σχέσεων και συνεργασία σε τομείς όπως άμυνα και ασφάλεια, ενέργεια, περιβαλλοντική πολιτική για την κλιματική αλλαγή αλλά και διπλωματία για προώθηση πολιτικής, βρίσκεται στο επίκεντρο της συζήτησης και τρίτων χωρών που έχουν ενδιαφέρον για την ανατολική Μεσόγειο. Ταυτόχρονα οι χώρες της γειτονιάς μας επιδιώκουν μέσω ημών να μεταφέρουν πολιτικά μηνύματα προς την Ε.Ε. και να ανοίξει ένας διάυλος επικοινωνίας με τα κράτη μέλη.

- Σε ευρωπαϊκό επίπεδο;

- Ισχυρές χώρες της Ε.Ε. όλο και συχνότερα κάνουν έντονη την παρουσία τους στην περιοχή εφόσον πετύχαμε με τη στρατηγική μας να καθιερώσουμε την Κύπρο ως χώρα όπου μπορούν να στηριχθούν για υλοποίηση της στρατηγικής τους. Την ίδια στιγμή, όμως, αντιλαμβάνονται ότι η στήριξή τους προς την Κύπρο θα πρέπει να είναι συνεχής και σταθερή. Τέλος, η εξωτερική πολιτική μας σε συνδυασμό με την

εξωστρέφεια που επιδεικνύουμε στον τομέα της άμυνας και ασφάλειας έπαιξαν καταλυτικό ρόλο στη συμπερίληψη της χώρας μας από πλευράς των ΗΠΑ στη στρατηγική τους για την ανατολική Μεσόγειο. Τέτοιες στρατηγικές δεν δημιουργούνται από τη μια ημέρα στην άλλη, εξ ου και επαναλαμβάνω ότι χρειάζονται συνεχής προσπάθεια, εργασία και σοβαρότητα.

- Οι σχέσεις με τις ΗΠΑ έχουν αναβαθμιστεί, ωστόσο το εμπάργκο υφίσταται. Μπορεί να συνυπάρξει ο όρος «στρατηγικός σύμμαχος» με συνέχιση του εμπάργκο;

- Είναι γεγονός ότι η συνέχιση της απαγόρευσης πώλησης όπλων στην Κύπρο από τις ΗΠΑ είναι ένα εμπόδιο στις σχέσεις με αυτή τη χώρα. Με αυτό δεν εννοώ ότι η άρση θα μας κατατάξει αυτόματα ως χώρα ενδιαφέροντος για τις ΗΠΑ για πώληση εξοπλιστικών προγραμμάτων. Το βέβαιο είναι ότι στον προγραμματισμό του υπουργείου Άμυνας για τα εξοπλιστικά θα λάβει επιπρόσθετη αξία η επιλογή αγοράς εξοπλισμού από τις ΗΠΑ. Ως εκ τούτου, αν και δεν είναι αυτοσκοπός, εργαζόμαστε σκληρά προς αυτή την κατεύθυνση εφόσον η άρση της απαγόρευσης είναι και θέμα αρχής. Η χώρα μας διασφαλίζει όλες τις δημοκρατικές αρχές και αξίες έτσι ώστε να μην υπάρχει ιχνος αιτιολογίας για παραμονή αυτής της απαγόρευσης.

- Η Ε.Ε. μπορεί να έχει πιο ενεργή παρουσία στην περιοχή;

- Στην άτυπη συνάντησή μου δόθηκε η ευκαιρία στο θέμα που

τέθηκε προς συζήτηση για τον συντονισμό ναυτικής παρουσίας να αναδείξω ένα σημαντικό ζήτημα που αφορά την ανατολική Μεσόγειο. Βασικά η όλη ιδέα αναφέρεται στην ανάγκη συμβολής της Ε.Ε. στη θαλάσσια ασφάλεια μέσω συντονισμένης παρουσίας των πλωτών μέσων των κρατών μελών στις θαλάσσιες περιοχές ενδιαφέροντος και η ανταλλαγή πληροφοριών μέσω ενός κέντρου. Η εισήγησή μου ήταν ότι ως τέτοια περιοχή ενδιαφέροντος θα πρέπει να χαρακτηριστεί η ανατολική Μεσόγειος. Τα κριτήρια που πρέπει να θεθούν είναι τέτοια που βασικά αιτιολογούν την εισήγησή μου. Τα δεδομένα είναι γνωστά για την αν. Μεσόγειο. Τόσο οι ανακαλύψεις φυσικού αερίου στην περιοχή και η δυνατότητα για να καταστεί η περιοχή ως εναλλακτική πηγή για κάλυψη των αναγκών της Ε.Ε. όσο και η μετανόστευση που τείνει να καταστεί μάλιστα αλλά και η τρομοκρατία και πειρατεία είναι εύλογα λόγοι για να χαρακτηριστεί η αν. Μεσόγειος ως θαλάσσια περιοχή ενδιαφέροντος και κατ' επέκταση να αναδειχθεί η Ε.Ε. ως σημαντικός παράγοντας ασφάλειας. Σε σχέση με αυτό το θέμα θέλω να ξεκαθαρίσω ότι βρισκόμαστε μόλις στην αρχή αυτής της ιδέας και η συζήτηση θα συνεχιστεί στο στρατιωτικό επιτελείο της Ε.Ε. Θα παρακολουθούμε την εξέλιξη και συνάμα θα εργαζόμαστε προς αυτή την κατεύθυνση για μια κατάληξη που θα επηρεάσει θετικά τόσο την Κύπρο όσο και την Ευρωπαϊκή Ένωση στην ολότητά της.

Αδιανόητες οι δημόσιες αναλύσεις για την Ε.Φ.

- Πολλά λέγονται και γράφονται για την Εθνική Φρουρά. Σε ποια κατάσταση είναι η δύναμη;

- Μου δίνετε την ευκαιρία να θίξω ένα θέμα που με απασχολεί κατά διαστήματα και που δυστυχώς διαπίστωσα ότι χρειάζεται πολλή δουλειά ακόμη για να πετύχω ένα ικανοποιητικό αποτέλεσμα. Είναι αδιανόητο να διαβάζω και να ακούω πολύ συχνά να γίνονται αναλύσεις από διάφορα άτομα για την επιχειρησιακή ικανότητα της Ε.Φ. Όλα έχουν ένα μέτρο στη ζωή μας αλλά όταν τα θέματα άπτονται εθνικής ασφάλειας θα έπρεπε να είμαστε όλοι πιο προσεκτικοί. Σέβομαι την ευαισθησία και έγνοια όλων των πολιτών μας. Ταυτόχρονα αναμένω ειδικά από ανθρώπους που υπηρέτησαν στην Ε.Φ. και γνωρίζουν τη σοβαρότητα των θεμάτων να μην προβάλλουν ζητήματα που επηρεάζουν αρνητικά το φρόνημά μας. Η πόρτα του γραφείου μου είναι πάντα ανοικτή για να συζητήσουμε τους προβληματισμούς και ανησυχίες τους. Ερχόμενος στο ερώτημά σου, απλώς θέλω να αναφέρω ότι όλα έχουν σχέση με το επίπεδο φιλοδοξίας και τις δυνατότητες. Θα πρέπει να υπάρχει πάντοτε μια ισορροπία ανάμεσα σε αυτά τα δύο. Νοείται ότι καταλυτικό ρόλο πρέπει να παίζει το γεγονός ότι βρισκόμαστε υπό κατοχή και δυστυχώς η προκλητικότητα από την Τουρκία συνεχώς κλιμακώνεται. Γίνεται κατά την άποψή μου ένα σοβαρός και μεθοδικός προγραμματισμός. Στα θέματα της άμυνας και ασφάλειας δεν χωρούν λάθη αλλά ούτε και μεγαλοστομίες. Έμφαση δίνω και στα στελέχη της Ε.Φ. και του υπουργείου Άμυνας εφόσον πιστεύω ότι είναι πολυάπλοιστοις δυνάμεων ο ανθρώπινος παράγοντας. Απερίφραστα αναφέρω ότι αναβαθμίζεται συνεχώς η δύναμη.

- Το νέο σύστημα εφεδρείας απέδωσε τα αναμενόμενα;

- Η εφεδρεία ήταν από τους πρωταρχικούς μου στόχους και θέλω να πιστεύω ότι η εικόνα άλλαξε σε αυτόν τον τομέα. Βέβαια, συνεχώς αξιολογούμε τα δεδομένα και αναλόγως λαμβάνουμε αποφάσεις για να πετύχουμε καλύτερα αποτελέσματα. Στόχος μου είναι να καλλιεργηθεί η ορθή νοοτροπία. Να μη θεωρείται αγγαρεία και υποχρέωση η παρουσία των εφέδρων αλλά καθήκον προς την πατρίδα. Είμαστε λαός με φιλότιμο και πιστεύω ότι οι αξιωματικοί μας θα πρέπει να εκμεταλλευτούν περισσότερο αυτόν τον παράγοντα. Συνάμα πρέπει να πετυχαίνουμε τον σκοπό της εφεδρείας που δεν είναι άλλος από την ετοιμότητα των εφέδρων μας ανά πάσα στιγμή για να φέρουμε εις πέρας την αποστολή της Ε.Φ.

Με νέα πρόταση για ΓεΣΥ ο ΠΙΣ στο Προεδρικό

Η «Κ» αποκαλύπτει τις εισηγήσεις της ηγεσίας των ιδιωτών ιατρών για συμμετοχή τους στο σύστημα δημόσιας υγείας

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Ολοκληρωμένη πρόταση που διατηρεί ζωντανές τις προοπτικές άρσης του χάσματος που υπάρχει, μεταξύ μεγάλης μερίδας του ιατρικού κόσμου με το υπουργείο Υγείας και το ΟΑΥ, έχει ετοιμάσει ο Παγκύπριος Ιατρικός Σύλλογος. Η πρόταση του ΠΙΣ που έχει στην κατοχή της η «Κ», θα παρουσιαστεί στη συνάντηση της ηγεσίας του με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας, στις 12 Σεπτεμβρίου. Η πρόταση ουσιαστικά γεφυρώνει τις διαφορές που καταγράφονται μεταξύ ιδιωτών ιατρών και ΟΑΥ, με αρνητικό αντίκτυπο στο Γενικό Σχέδιο Υγείας (ΓεΣΥ). Η πρόταση του ΠΙΣ που ετοιμάστηκε από την Deloitte στηρίζεται σε τρεις πυλώνες. Την αποζημίωση των προσφερόμενων ιατρικών υπηρεσιών, την εποπτεία του Συστήματος Υγείας αλλά και στην αξιολόγηση των βασικών πυλώνων του ΓεΣΥ. Η πρόταση, όπως τονίζεται από τον ΠΙΣ, δεν μεταβάλλει τη φιλοσοφία του Συστήματος Υγείας, ενισχύει τους βασικούς πυλώνες του υφιστάμενου σχεδιασμού και θέτει υπό συζήτηση μια ενδιάμεση λύση για το ύψος της αποζημίωσης ενός παρόχου υγείας, που είναι συμβεβλημένος ή όχι με το ΓεΣΥ. Ο ΠΙΣ εμφανίζεται έτοιμος να άρει την αρνητική του στάση, στη συμμετοχή των μελών του στο ΓεΣΥ, εάν το υπουργείο Υγείας και ο ΟΑΥ συμφωνήσουν σε βασικά σημεία της πρότασης. Ενδεχόμενη συμφωνία θα έχει θετικές επιδράσεις και στον χώρο των ιδιωτικών νοσηλευτηρίων, η πλειοψηφία των οποίων έχει τοποθετηθεί αρνητικά στην ένταξή της στο ΓεΣΥ.

Στόχοι της πρότασης
Η 15σέλιδη πρόταση του ΠΙΣ πέρα από τις εισηγήσεις, πραγματο-

ποιεί μια σύγκριση του υφιστάμενου πλαισίου του ΓεΣΥ με τον σχεδιασμό που ο ίδιος προτείνει. Η σύγκριση αφορά τα κεφάλαια: Καθολικότητα του συστήματος, Αλληλεγγύη, Ελεύθερη επιλογή, Ίση πρόσβαση, Υψηλή ποιότητα υπηρεσιών, Οικονομική βιωσιμότητα. Η πρόταση του ΠΙΣ στοχεύει στα εξής:

- **Οι πάροχοι** υγείας να αποκτήσουν εμπιστοσύνη στο ΓεΣΥ.
- **Στην απόληψη** του «τιμωρητικού χαρακτήρα» του υφιστάμενου σχεδιασμού, ειδικότερα για τον ασθενή.
- **Στην ολοκληρωμένη** υλοποίηση των δεσμεύσεων του κράτους απέναντι στους πολίτες.
- **Στη διασφάλιση** των κανόνων της ελεύθερης αγοράς.
- **Στη συνεχή** βελτίωση και ανάπτυξη των υπηρεσιών υγείας.
- **Στην ισότιμη** αποζημίωση των δικαιούχων και παρόχων υγείας.

Αποζημίωση
Ο ΠΙΣ στο οικονομικό σκέλος των ιατρικών υπηρεσιών προτείνει όπως «το ύψος της αποζημίωσης

Ο ΠΙΣ εμφανίζεται έτοιμος να αναθεωρήσει την αρχική απόφασή του, αναφορικά με το ΓεΣΥ, εάν υπουργείο Υγείας και ΟΑΥ συμφωνήσουν στο κομμάτι αποζημίωσης που προτείνει και στο σύστημα εποπτείας εφαρμογής των συμφωνηθέντων.

που λαμβάνει ένας πάροχος υγείας συμβεβλημένος με το ΓεΣΥ να μπορεί να ακολουθεί τον ασθενή, ο οποίος επέλεξε να λάβει υπηρεσίες και από μη συμβεβλημένο πάροχο». Η συγκεκριμένη πρόταση αλλά και το παράδειγμα που παρατίθεται, υποστηρίζεται πως δεν διαφοροποιούν τον ετήσιο προϋπολογισμό του ΓεΣΥ που παραμένει στα 995 εκατ. ευρώ ετησίως. Τι προτείνεται από τον ΠΙΣ; Ο ΟΑΥ να καλύπτει τα της αξίας, ιατρικής πράξης και

η διαφορά να καλύπτεται από τον ασθενή ή την επικουρική ασφάλισή του, εάν έχει. Από την πρόσθετη επιβάρυνση εξαιρούνται οι ομάδες του πληθυσμού με πραγματικά οικονομικά προβλήματα. Βασική παράμετρος της συγκεκριμένης πρότασης είναι ΠΙΣ και ΟΑΥ να μοιράσουν τη διαφορά που υπάρχει σήμερα στην κοστολόγηση των ιατρικών υπηρεσιών. Από πλευράς ΠΙΣ υποστηρίζεται πως υπάρχει ένα χάσμα της τάξης του 30% έως 40% στο κομμάτι της κοστολόγησης. Εάν το ποσοστό της διαφοράς μειωθεί στο 10% με 15%, ο ΠΙΣ θεωρεί ότι ανοίγονται προοπτικές για συνολική συμφωνία.

Τρόπος υπολογισμού
- **€200** (Αξία ιατρικής πράξης με βάση τις εκάστοτε ισχύουσες τιμές)
- **€150** (Ποσό αποζημίωσης από τον ΟΑΥ)
- **€50** (Κάλυψη από τον ασθενή ή από επικουρική ασφάλιση)
- **€0** Μηνενικά επιβάρυνση (κάλυψη ασθενών) για οικονομικά ευά-

Οι προτάσεις του Παγκύπριου Ιατρικού Συλλόγου θα παρουσιαστούν στη συνάντηση που θα έχουν με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας στο Προεδρικό στις 12 Σεπτεμβρίου 2019.

λάτες ομάδες του πληθυσμού. Ο ΠΙΣ προτείνει όπως οι συμφωνημένες τιμές αποζημίωσης ιατρικών υπηρεσιών έχουν ισχύ για περίοδο 2 χρόνων με δυνατότητα επαναξιολόγησης μετά τα 2 χρόνια. Επίσης, το ποσό αποζημίωσης του ΟΑΥ να καταβάλλεται απευθείας στον πάροχο υγείας για στήριξη της ρευστότητας ασθενών.

Προϋποθέσεις
Η εισήγηση του ΠΙΣ προνοεί και συγκεκριμένα μέτρα που πρέπει να αποφασισθούν προκειμένου να υλοποιηθούν οι προτεινόμενες πρόνοιες για την αποζημίωση. Το πιο βασικό είναι να οριστικοποιηθούν οι τιμές των υπηρεσιών, ανά ιατρική πράξη και ανά ειδικότητα. Να πραγματοποιηθεί εξατομίκευση των περιγραφών των εν λόγω ιατρικών πράξεων με βάση τα κυπριακά δεδομένα. Δημιουργία σχετικών πρωτοκόλλων σε συνεργασία με τις Επιστημονικές Εταιρείες. Δημοσιοποίηση της συμφωνίας και τέλος για τους ασθενείς που συγκαταλέγονται στις ευάλωτες ομάδες να καθοριστούν συγκεκριμένες ρυθμίσεις για στήριξη τους. Παράλληλα ο ΠΙΣ εισηγείται την παροχή φο-

ρολογικών κινήτρων σε ασθενείς που θα επιλέξουν επιπρόσθετη ιδιωτική ασφάλιση για υπηρεσίες υγείας. Ο ΠΙΣ προς αντιμετώπιση του φαινομένου κατάχρησης του Συστήματος Υγείας, βάζει στο τραπέζι θέματα προγραμματισμού για διαχείριση του πιθανού αυξημένου όγκου εργασίας καθώς και την ανάγκη να παρεχόμενη υπηρεσία να συνάδει με την αντίστοιχη αποζημίωση. Προς διατήρηση του θεσμού του προσωπικού γιατρού, προτείνεται ο κάθε γιατρός να μην μπορεί να κρεώσει άλλο ποσό πέραν από αυτό που προνοείται από τους κανονισμούς, η δε αποζημίωση να καταβάλλεται μόνο από τον ΟΑΥ.

Εποπτικός έλεγχος
Από τα σημαντικά σημεία της πρότασης ΠΙΣ για να επιτευχθεί συμφωνία, η ύπαρξη ασφαλιστικών δικλίδων. Εδώ οι ιδιώτες γιατροί θέτουν τέσσερα ζητήματα:

- **Σύσταση** Εποπτικής Αρχής (Supervisory Body) με συγκεκριμένους όρους εντολής για να είναι σε θέση να ρυθμίζει τους κανόνες της αγοράς.
- **Όροι εντολής:**
 - α.** Παρακολούθηση των δεικτών αποτελεσματικότητας.
 - β.** Παρακολούθηση του όγκου εργασίας.
 - γ.** Ορθή εφαρμογή των πρωτοκόλλων και συμμόρφωση παρόχων υγείας με αυτά.
 - δ.** Υποστήριξη επιπρόσθετων πρωτοβουλιών για ενίσχυση της ποιότητας παρεχόμενων υπηρεσιών (εκπαίδευση, ανάπτυξη).
- **Απαιριότητα** η συμμετοχή του ΠΙΣ στην Εποπτική Αρχή.
- **Της Αρχής** δύναται να ηγείται ο Επίτροπος Υγείας ο οποίος θα διορίζεται από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας.

ΙΕΡ ΚΗΠΙΑ 2019

25 ΔΗΜΟΣ ΓΕΡΟΣΚΗΠΟΥ GEROSKIPOU MUNICIPALITY

Ο Δήμος Γεροσκήπου παρουσιάζει στην έναρξη των εκδηλώσεων

ΤΟΝ ΜΙΧΑΗΛ ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗ

20:00 Πλατεία Γεροσκήπου

6/9

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΚΥΠΕ CNA

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

95.2fm Αδέσμευτος

Μαζί του η Κατερίνα Παράσχου

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ - INFORMATION 26 960 857, 26 960 867

ΗΜΕΡΑ ΓΝΩΡΙΜΙΑΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

Λάρνακα 2/9 - 19:00 Ξενοδοχείο Sun Hall

Λεμεσός 3/9 - 19:00 Ξενοδοχείο Crowne Plaza

Αγία Νάπα 4/9 - 19:00 Ξενοδοχείο Adams Beach

Λευκωσία 5/9 - 19:00 Κεντρικό Κτήριο UNIC

QS WORLD UNIVERSITY RANKINGS

#91 QS World University Rankings: EECA 2019 | Top Universities Περιφέρεια Αναδυόμενης Ευρώπης και Κεντρικής Ασίας (EECA)

Ενημερώσου για όλα όσα μπορούν να διαμορφώσουν το μέλλον σου. Μάθε τι πραγματικά σημαίνει "THINK BIG".

- 100+ συμβατικά και εξ αποστάσεως προγράμματα σπουδών που ανταποκρίνονται στις σημερινές απαιτήσεις
- 8 διαπανεπιστημιακά μεταπτυχιακά σε συνεργασία με άλλα κορυφαία πανεπιστήμια
- 25 ερευνητικά κέντρα
- 5 QS Stars στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση

- No 1 στον κόσμο στην εκπαίδευση για Blockchain
- Ιατρική Σχολή σε συνεργασία με το St George's, University of London
- Αξέσαστη φοιτητική εμπειρία στην πιο δυναμικά αναπτυσσόμενη πανεπιστημιούπολη
- Υπερύψυχρονες φοιτητικές εστίες, ίσως οι καλύτερες στην Ευρώπη

Μάθε επίσης ποιο επάγγελμα ταιριάζει στην προσωπικότητά σου, κάνοντας δωρεάν το «Άριστον» τεστ επαγγελματικού προσανατολισμού που σου δίνει απαντήσεις με βάση προηγμένους κανόνες, αλγόριθμους και μαθηματικά μοντέλα.

THINK BIG.

Τμήμα Εισοδικής Φοιτητών
Λεωφ. Μακεδονίας 46, CY-2417, T.B. 24005, CY-1700, Λευκωσία
Τηλ.: +357 22841528, E-mail: admissions@unic.ac.cy
unic.ac.cy

UNIVERSITY of NICOSIA

Το Νέο Κύμα θα επηρεάσει τις προεδρικές

Μέσω ενός σχεδίου με επιστημονική τεκμηρίωση θα παρουσιάσουμε την «Άλλη Κύπρο», λέει ο Κωνσταντίνος Χριστοφίδης

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

«**Το Νέο Κύμα** αποτελεί τη δεύτερη ευκαιρία για να φτιάξουμε ένα σύγχρονο κράτος, με βιώσιμα λυμένο το Κυπριακό, με μία οικονομία διαφορετική από τη σημερινή και μια κοινωνία ισών ευκαιριών, βασισμένη στη δημιουργικότητα», λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο πρώην πρόεδρος του Πανεπιστημίου Κύπρου και επικεφαλής του κινήματος «Νέο Κύμα – Η Άλλη Κύπρος» Κωνσταντίνος Χριστοφίδης, σημειώνοντας πως μέσα από τον καταρτισμό ενός φιλόδοξου σχεδίου με επιστημονική τεκμηρίωση θα παρουσιάσει το επόμενο διάστημα το σχέδιο για την «Άλλη Κύπρο». Κληθείς να σχολιάσει αν ο στόχος είναι οι προεδρικές εκλογές του 2023, αναφέρει πως οι προεδρικές είναι μακριά, αλλά σίγουρα οι ιδέες του κινήματος θα επηρεάσουν τις προεδρικές εκλογές του 2023. Μιλάει, επίσης, για την πολιτική των πολιτογραφήσεων, τις σκιές γύρω από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας και για το αν μετάνιωσε και γιατί δεν υπέβαλε τελικά υποψηφιότητα το 2018.

–**Γιατί Νέο Κύμα;**

–Το Νέο Κύμα ήταν μουσικό κίνημα στην Ελλάδα, κινηματογραφικό στη Γαλλία και πολιτιστικό κίνημα στις ΗΠΑ τη δεκαετία του '60. Συνέπεσε χρονικά με την ανεξαρτησία της Κύπρου. Όταν οι γονείς μας είχαν την ευκαιρία να φτιάξουν ένα σύγχρονο κράτος. Δυστυχώς, δεν το κατάφεραν. Στη δεκαετία του '60 που ο κόσμος άλλαζε, εμείς στην Κύπρο, εγκλωβισμένοι στο δικό μας μικρόκοσμο, αδυνατούσαμε να αποκοδικοποιήσουμε ορθολογικά τις διεθνείς εξελίξεις. Το «Νέο Κύμα – Η Άλλη Κύπρος» θέλει να ξαναπαίξει το νήμα της δεκαετίας του '60 –την αισιοδοξία και την πίστη ότι ένας καλύτερος κόσμος είναι εφικτός– κοιτάζοντας μπροστά. Είναι ένα κοινωνικό κίνημα που θέλει να κάνει την πατρίδα μας καλύτερη. Στόχος του είναι η κινητοποίηση της κοινωνίας για την ετοιμασία ενός νέου, οραματικού και υλοποιήσιμου σχεδίου-προγράμματος για την Κύπρο, που αποσκοπεί σε βαθιές αλλαγές, μεταρρυθμίσεις και τομές που φέρνουν νέες προοπτικές στην κυπριακή κοινωνία. Το Νέο Κύμα αποτελεί τη δεύτερη ευκαιρία για να φτιάξουμε ένα σύγχρονο κράτος, με βιώσιμα λυμένο το Κυπριακό, με μία οικονομία διαφορετική από τη σημερινή και μια κοινωνία ισών ευκαιριών, βασισμένη στη δημιουργικότητα.

–**Όταν λέτε μία οικονομία διαφορετική από τη σημερινή;**

–Το σημερινό οικονομικό μοντέλο της Κύπρου είναι πολύ επικίνδυνο για την επιβίωση του κυπριακού ελθινισμού. Και αυτό γιατί όταν έχουμε μία οικονομία που βασίζεται σημαντικά στον τουρισμό σημαίνει ότι η Τουρκία θα μπορούσε με διάφορες κινήσεις (π.χ. ένα θερμό επεισόδιο) να μας τον στερήσει. Κάτι τέτοιο σημαίνει αυτόματα πτώση του βιοτικού επιπέδου και φυγή ανθρώπων που θέλουν να ζήσουν καλύτερα. Πρέπει να κτίσουμε μια οικονομία, η οποία θα έχει και άλλα χαρακτηριστικά, που θα παράγει νέες καινοτόμες ιδέες και καινοτόμα προϊόντα. Μπορούμε να γίνουμε η Δανία του Νότου. Χάσαμε το 37% του εδάφους μας, όμως το υπόλοιπο 63% το χρσιμοποιούμε σωστά; Έχουμε, για παράδειγμα, γυρίσει την πλάτη στο Τρόδος που είναι διαμνην σε βιοποικιλότητα και θα μπορούσε να ήταν μεγάλος αιμοδότης της οικονομίας.

–**Παρακολουθούμε στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης επαφές σας με πρόσωπα. Σε ποιο στάδιο βρίσκεται η δημιουργία του Κινήματος;**

–Έχουμε γράψει το «Νέο Κύμα – Η Άλλη Κύπρος» ως μη κερδοσκοπική εταιρεία και τώρα βρισκόμαστε στο στάδιο εγγραφής φίλων.

–**Δηλαδή πού αποσκοπεί, αν δεν είναι ένα πολιτικό κόμμα;**

–Είναι ένα σύγχρονο κοινωνικό κίνημα που επιδιώκει να φέρει κοντά χιλιάδες ανθρώπους, χωρίς βεβαίως αυτό να σημαίνει πως περιορίζεται

“

Δεν είμαι εναντίον της προσφοράς διαβατηρίων, το κάνουν πολλές χώρες. Όμως, δίνουν διαβατήρια σε επιστήμονες, σε ανθρώπους που θα μπορέσουν να προσθέσουν στο εθνικό εισόδημα της χώρας με καινοτόμες επιχειρήσεις. Όχι σε εκείνους που θα φέρουν μερικά χρήματα για να τα ξεπλύνουν.

“

Τα μέλη προβεβλημένων πολιτικά οικογενειών προκαλούν προβάλλοντας τον κλιδάτο τρόπο ζωής τους. Η στάση αυτή είναι προκλητική και δι- νει την εικόνα ματαιοδοξίας και ναρκισσισμού.

στον ρόλο μιας δεξαμενής σκέψης που θα συζητά σε θεωρητικό επίπεδο. Στόχος, αντίθετα, είναι να οδηγήσει σε συγκεκριμένα αποτελέσματα. Ο βασικός στόχος του σχεδίου «Η Άλλη Κύπρος» είναι να δείξει στους ανθρώπους της χώρας μας ότι υπάρχουν και άλλοι δρόμοι, να τους πείσει ότι υπάρχουν προοπτικές, ότι μπορούμε να κάνουμε τα πράγματα διαφορετικά και καλύτερα. Όλα αυτά, βέβαια, με επιστημονική τεκμηρίωση.

–**Το όραμα ποιο είναι;**

–Προτείνουμε ένα καινούργιο «brand name» για την Κύπρο. Σήμερα, η διεθνής κοινότητα μας γνωρίζει ως μια χώρα με ήλιο και ωραίες παραλίες αλλά, δυστυχώς, με περιέργες τραπεζικές πρακτικές, χορήγηση διαβατηρίων σε πλούσιους και αμφίβολες διαδρομές χρήματος. Εμείς ψάχνουμε κάτι άλλο, κάτι διαφορετικό, το οποίο δεν θα συγκινηθεί μόνο τους Κύπριους αλλά, και τους Ευρωπαίους συμμάχους μας. Προτείνουμε στην κοινωνία έναν καινούργιο και ενάρετο κύκλο ανάπτυξης, στον οποίο θα συμμετέχουν νέοι άνθρωποι, γιατί οι πιο παραγωγικές δυνάμεις του τόπου αυτήν τη στιγμή είναι έξω από τη διαδικασία παραγωγής.

–**Πώς θα διασφαλίσετε πως η μελέτη σας δεν θα μείνει απλώς στα χαρτιά;**

–**Έχει ανοίξει ένας κύκλος συζητήσεων με αφορμή τα δημοσιεύματα του OCCRP περί ξεπλύματος, αλλά και την πολιτική των πολιτογραφήσεων. Πώς τα σχολιάζετε;**

–Το ξέπλυμα χρήματος είναι κάτι που μας ταλανίζει εδώ και πολλά χρόνια. Από τα λεφτά του Μιλόσεβιτς στη Σερβία, την Ουκρανία, τη Ρωσία, όλοι ξεπλένουν ή ξέπλυναν. Τα πρόσφατα δημοσιεύματα που αναφέρονται στον πρόεδρο της Δημοκρατίας δημιουργούν σοβαρό ζήτημα, γιατί εκθέτουν την Κύπρο διεθνώς. Δεν είναι μόνο ηθικό ή νομικό το ζήτημα, έχει βαθιά πολιτική συνταγματική διάσταση. Είναι ο πρώτος πολίτης του κράτους.

–**Θα έπρεπε να παραιτηθεί δηλαδή;**

–Είναι επιβεβλημένο να δοθούν συγκεκριμένες απαντήσεις. Έχει στηθεί, για την προσφορά διαβατηρίων, ολόκληρη επιχείρηση, εδώ και χρόνια. Δεν είμαι εναντίον της προσφοράς διαβατηρίων, το κάνουν πολλές χώρες. Όμως, δίνουν διαβατήρια σε επιστήμονες, σε ανθρώπους που θα μπορέσουν να προσθέσουν στο εθνικό εισόδημα της χώρας με καινοτόμες επιχειρήσεις. Όχι σε εκείνους

που θα φέρουν μερικά χρήματα για να τα ξεπλύνουν από παράνομες δραστηριότητες και αποκτώντας ευρωπαϊκό διαβατήριο να διαφύγουν τη δικαιοσύνη στις χώρες τους. Αυτό που γίνεται με την εμπλοκή συγκεκριμένων δικηγορικών γραφείων είναι άθλιο. Όπως πολύ ενοχλητική είναι η υπερ-προβολή που αναπτύσσεται μέσω των γυαλιστερών περιοδικών. Η αντουανετική λογική που το επιζητεί είναι απλά προκλητική.

–**Οικογένειες πολιτικών προκαλούν –Αναφέρεστε στην οικογένεια του προέδρου;**

–Μιλάω για πολλούς... Τα μέλη προβεβλημένων πολιτικά οικογενειών προκαλούν προβάλλοντας τον κλιδάτο τρόπο ζωής τους. Η στάση αυτή είναι προκλητική και δίνει την εικόνα ματαιοδοξίας και ναρκισσισμού που δεν τιμούν τον πολιτικό κόσμο. Οι ίδιοι φαίνεται πως δεν ενοχλούνται, η κοινωνία όμως σημειώνει...

–**Είχατε εκδηλώσει ενδιαφέρον για τις προεδρικές εκλογές του 2018. Μετανιώ-**

σατε που δεν υποβάλατε τελικώς υποψηφιότητα;

–Δεν μετάνιωσα, γιατί ήταν απόφαση που πήρα μετά από σοβαρή σκέψη και θέλοντας να ολοκληρώσω το έργο μου στο Πανεπιστήμιο Κύπρου ως πρόεδρος. Είμαι πολύ ευτυχής γιατί τον Δεκέμβριο του 2018 ήμουν παρών στα εγκαίνια της βιβλιοθήκης μας και άφησα στην κρύπτη μία επιστολή για τους φοιτητές του 2089. Ήταν για μένα μια μοναδική στιγμή.

–**Ψηφίσατε από την προεδρία για παράδειγμα;**

–Εκείνη τη στιγμή θεώρησα ότι ήθελα να παραμείνω εκεί που ήμουν. Το Πανεπιστήμιο ήταν για μένα πολύ σημαντικό, ήταν θέμα ηθικής να ολοκληρώσω ένα έργο που ανέλαβα. Ακούστηκαν τότε πολλά περί συναλλαγών και υποσχέσεων για να μην είμαι υποψήφιος, τα γεγονότα και η συνέχεια βέβαια διέψευσαν όλες τις φήμες.

–**Ψηφίσατε τον Νίκο Αναστασιάδη το 2018;**

–Αυτό αφήστε το όπως κάθε πολίτης να κρατήσει για μένα.

Δεν είμαι άνθρωπος που μένει στη θεωρία. Προχωρώ σε πράξεις και αυτό το έχω αποδείξει μέσα από την πορεία μου στο Πανεπιστήμιο Κύπρου.

να σας πω είναι πως οι ιδέες και προτάσεις μας θα επηρεάσουν τις εκλογές του 2023 και ευελπιστούμε και πολλές εξελίξεις πριν από το 2023. Δεν θα είναι βέβαια εύκολο, εξαιτίας των εθισμών των κομμάτων σε πρακτικές διαπλοκής και του εγκλωβισμού τους στην κατεστημένη, ζύλινη σκέψη. Αλλά θα τομήσουμε με προσπάθειά τους.

–**Αν είναι διαπλεκόμενα για ποιο λόγο τους καλείτε να τα υλοποιήσουν;**

–Ενα μαζικό κίνημα, όπως φιλοδοξούμε να γίνουμε, είναι ένας τεράστιος μοχλός πίεσης πάνω στην κομματική και πολιτική εξουσία. Έχουμε σχεδιάσει πρωτόγνωρους τρόπους με τους οποίους η φωνή των χιλιάδων μελών –που ελπίζω πως θα έχουμε– θα ακούγεται. Τα κόμματα ήδη γνωρίζουν, έστω κι αν δεν τα συμφέρει να το ομολογήσουν, ότι κάνουν έδαφος όταν τα πράγματα δεν πηγαίνουν προς

τη σωστή κατεύθυνση. Το Νέο Κύμα, με τις ιδέες και τις πρωτοβουλίες του, αφενός θα θυμίζει στους πολίτες ότι υπάρχουν δυνατότητες για μια Άλλη Κύπρο, αφετέρου θα αυξάνει με τη δράση του το κόστος στο πολιτικό σύστημα, όταν τα συμφέροντα του τόπου δεν εξυπηρετούνται. –**Θα έχετε δηλαδή λόγο και ρόλο στις βουλευτικές του '21;**

–Δεν μίλησα για βουλευτικές του '21.

–**Για να μπορέσετε να αλλάξετε το πολιτικό σύστημα θα πρέπει να συμμετέχετε πρώτα σε αυτό...**

–Η συμμετοχή στο πολιτικό σύστημα δεν γίνεται κατ' ανάγκη με εκλογές. Τα εκλογικά αποτελέσματα ποσοποιούν κοινωνικές διεργασίες που βρίσκονται σε εξέλιξη. Θυμηθείτε πόσο άλλαξαν τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια μετά τα γεγονότα του 1968, πόσο άλλαξε η πολιτική θέση των μαύρων στις ΗΠΑ μετά

το κίνημα των πολιτικών δικαιωμάτων, κοιτάzte τον ρόλο των περιβαλλοντικών κοινωνικών κινήματων κοκ. Η κοινωνία μας έχει αρχίσει να αντιλαμβάνεται για παράδειγμα ότι το σύστημα των πολλών αιρετών και των συμβουλίων είναι ένα σύστημα για να μπαίνουν σε θέσεις «εξουσίας» εκατοντάδες κομματικά στελέχη, λαμβάνοντας επιδόματα χωρίς ουσιαστική προσφορά. Το κίνημά μας θα υπενθυμίζει καθημερινά ότι το κράτος μας είναι θεμελιωμένο στην αναξιοκρατία που παράγει συνεχώς χαμένες ευκαιρίες και ανακυκλώνει τις χαμηλές προσδοκίες. Πρέπει επιτέλους να ξυπνήσουμε. Όταν αυτό συμβεί, θα είναι εξαιρετικά δύσκολο για το πολιτικό παιχνίδι να διεξάγεται με όρους όπως τους σημερινούς. Όλα ανατρέπονται αρκεί να μεταβληθεί η συνείδηση των ανθρώπων.

–**Κάποιοι ενδεχομένως να θεωρήσουν αοριστολογία την «Άλλη Κύπρο». Υπάρχουν συγκεκριμένες προτάσεις για την εσωτερική και την εξωτερική πολιτική;**

–Δεν είμαι άνθρωπος που μένει στη θεωρία. Προχωρώ σε πράξεις και αυτό το έχω αποδείξει μέσα από την πορεία μου στο Πανεπιστήμιο Κύπρου. Θέλουμε να δώσουμε ένα ολοκληρωμένο και ουσιαστικό περιεχόμενο στη διακήρυξή μας. Όλοι κάνουν διακηρύξεις όμως στο τέλος σχεδόν όλοι κάνουν πίσω. Γιατί υπάρχει ένα δυνατό σύστημα διαπλοκής και συμφερόντων σε όλα τα επίπεδα. Γιατί τα κόμματα ενδιαφέρονται για τις επόμενες εκλογές και όχι για τις επόμενες γενιές, και αυτή είναι η μεγάλη μας διαφορά. –**Το πού βρίσκεται σήμερα το Πανεπιστήμιο Κύπρου το θεωρείτε ως δική σας προσωπική επιτυχία;**

–Φυσικά και όχι. Είναι αποτέλεσμα συνεργασίας και επιτυχία μιας μεγάλης ομάδας. Είχα όμως την τιμή να διαλέξω πολλά μέλη αυτής της ομάδας και, κυρίως, είχα την τιμή να ηγηθώ αυτής της προσπάθειας. Ο ηγέτης δίνει τον τόνο σε έναν οργανισμό και, φυσικά, κρίνεται από το αποτέλεσμα.

–**Επειδή κάνετε λόγο για κομματικό κατεστημένο, δεν είναι λίγο αντιφατικό δεδομένου ότι κι εσείς εκλεγήκατε με τη στήριξη της Φοιτητικής Παράταξης του ΔΗΣΥ, την Πρωτοπορία;**

–Εγώ ήμουν υποψήφιος πρόεδρος, όπως και άλλοι τρεις. Η Πρωτοπορία έκανε την επιλογή της μετά από μία μεγάλη συζήτηση που είχαμε. Δεν ήμουν κομματικό στέλεχος, ούτε είμαι. Άλλωστε έχω ασκήσει πολλές φορές κριτική σε όλα τα κόμματα. Στη συγκεκριμένη περίπτωση έκανα αυτό που κάνω πάντα: συνδιαλέγομαι. Τους εξέθεσα τις απόψεις μου για το Πανεπιστήμιο Κύπρου και τους έπεισα. Τους ευχαριστώ που με επέλεξαν στη βάση του ποιος θα εξυπηρετούσε καλύτερα τα συμφέροντα του Πανεπιστημίου και όχι με κομματικά κριτήρια. Δεν μου όφειλαν τίποτα όπως και δεν τους οφείλω τίποτα. Εξάλλου τότε, σας θυμίζω, είχαν την ευκαιρία να επιλέξουν υποψήφιο που ανήκε στο κόμμα τους.

–**Ποιες είναι οι θέσεις σας στο Κυπριακό;**

–Χρειαζόμαστε βιώσιμη λύση, άμεσα! Γιατί η μη βιώσιμη λύση σημαίνει σκληρό σύνορο με την Τουρκία που θα μας πληγώνει, θα μας ταπεινώνει διαχρονικά και θα μας στερεί τη δυνατότητα να γίνουμε περισσότερο δημιουργικοί άνθρωποι. Ο λαός που δεν είναι ελεύθερος, δεν είναι ποτέ δημιουργικός.

–**Είστε έτοιμος να συζητήσετε άλλη λύση πέραν της ΔΔΟ;**

–Αν μιλάτε για δύο κράτη ή συνομοσπονδία, βεβαίως και όχι. Αν μιλάτε για μία λύση, η οποία να απομακρύνει τους ανθρώπους από τον τόπο τους για πάντα, προφανώς όχι. Μία λύση πρέπει να είναι καλύτερη από αυτό που έχουμε σήμερα. Είναι, βεβαίως, σημαντικό σε μία βιώσιμη λύση να λαμβάνουμε υπόψη και τον παράγοντα χρόνο. Είναι επίσης λάθος να θεωρούμε αυτό που έχουμε σήμερα δεδομένο. Αυτήν τη στιγμή οι εξελίξεις είναι ραγδαίες, η γεωπολιτική αλλάζει, πλέουμε σε ακαρτογράφητα νερά.

Ο Κουντρέτ, ο αρχιεπίσκοπος και ο Λαβρόφ

Τι θα κάνουν οι Αμμοχωστianoί;

Η είσοδος Τ/κ δημοσιογράφων στην κλειστή πόλη της Αμμοχώστου προκάλεσε και συνεχίζει να προκαλεί σφοδρές αντιδράσεις, από πλευράς Αμμοχωστιανών κυρίως. Η πρόκληση του αισθήματος των κατοίκων της κλειστής πόλης είναι δεδομένη και υπό αυτό το πρίσμα δικαιολογημένος ο καταγισμός αισθημάτων αγανάκτησης. Το ερώτημα όμως και η απορία είναι άλλη. Αν π.χ. το επόμενο διάστημα ο λεγόμενος υπουργός Εξωτερικών του καθεστώτος των Κατεχομένων, πολλές και μάγκας Κουντρέτ Όζερσάι προσκαλέσει τα Μέσα Ενημέρωσης από τις ελεύθερες περιοχές να τα ξεναγήσει στην κλειστή πόλη τι θα γίνει; Θα πρέπει να ανταποκριθούν στο κάλεσμα της κατοχής; Γιατί η πρόκληση είναι πρόκληση και δεν έχει να κάνει μόνο με το ποιος είναι επισκέπτης, αλλά κυρίως με αυτόν που θεωρεί εαυτόν οικοδεσπότη που προσκαλεί και ξεναγεί τους φιλοξενούμενούς του. Οι κάτοικοι της Αμμοχώστου σε μια τέτοια περίπτωση θα αποθαρρύνουν τα ε/κ ΜΜΕ να μπουν στην πόλη, με οικοδεσπότη τον Κουντρέτ Όζερσάι ή θα το περάσουν στα φιλά;

• • • • •

Περί προκλήσεων

Μιας και μιλάμε για προκλήσεις των Τούρκων στην Αμμόχωστο. Το 2014 με πάθος προσπαθούσα να πίσω έναν αξιωματικό της Εθνικής Φρουράς για την κραυγαλέα πρόκληση της Τουρκίας να στείλει το πλοίο «Μπαρμπαρός» να κάνει έρευνες μέσα στην κυπριακή ΑΟΖ. Ήταν η πρώτη φορά και μάλιστα το πλοίο σε κάποιες περιπτώσεις ήταν ορατό από τη Λεμεσό. Ο εν λόγω αξιωματικός με άκουγε με μια εκνευριστική ηρεμία. Όταν σε κάποια στιγμή κόπασε ο επιθετικός μου λόγος, γύρισε και μου είπε. «Σε ενοχλεί που η Τουρκία έφερε άλλο ένα πλοίο στην περιοχή και αντιδράς. Το σύμβολο της κατοχής στον Πενταδάκτυλο το θυμόμαστε ή το μάτι μας έχει εξοικειωθεί στην εικόνα;» Απάντηση δεν έδωσα, αλλά θυμωσα με τον εαυτό μου που έδειξα να το έχω ξεχάσει. Όσο μεγάλη πρόκληση ήταν η είσοδος στην κλειστή πόλη το ίδιο είναι και με την Κερπασία, την Κερύνεια και τη Μόρφου.

• • • • •

Στο ακουστικό

Οι καλοκαιρινές διακοπές τελείωσαν και κάποιοι στην κυβέρνηση, λένε οι πληροφορίες, κάθονται σε αναμμένα κάρβουνα. Τουλάχιστον δύο μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου επέστρεψαν στη Λευκωσία και οι κυπριακές τους είναι στραμμένες προς το Προ-

Τι θα κάνουν οι Βαρσοβιότες στην περίπτωση που ο Κουντρέτ Όζερσάι θα προσκαλέσει και τα ε/κ ΜΜΕ να μπουν στην πόλη; Θα αποθαρρύνουν μια τέτοια ενέργεια ή θα το περάσουν στα φιλά;

εδρικό Τα σενάρια περί ανασχηματισμού δεν έχουν κοπάσει. Εκτός από τον υπουργό Οικονομικών, άλλο ένα μέλος της κυβέρνησης θεωρεί ότι θα δει την πόρτα της εξόδου από το Προεδρικό. Και να φανταστεί κανείς πως πριν από ένα χρόνο περίπου ήταν από τα αγαπημένα πρόσωπα του Νίκου Αναστασιάδη. Αν τελικά επιβεβαιωθούν οι φόβοι του θα είναι και μήνυμα σε όσους θα μείνουν. Τελικά την καλύτερη επιλογή έκανε ο Μάριος Δημητριάδης. Αποκρατικοποίησε το λιμάνι της Λεμεσού, ξεκίνησε τις διαδικασίες για το λιμάνι της Λάρνακας και αποχώρησε κύριος.

• • • • •

Ναι, ο Αρχιεπίσκοπος

Ένα θέμα που συζητήθηκε πολύ εσχάτως ήταν το γεγονός ότι η Εκκλησία της Κύπρου επέτρεψε να γίνει κηδεία με την τέφρα ενός αποθανόντος επιφανούς και ευκατάστατου ομογενούς, ο οποίος βοήθησε την πατρίδα,

αλλά και πολύ κόσμο. Του εξ Αθηναίου Νίκου Μουγιάρη. Στην Παλαιά Διαθήκη η καύση των σωμάτων θεωρείται συνέπεια εγκληματικής πράξης και αποτελεί ποινή, τιμωρία και ατίμωση. Στην Καινή Διαθήκη με τον ενταφισμό του Ιησού Χριστού εξαγιαστική η ταφή των νεκρών ως σωστή πράξη αντιμετώπισης των κεκοιμημένων χριστιανών, οι οποίοι οφείλουν να είναι μιμητές του Χριστού. Η δε Εκκλησία μας διδάσκει ακόμη ότι το σώμα του χριστιανού ανθρώπου είναι «Ναός του Θεού» και κατοικητήριο του Παναγίου Πνεύματος και ότι ο άνθρωπος αγιάζει με την ψυχή και με το σώμα του. Όλα τα παραπάνω τελούν υπό την αναίρεση ενός αρχιερέα στην προκειμένη περίπτωση του αρχιεπισκόπου Κύπρου Χρυσόστομου Β'. Για τον Προκαθήμενο της Εκκλησίας φαίνεται πως ο βίος του ομογενούς Νίκου Μουγιάρη ξεπερνούσε τη θάγια και αυστηρή θέση της Εκκλησίας στο θέμα καύσης νεκρών.

• • • • •

Όχι, ο Τριμυθούντος

Η Ιερά Μητρόπολη Τριμυθούντος που αρνήθηκε την ταφή της τέφρας του επιφανούς ομογενούς φαίνεται πως δεν έλαβε υπόψη της την προσφορά του εκλιπόντος. Ο αρχιεπίσκοπος που έδωσε άδεια φαίνεται επίσης πως έθεσε πάνω από τη Σύνοδο το έργο του εκλιπόντος. Ο Μακαριότατος θα πράξει το ίδιο αν ένας άλλος απλός χριστιανός αφήσει τα εγκώμια και οι συγγενείς του αποφασίσουν την καύση της σορού του;

• • • • •

Κληρικοί μνηστήρες

Λίγο η παραιτίση του τέως Κιτίου, λίγο οι εκλογές για νέο μητροπολίτη τον εκκλησιαστικό ρεπορτάζ επέστρεψε δριμύτερο. Απέχει από τις δόξες του παρελθόντος, αλλά φαίνεται να έχει προοπτικές. Άλλο ένα περιστατικό παρόμοιο με αυτό του μητροπολίτη Μόρφου χρειάζεται για να φουντώσουν τα αίματα στην Ιεραρχία. Εκτός και αν κάνει

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Σεργκέι Λαβρόφ

Ο Ρώσος υπουργός Εξωτερικών Σεργκέι Λαβρόφ, ο οποίος εκτός των άλλων βγάζει κυπριακά διαβατήρια σε συγγενείς, φίλους και γνωστούς.

την έκκληξη ο Μακαριότατος και ακολουθήσει το παράδειγμα του πρώην Κιτίου. Την ερχόμενη Πέμπτη θα πραγματοποιηθεί η τακτική συνεδρία της Ιεράς Συνόδου για την Ιερατική Σχολή. Ωστόσο, στην ατζέντα θα παρεισφρήσουν και άλλα ζητήματα. Επειδή κάποιους κληρικούς μπορεί να τους ενδιαφέρει, ο μητροπολίτης Πάφου δεν φαίνεται να βιάζεται να ορίσει βοηθό του, στη Χωρεπισκοπή Αρσινόης, θέση που παραμένει κενή μετά από την εκλογή του Νεκτάριου στη Μητρόπολη Κιτίου. Οι πληροφορίες επιμένουν πως από τους ενδιαφερόμενους, ο ένας είναι στην Αρχιεπισκοπή και μάλιστα κοντά στον Μακαριότατο.

• • • • •

Γιατί Κυπραίες;

Εγώ δεν θα ασχοληθώ με τα high politics που λένε των υψηλών δωμάτων της πολιτικής, αλλά μια απορία την έχω κι αφού μου δώσανε χώρο να παίξω μπάλα θα το κάνω το σουτ μου. Είναι δηλαδή ρε παιδιά πράγματα του κόσμου αυτά που ακούμε. Μας ζήτησε λέει ο υπουργός Εξωτερικών της Ρωσίας να δώσουμε διαβατήρια σε δύο φίλες του; Κι εμείς τα δώσαμε. Ε, τι να κάνουμε; Καλά και οι φίλες του Λαβρόφ γιατί ήθελαν να γίνουν Κυπραίες και δεν ζήτησαν να γίνουν Γαλλίδες, Γερμανίδες, Ιταλίδες ή έστω Σπανιόλες;

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Και είμαστε και ανήκουμε

Του **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΣΙΜΑΤΗ**

Οι διακρατικές σχέσεις ως προς ένα σημείο τουλάχιστον είναι απολύτως όμοιες με το σεξ: είναι πάντα καλύτερο όταν προκύπτουν ως αποτέλεσμα αμοιβαίας επιθυμίας των δύο μερών (ή και περισσοτέρων) και όχι ως αποτέλεσμα συμβιβασμού και υποχρέωσης. Αυτό ήταν, κατά τη γνώμη μου, το νόημα της πρόσφατης επίσκεψης του Κυριάκου Μητσοτάκη στο Βερολίνο και των επαφών του με τους εκεί ιθύνοντες.

Η αξία του Τσίπρα για τους Γερμανούς ήταν το προϊόν ενός ανήλικου συμβιβασμού από πλευράς του: ήταν ο ηγέτης μιας ανατρεπτικής δύναμης, ο οποίος υποχρεώθηκε να συμβιβαστεί (the historic compromise) όταν κατάλαβε ότι, διαφορετικά, θα έχανε την εξουσία που απολάμβανε ως κυβέρνηση. Ο Μητσοτάκης, αντιθέτως, ψηφίστηκε από τους Έλληνες ως πρωθυπουργός ακριβώς επειδή προέταξε τη βελτίωση των σχέσεών μας με τους ευρωπαϊκούς θεσμούς. Για τον Τσίπρα, η λεγόμενη επικοινωνιακή συνεργασία –και ειδικά στον τομέα των οικονομικών μεταρρυθμίσεων– σήμαινε παραχωρήσεις και υποχωρήσεις έναντι των όσων περίμεναν οι ψηφοφόροι του. Για τον Μητσοτάκη και την κυβέρνηση του, η συνεργασία με τη Γερμανία σημαίνει πρόοδο, είναι η πραγματοποίηση προγραμματικών θέσεων με τις οποίες εξέλεξη, όχι ελιγμός που τον υπαγορεύει η ανάγκη.

Αυτή ήταν η ειδοποιός διαφορά και εξηγεί σε μεγάλο βαθμό τις αντιδράσεις της αντιπολίτευσης: ο μεν Αλέξης ζήτησε, η δε Φώφη, ως συνήθως δεν κατάλαβε – και το ΚΚΕ

δεν έχει καμία σημασία. Οποιοσδήποτε διαβάσει προσεκτικά την κριτική στην επίσκεψη Μητσοτάκη, που διетуώσαν διάφοροι παράγοντες του ΣΥΡΙΖΑ, διαπιστώνει ότι η αντιπολίτευση καταλογίζει στην κυβέρνηση της Ν.Δ. και ότι δεν ακολουθεί ακριβώς την πολιτική του ΣΥΡΙΖΑ, αλλά και ότι δεν τηρεί κατά γράμμα τις θέσεις που υποτίθεται ότι είχε ως αντιπολίτευση.

Πώς συμβιβάζονται δύο τόσο διαφορετικές οπτικές γωνίες, απορώ. Είναι προφανές ότι ο ΣΥΡΙΖΑ πάσχει από μια (παροδική, είμαι βέβαιος) σύγχυση προσωπικότητας: δεν έχει συνειδητοποιήσει ακόμη αν είναι αντιπολίτευση, κυβέρνηση ή τι ακριβώς. Το ΠΑΣΟΚΙΝΑΑ, πάλι, περίμενε προφανώς μια επανάληψη του γνωστού έργου: ο κατάλογος με τα παράπονα και τα απαράγραπτα δίκαια, η σκληρή μάχη, στο τέλος ματωμένοι αλλά θριαμβευτές κ.λπ. Περισσότερο χαρακτηριστική ίσως είναι η καχυποψία που εκφράζει η ανακοίνωση για τη συνεργασία στον τομέα των μεταρρυθμίσεων.

Στην πραγματικότητα, αυτό που δεν καταλαβαίνει το ΠΑΣΟΚΙΝΑΑ σχετικά με τις οικονομικές μεταρρυθμίσεις είναι κάτι απλό: Η Γερμανία ήταν πάντα πρόθυμη, από την αρχή της ελληνικής κρίσης, να συμβάλει στην αλλαγή των δομών της ελληνικής οικονομίας, έχοντας η ίδια αποκτήσει πολύτιμη τεχνογνωσία στα ζητήματα της μετάβασης από τον σοσιαλισμό στην ελεύθερη οικονομία, λόγω της γερμανικής ενοποίησης. Εμείς δεν ήμασταν ποτέ πρόθυμοι να διερευνήσουμε τρόπους για να ανοίξουν οι κλειστές αγορές. Κάθε σχετική αλλαγή, κάθε

Ο διάκοσμος, τα πρόσωπα, τα φορέματα, ακόμη και το φέρετρο(;) με τη σημαία και τα λουλούδια, με κάνουν να διαισθάνομαι ότι το έθνος προετοιμάζεται ψυχολογικά, ηθικά και, βεβαίως, αισθητικά για τον εορτασμό του 2021, που δεν αργεί. (Το στιγμιότυπο είναι από την ορκωμοσία Πατούλη.)

μικρή υποχώρηση του κράτους ήταν για εμάς σχεδόν εθνική υποχώρηση. (Ενας Χαρακόπουλος παραιτήθηκε κάποτε για τα γάλατα...) Ο σκοπός του Μητσοτάκη, λοιπόν, ήταν να τους δείξει στο Βερολίνο ότι αυτό άλλαξε. Η δεδουλευμένη θέση του είναι, άλλωστε, ότι στη σχέση μεταρρυθμίσεων και ελαφρύνσεων αυτό που προέχει είναι οι μεταρρυθμίσεις: αυτές είναι το μέσον

προς τις ελαφρύνσεις και όχι αντιστρόφως.

Οι Βρετανοί –και ιδίως τώρα, στην έφοδο για το Brexit– μνημονεύουν συχνά μια φράση που αποδίδεται στον Τσώρτσιλ, ότι «είμαστε στην Ευρώπη, αλλά δεν ανήκουμε στην Ευρώπη» (we are in Europe not of Europe). Το μήνυμα του Μητσοτάκη στο Βερολίνο είναι ότι εμείς

είμαστε στην Ευρώπη και, επίσης, ανήκουμε στην Ευρώπη. Στο κάτω κάτω, πρέπει να έχει γίνει κοινός τόπος έπειτα από τόσα χρόνια χαμένα ότι η Ελλάδα χωρίς τη συμμετοχή της στην Ευρώπη δεν νοείται. Ακριβέστερα, νοείται αλλά ως κάτι πολύ διαφορετικό από τη δημοκρατική, ανοικτή κοινωνία που ξέρουμε σήμερα, με όλα τα φρικτά ελαττώματά της.

Αυτά συμβαίνουν, βέβαια, στην κορυφή, αλλά για να προχωρήσουν παρακάτω και το καλό κλίμα στη σχέση των δύο κυβερνήσεων να γίνει πράξη και με τη μορφή επενδύσεων, στις οποίες ελπίζει η ελληνική πλευρά, χρειάζεται χρόνος και συνέπεια. Οι επενδύσεις δεν προσελκύονται με νεύματα από την κορυφή, αλλά με την αλλαγή του οικονομικού και επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Πολλοί απορούν με την ακατάπαυστη δραστηριότητα που επιδεικνύει ο Μητσοτάκης ως πρωθυπουργός. Κάνει πολύ καλά, εφόσον η δραστηριότητα αυτή κινητοποιεί την κυβέρνηση του και εφόσον οι προσπάθειες όλων τους κατατείνουν στην απελευθέρωση της ελληνικής οικονομίας.

ΥΓ.: Αναφέρομαι παραπάνω στη βαθύτατα παρεξηγημένη από τον χώρο του ΠΑΣΟΚΙΝΑΑ έννοια της οικονομικής ανάπτυξης. Προς επήρωση, σας παραπέμπω στην ανακοίνωση του Γιώργου Παπανδρέου, ο οποίος, με διαφορά φάσεως μερικών ημερών, εμφανίσθηκε ενοχλημένος από τις αστυνομικές επιμβάσεις στις καταλήψεις των Εξαρχείων και εξαπέλυσε το παρακάτω τουίτ: «Όταν το προσφυγικό ανατίθεται στο ΥΠΡΟΠΟ, η διαχείριση θυμάτων πολέμου αλλά και διακινητών μετατρέπεται από ανθρωπιστική προστασία και ανάπτυξη σε ποινική υπόθεση και αστυνομική επιχείρηση». Θεωρεί, δηλαδή, την παρουσία προσφύγων σε καταλήψεις «ανάπτυξη». Τι να πω – μήπως η νομιμοποίηση της φαρμακευτικής κάνναβης; Δεν ξέρω...

ΦΑΛΗΡΕΥΣ
kassimatis@kathimerini.gr

ΑΡΘΡΟ / Του **ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ**

Τι είναι Δικαιοσύνη και τι Δίκαιο

Στην «Πολιτεία» του Πλάτωνα ο Σωκράτης συζητάει περί Δικαιοσύνης και Δικαίου με τον Κέφαλο, έμπορο και τον γιο του Πολέμαρχο. Δίκαιο, λέει ο Πολέμαρχος, είναι να δίνει κανείς πίσω τα οφειλόμενα. Με το πνεύμα αυτό αναμένεται να ενεργεί ένας καλός έμπορος στις δσοσληψίες του, δίκαιο είναι να κάνει κανείς καλό στους φίλους και κακό στους εχθρούς. Σε άλλο κεφάλαιο της «Πολιτείας» ο Σωκράτης συζητάει με τον Γλαύκωνα, ο οποίος λέει ότι η Δικαιοσύνη είναι προϊόν αδυναμίας, διότι εάν είχαν εξασφαλισμένη την ατιμωρησία, και οι δίκαιοι και οι άδικοι, θα έκαναν όλοι τα χειρότερα εγκλήματα για να κορέσουν τη φιληδονία τους. Η Δικαιοσύνη συνεπώς δεν ανταποκρίνεται σε κάποια καθαρή ψυχική διάθεση, αλλά σε βιασμό της θελήσεως, είναι συμβιβασμός που επιτρέπει τη δύσκολη συνύπαρξη του συλλογικού με το ατομικό και τίποτε άλλο. Ο Σωκράτης λέει, ότι η Δικαιοσύνη έχει να κάνει όχι με το φαινομενικό, αλλά με την αλήθεια, και αναρωτιέται πώς είναι δυνατόν ο δίκαιος, που είναι καλός, να προξενεί κακό βλάπτοντας τους εχθρούς; Το δίκαιο κατά τον Σωκράτη είναι μια ηθική αξία ασυμβίβαστη με το άδικο και το κακό. Η άσκηση του δικαίου δεν μπορεί να οδηγεί στην αντιδικία, ότι όχι μόνο δεν πρέπει να αδικούμε, αλλά και να μην ανταποδίδουμε την αδικία, «ου δει αδικείν, ουδέ ανταδικείν αδικούμενος» (Κρίτων). Η αρχή, λοιπόν, της συμβατικής ηθικής, να ωφελείς τους φίλους και να βλάπτεις τους εχθρούς, ναυαγεί μέσα στην ίδια την επιφανειακή της προσέγγιση, που δεν αντέχει ούτε στο κριτήριο της γνώσης ούτε στο κριτήριο του αληθινά καλού. Η ηθική στο επίπεδο της δσοσληψίας, ερμηνευόμενη έτσι, οδηγεί τον άνθρωπο στην ύβρη της πλεονεξίας. Τι είναι τελικά η Δικαιοσύνη και το Δίκαιο; Μάπως ταυτίζονται; Το Δίκαιο σήμερα έχει παραμείνει να ορίζεται ως αυτό που γράφουν οι νόμοι και ερμηνεύουν τα δικαστήρια. Το ποιος είναι ο νομοθέτης και το ποιος ο δικαστής έχει τεράστια σημασία. Στην αρχαία Αθήνα του Περικλή και του Κλεισθένη, νομοθέτες ήταν όλοι οι πολίτες, καθώς επίσης και οι δικαστές ήταν κληρωτοί πολίτες. Σήμερα τους νόμους νομοθετούν οι συνήθως επαγγελματίες πολιτικοί/βουλευτές και ερμηνεύουν τους νόμους οι επαγγελματίες δικαστές οι οποίοι διορίζονται από άλλους δικαστές. Η Νομική δεν είναι επιστήμη με την κλασική σημασία του όρου, αφού δεν μπορείς να αποδείξεις κάτι πέραν πάσης λογικής αμφιβολίας πειραματικά. Φυσικά και υπάρχει μεθοδολογία για τον τρόπο που θα πρέπει να γίνονται οι ερμηνείες των νόμων, αλλά στην τελική είναι απλώς θέμα ερμηνείας των συγκεκριμένων ανθρώπων/δικαστών.

Κλασική περίπτωση είναι η απόφαση της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην υπόθεση Νικολάου 16/192, στην οποία πέντε δικαστές είπαν ότι είναι αντισυνταγματικός ο Νόμος περί ίδρυσης Οικογενειακών Δικαστηρίων και πέντε ότι δεν είναι. Άλλη περίπτωση είναι η υπόθεση Αποστόλου 18/11/11 στην οποία ο δικαστής του Ανωτάτου Κωνσταντινίδης ανέτρεψε μια παράνομη/νόμιμη επί της ουσίας πρακτική, που επιτρείτο από όλους ανεξαίρετως για 21 ολόκληρα χρόνια και αφορούσε τα φυλακιστήρια επί υποθέσεων διατροφής.

Χαρακτηριστική, επίσης, η απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην υπόθεση της εκ μητρογονίας πρόσφυγα Βρούντου, η οποία τελικά ανατράπηκε από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου τον Οκτώβρη του 2015. Μάλιστα, στο κείμενο της απόφασης του Ανωτάτου Δικαστηρίου γίνεται ρητή αναφορά πως τα 3 Ανώτατα Δικαστήρια της Ελλάδας έχουν διαφορετική προσέγγιση όσον αφορά το ίδιο θέμα, δηλαδή τον κατά πόσο θα πρέπει το Δικαστήριο να παρεμβαίνει θετικά και να αποκαθιστά την αρχή της ισότητας όταν την παραβιάσει; Δεν υπάρχουν θέσφατα, ούτε ιερά κείμενα και ερμηνείες τους, αλλά άνθρωποι που τα ερμηνεύουν και φυσικά εμπεριέχει τις προσωπικές τους απόψεις, προκαταλήψεις ακόμα και σκοπιμότητες. Δεν υπάρχουν θεοί επί γης και όλοι κρίνονται. Το ιδεατό και ιδανικό είναι όπως υπάρχει Δικαιοσύνη, ήτοι το Δίκαιο να μην αποκόπτεται από το ηθικό και αυτό που ωφελεί τον άνθρωπο και την πόλη, την κοινωνία ως σύνολο και όπως το ηθικό δέον να ταυτίζεται με το νόμιμο, αλλά δυστυχώς σήμερα η πραγματικότητα μάς δείχνει ότι μάλλον ισχύει το αντίθετο.

Ο κ. Μιχάλης Παρασκευάς είναι δικηγόρος.

Γυναίκες ακολουθούμενες από μάγισσες, θεραπεύτριες και σαμάνους συγκεντρώθηκαν μπροστά από το Μνημείο της Επανάστασης στην Πόλη του Μεξικού προκειμένου να λάβουν μέρος σε σύναξη εναντίον της βίας κατά των γυναικών, κατά τη διάρκεια του νέου φεγγαριού.

ΔΙΕΛΚΥΣΤΙΝΔΑ / Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Στον δρόμο της ασυδοσίας

‘Όταν η κοινωνία ζητούσε απαντήσεις για τα δημοσιεύματα που συνδέουν το «άλλοτε» δικηγορικό γραφείο του Νίκου Αναστασιάδη και τον ίδιο ως δικηγόρο με το ρωσικό δικτυο ξεπλύματος μαύρου χρήματος Troika Laundromat, για τον πρόεδρο και τον περιγύρο του ήταν μία συνθησιμένη αυγουσιτάτικη Τετάρτη. Είχε δει βεβαίως τα δημοσιεύματα και είχε στείλει γραμμή στο Προεδρικό για το πώς θα τα χειριζόνταν επικοινωνιακά. Ως λιβελογραφήματα που δεν έχουν να κάνουν με καμία παραβίαση του νόμου. Έστειλε, μάλιστα, το μήνυμα πριν να συνεχίσει ανενδόχλιτος τις διακοπές του, πως αυτή η είδηση ήταν παλιά και αν ενοχλούσε τον κόσμο, τότε δεν θα τον ψήφιζε με ισχυρή εντολή στην Προεδρία το 2018 για δεύτερη συνεχόμενη θητεία.

Εκείνη η Κυριακή, λοιπόν, που ο Νίκος Αναστασιάδης επανεκλεγόταν στο ανώτατο αξίωμα με τη στήριξη του 57% των πολιτών, αποτελούσε την αφετηρία μιας νέας πολιτικής κατάστασης. Όχι μόνο επειδή πρώτη φορά στα ιστορικά της Κύπρου εκλεγόταν πολιτικό πρόσωπο χωρίς την επίσημη στήριξη άλλου κόμματος πλην του δικού του, αλλά και για τα όσα είχαν προηγηθεί κατά την πρώτη διακυβέρνηση. Μία πενταετία, που, όσο κομψά και αν θέλουμε να το θέσουμε, ήταν σκανδαλώδης από την αρχή.

Ήταν για παράδειγμα το σοκ που προκλήθηκε στην είδηση της εκροής καταθέσεων από τους συμπεθερους, ήταν στη συνέχεια το φιλέτο της πρώτης κυρίας, αλλά και οι δουλειές του «άλλοτε» δικηγορικού γραφείου με τη Ryan Air. Ήταν όμως και τα ζητήματα διακυβέρνησης και των επιλογών του. Από το υπάδαλο του συμβολαίου της διοικήτριας και τη σύγκρουση συμφερόντων της, μέχρι την τη φυλάκιση του βοηθού γενικού εισαγγελέα της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Δεν ήταν, λοιπόν, μία πενταετία που αποτελούσε υγιεινό περίπατο πρώτα και κύρια για μας. Αυτή η ισχυρή εντολή του 57% θα μπορούσε να αποτελέσει το μήνυμα μιας καθαρής αρχής ή έστω να εκληφθεί από τον ίδιο ως μία δεύτερη ευκαιρία για να κυβερνήσει σωστά. Αν λάβουμε υπόψη το πώς εξελίσσεται η θητεία του, το 57% μετατρέπεται στη μεγαλύτερη παγίδα για τον ίδιο και την πολιτική του πορεία.

Γιατί δεν μπορεί να αποτελεί την απάντηση σε όλα τα σκανδαλώδη που διαμερίζονται εδώ

και ενάμιση χρόνο και αλλάζουν δραματικά τα δεδομένα στο πολιτικό και κοινωνικό σκηνικό. Και μιλάμε για δραματική αλλαγή δεδομένου ότι το 57% δεν γνώριζε τα περί συζήτησης άλλων πλαισίων λύσης, τα οποία δεν απέρριψε ποτέ κατηγορηματικά. Ούτε πως το Κυπριακό θα άλλαζε πορεία, με τις εξαγγελίες Οξερσά για την Αμμόχωστο και την «εισβολή» τουρκικών πλοίων στην ΑΟΖ. Ούτε όμως για την κατάρρευση του Συνεργατισμού και όσα ακολούθησαν γνώριζαν όσοι τον ψήφιζαν το 2018.

Κυρίως όμως δεν γνώριζαν πως το 57% θα αποτελούσε την αρχή της ασυδοσίας. Όσο χοντρό κι αν ακούγεται, τόσο χοντροειδή είναι όσα συμβαίνουν από τον ίδιο και τον οικογενειακό του περίγυρο. Οι εκροές των καταθέσεων από τους συμπεθερους, οι εξυπνακισμοί του γαμπρού του μετά το κούρεμα καταθέσεων, όταν αναρτούσε φωτογραφία έξω από τις ΑΤΜ και διεμήνυε πως λεφτά υπάρχουν για όλους. Τα κουβανέζικα πάρτι της Ινούς την ίδια μέρα που ο Αντόνιο Γκουτιέρρες ευχόταν καλή τύχη σε Κύπριους του Βορρά και του Νότου και οι λαμπερές φωτογραφίες στις Σεΐχες, όταν στην παιδεία μαινόταν κρίση. Και βεβαίως το τελευταίο περιστατικό με το βίντεο της Λεμεσού που αναπτύσσεται συνεχώς με πρωταγωνιστή τον γαμπρό του προέδρου.

Θα έλεγα λοιπόν πως η προσωπική ζωή του καθενός θα πρέπει να μείνει εκτός της όποιας πολιτικής διένεξης. Και θα συμφωνούσαμε, εάν οι ίδιοι δεν έσπευδαν να διαφημίζουν τόσο προκλητικά έναν παράλληλο κόσμο κλιδής, που απέχει κατά πολύ από αυτόν που ζει η πλειοψηφία των Κυπρίων ως αποτέλεσμα των χειρισμών του Νίκου Αναστασιάδη.

Τα λέγαμε και πριν από έναν χρόνο πως είναι καιρός ο πρόεδρος να τους επαναφέρει στην τάξη. Και αυτό δεν αφορά μόνο τον κ. Αναστασιάδη, αλλά και το κυβερνών κόμμα για το οποίο ο Νίκος Αναστασιάδης τείνει να μετατραπεί από ατού σε βαρίδι. Και αν η συμπεριφορά του προέδρου έπληγνε τον ίδιο και το κυβερνών κόμμα, ίσως να μην το συζητούσαμε καν. Το ζήτημα είναι πως η εικόνα της ασυδοσίας συμπαράσχει κι εμάς μαζί του. Και σίγουρα όλο αυτό δεν είμαστε διατεθειμένοι να το ανεχτούμε για ακόμα τρισήμισι χρόνια.

economidom@kathimerini.com.cy

ΒΟΛΕΣ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Εκριζώστε τους φίκους

«Μηδέν κακόν αμιγές καλού», και οι πυρκαγιές στον Αμαζόνιο ξύπνησαν τα καλά ανακλαστικά του Υπουργείου Μεταφορών, το οποίο ανακοίνωσε μέσω του «Π» ότι θα φυτέψει 10 εκατ. δέντρα κατά μήκος του οδικού δικτύου της Κύπρου. Στόχος να μειωθούν οι εκπομπές ρύπων από τα καυσαέρια, άρα θα έχουμε και έμμεσο κέρδος, αφού σήμερα πληρώνουμε πολλά εκατομμύρια στο χρηματιστήριο ρύπων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προηγήθηκαν εξαγγελίες Λευκωσιτών για να φυτέψουν 300 χιλιάδες δέντρα στην πρωτεύουσα και των Πάριων για να φυτέψουν 100 χιλιάδες δέντρα. Καλές οι εξαγγελίες, αλλά πρέπει να γίνουν με επιστημονικό τρόπο και σίγουρα όχι στα κουτουρού και απαραίτως όχι σύμφωνα με τις επιθυμίες των «φίλων» των δέντρων. Να φυτευτούν κυπριακά δέντρα, τα οποία αντέχουν στις ασθένειες, έχουν βαθιές ρίζες, δεν είναι φυλλοβόλα και σίγουρα χρειάζονται πολύ λιγότερο νερό. Οι τριμιθιές, οι τεράστιες (χαρουπιές) τα κυπαρίσσια, τα πλατάνια, ελιές και άλλα δέντρα, μπορούν εύκολα να αναγεννήσουν περιβαλλοντικά την Κύπρο. Και για φράκτες στους δρόμους να φυτευτούν παπουτσосуκιές, οι οποίες είναι πιο αποτελεσματικές και από τα κάγκελα. Η Λευκωσία και άλλες πόλεις του νησιού γέμισαν με αφρικανικούς φίκους, οι οποίοι είναι ωραία δέντρα και προσφέρουν μεγάλη σκιά, με το τεράστιο μέγεθός τους. Η φύτευση άρχισε με την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας και λέγεται ότι ήταν επιθυμία του αρχιεπισκόπου Μακαρίου, ο οποίος έφερε τα δέντρα από τις Σεΐχες, όπου εξορίστηκε από τους Βρετανούς. Ωστόσο, σύμφωνα με γεωπόνους τα δέντρα δεν είναι κατάλληλα για την Κύπρο, αφού οι ρίζες τους είναι επιφανειακές και κατάλληλες για τα τροπικά κλίματα. Αποτέλεσμα είναι να σκώνουν τα πεζοδρόμια, με μεγάλα θύματα τους ανθρώπους με κινητικά προβλήματα. Ακόμη οι φίκοι παράγουν μικρούς μαύρους καρπούς, τους οποίους τρώνε τα πουλιά της Αφρικής. Στην Κύπρο οι καρποί πέφτουν στο έδαφος και προκαλούν μια «βρωμερή» εικόνα. Τη νύφη καλούνται στο τέλος της ημέρας να πληρώσουν οι πολίτες, για να ανακατασκευαστούν και να καθαριστούν τα πεζοδρόμια. Τα ίδια ίσως και χειρότερα κακά προκαλούν και οι ακακίες, οι οποίες δεν επιτρέπουν σε κανένα άλλο δέντρο να μεγαλώσει δίπλα τους.

Πριν από μερικά χρόνια έγιναν «επικοί» αγώνες για να μην κοπούν γέρικα δέντρα στην Αγλαντζιά, κατά την κατασκευή του νέου δρόμου. Έγιναν τότε αρκετές «αλχημείες» και αλλαγές σχεδιασμών, ώστε να ικανοποιηθούν οι διαμαρτυρόμενοι, οι οποίες στοίχισαν πανάκριβα στους φορολογούμενους. Σήμερα στην περιοχή του δρόμου, αλλά και του παρακείμενου κτηρίου του Πανεπιστημίου (πρώην παιδαγωγικής) παρ' όλες τις βροχές του χειμώνα, μερικά πεύκα ξεράθηκαν. Άνθρωπος του Τμήματος Δασών, στην κουβέντα πάντα, είπε ότι αυτά θα παθαίνουν όταν αποφασίζουν οι πολιτικάντηδες και όχι οι τεχνοκράτες. Πρέπει να κόβονται, είπε, μερικά δέντρα για να παίρνουν «αέρα» τα υπόλοιπα. Αλλά ποιος τολμά, είπε, να κόψει και ένα κλωνί και άρχισε τους «μυκτηρισμούς» για το κατάντημα, το αίσχος, της οδού Κυριάκου Μάτση στη Λευκωσία. Μικροσυμφέροντα, μικροχώροι στάθμευσης, εμποδίζουν εδώ και δεκαετίες την «απελευθέρωση» του δρόμου.

Στις καλές πρωτοβουλίες για φύτευση δέντρων πρέπει να εμπλακούν πρώτα οι μαθητές, γιατί αποτελεί η φύτευση μάθημα ζωής, όπως θυμούνται οι μεγαλύτεροι στην ηλικία. Να εμπλακούν οι στρατιώτες, φυτεύοντας περιοχές εντός και εκτός στρατοπέδων. Να εμπλακούν οι άνεργοι, οι μετανάστες και κυρίως να τεθεί το όλο θέμα σε εθελοντική βάση. Ακόμη να κληθούν μεγάλες επιχειρήσεις και εταιρίες να πληρώσουν για την αγορά των φυτών και με αντάλλαγμα να βάλουν τις δικές τους πνακίδες δίπλα στα δέντρα. Και όπως λένε και οι ινδιάνοι: «Τη γη δεν την έχουμε κληρονομήσει από τους προγόνους, αλλά την έχουμε δανειστεί από τα παιδιά μας...» Και, για να ζήσουν τα παιδιά μας, χρειάζονται καθαρό και όχι μολυσμένο αέρα.

kaparispan@yahoo.gr

ΑΚΑΡΙΑΙΑ / Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Πλαστές πραγματικότητες

Ο Τάκης ήτανε γύρω στα 45, έμοιαζε όμως δέκα χρόνια μεγαλύτερος. Σταμάτησε το διπλοκάμπινό του στην άκρη του δρόμου και μας έγνεψε να μπορούμε μέσα. Το αμάξι μας είχε μείνει από μπαταρία, για ώρα περιμέναμε κάποιος να σταματήσει για να μας μεταφέρει στην Αργάδα όπου και θα βρισκαμε κάποιο μηχανικό. «Μην το ψάχνεις, ο κόσμος φοβάται πια» είπε όταν τον ευχαριστήσαμε που εκείνος δεν φοβήθηκε. «Σας έκοψα με το μάτι ότι δεν είστε από κείνους που πάνε γυρεύοντας» είπε και γέλασε δυνατά.

Ο Τάκης γελούσε δυνατά, όπως μιλούσε και δυνατά, les και για ώρα έψαχνε παρέα να μοιραστεί τη διαδρομή του. Ζούσε στην Ίνεια, αλλά δούλευε στον Πωμό, κατα-

σκεύαζε πεζοδρόμια, αυτή ήταν η δουλειά του. Είχε μόλις σχολάσει, θα έκανε είχε μια στάση για μπίρες με κάτι συναδέλφους και μετά θα πήγαινε στο σπίτι. «Δεν έχεις ιδέα, φίλε μου» είπε «τι πάει να πει να δουλεύεις σε αυτό τον ήλιο για ένα μεροκάματο». «Εσείς, τι δουλειά κάνετε;» ρώτησε, «δημοσιογράφος» απάντησα, «σκηνωθήτης» απάντησε ο φίλος μου και αισθανθήκαμε ταυτόχρονα μια μικρή ντροπή που το επάγγελμά μας δεν ήταν από κείνα που χαράσσουν στο πρόσωπο σημάδια βασάνου. «Κι αυτά εδώ τα πεζοδρόμια που βλέπετε εγώ τα έφτιαξα» συνέχισε ο Τάκης les και το είχε ανάγκη να αποδείξει πως ήταν χρήσιμη η μάχη που έδινε καθημερινά με τον ήλιο. «Πού υπηρετήσες στρατό;» ρώτησε τον φίλο μου, εκείνος υπηρέτησε είπε στο Σταυροβούνι, ήθελε να γίνει καταδρομέας,

αλλά τώρα αρνείται να πάει έφεδρος, «κι αυτό δεν σημαίνει πως δεν είμαι πατριώτης φίλε μου, μη με παρεξηγήσεις, αλλά το μεροκάματό μου ποιος θα μου το καλύψει, έχω δύο παιδιά να ταΐσω, αυτά ποιος τα λογαριάζει» είπε, «δεν πάω κι as με τιμωρήσουνε, δεν με νοιάζει, κι άμα είναι θα τους πω και για τον άλλο τον συνάδελο που τον αφήσανε μεσάνυχτα από τον στρατό και πήγε και τράκαρε, σκοτώθηκε, ήτανε ο άνθρωπος κουρασμένος από τη δουλειά, ξέρεις τι πάει να πει να δουλεύεις στον ήλιο», επανέλαβε, «πήγε που les να κάνει το καθήκον του και στο τέλος πέθανε, πού να βρει το δίκαιο του πλέον, πού να βρει κανείς το δικιο του, δεν υπάρχει δίκαιο, ο καθένας βλέπει μόνο το δικό του, και όλοι αυτοί που μας κυβερνούν το δικό τους βλέπουνε, σιγά να μη γνοιαστούν που πέθανε

ο άλλος, γιατί κλείνανε τα μάτια του από την κούραση, mas έχουμε χεσμένους με το συμπάθιο, δεν είναι για να εμπιστευέσαι κανέναν τους, ζούμε σε άλλο πλανήτη, εσύ θα τα ξέρεις καλύτερα που είσαι και δημοσιογράφος, mas βρήκανε τόσα κακά κι αυτοί το βιολί τους, το μόνο που τους γνοιάζει είναι το προεδρικό, κι εμείς αρνιά που πάμε και τους ψιφίζουμε για ν' αγοράζουμε λιμουζίνες και να παριστάνουν πως κάνουνε το καθήκον τους, κανένas πια δεν κάνει το καθήκον του, μόνο από μας γυρεύουνε καθήκον, pes και συ, δίκαιο δεν έχω, δεν έπρεπε κανένas mas να ψηφίσει, μόνο έτσι θα καταλάβαιναν πως καταντήσαμε να μην ξέρουμε πού να έχουμε πίστη, καμία πίστη δεν έχουμε πλέον». Τα είπε όλα με μια ανάσα και ύστερα mas αποχαίρτησε με μια σφικτή χειραψία και ένα

«δεν βαριέσαι» και «άμα δεν βιάζεστε ελάτε να πιούμε μαζί μια μπίρα».

Το Τάκη τον γνώρισα την ίδια μέρα που στα σόσιαλ μίντια κυκλοφορούσε το βίντεο με τον γαμπρό του προέδρου να διαφημίζει τη χώρα mas προκειμένου να προσελκύσει πλούσιους Κινέζους επενδυτές (μιλώντας ακόμα και κινέζικα). Και αυτές οι τόσο αντιφατικές πραγματικότητες, η μια βουτηγμένη μέσα στο ψέμα της και η άλλη να στάζει μόνο αλήθειες, μου προκάλεσαν μια βαθειά θλίψη. Για το πού καταντήσαμε, για το πού mas κατάντησαν και για την καταδίκη αυτού του τόπου στη διά βίου πλαστογραφία της αλήθειας του, προκειμένου αυτή να χωρέσει όπως-όπως σε κινέζικους υποτίτλους.

elenixenou11@gmail.com

Οι παρτιτούρες της ορχήστρας

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Είναι φανερό ότι σε αυτή την κυβέρνηση υπάρχουν δύο είδη υπουργών και στελεχών. Εκείνοι που έχουν εκλεγεί με σταυρό ή έχουν κοιματικά «ένσημα» και εκείνοι οι οποίοι δεν είναι εκλεγμένοι και «προσελήφθησαν» επειδή ο πρωθυπουργός πιστεύει ότι μπορούν να κάνουν καλά τη δουλειά τους. Εξω την αίσθηση ότι η επιτυχία της κυβέρνησης θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από την επίτευξη της ισορροπίας ανάμεσα στα δύο είδη. Δεν θα είναι εύκολη υπό-

Τομές χωρίς πολιτική ιδιοκτησία θα καταλήξουν σαν τα μνημόνια που ψηφίζονταν επειδή πίεζε η τρόικα και μετά έμεναν στα χαρτιά.

θεση. Όταν ο τεχνοκράτης δίνει μια κατεύθυνση ή εντολή σε έναν εκλεγμένο υπουργό, είναι πολύ πιθανό να ακούσει «καλά, εσύ ποιος είσαι που μου μιλάς έτσι, όταν εγώ έχω πάρει Χ χιλιάδες σταυρούς;». Πρόκειται για παλιό και επαναλαμβανόμενο φαινόμενο. Θα χρειασθεί ιδιαίτερη συναισθηματική ευφυΐα, κυρίως από την πλευρά των τενοκρατών, για να αποφευχθούν κρίσεις και καβγάδες. Καλώς ή κακώς, η χώρα δεν μπορεί να πάει μπροστά μόνο από πολιτικούς ή μόνο από τενοκράτες. Οι πολιτικοί θα ασχολούνταν μόνο με ρουσφέτια και τη συλλογή σταυρών χωρίς τους τενοκράτες. Και οι τενοκράτες θα έκαναν μια τρύπα στο νερό χωρίς

τους πολιτικούς που μπορούν να πουλάνε την πραγματεία τους και να λύνουν κόμπους στα έγκατα της ελληνικής δημόσιας διοίκησης.

Ο πρωθυπουργός κινείται ευέλκτα όταν σημειώνονται κόντρες. Δεν υιοθετεί ακρίτως την άποψη των μη εκλεγμένων υπουργών και στελεχών του Μαξίμου, αλλά βρίσκει το δίκιο κάπου στη μέση. Ορισμένοι μη πολιτικοί υπουργοί έχουν αναπτύξει πολιτικά ένστικτα που εξαφνιάζουν, όπως ο αρμόδιος για την ψηφιακή πολιτική, που πήρε έναν έναν τους βουλευτές της Ν.Δ. δηλώνοντάς τους ότι η πόρτα του είναι ανοικτή για αυτούς αν θέλουν να ενημερωθούν ή να προτείνουν κάτι. Άλλοι κινούνται είτε με ελαφρά αλαζονεία, που είναι φυσιολογική στην πρώτη φάση που διανύουμε, είτε με «ελβετική» τενοκρατική ψυχρότητα που δεν κωνεύεται εύκολα στα δικά μας μεσογειακά λημέρια. Είναι κρίσιμο όμως να καταλάβουν ότι καμία μεταρρύθμιση δεν πρόκειται να υλοποιηθεί αν δεν την πάρει πάνω του ο αρμόδιος υπουργός. Τομές χωρίς πολιτική ιδιοκτησία θα καταλήξουν σαν τα μνημόνια που ψηφίζαν οι πολιτικοί μας επειδή τους πίεζε η τρόικα και μετά έμεναν στα χαρτιά.

Είναι πολύ θετικό ότι έπειτα από πολλά χρόνια έχουμε μια κυβέρνηση με ανθρώπους της αγοράς, τενοκράτες και μη πολιτικούς. Φαίνεται μάλιστα από τις δημοσκοπήσεις ότι οι πολίτες το θέλουν αυτό γιατί βαρέθηκαν την πολιτική μας τάξη. Περιμένουν όμως απτά αποτελέσματα. Τα οποία θα έλθουν μόνο αν η ορχήστρα τενοκρατών και πολιτικών μάθει να παίζει συγχρονισμένα και από την ίδια παρτιτούρα. Πράγμα που εξαρτάται, σχεδόν αποκλειστικά, από τον μαέστρο.

Στη γραμμή μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, και μεταξύ Ιταλίας και Λιβύης, συναντώνται δύο κόσμοι, μετριέται η αποφασιστικότητα της Ευρώπης να προστατεύσει τα αποκτήματα του πολιτισμού της. Αυτό το σύνορο δεν αφορά μόνο την προστασία της εδαφικής ακεραιότητας των μελών της Ε.Ε. ούτε μόνο τη φύλαξη από παράνομες εισόδους μεταναστών και προσφύγων. Έχει να κάνει με το ποια κοινωνία βρίσκεται πίσω από τα σύνορα. Αφορά κάθε χώρα της Ε.Ε., όχι μόνο αυτές που βρίσκονται στην περιφέρεια και, όπως πολύ σωστά επισήμανε ο πρωθυπουργός στο Βερολίνο, «επιμερίζονται όλο το βάρος της διαχείρισης του προσφυγικού προβλήματος». Αφορά το πώς η Ε.Ε. βλέπει τον εαυτό της και ποιες αρχές προβάλλει στον κόσμο. Σήμερα είναι φανερό ότι η Ε.Ε. δεν έχει πετύχει να διαχειριστεί το πρόβλημα των συνόρων επαρκώς, όσον αφορά τους πρόσφυγες, ούτε λύθηκε το πρόβλημα με τις συμφωνίες με την κυνική Τουρκία και τη καώδη Λιβύη. Όταν δεν υπάρχει θεσμική λύση, κυριαρχούν ο αυτοσχεδιασμός

Σύνορα του πολιτισμού

Του **ΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑ**

και η προχειρότητα. Μένει στην κάθε χώρα –όπως τη δική μας– να κάνει ό,τι μπορεί να αντεπεξέλθει, με τις δικές της μεθόδους και αδυναμίες. Τελευταίως, η συζήτηση για την προστασία συνόρων τείνει να κυριαρχείται από την αντίληψη ότι η ανθρωπινή συμπεριφορά προς μετανάστες και πρόσφυγες ισούται με εγκτάλειψη των όπλων ή προδοσία. Στις ΗΠΑ, ο Τραμπ μεταφέρει πόρους από την πολιτική προστασία και από άλλους ευαίσθητους τομείς για να προωθήσει την κατασκευή τείχους στα σύνορα με το Μεξικό. Παιδιά χωρίζονται από τους γονείς τους και στοιβάζονται ασυνόδευτα σε στρατόπεδα, θύματα μιας πολιτικής επιλογής με ψηφοθηρικούς στόχους. Στην Ευρώπη, χώρες που δεν αντιμετωπίζουν άμεσο πρόβλημα με εισροές προσφύγων αρνούνται να συμμετάσχουν σε συλλογική λύση. Η Ιταλία –τουλάχιστον όσο ο Σαλβίνι ήταν ο ισχυρός άνδρας της κυβέρνησης– επιχείρησε να αποσπάσει την αλληλεγγύη των εταίρων με το να αρνείται σε μετανάστες να αποβιβαστούν σε ιταλικό έδαφος. Οι πολιτικές αυτές μπορεί να έχουν προσωρινό αποτέλεσμα αλλά δεν λύνουν

το πρόβλημα ούτε στα σύνορα ούτε εντός αυτών.

Όταν οι πρόσφυγες και μετανάστες φθάνουν κατά εκατοντάδες κάθε μέρα, όπως συμβαίνει πάλι στα νησιά του Αιγαίου, το πρόβλημα γίνεται εκρηκτικό. Η κυβέρνηση διαμαρτυρήθηκε στην Τουρκία προχθές, ενώ ο πρωθυπουργός συγκάλεσε το ΚΥ-ΣΕΑ χθες. Όμως, όποιες αποφάσεις ληφθούν σε πολιτικό και διπλωματικό επίπεδο, άμεση προτεραιότητα είναι η διαχείριση των ανθρώπων που ήδη βρίσκονται στα νησιά. Οχι μόνο για τους ίδιους και τους εργαζομένους σε δομές που δεν επαρκούν, αλλά για τους κατοίκους των νησιών και την κοινωνία μας. Όταν η Μόρια χωράει 3.000, ενώ σήμερα οι έγκλειστοι ξεπερνούν τις 10.000, όταν οι εργαζόμενοι εκεί ενημερώνουν ότι δεν υπάρχουν γιατροί ούτε αστυνομικοί και απευθύνουν έκκληση για άμεση βοήθεια, δεν υπάρχει χρόνος για χάσιμο.

Η κυβέρνηση βρήκε μια κατάσταση που ήταν αποτέλεσμα μακρόχρονης ολιγαρίας. Όμως, οι αριθμοί φθάνουν στα σημεία-ρεκόρ του 2016 και σήμερα είναι ευθύνη αυτής της κυβέρνησης να διαχειριστεί το ζήτημα

με πιο αποτελεσματικό και πιο ανθρώπινο τρόπο από την προηγούμενη. Αυτό απαιτεί και την επιτάχυνση διαδικασιών παροχής ασύλου ή επαναπατρισμού αλλά και πολιτισμένες συνθήκες διαβίωσης. Μεγαλοστομίες όπως «η Ελλάδα δεν είναι ξέφραγο αμπέλι», ως δικαιολογία στέρξης ιατρικής και άλλης φροντίδας σε μετανάστες, είναι απαράδεκτες και αδικούν όλους τους Έλληνες. Η εκλογική πλειοψηφία ήρθε από ανθρώπους που ήθελαν καλύτερη κυβέρνηση, όχι μία με μέλη που έχουν ιδεοληψίες εξίσου ζημιώγνες με αυτές της προηγούμενης. Ευτυχώς, υπάρχουν ικανοί και φιλόδοξοι άνθρωποι στην κυβέρνηση και στον κρατικό μηχανισμό που θέλουν να βελτιώσουν την κατάσταση. Η προσπάθεια απαιτεί αποφασιστικότητα, επιμονή και άμεση κινητοποίηση υπηρεσιών, φορέων και πολιτών. Δεν χρειάζονται περισσότερα χρήματα, μόνο καλύτερη διαχείριση πόρων. Ο σεβασμός προς τους συνανθρώπους μας, η απόδειξη ότι κανόνες μπορούν να εφαρμόζονται με αποφασιστικότητα και ανθρωπιά ενισχύουν τη δική μας χώρα, τον δικό μας πολιτισμό. Είναι τα δικά μας σύνορα.

Δυνάμεις ανατροπής

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**

Υπάρχουν στιγμές που ο σκληρός πυρήνας ενός κόμματος, που επί μεγάλο χρονικό διάστημα τελούσε υπό την πίεση να αποδεχθεί προσαρμογές, συμβιβασμούς, χάριν της ενότιος και διατηρήσεως της εξουσίας, εντέλει επαναστατεί, προβάλλοντας εντόνως τα ιδιαίτερα στοιχεία της ιδιοσυστάσιας του.

Όλα αυτά βεβαίως υπό την υπόθεση ότι υπάρχει ηγέτης ικανός να εκφράσει με όρους πολιτικούς την ανατρεπτική αυτή ροπή, που επί της ουσίας δεν είναι τίποτε

Το «κατεστημένο» δεν είναι δυνατόν να υποκαταστήσει τον ηγέτη, διότι η δυναμική εκπορεύεται μόνον από τη σφαίρα της πολιτικής.

άλλο από ένα ισχυρό αίτημα επιστροφής σε ένα σύστημα αρχών και αντιλήψεων επί τη βάση των οποίων συγκροτήθηκε μια πολιτική παράταξη. Από την άποψη αυτή, ό,τι συμβαίνει στη Βρετανία σήμερα είναι επιβεβαίωση ότι το πνεύμα των Τόρις εξακολουθεί όχι απλώς να υφίσταται, αλλά μάχεται με στόχο να επαναπροσδιορίσει την πολιτική φυσιογνωμία του Ηνωμένου Βασιλείου. Τίποτε από αυτά δεν θα είχε ασφαλώς συμβεί εάν δεν υπήρχε ο κ. Μπόρις Τζόνσον, ο σημερινός πρωθυπουργός αυτής της χώρας. Ωστόσο, το φαινόμενο δεν περιορίζεται μόνον στη Βρετανία, διότι ανάλογες ροπές –επιστροφής, με άλλα λόγια, στην αφετηρία της γεννήσεως της «αμερικανικής αυτογνωσίας»– είχαν εκδηλωθεί στις ΗΠΑ. Πριν από δέκα χρόνια, τον Φεβρουάριο του 2009, έκανε την εμφάνισή του το κίνημα του Tea Party – ευθεία αναφορά στο 1773, όταν οι κάτοικοι της Βοστώνης αντιδρώντας στην απόφαση του βρετανικού Κοινοβουλίου να επιβάλει

φορολογία στο τσάι, έριξαν το φορτίο στη θάλασσα, δίνοντας, από μιαν άποψη, το έναυσμα της Αμερικανικής Επανάστασης.

Το Κίνημα του Τσαγιού δεν είχε ιδεολογική συνοχή, είχε περιστασιακούς ηγέτες, αλλά ριζοσπαστικοποίησε σημαντικό τμήμα των Ρεπουμπλικανών και, εάν δεν είχε προϋπάρξει, ο κ. Ντόναλντ Τραμπ, που δεν ανήκε στην συγκεκριμένη κίνηση, δεν θα είχε πιθανόν αναδειχθεί σε πρόεδρο των ΗΠΑ.

Στη γειτονική μας Τουρκία κάτι αντίστοιχο συνέβη με τον κ. Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, που, παρακάμπτοντας την «πολιτική παρένθεση» των διαδόχων του Μουσταφά Κεμάλ, κατάφερε να επανασυνδέσει σημαντικότατο τμήμα των πολιτών της χώρας του με το αυτοκρατορικό, μουσουλμανικό της παρελθόν.

Οι τρεις προαναφερθέντες ηγέτες δεν έχουν καμία συνάφεια μεταξύ τους, πέρα από το γεγονός ότι απευθύνονται ευθέως στους πολίτες των χωρών τους, αντιμαχόμενοι τους «ενδιάμεσους», με άλλα λόγια το «κατεστημένο», στην εθνική, «ευρωπαϊκή» ή παγκοσμιοποιημένη του εκδοχή, ανάλογα προς την περίπτωση.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το «κατεστημένο» είναι ένας χρήσιμος μηχανισμός για κάθε ηγέτη που ασκεί την εξουσία, αλλά δεν είναι δυνατόν να τον υποκαταστήσει, διότι η δυναμική εκπορεύεται μόνον από τη σφαίρα της πολιτικής. Είναι σαφές επίσης ότι οι πολιτικές εθνικής αυτοεπιβεβαίωσης ενέχουν ασφαλώς κινδύνους.

Αλλά εάν υπάρχουν ηγέτες –κάθε άλλο παρά αριστεροί πολιτικά– που λειτουργούν με τρόπο ανατρεπτικό και χαρακτηριστικό από τους αντιπάλους τους «λαϊκιστές», αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι επικεφαλής ομογενοποίησης ιδεολογική, εθνική, ακόμη και διατροφική. Με άλλα λόγια, κάτι σαν σοβιετοποίηση, με ετοιματζίδικο κοστούμι Αρμάνι. Κάποιοι, ωστόσο, προτιμούν τη Savile Row ή ταπεινότερα ραφτάδικα, διότι απλούστατα απεχθάνονται κάθε μορφή ομοιομορφίας.

Η επιφυλλίδα επιτρέπεται να αιθεροβατεί – είναι φιλολογικό είδος, δεν πειθαρχεί στις απαιτήσεις επικαιρότητας της ειδησεογραφίας.

Στην οργάνωση και στη λειτουργία του ελλαδικού κράτους, ποια δεδομένα δεν είναι ελληνικά, δεν τα γέννησε η σοφία της ανάγκης, η εμπειρική παράδοση του Ελληνισμού; Είναι πολλά, as ξεχωρίσουμε τρία: Ο διακοσμητικός ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, δηλαδή το συγκεντρωτικό κράτος. Επίσης, η προτεραιότητα δάνειων ιδεολογμάτων (όχι της επικώριας ανάγκης) στην άσκηση της πολιτικής. Και η αλλοτρίωση του εκκλησιαστικού κοινωνικού θησαυρίσματος σε «επικρατούσα θρησκεία».

Η θρησκεία συνήθως είναι θεσμοποιημένη αγοραπωλησία: κάποιι πουλάνε, κάποιι αγοράζουν. Πωλούνται χρηστικά ωφελιμοθηρικά προτάγματα, αγοράζονται παρηγορητικές ψευδαισθήσεις. Το κράτος κατοχυρώνει τη συναλλαγή, διότι τον εξασφαλίζει λιγότερο φόρο δουλειάς για την αστυνομία και τα δικαστήρια. Αλλοτρίώνει θεσμικά σε θρησκεία (σε ατομοκεντρικό νομικισμό και θηλοκρατική προπαγάνδα, δηλαδή σε «κήρυγμα») την ανατροπή της θρησκείας, που είναι ο εκκλησιαστικός γιορτασμός της ζωής.

Παραβλέπει το κράτος ότι μπροστάρηδες της Γιορτής της Εκκλησίας είναι ο ληστής, η πόρνη, ο άσωτος. Στη θέση της τολμηρής απελευθερωτικής ανατροπής, το κράτος αντιτάσσει ένστολους υπαλλήλους της δημόσιας τάξης και του καθωσπρεπισμού.

Οι θρησκευτικοί υπάλληλοι του

Θλιβερή η παραλυτική ατομία της ποιότητας,

«Βδέλυγμα σε τόπο άγιο»

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Θλιβερή η παραλυτική ατομία της ποιότητας,

κράτους διαβαθμίζονται – οι υπηλόθαθοι είναι ογδόντα δύο (82) «μπτροπολίτες». Πώς επιλέγονται; Πρέπει να είναι άγαμοι (όχι έμπειροι μοναστικής άσκησης, απλώς απάντρευτοι). Να έχουν και πτυχίο «πανεπιστημιακής» Θεολογικής Σχολής. Με ποια διαδικασία εκλέγονται; Μόνο με παρασκήνιο – η ψηφοφορία είναι μυστική, οι εκλέκτορες δεν αιτιολογούν την ψήφο τους. Πρόκειται για το απόλυτο της αυθαιρεσίας.

Η μετάβαση από τη βαθμίδα του «πρεσβυτέρου» (ιερέα) στη βαθμίδα του μητροπολίτη επισκόπου συνιστά υπαρκτική μετάλλαξη, κυριολεκτική – από σεργάνημενη κάμπα σε χρυσοστολισμένη πεταλούδα. Το ασήμαντο, καλογεροφωρεμένο «παπαδάκι» μεταμορφώνεται ακαριαία σε πρίγκιπα, γίνεται αφέντης, δεσπότης, μπορεί και τριανταπεντάρχης αλλά σεβασμιότατος, όλοι τον ατιολογούν μπροστά του και τον προσκυνούν.

Συχνά διαχειρίζεται χρήματα πολλά, αλλά τον άνθρωπο τον αλλάζει κυρίως η δύναμη, η εξουσιαστική ισχύς, το ακαταμάχητο κύρος του αξιώματος. Και μαζί, το αφνίδιο της ριζικής μεταβολής. Ο φτωχός, χιλοταπεινωμένος στις σημερινές συνθήκες «παπάς», που τον έχει λιώσει η μοναξιά και η περιθωριοποίηση, «εξαιφνης» γίνεται οικοδεσπότης επισκοπικής έπαυλης, συχνά διώροφης ή τριώροφης, με

κήπο, ανθοκομική ποικιλία, υπηρετικό προσωπικό, ένα ή και «στόλο» αυτοκινήτων, με οδηγό ή οδηγούς, μάγεια, οικονόμο.

Αυτή η ονειρώδης «μεταστοιχείωση» κερδίζεται με ένα πτυχίο Θεολογικής, που το παίρνει πια σήμερα ο πάσα ένας. Το μεγαλωμένο συνήθως στην ένδεια, συμπλεγματικό χωριατόπουλο, χωρίς εμπειρία και εθισμούς στην αστική συμπεριφορά, μεταφυτεύεται σε συνθήκες και όρους άρχοντα. Επίσημα δείπνα, συνεχής συγχρωτισμός με τους σκληροπεσωμένους της εξουσίας, αλισβερσία μυθικών κονδυλίων, περίγυρος αδιστακτων κερδομαών.

Και όταν «λειτουργεί», τα παραισθησιγόνα κορυφώνονται: Ο χθεσινός «Μήτσος», «Κώτσος» ή «Παναγής» ντύνεται αέρινη τη στολή του άλλοτε απόλυτου μονάρχη της «οικουμένης»: Σάκο αυτοκρατορικό και μανδύα με «ουρά», μίτρα και σκίπτρο επίσης του «άρχοντος και δεσπότη βασιλέως».

Αυτά όλα, με καταγιριστικούς τους πολυχρονισμούς και άφθονο το θυμίαμα, όχι στον καθεδρικό, τις πρωτεύουσας του κράτους ναό, αλλά και στο τελευταίο κουτοσχωρί όπου ιερουργεί «δεσπότης».

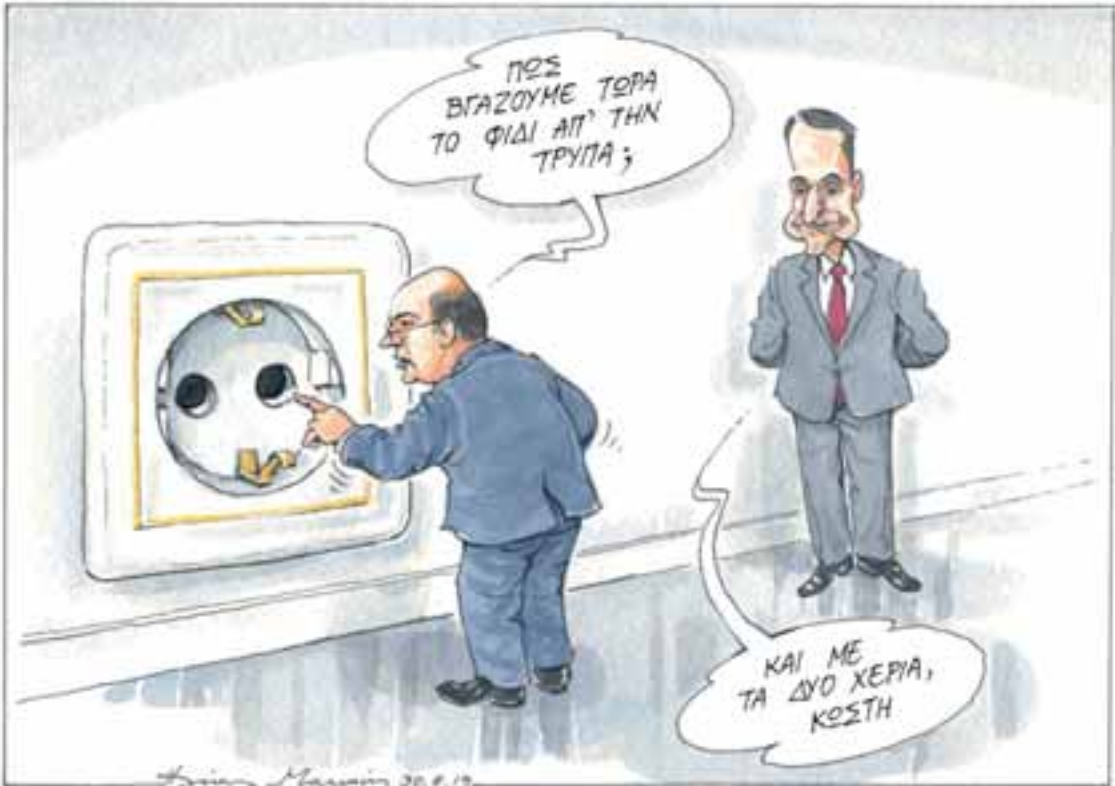
Από όλα αυτά τίποτε δεν είναι ανάγκη να αλλάξει στην ιεροτελεστή, αρκεί να λείψει το ψέμα και η αφόρητη αδικία. Είναι πρόκληση και μάλιστα βάναυση, ανθρωπινό τόσο ελάχιστων προσόντων ή και κραυγαλέα ανύπαρκτης σοβαρότητας να έχουν μεταβάλει ένα τεράστιες δυναμικής λειτουργήμα

σε λαχείο, που μεταμορφώνει θλιβερούς σπιθαμιαίους σε υπερευνομένους μεγιστάνες. Το μυστικό για να μην καθεί τίποτε και όλα να μεταμορφωθούν, είναι να προταχθεί η διψα και ανάγκη για ανθρωπινή ποιότητα.

Ανοίξε την ετήσια έκδοση «Δίπτυχα της Εκκλησίας της Ελλάδος», όπου απογράφονται τα βιογραφικά σημειώματα όλων των μητροπολιτών. Είναι λιγγος: για τη συντριπτική πλειονότητα, τα προσόντα εξαντλούνται στο πτυχίο της Θεολογικής και σε θητεία ιεροκήρυκα, δηλαδή αμειβόμενου προπαγανδιστή. Με αυτά τα δύο «εφθδια» γίνεσαι από πληβείος άρχοντας πολυζήλευτος. Ακόμα και υπουργό σήμερα δεν σε κάνουν με ένα πτυχίο και κάποια θητεία προπαγανδιστή. Δεσπότη, αν έχεις αποδείξει ότι είσαι (και θα παραμείνεις) πειθάνιος, σε χειροτονούν.

Μέσα από διαβλητές και εξοργιστικά άδικες διαδικασίες εκλογής, το «σώμα» των επισκόπων-μητροπολιτών στο ελλαδικό κρατίδιο έχει να επιδείξει (αλλά δεν το κάνει) και κάποια δείγματα εξαιρετικής ανθρωπίνης ποιότητας. Είναι μια μειονότητα πολύτιμη, αλλά μάλλον ανενεργός συνοδικά. Θα ήταν ενδιαφέρον να μελετήσει κανείς ποιι παράγοντες ή ποιοι συντελεστές παγιδεύουν αυτή την ποιότητα στην ατομία. Είναι πρόβλημα που ποσοποιείται σε πολλούς κομβικούς λειτουργίας θεσμούς στο παρακμακό μας Ελλάδαξέ.

Ασυγκρίτως οδυνηρότερη από την πλημμυρίδα της ανικανότητας και φαυλότητας, είναι η παραλυτική ατομία της ποιότητας.

ΣΧΙΖΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. hmakri@athinain.gr

Ξεκαθάρισμα θέσεων εν όψει κρίσιμων εξελίξεων

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

Η Τζέιν Χολ Λουτ πραγματοποιεί ίσως την τελευταία της επίσκεψη στην Κύπρο. Σκοπός η συνομιλόγηση των όρων αναφοράς που θα περιλαμβάνουν το πλαίσιο Γκουτιέρες της 30ής Ιουνίου 2017, το κοινό ανακοινωθέν Αναστασιάδη-Ερογλου της 14ης Φεβρουαρίου 2014 και τέλος τις υφιστάμενες συγκλίσεις μέχρι και την διάσκεψη στο Κραν Μοντάνα. Στην ουσία οι όροι αναφοράς θα περιλαμβάνουν μόνο επικεφαλίδες αναφορικά με τις πιυκές του Κυπριακού.

Το αν η συνομιλόγηση των όρων αναφοράς είναι θετική εξέλιξη ή όχι σίγουρα εξαρτάται από το ποιος είναι ο στόχος μας. Αν στόχος μας είναι το να υπάρχει εν εξέλιξη διαδικασία συνομιλιών για συντήρηση του στάτους κβο τότε η πιο πάνω συμφωνία είναι ένα θετικό βήμα γιατί ανοίγει την προοπτική για επανέναρξη των συνομιλιών. Αν όμως στόχος είναι η λύση του Κυπριακού τότε είτε συμφωνήσουμε τους όρους είτε όχι δεν έχει μεγάλη σημασία, καθώς οι βασικές διαφορές και η καώδης διάσταση απόψεων μεταξύ των πλευρών παραμένει.

Δυστυχώς, το σημερινό σκηνικό και οι εκατέρωθεν δηλώσεις δεν αφήνουν καμία ελπίδα ή προοπτική επανένωσης της πατρίδας μας. Η Τουρκία συνεχίζει τις προκλήσεις, ο Τ/κ ηγέτης θέτει ως κόκκινη γραμμή την πολιτική ισότητα και εμείς συνεχίζουμε την πολιτική του μηδέν στρατό, μηδέν εγγυήσεις και πολιτική ισότητα, όπως εμείς την αντιλαμβανόμαστε και όχι όπως προνοούν τα ψηφίσματα των Η.Ε., οι υφιστάμενες συγκλίσεις και γενικά οι συνταγματικές πρόνοιες ενός ομόσπονδου δικαιοινοτικού κράτους.

Όσον αφορά τη στάση που θα τηρήσει η δική μας πλευρά, ο ΠτΔ, με την πρόσφατη ομιλία του στο συνέδριο των αποδήμων, ξεκαθάρισε τους άξονες της πολιτικής του: «Είναι οι αξιώσεις αντί της πολιτικής ισότητας για πολιτική ανισότητα, κάτι που δεν επιτρέπει την προοπτική και το μέλλον... Αλλά και την ίδια ώρα δεν πρόκειται να δεχθώ να προχωρήσω σε μια λύση που το μόνο που θα εγγυάται είναι την ανασφάλεια του Κυπριακού Ελληνισμού».

Ανεξαρτήτως αν κάποιος συμφωνεί ή διαφωνεί με τις θέσεις του ΠτΔ θα πρέπει να τον πιστώσει με συνέπεια και ειλικρίνεια. Σε όλες τις παρεμβάσεις, εδώ και πάνω από δύο χρόνια, εκτός του ότι αποφεύγει συστηματικά να αναφερθεί στη μορφή λύσης ΔΔΟ, δεν κρύβει τον προβληματισμό του για το ότι μια λύση ΔΔΟ με πολιτική ισότητα, όπως την αξιώνει ο Τ/κ ηγέτης, θα είναι χειρότερη από την υφιστάμενη κατάσταση. Εμμέσως πλην σαφώς παραδέχεται ότι υπό τις σημερινές συνθήκες μια λύση είναι η δεύτερη καλύτερη

λύση και ουσιαστικά οι θέσεις του συγκλίνουν περισσότερο με την πολιτική του Τάσσου Παπαδόπουλου παρά με το ρεαλιστικό του Γλαύκου Κληρίδη. Μπορεί να επιδιώκει λύση ΔΔΟ και να μην ευσταθούν οι αιχμές ότι αλληθωρίζει προς άλλους δρόμους, αλλά φαίνεται να υιοθετεί την πολιτική του ΔΗΚΟ περί σωστού περιεχομένου. Μάλιστα, προχωρά ένα βήμα παραπέρα και προσδιορίζει αυτό το περιεχόμενο. Άλλωστε τι άλλο μπορεί να σημαίνουν παλαιότερες του δηλώσεις όπως, «Να μην κινδυνέψει η Κυπριακή Δημοκρατία να μετατραπεί σε κοινότητα», η νέα έκδοση του «Δεν παρέλαβα κράτος για να παραδώσω κοινότητα», η ακόμα, «Και των δύο κοινός στόχος ήταν η εξεύρεση μιας ειρηνικής, βιώσιμης και λειτουργικής λύσης», αναφερόμενος στις σχολές σκέψης Κληρίδη – Παπαδόπουλου. Επιπρόσθετα οι πιο πάνω δηλώσεις αποτελούν ένα έμμεσο αλλά σαφέστατο «Μέτα Κούλπα» για τη στάση που τηρήσε το 2004 σε σχέση με το σχέδιο Ανάν. Οι πρόνοιες της λύσης που σήμερα θεωρεί ότι εγγυώνται την ανασφάλεια του κυπριακού ελληνισμού περιέχονταν στο σχέδιο των Η.Ε. το οποίο με πάθος, θάρρος και θένους υποστήριξε.

Στην αντίπερα όχθη του εσωτερικού μετώπου, το ΑΚΕΛ εδώ και καιρό πήρε θέση και διαφωνεί κάθετα. Ο ενδιάμεσος χώρος μπορεί να εκφράζει τις γνωστές ανησυχίες του, κυρίως για διαδικαστικά θέματα, άλλα οι πλείστοι, πλην του ΕΛΑΜ, κινούνται στο πλαίσιο των θέσεων του ΠτΔ.

Και ενώ όλοι, εν όψει των νέων διεργασιών ξεκαθαρίζουν θέσεις, προθέσεις, πολιτικές και στρατηγικές, δυστυχώς η περήφανη παράταξη του Γλαύκου Κληρίδη συνεχίζει να αμφιταλαντεύεται μεταξύ των διαχρονικών αρχών και αξιών του κόμματος στο Κυπριακό και της ιδιότητας του κυβερνώντος κόμματος, συνθέτοντας έτσι μια κομμοκομματική εικόνα.

Σίγουρα ο Αβέρωφ Νεόφυτου πάντα δηλώνει ευθαρώς ότι επιδιωκόμενη λύση είναι η ΔΔΟ, χωρίς αστερίσκους και προϋποθέσεις, αλλά ταυτόχρονα συμφωνεί, τουλάχιστον δημόσια, με τις θέσεις του ΠτΔ, εκπέμποντας έτσι μια κραυγαλέα αντίφαση που τις δύσκολες αυτές στιγμές όχι μόνο προκαλεί σύγχυση, αλλά και υποτιμά βάνουσα τη νοημοσύνη του μέσου συναγερμικού ψηφοφόρου. Το τέλος εποχής πλησιάζει. Τα περιθώρια για μικροπολιτικές και ήξεις αφήξεις θέσεις είναι ανύπαρκτα. Το ξεκαθάρισμα θέσεων εν όψει των κρίσιμων εξελίξεων είναι όχι μόνο απαραίτητο, αλλά και επιβεβλημένο.

Ο κ. Θεόδωρος Θεοδώρου είναι ειδικός προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Ο πρώην δημοσιογράφος του Radio Free Asia, Γιανγκ Σοθεαρίν με την οικογένειά του φτάνουν στο δικαστικό μέγαρο της Πνομ Πενχ της Καμπότζης. Ο Γιανγκ Σοθεαρίν είχε συλληφθεί μαζί με τον συνάδελφό του Οούν Τσιν με τις κατηγορίες της κατασκοπείας.

Οι Πύργοι της Βαβέλ!

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Σπάνια στην ιστορία του Κυπριακού δεν επεδείχθη τόση αδιαφορία για το μέλλον της τύπου, τόσος κυνισμός απέναντι στις επιπτώσεις που επιφέρει η στασιμότητα πάνω στις σημερινές και επόμενες γενιές των Ε/κ. Η ομιλία του Ν. Αναστασιάδη στο συνέδριο των αποδήμων στις 27 Αυγούστου εξέπληξε ακόμα και όσους έχουν αντιληφθεί εδώ και καιρό τι ακριβώς επιφέρει στο Κυπριακό και ποιες είναι οι απώτερες επιδιώξεις του. Ειδικότερα σημεία:

Σημείο 1. Ν. Αναστασιάδης: «δεν πρέπει να δεχθούμε λύση που θα εγγυάται την ανασφάλεια του κυπριακού ελληνισμού...»

Σκόλιο: Το Πλαίσιο Γκουτιέρες, σημείο 1 και 2, απαντά με εξαιρετικά πειστικό τρόπο το ζήτημα τόσο της ασφάλειας μέσα από τον τερματισμό κάθε επεμβατικού δικαιώματος (πολυμερούς ή μονομερούς), όσο και το ζήτημα της αποκατάστασης του τουρκικού στρατού. Ο Ν. Αναστασιάδης το πέταξε στον κάλαθο των αχρήστων, και, τώρα, δύο χρόνια επικαλείται την «ανασφάλεια των Ε/κ» για να προκαλέσει επιπρόσθετη ανασφάλεια.

Σημείο 2. Ν. Αναστασιάδης: «Μια υπέρτερη δύναμη μέσα από το όραμα της νέας οθωμανικής αυτοκρατορίας, καταγράφει παρανομίες...»

Σκόλιο: Αυτός είναι ο πολιτικός που με τελείως διαφορετικά επιχειρήματα, στάρριζε σχέδιο λύσης του ΟΗΕ το 2004, το οποίο στα ζητήματα της ασφάλειας επαναλάμβανε τις πρόνοιες του συντάγματος της Ζυρίχης! Προφανώς τότε δεν υπήρχαν «οθωμανικά οράματα», πιθανώς ο ίδιος να είχε διάφορα «οράματα», τα οποία απέκρυβε λόγω της γενικότερης επιρροής του

Γ. Κληρίδη.

Σημείο 3. Ν. Αναστασιάδης: «Οι παρανομίες της Τουρκίας δεν γίνονται ανεκτές από πολλές και διαφορετικές χώρες...»

Σκόλιο: Τα τουρκικά ερευνητικά πλοία γύρω από την Κύπρο από δύο έγιναν τέσσερα. Συν Αμμόχωστος. Τόση αντίδραση!

Σημείο 4. Ν. Αναστασιάδης: «Ύστερα από σειρά επιστολών προς τον γ.γ., έχει γίνει κατορθωτό να συναντηθούμε με τον Τ/κ ηγέτη...»

Σκόλιο: Προηγήθηκε η εισήγηση Ακιντζί στις 30 Απριλίου 2018 να καταστεί το Πλαίσιο Γκουτιέρες «στρατηγική συμφωνία» για τη λύση. Ποια ήταν η απάντηση Αναστασιάδη;

Σημείο 5. Ν. Αναστασιάδης: «Στη συνάντηση στις 9 Αυγούστου (με τον Μ. Ακιντζί), υπήρξε τουλάχιστον μια διάθεση να ενθαρρύνουμε τον γ.γ., να ενθαρρύνουμε τον διεθνή παράγοντα, έτσι ώστε να επαναληφθεί ο διάλογος...»

Σκόλιο: Πολύ σωστή η «διάθεση να ενθαρρύνουμε» τον γ.γ. και τον διεθνή παράγοντα, γιατί την εισβολή την υφίσταται η Πορτογαλία. Γι' αυτό όσο γίνεται πιο αργά, δεν πρέπει και αυτή η πενταετία σε πνεύμα ενθάρρυνσης.

Σημείο 6. Ν. Αναστασιάδης: «φωνές λένε πως τάχα η δική μας πλευρά δεν πράττει όσα έπρεπε να πράξει...»

Σκόλιο: απολογισμός δράσης για δύο χρόνια. Από το Κραν Μοντάνα μέχρι σήμερα. Με εγκύκλιο Μαυρογιάννη στις 11 Ιουλίου 2017, διέταξε τον τερματισμό της δράσης των Τεχνικών Επιτροπών. Ο ίδιος ο Αναστασιάδης μιλούσε για πλαίσιο Γκουτιέρες με πλαστή ημερομηνία, την 4η Ιουλίου, κάτι που

δημόσια διέψευσε ο γ.γ. —υπάρχει μόνο αυτό της 30ής Ιουνίου 2017. Ο ίδιος ο πρόεδρος έλεγε ότι χάθηκαν πρακτικά. Σήμερα συναντάται με την κα Λουτ, μπορεί να την ρωτήσει αν, εν τω μεταξύ, βρέθηκαν. Ανακάλυψε, εκ των υστέρων, «αποκεντρωμένη» ομοσπονδία, αφού πρώτα ανέβασε τον αριθμό των αρμοδιοτήτων της σε «συν 10», σε σχέση με εκείνες που υπήρχαν στις συγκλίσεις Χριστόφια-Ταλάτ. Ενώ το 2017 δέχθηκε το πακέτο για τη διακυβέρνηση με εκ περιτροπής προεδρία και με στάθμιση της ψήφου στο 20%, θυμήθηκε το 2019 ότι το κοινοβουλευτικό σύστημα είναι προτιμότερο...

Εν κατακλείδι:

Αυτές οι συμπεριφορές οδήγησαν την ε/κ ηγεσία σε πλήρη αναξιοπιστία στο διεθνές πεδίο γιατί ο Ν. Αναστασιάδη δεν θεωρείται αξιόπιστος παίκτης. Κούρασε με τους τακτικισμούς του, προκαλέσες οργή με τη διγλωσσία του, αφαιρεί συμμάχους με τους τακτικισμούς του. Διπλωμάτης με μεγάλη εμπειρία στα ευρωπαϊκά ζητήματα και με πλήρη συμμετοχή στον κύκλο των διακοινοτικών συνομιλιών, ερωτήθηκε αν επιθυμεί να εργαστεί ξανά στην ίδια θέση αν επαναρχίσουν οι συνομιλίες στην Κύπρο. Απάντησε: «Οχι». Ερωτήθηκε: «Αν αυτό είναι πολιτική εντολή»; Απάντησε: «Θα προτιμήσω να πάρω σύνταξη»!

Σε μια σπάνια έκρηξη αυτοκριτικής ο Ν. Αναστασιάδης είπε στους αποδήμους και τα εξής: «Να αφήσουμε τα διάφορα αφηγήματα που μπορούν να εξυπηρετούν πολιτικά, αλλά δεν ωφελούν εθνικά». Προφανώς τα «εθνικά αφηγήματα», για παράδειγμα, ωφελούν τη συμ-

μετοχή του δικηγोरικού του γραφείου στη βιομηχανία πωλήσεων με τα «χρυσά διαβατήρια». Πιθανώς, επίσης, τα «εθνικά αφηγήματα» να ωφελούν αν συνδέονται με τις καταγγελίες της οργάνωσης OCCRP, με ημερ. 14/8/2019 με τις οποίες συνέδεσε «το δικηγορικό γραφείο και τον κ. Αναστασιάδη ως δικηγόρο με υπόθεση διαδρομής 220 εκατ. δολαρίων, που θεωρούνται από το OCCRP μέρος των ύποπτων συναλλαγών ενός δικτύου που το OCCRP ονομάζει Troika Laundromat και είχε ως σκοπό (σύμφωνα με το OCCRP) μεταξύ 2007-13 το ξέπλυμα περίπου 4,6 δισ. δολαρίων από εταιρείες που συνδέονταν με τον Ρώσο ολιγάρχη και κάτοχο κυπριακού διαβατηρίου από το 2010 Αλεξάντερ Αμπράμοφ», (εφ. «Πολίτης», 19/8/2019).

Τι συνιστούν τα πιο πάνω; Ένας πολιτικός που ταυτίστηκε εφάπαξ με την «κληριδική σχολή» (2004), τελικά είχε άλλη ατζέντα: μέσω της ανάδειξης του τακτικισμού σε επιστήμη και μέσω της διαρκούς επίκλησης του «εθνικού καλού», να επιτύχει να ικανοποιήσει τις προσωπικές του επιδιώξεις. Ο πρόεδρος μιας χώρας που τελεί υπό κατοχή, μιας χώρας που αναζητεί τη διεθνή και ευρωπαϊκή στήριξη, εμφανίζεται στα μάτια ευρωπαίων ηγέτων στα Συμβούλια Κορυφής ως ένας «πωλητής διαβατηρίων», και σε ξένα ΜΜΕ εμφανίζεται ότι συνδέεται με περιέργες συναλλαγές. Αυτή είναι η εικόνα ενός προέδρου που υποσχέθηκε λύση, αλλά η προτεραιότητά του απεδείχθη ότι αφορούσε πύργους και οικογενειακές υποθέσεις...

www.larkoslarkou.org.cy

Το εθνικό μας προϊόν

Του **ΠΑΝΟΥ ΛΟΪΖΟΥ ΠΑΡΡΑ**

Οταν το 2013 στο άκουσμα του κουρέματος, σύσσωμοι δικηγόροι, λογιστές, και λοιποί παρατρεχάμενοι διερρήγγυσαν τα ιμάτιά τους για την πιθανή κατάρρευση του κλάδου χρηματοοικονομικών υπηρεσιών της χώρας δεν εννοούσαν τίποτα διαφορετικό από τις υπηρεσίες που βλέπουμε τις τελευταίες μέρες να κατηγορείται ότι παρείχε το δικηγορικό Γραφείο Νίκος Χρ. Αναστασιάδη, δηλαδή υπηρεσίες εγγραφής εταιρειών ξένων συμφερόντων στην Κύπρο ή σε φορολογικούς παραδείσους εκτός Ε.Ε., υπηρεσίες διαχείρισης και εκπροσώπησης των εταιρειών αυτών, καθώς και διευκόλυνση στην εκτέλεση συναλλαγών – ενίοτε μέσω τρίτων κυπριακών εταιρειών και τραπεζών. Κι όλα αυτά βέβαια με το αζημίωτο για τη δικηγορική/λογιστική γραφεία, έναντι της παροχής των λεγόμενων fiduciary services.

Ήδη από τη δεκαετία του '90,

η Κύπρος, λόγω χαμηλού φορολογικού, συντελεστή ήταν σε θέση να προσελκύει μεγάλο αριθμό εταιριών και ξένων κεφαλαίων. Ήταν τότε που άρχισε να γίνεται γνωστή η χώρα ως ένα τεράστιο πλυντήριο. Η απουσία ισχυρού νομικού πλαισίου για anti-money laundering άνοιξε τις ορέξεις των ξένων εταιριών και των ντόπιων συνεργατών τους. Αν έμειναν στη θεμιτή εκμετάλλευση του φορολογικού συντελεστή, τότε τα ξένα κεφάλαια θα μεταφράζονταν σε επενδύσεις στην πραγματική οικονομία και σε νέες θέσεις εργασίας. Αλλά οι δικηγόροι κι οι λογιστές, που κυβερνούσαν τη χώρα, είχαν άλλες προτεραιότητες. Πακτωλοί χρημάτων κατέφταναν σε κυπριακές τράπεζες, περνούσαν τους υποτυπώδεις ελέγχους και στη συνέχεια χρησιμοποιούνταν για τεράστιες συναλλαγές, όπου επανεμφανίζονταν πλέον καθαρά και νόμιμα.

Με την ένταξη της χώρας στην

Ευρωπαϊκή Ένωση, το νομοθετικό, κανονιστικό και εποπτικό πλαίσιο άρχισε –αναγκαστικά– να σκληραίνει. Παρ' όλα αυτά τα πλεονεκτήματα ένταξης στην Ε.Ε., αλλά και στην ΟΝΕ το 2008, ήταν πολύ μεγαλύτερα του ρίσκου για τους διάφορους ολιγάρχες που έτρεχαν να καθαρίσουν τα χρήματά τους.

Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος αφορά συνήθως σε χρήματα που προέρχονται από εγκληματικές ή παράνομες δραστηριότητες, ή σε αδήλωτα έσοδα που ακολουθούν περιέργες διαδρομές για σκοπούς φοροαποφυγής. Σήμερα, τα μαύρα κι αδήλωτα χρήματα δεν φτάνουν στη χώρα σε μαύρες σακούλες, αλλά με διάφορα λογιστικά κόλπα, που έχουν ως αποτέλεσμα την απόκρυψη της αρχικής πηγής τους. Διαιολογείσαι εταιρικές δομές, αλληλοδανεισμοί, αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου και εξαγορές εταιριών ή άλλων παγίων είναι μερικά από τα συνήθη τρικ.

Με βάση τα πιο πάνω, όντως το δικηγορικό γραφείο του προέδρου δεν φέρεται να διέπραξε κάποιο ποινικό αδίκημα. Φέρεται να λειτουργήσει εντός του κανονιστικού πλαισίου που είχε υιοθετήσει τότε η Κύπρος. Ενός διάτρητου πλαισίου, στη διατήρηση του οποίου συνέβαλε και ο ίδιος ο κ. Αναστασιάδης, όντας πολιτικός για 35 τόσα χρόνια. Κι εδώ ακριβώς μπαίνει η ηθική και πολιτική διάσταση του ζητήματος. Η άμεση εμπλοκή του προέδρου στις εν λόγω υπηρεσίες διακίνησης χρημάτων συνδέει πέραν πάσης αμφιβολίας το πολιτικό προσωπικό της χώρας με το αμφιλεγόμενο χρηματοοικονομικό σύστημα. Όταν ο ίδιος ο –τότε– αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης και μετέπειτα πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας ηγείτο ενός γραφείου που διατηρούσε και διατηρεί πελατεία, η οποία φιγούραρε σε λίστες με ύποπτες διαδρομές μαύρου χρήματος, είναι

φυσικό επόμενο να συνδέεται ολόκληρη η χώρα με τη διαφθορά και το ξέπλυμα. Γιατί μας φαίνεται, λοιπόν, περιεργή η αναφορά του OCCRP ότι η κυπριακή οικονομία καταστράφηκε εκ των έσω; Η άλλη πιο πρόσφατη κατηγορία έρχεται από το πρόγραμμα των διαβατηρίων, οι εταιρίες μας στην Ε.Ε. μάς κατηγορούν για παραχώρηση υπηκοότητας σε πρόσωπα αμφιβόλου ποινικού μητρώου, κοινώς σε διεφθαρμένους και εγκληματίες, όπως τους χαρακτηρίζει η έκθεση της Διεθνούς Διαφάνειας (Transparency International EU & Global Witness, 10/2018). Η δε πρόταξη του επικυρήματος ότι το δικηγορικό ανήκει πλέον στις θυγατέρες του προέδρου, μόνο γέλωτα προκαλεί, καθώς μόνο σε μη σοβαρές χώρες αποσυνδέεται ο πλούτος των συγγενών πρώτου βαθμού από τα Πολιτικώς Εκτεθειμένα Πρόσωπα (ΠΕΠ). Ιδιαίτερα όταν τα πρόσωπα αυτά λαμβάνουν πολιτικές αποφά-

σεις, αποτέλεσμα των οποίων είναι τα υπερκέρδη στις τοσίες των συγγενών τους. Εξού κι η γελοιότητα του κυπριακού «Πόθεν Έσχες».

Τώρα πλέον έχουμε πλήρη εικόνα του κλάδου που προστατεύουν ως κόρην οφθαλμού οι εθνικοί δικηγόροι και λογιστές. Κι αν σήμερα διατυμπανίζουν ότι ξεπεράσαμε την οικονομική κρίση, τους υπενθυμίζουμε ότι ουδεμία επένδυση δεν έχει γίνει στην πραγματική οικονομία, γιατί ουδέποτε ενδιαφέρθηκε το διαπλεκόμενο πολιτικό σύστημα να δώσει κίνητρα για την καινοτομία, την υιοθέτηση νέων τεχνολογικών και τη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας. Η μόνη τους έγνοια είναι το «εθνικό μας προϊόν». Ο αέρας των shell companies, ο αέρας του διαβατηρίου, το προϊόν του τίποτα και του άρπα κόλλα.

Ο κ. Πάνος Λοΐζου Παρράς είναι οικονομολόγος.

Τα 4 καρφιιά που φέρουν κρίση στην Παιδεία

Πηγές εντάσεων τα Τετράμηνια, η Αξιολόγηση των Εκπαιδευτικών, η Ομάδα Άμεσης Παρέμβασης και οι διεθνείς εξετάσεις

Του **ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ**

Σε τεντωμένο σκονιί λιγότερο από μια εβδομάδα πριν την έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς βρίσκονται οι σχέσεις ανάμεσα στο Υπουργείο Παιδείας και τις Εκπαιδευτικές Οργανώσεις. Πέρα από τα κενά και τις ελλείψεις που αναπόφευκτα θα παρουσιάσουν τα δημόσια σχολεία κατά τη μέρα έναρξης τους, οι σχέσεις ανάμεσα στις δυο πλευρές βρίσκονται σε ιδιαίτερα χαμηλό επίπεδο συνεννόησης. Εντός της εβδομάδας η Οργάνωση Ελλήνων Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (ΟΕΛΜΕΚ) τάχθηκε ανοικτά εναντίον των προωθούμενων συστημάτων Αξιολόγησης των μαθητών και εκπαιδευτικών, ως επίσης και στη νέα δομή της Ομάδας Άμεσης Παρέμβασης (ΟΑΠ) που θα εφαρμόσει το Υπουργείο από τον προσεχή Σεπτέμβριο.

Μέσω ανακοινώσεων της Οργάνωσης μάλιστα γίνεται ξεκάθαρα λόγος για αντιπαιδαγωγικά μέτρα που στρέφονται ενάντια στην ποιτική εκπαίδευση των μαθητών, αλλά και ασφυκτικά μέτρα έναντι των καθηγητών. Η πρόθεση επίσης των δημοσίων πανεπιστημίων να δεχθούν φοιτητές μόνο με διεθνείς εξετάσεις αποτελεί το κερασάκι στην τούρτα.

Αναφορικά με το θεσμό των Τετράμηνων, η ΟΕΛΜΕΚ κάνει λόγο για σθεναρή στάση της Οργάνωσης μαζί με άλλα οργανωμένα σύνολα και η αντίθεσή της στην εξετασιοκεντρική φιλοσοφία του Υπουργείου για την αξιολόγηση του μαθητή με εξετάσεις στο τέλος των τετραμήνων. Δεν περνάει απαρατήρητη εξάλλου, η αναφορά σε διαρκή εγρήγορση για λήψη αποφάσεων για το ζήτημα αυτό. Επιπρόσθετα η ΟΕΛΜΕΚ στο ζήτημα που αφορά την τελική μορφή αξιολόγησης των εκπαιδευτικών γίνεται λόγος για «μια πολυδαίδαλη πρόταση, που εμπεδώνει ακόμη περισσότερο τον συγκεντρωτισμό και τον διοικητισμό, με στόχο την επιτήρηση και τον πειθαρχικό έλεγχο των καθηγητικών συλλόγων και κάθε εκπαιδευτικού ξεχωριστά.

Εκπαιδευτικές οργανώσεις και μαθητές θα παραθέσουν συνέντευξη Τύπου αύριο Δευτέρα (4/9), χωρίς να αποκλείεται κλιμάκωση των αντιδράσεων σε περίπτωση που δεν ανακαλέσουν τα δημόσια πανεπιστήμια τις αποφάσεις τους.

Πρόκειται ουσιαστικά για ένα μοντέλο ασφυκτικού γραφειοκρατικού ελέγχου και επιτήρησης, με προφανή στόχο τη χειραγώγηση και συμμόρφωση των καθηγητικών συλλόγων και των εκπαιδευτικών. Ταυτόχρονα, οι γραφειοκρατικές διαδικασίες που περιλαμβάνει η πρόταση ουσιαστικά αποπροσανατολίζουν από το πραγματικό έργο των σχολείων και των εκπαιδευτικών που είναι η διδασκαλία και η μάθηση». Από τα πυρά της ΟΕΛΜΕΚ δεν ξέφυγε ούτε το ζήτημα της ΟΑΠ, για το οποίο από καιρό διαφάνηκε χάσμα στις σχέσεις των δύο πλευρών, μιας και

στο σύνολό τους οι εκπαιδευτικές οργανώσεις θεωρούν τις ενέργειες του Υπουργείου ως αποδομητικές προς έναν καθ' όλα επιτυχημένο θεσμό. Οι μαζικές παρατήσεις εξάλλου των μελών της ΟΑΠ, και οι ευθείες βολές που εξαπέλυσαν οι παραιτηθέντες προς το πρόσωπο του Κώστα Χαμπιαούρη για μονομερείς πρακτικές και αποκλεισμό από το διάλογο, πυροδότησαν ακόμη περισσότερο τις σχέσεις.

Αντεπιτίθεται το Υπουργείο
Με διαδοχικές ανακοινώσεις το Υπουργείο Παιδείας στρέφεται ανοικτά εναντίον της ΟΕΛΜΕΚ,

την οποία εν πολλοίς κατηγορεί για υποκρισία. Το Υπουργείο καταφέρεται μάλιστα εναντίον της Οργάνωσης των καθηγητών, ισχυριζόμενο πως παρόλο που κάλεσε δύο φορές τους εκπαιδευτικούς να συμμετάσχουν σε επιμορφώσεις για την εφαρμογή του θεσμού των Τετραμήνων ώστε η αξιολόγηση να εφαρμοστεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, η ΟΕΛΜΕΚ και τις δύο αυτές φορές καλούσε τα μέλη της να μην παρευτούν στις επιμορφώσεις.

Απορρίπτει επιπρόσθετα τους ισχυρισμούς της ΟΕΛΜΕΚ για ασφυκτικά πλαίσια αξιολόγησης

των εκπαιδευτικών, χειραγώγηση και συμμόρφωση των καθηγητικών συλλόγων, αναφέροντας πως πραγματοποιήθηκαν συνολικά τέσσερις συναντήσεις με εκπροσώπους της ΟΕΛΜΕΚ, κατά τις οποίες καταγράφηκαν οι απόψεις τους και επεξηγήθηκε το πλαίσιο του Συστήματος Αξιολόγησης. Κατά το Υπουργείο η Επιτροπή προέβη σε πολλές αλλαγές στο περιεχόμενο της Πρότασης, ώστε να υιοθετηθούν απόψεις των εκπαιδευτικών. Για την δε ΟΑΠ, το Υπουργείο υπεραμύνεται των αποφάσεών του και κατηγορεί τις εκπαιδευτικές οργανώσεις για άδικη και στοχευμένη

Κατηγορούν το Υπουργείο για γραφειοκρατικές διαδικασίες που αποπροσανατολίζουν από το πραγματικό έργο των σχολείων και των εκπαιδευτικών που είναι η διδασκαλία και η μάθηση.

επίθεση προς το πρόσωπο του υπουργού. Μπορεί επισήμως να μην υπάρχει οποιαδήποτε αντίδραση επί του παρόντος εκ μέρους των εκπαιδευτικών, αλλά σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές της «Κ» πρέπει να αναμένονται εξελίξεις εξαιτίας της συνολικής στάσης που τηρεί το Υπουργείο.

Οι διεθνείς εξετάσεις

Οι αποφάσεις του Πανεπιστημίου Κύπρου και του ΤΕΠΑΚ να δεχτούν για το προσεχές ακαδημαϊκό έτος φοιτητές που έχουν πετύχει αποκλειστικά σε διεθνείς εξετάσεις (GCE, Baccalaureate και άλλες), ήρθε να προσθέσει περισσότερο μαύρα σύννεφα στον τομέα της παιδείας. Σύσσωμες οι εκπαιδευτικές οργανώσεις και οι οργανωμένοι μαθητές (ΠΣΕΜ) κάνουν λόγο για αυθαίρετες και παράνομες ενέργειες των δύο πανεπιστημίων, οι οποίες υποσκάπτουν το δημόσιο σχολείο και παραβιάζουν την αρχή της ισότητας. Γίνεται επίσης λόγος κινήσεις που προάγουν την περαιτέρω ιδιωτικοποίηση της κυπριακής εκπαίδευσης και υπονομεύουν τη δημόσια εκπαίδευση της Κύπρου, μη αποβλέποντας και σε αυτή την περίπτωση λήψη μέτρων αντίδρασης. Επισημαίνεται, μάλιστα, πως για το συγκεκριμένο ζήτημα, οι εκπαιδευτικές οργανώσεις και οι μαθητές θα παραθέσουν συνέντευξη Τύπου αύριο Δευτέρα (02/09), και σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες δεν αποκλείεται να προκληθεί κρίση σε περίπτωση που δεν ανακαλέσουν τα δημόσια πανεπιστήμια τις αποφάσεις τους.

ΑΜΕΡΩΤΑ / Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

Το πάρτι έχει στο μενού άφθονο αλκοόλ

Την εβδομάδα αυτή προβληματίστηκα έντονα για το αλκοόλ που καταναλώνουν οι ανήλικοι στη χώρα μας. Αφορμή ήταν η δημοσίευση σε κοινωνικό δίκτυο ενός φίλου που αναφερόταν στην προσωπική του ιστορία, στο πώς ξεκίνησε όταν ήταν έφηβος να πίνει αθώα μια μπίρα και πώς τα κατάφερε να ξεφύγει από τον εθισμό αυτό. Η δημοσίευση έγινε με αφορμή την επέτειο από την επιστροφή του στον κόσμο χωρίς αλκοόλ. Ξαφνιάστηκα από την εξομολόγησή του. Ήταν ο πρώτος άνθρωπος που άκουσα στην Κύπρο να παραδέχεται, να δηλώνει την απεξάρτησή του από το αλκοόλ. Είναι ένα πρώτο βήμα, σκέφτηκα, ήταν η θετική είδηση της μέρας που διάβασα στο κατά κόρον τοξικό περιβάλλον των κοινωνικών δικτύων. Μιλώντας αργότερα με τον ίδιο, που επιβεβαίωσε πως ψάχνουν έστω ακόμη ένα απεξαρτημένο άτομο για να ενισχύσουν τις δράσεις ενημέρωσης που ο ίδιος κάνει σε σχολεία και αλλού. Αλλά δεν βρίσκουν. Το γεγονός ότι δυσκολεύομαστε να μιλήσουμε για τα προβλήματά μας, ότι κρυβόμαστε, είναι ζήτημα, αλλά όχι το μεγαλύτερο στην προκειμένη. Το σημαντικότερο είναι το πώς θα καταφέρουμε να καταπολεμήσουμε και αυτήν τη γάγγρα που παραλύει, αργά αλλά σταθερά, τη χώρα μας. Δεν θέλω να υπερβάλλω ούτε να προκαλώ πανικό, αλλά σκεφτείτε πόσο δύσκολα θα καταφέρουμε ως κοινωνία να λειτουργήσουμε, αν οι γενιές που έρχονται είναι κατεστραμμένες λόγω του αλκοόλ.

Δεν γίνεται να βλέπουμε όλοι τα open bar πάρτι που γίνονται με διοργανωτές μαθητές, πελάτες επίσης μαθητές και να σφυρίζουμε αδιάφορα.

Μπορούμε να κάνουμε πολλά και ουσιαστικά. Το πρώτο είναι να διαπιστώσουμε το πρόβλημα. Να σοκάρουμε και να ενημερώσουμε. Να κατανοήσουμε πώς το να πίνουν τα παιδιά μας στα δεκαπέντε ή και στα δεκατέσσερα ένα ποτήρι μπίρα δεν είναι καθόλου αθώο. Να ξέρουμε πως ίσως να είναι η αρχή ενός δρόμου καταστροφής. Είναι από τις φορές που η αξία και η συνδρομή του σπιτιού και της οικογένειας έχουν τεράστια σημασία. Από εκεί και πέρα, όντως οι προκλήσεις και οι πειρασμοί είναι όντως αρκετοί. Και είναι εδώ που χρειάζεται η ουσιαστική και τολμηρή παρέμβαση της πολιτείας. Η πώληση αλκοόλ σε ανήλικους δεν γίνεται να μην μπορεί να καταπολεμηθεί, κολλώντας σε γραφειοκρατικά κωλύματα που έχουν να κάνουν με το ποιος έχει τη δικαιοδοσία να παρέμβει. Όπως επίσης δεν γίνεται να βλέπουμε όλοι μας τα open bar πάρτι που γίνονται με διοργανωτές μαθητές, πελάτες επίσης μαθητές και να σφυρίζουμε αδιάφορα.

Κανενός τα συμφέροντα δεν είναι πάνω από τα συμφέροντα

των παιδιών μας. Κι εμείς στα μαθητικά μας χρόνια, είκοσι χρόνια πριν, πήγαμε σε αντίστοιχα πάρτι. Είμαι σίγουρος πως γίνονταν και προηγούμενως. Μπορεί όχι με το δέλεαρ το σημερινό, αλλά σίγουρα το αλκοόλ έρρεε και τότε άφθονο. Και δεν είναι η ώρα να κάνουμε τη συζήτηση για την ποιότητα του αλκοόλ που πωλείται σε αυτές τις συνάξεις και πώς συμβάλλει στην καταστροφική αυτή πορεία. Κανείς δεν είναι άμοιρος ευθυνών, αλλά και κανείς δεν μπορεί να ρίχνει την μπάλα αλλού.

Όσο κλισέ κι αν ακουστεί, ο μίτος πάει και βρίσκει την αρχή του κακού ή την αρχή για τη βελτίωση στην παιδεία μας. Όχι αυστηρά και μόνον την παιδεία που περιορίζεται στην εκπαίδευση, στο σχολείο, αλλά και αυτή που επεκτείνεται στο σπίτι και στην οικογένεια και στη βασική αρχή που καταπολεμά τον ωκαδεερφισμό, το «κρύψε να περάσουμε», το εγωιστικό «αυτό το πρόβλημα δεν θα αγγίξει το δικό μου σπίτι». Βεβαίως και χρειάζονται ταυτόχρονα και παράλληλα να αυξηθούν οι ποινές σε όσους πωλούν αλκοόλ σε ανήλικους, βεβαίως και χρειάζεται να βρούμε τον τρόπο να σταματήσουμε αυτά τα open bar parties. Γιατί το μόνο σίγουρο είναι πως αυτά τα πάρτι σηματοδοτούν το τέλος της ελπίδας για τη χώρα μας. Τόσο στεγνά, τόσο ωμά, τόσο σκληρά.

Ο κ. Δημήτρης Δημητρίου είναι Βουλευτής Λ/σίας, Εκπρόσωπος Τύπου ΔΗΣΥ. twitter: @dmdemetriou

ΑΡΘΡΟ / Του **ΙΑΣΟΝΑ ΣΕΝΕΚΚΗ**

Να απαιτήσουμε λύσεις από τους νομοθέτες

Οδηγός ο: (μυφ.) αυτός που επιπρεάζει ή ρυθμίζει τις ενέργειες ή τη συμπεριφορά των ανθρώπων. Πόσο ταιριάζει αλήθεια ο πιο πάνω ορισμός στην κυπριακή πραγματικότητα των τελευταίων ημερών; Πόσες ζωές, ενέργειες και συμπεριφορές επιπρεάστηκαν από τα πρόσφατα θανατηφόρα τροχαία ατυχήματα; Φτάσαμε ακόμα μια φορά στο σημείο όπου οι τραγικές απώλειες στους δρόμους της Κύπρου φαίνεται να είναι αδύνατον να προβλεφθούν και να αποφευχθούν. Οι συζητήσεις επί του θέματος καταλήγουν σχεδόν πάντα στο απελπιστικό συμπέρασμα ότι δεν υπάρχει καμία πιθανότητα να αλλάξουμε μυαλά ως λαός. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με τη γενικευμένη αντίληψη των πολιτών ότι επικρατούν ατιμωρησία και ανομία στους δρόμους, γίνεται η ιδανική δικαιολογία για τον κάθε ένα από εμάς που είναι αναπόφευκτα μέρος του προβλήματος

Η παγίδα των αριθμών στις αναφορές για τα θέματα οδικής ασφάλειας είναι πάντα εκεί και ξεγελά τους γνώστες του θέματος. Μετράμε συγκρούσεις, τραυματίες, νεκρούς, ημέρες, μοτοσυκλετιστές, πεζούς, ορφανά. Οι αριθμοί, όμως, είναι μόνο η βιτρίνα. Πίσω από κάθε αριθμό κρύβεται μια ζωή. Κρύβονται όνειρα. Χαρές και λύπες. Η συνεκδοχολογία της ανθρώπινης μορφής των αριθμών δεν έρχεται παρά μόνο όταν ένα δικό μας άτομο γίνει μέρος αυτών. Η απώλεια από τροχαίο ατύχημα είναι ένα ισχυρό

τύπημα σε κάθε μέρος του σώματος, του οποίου ο πόνος δεν ξεπερνιέται. Η άδικη θυσία μιας ζωής στην άσφαλτο προκαλεί ανυπολόγιστη λύψη και αφόρητες ενοχές σε όσους εμπλέκονται στη σύγκρουση και κατ' επέκταση σε συγγενείς και φίλους των θυμάτων. Το ανούσιο και το άδικο της απώλειας από τροχαίο αφήνει πολλά αν και γιατί, με τα οποία παλεύουν για πάντα.

Οι παράγοντες που προκαλούν τις αλληπάλληλες απώλειες είναι πάρα πολλοί και η ταυτόχρονη αντιμετώπισή τους είναι όντως δύσκολη και χρονοβόρα. Η ιδιαίτερα ενοχλητική και αποκλειστική επίρριψη ευθυνών από την αστυνομία στον ανθρώπινο παράγοντα και τη νοοτροπία των οδηγών αποτελεί ένα καλί κάτω από το οποίο κρύβονται ευθύνες και υποχρεώσεις πολλών αρμοδίων. Οι χιλιάδες καταγγελίες από τις αναποτελεσματικές εκστρατείες των τελευταίων χρόνων τροφοδοτούν τη συνέχιση των λανθασμένων πρακτικών που ακολουθούνται.

Υπάρχει, όμως, τελικά ελπίδα; Υπάρχουν λύσεις και εφαρμοσίμες ιδέες που μπορούν άμεσα να λειτουργήσουν καταλυτικά έτσι ώστε να βγούμε από αυτό το τέλμα όπου βρισκόμαστε; Θα ήταν αδιανόητο ως άνθρωποι να δεχόμαστε ότι δεν υπάρχουν, αφού εκ φύσεως προσπαθούμε να επιβιώσουμε και να επεκτείνουμε τη διάρκεια της ζωής μας βελτιώνοντας παράλληλα την ποιότητά της. Φυσικά και υπάρχουν λύσεις και ας είναι όλα φαι-

νομενικά εναντίον μας αυτή τη στιγμή. Η αλλαγή που θέλουμε και επιζητούμε για την τραγική εικόνα της οδικής καθημερινότητας της χώρας μας, είμαστε πρώτα εμείς οι ίδιοι. Μια μικρή αλλαγή στην οδηγική συμπεριφορά του καθενός μας θα φέρει σημαντικά αποτελέσματα στη συνολική εικόνα. Πέραν της ατομικής ευθύνης που έχουμε απέναντι στην οικογένεια και στα παιδιά μας να είμαστε σωστοί πολίτες και οδηγοί (βλ. ορισμός), φέρομε και τη συλλογική ευθύνη να αντιδράσουμε ως κοινωνία απαιτώντας με επίμονο τρόπο τη βελτίωση. Γνωρίζω ότι η προσπάθεια μετακύλισης της ευθύνης στους οδηγούς για τη βελτίωση του προβλήματος δεν είναι ιδιαίτερα προσφιλής τακτική. Το ύψος και η μορφή της ανάλυσης επιλέγεται, όμως, ανάλογα με το ακροατήριο ή τους αναγνώστες στους οποίους απευθύνεται. Θέλω να πιστεύω ότι όσοι επιλέξουν να διαβάσουν αυτό το κείμενο έχουν διάθεση αυτοκριτικής και αυτοβελτίωσης. Ότι μπορούν να οδηγήσουν μέσα στα όρια, φερόντας ζωνή ή κράνος, αμυντικά, χωρίς κινητό στο χέρι, χωρίς αλκοόλ στο αίμα, με τα παιδιά στα κατάλληλα καθίσματα. Πρακτικές λύσεις, άμεσα εφαρμόσιμες που σώζουν χιλιάδες ζωές καθημερινά. Τις πιο δύσκολες και χρονοβόρες λύσεις πρέπει να τις απαιτήσουμε από όσους επιλέξαμε να μας εκπροσωπούν και να νομοθετούν εκ μέρους μας.

Ο κ. Ιάσωνας Σενέκκης είναι της Reaction

Σε μια σοβαρή κρίση οι εμπλεκόμενοι προσπαθούν συνήθως να αποσείσουν τις ευθύνες - αλληλοκατηγορούνται. Το μοτίβο σταθερό, από το Τσάλεντζερ στις ΗΠΑ το 1986, στο Μαρί της Κύπρου το 2011, μέχρι το Μάτι Αττικής το 2018. Η φωτογραφία από το Σλάβουτιτς της Ουκρανίας προς τιμήν των εργατών και των πυροσβεστών που έχασαν τη ζωή τους στο Τσερνομπίλ.

Οι πρώτες δραματικές στιγμές της έκρηξης του πυρηνικού αντιδραστήρα όπως αποτυπώθηκαν στη μίνι τηλεοπτική σειρά «Τσερνόμπιλ» του καναλιού HBO.

Το Τσερνομπίλ και το κόστος του ψέματος

Τι ήταν εκτός από μια τεράστια τεχνολογική καταστροφή και το μεγαλύτερο πυρηνικό ατύχημα στον κόσμο;

Του **ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ Κ. ΤΣΟΥΚΑ**

«**Τι είναι λοιπόν** το Τσερνομπίλ;», ρωτά η διακεκριμένη συγγραφέας (Νόμπελ Λογοτεχνίας 2015) Σβεtlάνα Αλεξίεβιτς στο συγκλονιστικό βιβλίο της «Τσερνομπίλ» (Πατάκης). Μια τεράστια τεχνολογική καταστροφή; Όχι μόνο, κάτι παραπάνω, απαντά. «Κάθε προηγούμενη εμπειρία είναι απλώς ανεπαρκής».

Η έκρηξη στο πυρηνικό εργοστάσιο του Τσερνομπίλ, στις 26 Απριλίου 1986, στην τότε Σοβιετική Ουκρανία, είναι το μεγαλύτερο πυρηνικό ατύχημα στον κόσμο. Σκοτώθηκαν ή μολύνθηκαν χιλιάδες άνθρωποι, ανατράπηκε άρδην η ζωή εκατοντάδων χιλιάδων άλλων, που εκτοπίστηκαν από την περιοχή, και απειλήθηκε για πάντα η ίδια η ύπαρξη της ζωής, σε ένα μέρος του πλανήτη. Το Τσερνομπίλ συμβολίζει και την εντυπωσιακή δύναμη και την ολέθρια «ύβριν» της τεχνοεπιστήμης. Η πρόσφατη τηλεοπτική σειρά «Τσερνομπίλ» (HBO), ακολουθεί με ωμό ρεαλισμό και στοικεία μυθοπλασίας το περιγράμμα των γεγονότων, πριν και μετά την έκρηξη. Ένα κεντρικό πρόσωπο της αφήγησης είναι ο δρ Βαλέρι Λεγκάσοφ, διακεκριμένος χημικός, του οποίου ο ρόλος ήταν καθοριστικός στον περιορισμό των συνεπειών της καταστροφής. Η σειρά έχει πολλές πτυχές: πώς διακόπτεται βιαίως η ζωή – τα όνειρα, τα σχέδια, η κανονικότητα – χιλιάδων ανθρώπων, θέματα οργάνωσης και διοίκησης οργανισμών υψηλής αξιοπιστίας (οργανισμών, δηλαδή, στους οποίους ένα μικρό λάθος μπορεί να έχει κολοσσιαίες συνέπειες), διαχείριση κρίσεων, υπό τεράστια πίεση χρόνου και συνεπειών, το θέμα της αλήθειας. Όλα είναι ενδιαφέροντα, αλλά θα σταθώ εδώ στο τελευταίο.

Όταν συνέβη το ατύχημα στο Τσερνομπίλ, οι άμεσα εμπλεκόμενοι επιδόθηκαν, όπως συνήθως γίνεται, σε εκλογίκευση, επίρριψη ευθυνών,

«Ελευθερία είναι η ελευθερία να λες ότι δύο συν δύο ίσον τέσσερα. Αν αυτό γίνει δεκτό, όλα τα άλλα ακολουθούν».

Τζωρτζ Όργουελ, «1984».

Οι εξουσίες, είτε ολοκληρωτικές είτε δημοκρατικές, έχουν την τάση να προβάλλουν τη δική «τους» εκδοχή αλήθειας. Η αλήθεια όμως υπάρχει.

και απόκρυψη. Η εκλογίκευση συνιστά γνωστική αυτοάμυνα: αντιμετωπίζοντας ένα συνθήσιμο πρόβλημα, οι εμπλεκόμενοι αναζητούν μια αυτο-εξυπηρετική εξήγηση. Τις πρώτες ώρες μετά το ατύχημα, λ.χ., αναφέρεται ότι οι μετρήσεις ραδιενέργειας ήταν μόνο 3,9 Ρέντγκεν την ώρα. Το γεγονός ότι το δοσίμετρο που χρησιμοποιήθηκε μετρά μόνο χαμηλής έντασης ραδιενέργεια προσπερνάει από τους διευθύνοντες το εργοστάσιο. Αυτή η βολική μέτρηση ταξιδεύει, διά της γραφειοκρατικής οδού, μέχρι τα ανώτατα σώματα λήψης αποφάσεων. Οι αξιωματούχοι του Κρεμλίνου καθισποχάζονται. Όλοι βολεύονται – «η κατάσταση ελέγχεται». Όλοι; Εκτός από τον Λεγκάσοφ. Ως ευσυνείδητος επιστήμονας, ειδικός στους αντιδραστήρες τύπου RBMK (όπως αυτοί του Τσερνομπίλ), είναι υποχρεωμένος. Θέτει τα σωστά ερωτήματα και διατυπώνει εναλλακτικές υποθέσεις. Οι αξιωματούχοι αναστατώνονται τόσο, ώστε να θέλουν να τον ακούσουν. Ο Γκορμπιατόφ τον στέλνει στο Τσερνομπίλ να διαπιστώσει τι συμβαίνει. Το επίπεδο

Στη δική ο Λεγκάσοφ εξηγεί επιστημονικά πώς παρήχθη το ατύχημα και καταγγέλλει τη διάχυτη κουλτούρα ψεύδους στη Σοβιετική Ένωση: «Λέμε ψέματα επί ψεμάτων και στο τέλος δεν θυμόμαστε ότι υπάρχει αλήθεια». Στη φωτογραφία σκιασμένο πορτρέτο Σοβιετικού αξιωματούχου σε εγκαταλελειμμένο θέατρο στο Πριπίατ του Τσερνομπίλ.

ακτινοβολίας αποδεικνύεται ότι ήταν 15000 Ρέντγκεν την ώρα!

Σε μια σοβαρή κρίση οι εμπλεκόμενοι προσπαθούν συνήθως να αποσείσουν τις ευθύνες – αλληλοκατηγορούνται. Το μοτίβο είναι σταθερό – από την καταστροφή του διαστημοπλοίου Τσάλεντζερ στις ΗΠΑ το 1986, τη φονική έκρηξη στο Μαρί στην Κύπρο το 2011, μέχρι την καταστροφική πυρκαγιά στο Μάτι Αττικής το 2018.

Εμπλεκόμενοι αποσείουν ευθύνες

Ο κομματικός διευθυντής του Τσερνομπίλ σπεύδει να πει: «εγώ δεν φταίω, κοιμόμουν όταν έγινε το ατύχημα». Ο άχρωμος αρχιμηχανικός κατηγορεί τον αναπληρωτή του, υπεύθυνο για τη μοιραία άσκηση ασφάλειας που οδήγησε στο

ατύχημα. Και ο αναπληρωτής, ένας αντιπαθής bully, κατηγορεί τους υφιστάμενους του. Οι ανώτεροι κυβερνητικοί αξιωματούχοι αποδέχονται ασμένως την εξήγηση του «ανθρώπινου λάθους» – δεν εγγίζει την εξουσία τους.

Ωστόσο, ο Λεγκάσοφ και η συννεργατιά του πυρηνική φυσικός Ουλιάννα Χόμιουκ ανακαλύπτουν ότι δεν ευθύνονται μόνο τα εγκληματικά λάθη των τοπικών υπευθύνων, αλλά και η απόκρυψη πληροφοριών αναφορικά με την προβληματικότητα των αντιδραστήρων RBMK. Αν και δημοσιευμένη επιστημονική μελέτη είχε ήδη εντοπίσει, πριν από δέκα χρόνια, προβλήματα στους συγκεκριμένους αντιδραστήρες, εν τούτοις λογοκρίθηκε και ο συγγραφέας της απολύθηκε.

Το κομμουνιστικό καθεστώς επέμενε να προστατεύει, με κάθε κόστος, την εικόνα της ισχυρής χώρας που προπαγανδιστικά προέβαλε. Στη δική για την απόδοση ευθυνών ο Λεγκάσοφ εξηγεί επιστημονικά πώς παρήχθη το ατύχημα. Με θάρρος, όμως, πάει παραπέρα. Με αφορμή την απόκρυψη των προβλημάτων που παρουσίαζαν οι αντιδραστήρες RBMK, καταγγέλλει τη διάχυτη κουλτούρα ψεύδους στη Σοβιετική Ένωση. «Λέμε ψέματα επι ψεμάτων και στο τέλος δεν θυμόμαστε ότι υπάρχει αλήθεια».

Το κομμουνιστικό καθεστώς δεν νοιάζεται για την αλήθεια, μόνο για την αυτοπροστασία του. Η αλήθεια είναι προσαρμοσμένη στις ανάγκες του. Ο υποδιευθυντής της KGB προτρέπει τον Λεγκάσοφ να περιο-

ριστεί, στην κατάθεσή του στη δική, στη θεωρία του «ανθρώπινου λάθους». Έτσι θα «έχουμε την αλήθεια μας», λέει. Προσέξτε το «μας»: αλήθεια είναι ό,τι «μας» συμφέρει, όχι τι πραγματικά συνέβη.

Μπορούμε να ξέρουμε τι πραγματικά συμβαίνει; Ξέρουμε λ.χ. τι προκάλεσε τη φονική έκρηξη στο Μαρί, την καταστροφή στο Μάτι ή την ελληνική χρεοκοπία; Λέει ο Λεγκάσοφ. Πώς; Αλήθεια είναι, κατ' αρχάς οι εξουσίες, είτε ολοκληρωτικές είτε δημοκρατικές, έχουν την τάση να προβάλλουν τη δική «τους» εκδοχή αλήθειας. Η αλήθεια όμως υπάρχει, όποια εξήγηση αντιστοιχεί αιτιακά στη φυσική πραγματικότητα – π.χ. «σε αντιδραστήρες RBMK, ο γραφίτης επιταχύνει την αντιδραστικότητα». Στην κοινωνική πραγματικότητα, όμως; Η αλήθεια υπάρχει όσο πιστεύουμε σε αυτή, που θα πει: όσο αποδεχόμαστε ένα κοινό πλαίσιο αναζητησής της, σε συνθήκες ελευθερίας και αναστοχασμού. Όπως παρατηρεί ο φιλόσοφος Ρίτσαρντ Ρόρτι, «αν φροντίσουμε την ελευθερία, η αλήθεια θα φροντίσει τον εαυτό της». Αυτή είναι η σημαντικότερη γνωσιολογική διαφορά της δημοκρατίας από τον ολοκληρωτισμό: η δημοκρατία είναι το πολίτευμα που θεσμοποιεί την πολυφωνία και τον σκεπτικισμό. Η εξουσιαστική «αλήθεια» υπόκειται σε έλεγχο και αμφισβήτηση. Το ίδιο ισχύει και στην επιστήμη. Ο Λεγκάσοφ είναι μεν κομμουνιστής, αλλά και σοβαρός επιστήμονας – διαθέτει ηθικό σθένος, ρωτά, αμφισβητεί. Η διανοητική του συγκρότηση είναι πολυφωνική, έχει τον σπόρο της αμφιβολίας μέσα του. Τα ανθρωπάκια της νομενκλατούρας, αντιθέτως, έχουν μόνο την επιθυμία της αυτοπροστασίας. Τους είδαμε, άλλωστε, και στο Μαρί και στο Μάτι.

Ο κ. Χαρίδημος Κ. Τσούκας (www.htsoukas.com) είναι καθηγητής στα Πανεπιστήμια Κύπρου και Warwick.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ**

Το Κυπριακό και οι πολλαπλές προκλήσεις

Ενώ εν πολλοίς τα φώτα της δημοσιότητας επικεντρώνονται στις συνεχιζόμενες τουρκικές παραβιάσεις στην ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας παραμονές ενός πιθανού νέου γύρου συνομιλιών, μια σειρά από άλλα σοβαρά ζητήματα απαιτούν σωστή διαχείριση, καθώς, μεταξύ άλλων, επηρεάζουν και τη διαπραγματευτική ικανότητα της χώρας. Συγκεκριμένα, ενώ συζητούμε το Κυπριακό, δεν πρέπει να μας διαφεύγουν τα δημογραφικά δεδομένα, η ευρωστία ή η αδυναμία της οικονομίας, καθώς και η ύπαρξη ή η αποουσία ενός πειστικού αφηγήματος, αποτρεπτικής ισχύος, κοινωνικής συνοχής και αυτοπεποίθησης. Ενώ η σημασία της διεξοδικής αξιολόγησης κάθε θέματος ξεχωριστά είναι προφανής, ταυτόχρονα δεν πρέπει να αγνοούμε την ευρύτερη εικόνα η οποία εξ ορισμού επηρεάζει το υπαρξιακό ζήτημα του Κυπριακού.

Κατ' επανάληψη έχουμε τονίσει

την τεράστια σημασία ενός ολοκληρωμένου αφηγήματος για το Κυπριακό, το οποίο δημιουργεί εντυπώσεις και επηρεάζει καταστάσεις εντός και εκτός Κύπρου. Με το ίδιο σκεπτικό θα πρέπει να προστατευθεί η εικόνα της Κυπριακής Δημοκρατίας ως κόρη οφθαλμού σε όλα τα επίπεδα.

Ήδη η Κύπρος έχει πληρώσει ακριβό τίμημα από κατηγορίες για ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Η προσπάθεια της δημιουργίας ενός κράτους-πρότυπο στην Ανατολική Μεσόγειο επείγει όσο ποτέ άλλοτε. Αναπόσπαστο μέρος μιας τέτοιας πολιτικής είναι η αναβάθμιση του πολιτικού συστήματος, της δημόσιας διοίκησης και η αντιμετώπιση της διαφθοράς.

Επιπρόσθετα, δεν μπορούμε να αγνοούμε τον συνεχιζόμενο υβριδικό πόλεμο της Τουρκίας εις βάρος της Κυπριακής Δημοκρατίας. Αναμφίβολα η συγκεκριμένη πολιτική εν πολλοίς προδιαγράφει τους τουρ-

Πέραν των αναγκαίων επενδύσεων είναι επίσης σημαντικό να επέλθει η διασύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας και την κοινωνία.

κικούς στόχους. Υπογραμμίζεται συναφώς ότι η Άγκυρα ακολουθεί μια αναθεωρητική πολιτική σε αναζήτηση ζωτικού χώρου. Τα δεδομένα αυτά πρέπει να αντιμετωπισθούν με μια πραγματιστική εξωτερική πολιτική, η οποία, εκτός από τη σφυρηλάτηση συνεργασιών σε διάφορα επίπεδα, θα στοχεύει, μεταξύ άλλων, στην κατοχύρωση ενός πολυδιάστατου ρόλου για την Κυπριακή Δημοκρατία στην ευρύτερη περιοχή με τρόπο που η χώρα μας να καθίσταται χρήσιμη για διάφορα ζητήματα.

Παρά τις αντιζοες συνθήκες η Κύπρος θα πρέπει αποφασιστικά και με πραγματισμό να χειρισθεί αποτελεσματικά όλα τα ζητήματα. Καθοριστικής σημασίας είναι το δημογραφικό. Ενώ ο δείκτης γονιμότητας είναι σε πολύ χαμηλά επίπεδα δυστυχώς πολλοί νέοι αναγκάζονται να αναζητούν ευκαιρίες σε άλλες χώρες. Επιβάλλεται η υιοθέτηση μιας ολοκληρωμένης πολιτικής ούτως ώστε να διαφοροποιήσουμε τα αρνητικά αυτά δεδομένα.

Όλα αυτά αναδεικνύουν και τη σημασία της οικονομίας. Τα τελευταία χρόνια η Κύπρος βίωσε μια πρωτοφανή κρίση. Και παρά την οικονομική ανάκαμψη δεν μπορούμε ούτε ευχαριστημένοι να είμαστε ούτε να επαναπαυόμαστε. Το πρόβλημα των μη εξυπηρετούμενων δανείων θα πρέπει να επιλυθεί με το λιγότερο δυνατό κοινωνικό κόστος. Παράλληλα για την ύπαρξη ενός υγιούς τραπεζικού το-

μέα είναι σημαντικό να ενισχυθεί ο δανεισμός νοικοκυριών και επιχειρήσεων.

Είναι επίσης καθοριστικής σημασίας να επέλθει ο εξορθολογισμός των δημοσίων δαπανών και του φορολογικού συστήματος λαμβάνοντας υπ' όψιν αφ' ενός την αρχιτεκτονική της Ευρωζώνης και αφ' ετέρου τις αναπτυξιακές ανάγκες της χώρας μας. Υπάρχουν και άλλα θέματα, περιλαμβανομένων των οικονομικών διαστάσεων του ΓΕΣΥ, τα οποία θα πρέπει να γυμνάσουν προσεκτικών χειρισμών.

Η συνεχής δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης και η διαρκής κινητικότητα του εργατικού δυναμικού θα πρέπει να αποτελούν πάντοτε βασικό στόχο του κράτους και της εκάστοτε κυβέρνησης. Πέραν των αναγκαίων επενδύσεων είναι επίσης σημαντικό να επέλθει η διασύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας και την κοινωνία. Ούτως ή άλλως η εκπαίδευση

θα πρέπει συνεχώς να αναβαθμίζεται σε όλα τα επίπεδά της.

Είναι προφανές ότι όλες οι εκφάνσεις του δημόσιου βίου επηρεάζουν την αξιοπιστία, την αποτελεσματικότητα, την εικόνα της χώρας, καθώς και την ικανότητά της να εκπληρώνει τους στόχους της. Λαμβάνοντας υπ' όψη όλα τα δεδομένα η Κυπριακή Δημοκρατία καλείται να αντιμετωπίσει με επιτυχία τις προκλήσεις και να χαράξει έναν δρόμο που να πείθει τους πολίτες ότι οδηγεί σε ευοίωνο μέλλον. Βασική προϋπόθεση για μια τέτοια πορεία είναι μια εξοπίσθη ηγεσία, η οποία να είναι σε θέση να αξιοποιεί τη γνώση και να εμπνέει την κοινωνία.

Ο καθηγητής Ανδρέας Θεοφάνους είναι πρόεδρος του Κυπριακού Κέντρου Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, καθώς και του Τμήματος Πολιτικών Επιστημών και Διακυβέρνησης του Πανεπιστημίου Λευκωσίας.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2019

γαστρονόμος

Η ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ ΧΩΡΙΣ ΜΥΣΤΙΚΑ

ΤΩΡΑ ΚΑΙ ONLINE
WWW.GASTRONOMOS.COM.CY

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

ΤΑΞΙΔΕΥΟΥΜΕ ΣΤΗΝ ΟΜΟΡΦΗ ΝΑΠΟΛΗ

Γνωριμία με τη σπουδαία φτωχική κουζίνα του ιταλικού Νότου... Πίνουμε καφέ «στον πάγκο», τρώμε τηγανητή πίτσα και μαθαίνουμε να μαγειρεύουμε σαν βέροι Ναπολιτάνοι.

ΝΑΠΟΛΙΤΑΝΙΚΑ
ΓΛΥΚΑ

από τον Στέλιο
Παρλιάρo

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ,
ΣΙΡΟΠΙΑΣΤΑ ΓΛΥΚΑ

από την Αθηνά
Λοϊζίδου

ΥΠΕΡΟΧΟ ΧΤΑΠΟΔΙ
ΛΕΜΟΝΑΤΟ

από τη Μαριλένα
Ιωαννίδου

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 8 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Τι συζήτησαν Μητσοτάκης - Μέρκελ

Ο πρωθυπουργός επικείμερη να σπάσει το στερεότυπο του Έλληνα που ζητάει χάρες, δίνοντας έμφαση στις μεταρρυθμίσεις

Της **ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΙΑΣ ΠΕΛΩΝΗ**

Ο **Κυριάκος Μητσοτάκης** δεν είναι ο πρώτος Έλληνας πρωθυπουργός που συναντά η Άγκελα Μέρκελ. Θέλει, όμως, να είναι, όπως είπε –σε συνέντευξή του στη FAZ–, «αυτός που παρουσιάζει μια νέα Ελλάδα». Αυτή ήταν και η βασική στόχευση της επίσκεψης στο Βερολίνο. Να σπάσει το στερεότυπο του Έλληνα που ζητάει χάρες, και αντ' αυτού να μεταδώσει την εικόνα μιας κυβέρνησης που προτίθεται να βάλει το μαχαίρι στο κόκαλο και να προχωρήσει σε μεταρρυθμίσεις που δεν τόλμψαν άλλες κυβερνήσεις. Είναι το περίφημο σχέδιο ελληνικής «ιδιοκτησίας», η απουσία του οποίου υπήρξε επί μνημονιακών χρόνων διαρκές «αγκάθι» στις σχέσεις της χώρας με τους θεσμούς και τους Ευρωπαίους εταίρους.

Ο κ. Μητσοτάκης δεν δίστασε να κάνει δημοσιώς και μια κρίσιμη επισήμανση που δεν έχει γίνει τόσο ξεκάθαρα από Έλληνα πρωθυπουργό: ότι η συζήτηση για τα πλεονάσματα και την οικονομία είναι μια συζήτηση που γίνεται με τους θεσμούς (και όχι με την καγκελάρια). Η αντίστιξη με τη διαμετρικά αντίθετη προσέγγιση του Αλέξη Τσίπρα είναι προφανής. Εξάλλου, στο Μέγαρο Μαξίμου σχολίαζαν ότι κάνοντας τον γύρο των ευρωπαϊκών πρωτευουσών ο κ. Μητσοτάκης «σβήνει μεθοδικά τα ίχνη που άφησε η διπλωματία της απαιτείας τα τελευταία τέσσερα χρόνια», γεγονός που εξηγεί την «αμυχανία», όπως έλεγαν, του ΣΥΡΙΖΑ έναντι της υποδοχής του πρωθυπουργού στο Παρίσι και στο Βερολίνο.

Η αποστολή

«Οι αλλαγές θα γίνουν από εμάς, γιατί αφορούν πρωτίστως εμάς», ήταν η χαρακτηριστική αποστολή του πρωθυπουργού, η οποία από μόνη της υποδεικνύει τι εννοεί ο κ. Μητσοτάκης όταν λέει ότι επιδιώκει αλλαγή πλαισίου στις ελληνογερμανικές σχέσεις. Αυτή συνίσταται στην επιδίωξη η Ελλάδα να μην αντιμετωπίζεται ως ο μεγάλος ασθενής της Ευρώπης, αλλά ως μια κανονική χώρα της Ευρωζώνης, η οποία μάλιστα συνιστά και ελκυστική επενδυτική επιλογή. Υπό αυτή την έννοια, πράγματι ο πρωθυπουργός ζήτησε γερμανική συνδρομή: επενδύσεις και δι στον τομέα της πράσινης ενέργειας, όπου γνωρίζει ότι υπάρχει γερμανικό ενδιαφέρον. Κυβερνητικές πηγές δεν έκρυβαν, άλλωστε, ότι στη συζήτηση που έλαβε χώρα

ΕΡΝ / FELIPE TRUEBA

Η κ. Μέρκελ ήταν πλήρως ενημερωμένη για τις πρώτες 50 ημέρες διακυβέρνησης της Ν.Δ. και για την ταχύτητα με την οποία κινείται ο κ. Μητσοτάκης.

Στη συζήτηση έγινε αναφορά και σε ενδιαφέρον για το ελληνικό πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων που θα μπορούσε να αφορά τη ΔΕΗ, τα ΕΛΠΕ και τη ΔΕΠΑ.

στην καγκελάρια έγινε αναφορά και σε ενδιαφέρον για το ελληνικό πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων που θα μπορούσε να αφορά τη ΔΕΗ, τα ΕΛΠΕ και τη ΔΕΠΑ. Σε ό,τι αφορά τη διαχείριση απορριμμάτων, θα μπορούσε να αφορά αυτή της Θεσσαλονίκης ή της Αττικής.

Το επενδυτικό φόρουμ, που ανακοινώθηκε, θα διεξαχθεί στο Βερολίνο μέσα στο πρώτο τρίμηνο του 2020 παρουσία του πρωθυπουργού και της καγκελάριας και με τη συμμετοχή Ελλήνων και Γερμανών επενδυτών.

Ο κ. Μητσοτάκης δεν κρύβει ότι η χώρα αναζητεί κεφάλαια από παντού. Αλλά, προφανώς, αν εκτός από τις υφιστάμενες, προσελκύσουν και νέες γερμανικές επενδύσεις, θα πρόκειται για μια ψή-

Θετικές προσδοκίες για το πλεόνασμα

Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι λίγα ειπώθηκαν από την κυβέρνηση για τη συνάντηση του Κυριάκου Μητσοτάκη και του Χρήστου Σταϊκούρα –παρών και ο Γιώργος Ζαββός– με τον αντικαγκελάρια και υπουργό Οικονομικών Ολαφ Σολτς. Στη συνάντηση συζητήθηκαν όλα τα θέματα της ελληνικής οικονομίας, με ιδιαίτερη έμφαση στον τραπεζικό τομέα, ενώ προφανώς συζητήθηκε και η πρόταση τα κέρδη των ευρωπαϊκών κεντρικών τραπεζών από τα ελληνικά ομόλογα (ANFAs και SMPs) να συνυπολογίζονται στα έσοδα του προϋπολογισμού, κάτι που θα ισοδυναμούσε με έμμεση μείωση του πλεονάσματος. Αρμόδιες πηγές εμφανίζουν αισιοδοξία για το θέμα, ενώ σύμφωνα με πληροφορίες δεν αποκλείεται ευτυχής κατάληξη σύντομα (και, πάντως, μετά τις τοπικές εκλογικές αναμετρήσεις στη Γερμανία). Σύμφωνα με πληροφορίες, στο Euroworking Group του ερχόμενου Οκτωβρίου ή Νοεμβρίου, η Κομισιόν (που στηρίζει το αίτημα) θα κάνει την πρώτη κρούση, ώστε ένα μέρος από τα προαναφερθέντα κέρδη να «πέσουν» στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, δοκιμάζοντας με αυτό τον τρόπο τα νερά για τον μηχανισμό που αναζητείται ώστε να υπολογίζονται αυτά ως έσοδα του προϋπολογισμού. Μια τέτοια κίνηση, πάντως, θα ισοδυναμούσε με μείωση του πλεονάσματος κατά 600 εκατ. ευρώ.

φο εμπιστοσύνης στην ελληνική οικονομία.

Πάντως, όσα διαμείφθηκαν ανάμεσα στον κ. Μητσοτάκη και στην κ. Μέρκελ, ενώπιον στενών συνεργατών, δικαιώνουν, όπως έλεγε κυβερνητικός παράγων, την απόφαση του πρωθυπουργού να τρέξει γρήγορα τους πρώτους μήνες διακυβέρνησης και να προβεί σε ουσιαστικές και συμβολικές προ-

τοβουλίες, αλλά και σε ψήφισι σημαντικών νομοσχεδίων, για να στείλει προς τα έξω το μήνυμα ότι είναι αποφασισμένος να προχωρήσει σε μεταρρυθμίσεις, τις οποίες παρουσίασε ενώπιον της κ. Μέρκελ. Κι αυτό, διότι η καγκελάρια ήταν πλήρως ενημερωμένη για τις πρώτες 50 ημέρες διακυβέρνησης της Ν.Δ., για τις πυρκαγιές στην Ελλάδα, για όσα έγιναν στο Μά-

Η κ. Μέρκελ ρώτησε ακόμη και για τις εξελίξεις στην ΕΡΤ, με τον πρωθυπουργό να την ενημερώνει για το «ψαλίδι» στα τηλεοπτικά δικαιώματα του ποδοσφαίρου.

τι, για την ταχύτητα με την οποία κινείται ο κ. Μητσοτάκης και για θέματα όπως η άρση του «φρένου» στις προσλήψεις και η ΔΕΗ.

Σύμφωνα με πληροφορίες, η κ. Μέρκελ ρώτησε ακόμη και για τις εξελίξεις στην ΕΡΤ, κάτι που, όπως παραδεχόταν πρόσωπο που μετείχε στη συνάντηση, προκάλεσε εντύπωση στην ελληνική αντιπροσωπεία. Ο πρωθυπουργός την ενημέρωσε μάλιστα για την υπόθεση των τηλεοπτικών δικαιωμάτων του ποδοσφαίρου και το «ψαλίδι» που επέβαλε.

«Εμείς δεν κάνουμε κωλοτούμπες. Είναι πολύ ωραίο να λες σε όλους ότι θα εφαρμόσεις το πρόγραμμά σου, αυτό για το οποίο σε εξέλεξαν οι πολίτες». Η επισήμανση αυτή του κ. Μητσοτάκη σε συνομιλία που είχε με δημοσιο-

γράφους στο Βερολίνο, μετά τη συνάντησή του με τη Γερμανίδα καγκελάρια, ήταν απλώς η υπενθύμιση ότι με κανέναν τρόπο δεν παραιτείται από τη δέσμευσή του για μείωση των πρωτογενών πλεονασμάτων – συζήτηση που θέλει να ανοίξει για το 2021, αφού προχωρήσει σε κινήσεις και μεταρρυθμίσεις που θα αποκαταστήσουν την αξιοπιστία της χώρας.

Στο μεταξύ, γνωρίζει ότι το ευνοϊκό περιβάλλον που διαμορφώνουν τα χαμηλά επιτόκια δανεισμού συνδράμει στη σχετική συζήτηση. Ο πρωθυπουργός σκοπύως επαναλαμβάνει ότι τα πλεονάσματα που συμφωνήθηκαν από την προηγούμενη κυβέρνηση είναι «ιδιαιτέρως υψηλά», επειδή στην εξίσωση δεν υπήρχε ο παράγων της αξιοπιστίας (εξ ου και τα επιτόκια δανεισμού ήταν υψηλά). Το δεύτερο ακυρώνεται στην πράξη με τη θετική ανταπόκριση των αγορών στην πολιτική αλλαγή στην Ελλάδα. Το πρώτο επιδιώκει να ακυρώσει ο ίδιος με απτά δείγματα γραφής, ενώ επιμένει στους Ευρωπαίους συνομιλητές του ότι θα χρησιμοποιήσει τον όποιο δημοσιονομικό χώρο για να προχωρήσει στις μειώσεις φόρων που προβλέπει το πρόγραμμά του και όχι σε πελειακές πρακτικές. Όσο για τη βιωσιμότητα του χρέους, αυτή τίθεται σε νέα βάση, καθώς αλλάζει το περιβάλλον των επιτοκίων και των ρυθμών ανάπτυξης.

Η πολιτική προστασία

Την ίδια ώρα, κυβερνητικές πηγές στέκονται ιδιαίτερα στο γεγονός ότι η κ. Μέρκελ εμφανίστηκε να συμμερίζεται τις απόψεις του πρωθυπουργού για τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας, την ανάγκη για άμεση μετεξέλιξη του οποίου είχε θέσει και στη συνάντησή του με τον Εμανουέλ Μακρόν.

Συγκεκριμένα, ο κ. Μητσοτάκης τόνισε στην καγκελάρια ότι απαιτούνται οικονομικές κλίμακες ώστε να είναι πιο ελκυστική η παραγγελία πυροσβεστικών αεροπλάνων κι ότι αυτό δεν μπορεί να γίνει σε εθνικό επίπεδο, αλλά σε ευρωπαϊκό, μέσω της ενεργοποίησης του RescEU. Σημειώνεται ότι ο μηχανισμός είναι μια υπόθεση που είχε συναντήσει την αντίσταση των χωρών της Βόρειας Ευρώπης, καθώς θεωρήθηκε μια υπόθεση του ευρωπαϊκού Νότου. Πάντως, η γερμανική πλευρά, σύμφωνα με κυβερνητικές πηγές, φέρεται πλέον έτοιμη να συνδράμει ώστε να προχωρήσει το RescEU.

Ικανοποίηση στο Βερολίνο από το δείγμα γραφής της νέας κυβέρνησης

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ**

Μια νέα σελίδα στις ελληνογερμανικές σχέσεις άνοιξε με την επίσκεψη του Κυριάκου Μητσοτάκη στο Βερολίνο την περασμένη Πέμπτη. Επαφές των «Κ» στη γερμανική πρωτεύουσα, αλλά και η υποδοχή που επιφύλαξε ο γερμανικός Τύπος στον Έλληνα πρωθυπουργό, αναδεικνύουν τις νέες προοπτικές που έχουν δημιουργηθεί – αλλά και τη σημασία που θα έχει για την πραγματωσή τους η επιτυχής εφαρμογή του μεταρρυθμιστικού προγράμματος της ελληνικής κυβέρνησης.

Ιδιαίτερα θετική εντύπωση έκανε ότι ο κ. Μητσοτάκης μίλησε με διαφορετικό τόνο, τόσο στη συνέντευξή του στη FAZ όσο και στις κατ' ιδίαν συναντήσεις του με την καγκελάρια και τον υπουργό Οικονομικών Ολαφ Σολτς. Όπως αναφέρουν γερμανικές κυβερνητικές πηγές στην «Κ», σε αντίθεση με προηγούμενους πρωθυπουργούς των χρόνων της κρίσης, που πάντα έρχονταν στο Βερολίνο με κάποιο αίτημα για περαιτέρω στήριξη ή ελάφρυνση των όρων της οικονομικής βοήθειας, ο κ. Μητσοτάκης ήρθε με διαφορετικό αφήγημα. Μίλησε αναλυτικά για τα σχέδιά του για την αναμόρφωση της ελληνικής οικονομίας και τόνισε ότι το μόνο που θέλει από τη Γερμανία είναι να εκμεταλλευθεί τις ευκαιρίες που θα

δημιουργηθούν, επενδύοντας στην Ελλάδα. «Ήταν μια έξυπνη προσέγγιση» και «δείγμα αυτοπεποίθησης», σημειώνεται χαρακτηριστικά. Το γεγονός ότι ο πρωθυπουργός παρουσίασε το πρόγραμμά του με τον επαγγελματισμό «ενός πρώην στελέχους της McKinsey» επίσης εκτιμήθηκε δεόντως. «Δεν υπήρχε ούτε μία νότα παραφροσύνης», αναφέρουν οι ίδιες πηγές σχετικά με την επίσκεψη.

Σχετικά με το δεκαετές «πράσινο επενδυτικό σχέδιο» που ανακοίνω-

Η προσήλωση στις μεταρρυθμίσεις και η διαφορετική προσέγγιση στο μεταναστευτικό συγκέντρωσαν τα θετικά σχόλια της γερμανικής πλευράς.

σαν οι δύο ηγέτες στην κοινή συνέντευξη Τύπου, ο κ. Μητσοτάκης το υποστήριξε στο γεύμα εργασίας λέγοντας στην κ. Μέρκελ και στους συνεργάτες της ότι μπορεί η Ελλάδα να γίνει η «μπαταρία της Ευρώπης», με περιβαλλοντικά αλλά και μεγάλα οικονομικά οφέλη. Ιδιαίτερα έμφαση δόθηκε στη συζήτηση που έγινε για το θέμα αυτό στη δι-

Γερμανικές κυβερνητικές πηγές αναφέρουν στην «Κ» ότι ο κ. Μητσοτάκης μίλησε αναλυτικά για τα σχέδιά του για την αναμόρφωση της ελληνικής οικονομίας (φωτ. από τη συνάντηση με τον υπουργό Οικονομικών Ολαφ Σολτς).

αχείριση απορριμμάτων και στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Η γερμανική πλευρά είναι θετική απέναντι στην ιδέα, δεδομένης και της ισχυρής παρουσίας των γερμανικών επιχειρήσεων στους τομείς αυτούς.

Ωστόσο, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», απέκρουσε την ελληνική πρόταση να γίνει το επενδυτικό φόρουμ που θα αναδείξει τις

ευκαιρίες για πράσινες επενδύσεις στην Ελλάδα τον Νοέμβριο. Η κ. Μέρκελ ανέφερε τον λόγο στη συνέντευξη Τύπου: Υπάρχουν ζητήματα που αφορούν το ρυθμιστικό πλαίσιο στη χώρα μας, τα οποία δυσχεραίνουν τη δυνατότητα επενδύσεων μεγάλης κλίμακας. Το Βερολίνο επιθυμεί να υπάρξει η κατάλληλη προεργασία και ανταλλαγή

τεχνολογίας ώστε όταν γίνει το φόρουμ να είναι το πεδίο ανοικτό για όσους ενδιαφέρονται να επενδύσουν στην Ελλάδα. Ένας ακόμη ανασταλτικός παράγοντας είναι το συγκριτικά μικρό μέγεθος της ελληνικής αγοράς, η οποία θα ήταν ελκυστική για τους Γερμανούς μόνο αν προσέφερε πρόσβαση στην ευρύτερη ΝΑ Ευρώπη.

Το μεταναστευτικό

Ενα άλλο πεδίο που προσφερόταν για άμεση, χειροπιαστή πρόοδο ήταν η διαχείριση του μεταναστευτικού. Η στήριξη που παρείχε ο Αλέξης Τσίπρας στην κ. Μέρκελ στο μέτωπο αυτό την κρίσιμη περίοδο 2015-16, όταν κινδύνευσε να λήξει πρόωρα η θητεία της, ήταν ένας από τους λόγους για την αναβάθμιση της σχέσης τους. Ωστόσο, την τελευταία διετία, η αδυναμία της ελληνικής πλευράς να εφαρμόσει την πτυχή της συμφωνίας Ε.Ε. - Τουρκίας που αφορούσε τις επιστροφές μεταναστών στη γείτονα, ήταν μόνιμη πηγή εκνευρισμού στο Βερολίνο (κάτι στο οποίο αναφέρθηκε εμμέσως η καγκελάρια στη συνέντευξη Τύπου).

Ήταν συνεπώς εύκολο για τον κ. Μητσοτάκη να κερδίσει πόντους μιλώντας για τη διαφορετική προσέγγισή του: την αθόρυβη επιτάχυνση των επιστροφών με την αλλαγή της διαδικασίας εξέτασης των αιτημά-

των ασύλου και την ταυτόχρονη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης μεταναστών και προσφύγων στα νησιά του Β. Αιγαίου. Η γερμανική πλευρά είναι επίσης ικανοποιημένη από τη μετεκλογική στάση της νέας κυβέρνησης στο θέμα της συμφωνίας των Πρεσπών, αναγνωρίζοντας παράλληλα ότι ο κ. Μητσοτάκης θα επικεντρώσει να διασφαλίσει τα ελληνικά συμφέροντα όπως τα αντιλαμβάνεται μέσω της διαδικασίας ένταξης της Βόρειας Μακεδονίας στην Ε.Ε.

Παρότι ο κ. Μητσοτάκης είναι ιδεολογικά πιο κοντά στην κ. Μέρκελ, η προσωπική χημεία που αναπτύχθηκε μεταξύ της καγκελάριας και του προκατόχου –προϊόν μεγάλων κρίσεων και στις δύο χώρες– είναι δύσκολο να αναπαράχθει. Αυτό που έχει σημασία είναι το αποτέλεσμα: αν οι μεταρρυθμίσεις προχωρήσουν, αν το επιχειρηματικό κλίμα βελτιωθεί, η Γερμανία θα συμβάλει στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας. Σε ένα τέτοιο σενάριο όντως «οι δεσμεύσεις της Ελλάδας θα είναι πιο εύκολο να υλοποιηθούν», όπως δήλωσε την Πέμπτη η κ. Μέρκελ. Παράλληλα, όμως, μια οικονομικά πιο ισχυρή και αξιοπιστη Ελλάδα θα είναι σε πολύ καλύτερη θέση για να ζητήσει να χαλαρώσει η δημοσιονομική θηλιά που άφησε ως μικρή κληρονομιά η εποχή των μνημονίων.

Αμυντική συμφωνία με σταθερά βήματα

Απαραίτητη προϋπόθεση για την Αθήνα είναι τα στρατηγικά ανταλλάγματα και οι διασφαλίσεις από την Ουάσιγκτον

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΛΟΥ**

Μακρύς και με αρκετές στροφές παραμένει ο δρόμος για την αλλαγή των όρων της Συμφωνίας Αμοιβαίας Αμυντικής Συνεργασίας (MDCA) ανάμεσα στην Αθήνα και την Ουάσιγκτον, προκειμένου αυτή να ξεφύγει από το στενό όριο της ανά έτος ανανέωσης και να αναβαθμιστεί σε μια πολυετή σύμβαση, την οποία εδώ και χρόνια επιζητούν οι Αμερικανοί. «Κάθε καλή συμφωνία θέλει τον καιρό της», αναφέρουν στην «Κ» καλά πληροφορημένες πηγές, οι οποίες επισημαίνουν ότι απαραίτητη προϋπόθεση για την Αθήνα είναι τα στρατηγικά ανταλλάγματα και οι απτές διασφαλίσεις και όχι μόνο ρητορικές διαβεβαιώσεις για τη στήριξη έναντι πιθανής απειλής. Ακόμη και αν Αθήνα και Ουάσιγκτον κατέλυναν επί των λεπτομερειών σήμερα, προσθέτουν οι ίδιες πηγές, θα ήταν αδύνατη μια συμφωνία κατά την επικείμενη επίσκεψη του υπουργού Εξωτερικών των ΗΠΑ Μάικ Πομπέο στην Ελλάδα. Αυτό σημαίνει ότι οι πληροφορίες περί άμεσης συμφωνίας για πολυετή επέκταση της MDCA ανάμεσα σε Αθήνα και Ουάσιγκτον, που είδαν πρόσφατα το φως της δημοσιότητας, είναι μάλλον παρακινδυνευμένες. Στις συνομιλίες που θα έχουν τον Οκτώβριο στην Αθήνα, ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Δένδιας θα θέσει υπ’ όψιν του ομολόγου του Μάικ Πομπέο όλες τις ελληνικές ευαισθησίες και, κυρίως, τις προϋποθέσεις που εκτιμά η κυβέρνηση ότι πρέπει να εκπληρώνονται, ώστε οι διευκολύνσεις που παρέχει η Ελλάδα στις ΗΠΑ να αποκτήσουν μια διαφορετική, πιο στέρεη νομική βάση. Υπενθυμίζεται ότι οι δύο άνδρες ήδη έχουν συναντηθεί μία φορά στην Ουάσιγκτον τον περασμένο Ιούλιο, όπου και διαπιστώθηκε σύμπτωση απόψεων για τα σημαντικότερα θέματα που αφορούν την περιοχή. Οι συζητήσεις δεν θα εξαντληθούν στις επαφές που θα έχει ο κ. Πομπέο στην Αθήνα με τον Έλληνα ομόλογό του και τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη, αλλά θα

Η βάση της Σούδας έχει ήδη αγγίξει τα όρια των δυνατοτήτων της, γι’ αυτό και απαιτείται η δημιουργία νέων διευκολύνσεων για τις αμερικανικές Ε.Δ.

Στις συνομιλίες που θα έχουν τον Οκτώβριο, ο κ. Δένδιας θα θέσει υπ’ όψιν του κ. Πομπέο όλες τις προϋποθέσεις που εκτιμά η κυβέρνηση ότι πρέπει να εκπληρώνονται.

ακολουθήσουν τεχνικές συζητήσεις για τον τρόπο με τον οποίο η αμερικανική στρατιωτική παρουσία στην Ελλάδα θα αποκτήσει ένα νέο πλαίσιο.

Μια καλή ευκαιρία

Για την Αθήνα η ανανέωση της συμφωνίας δεν θεωρείται ένας πειστικός «μονόδρομος», αλλά μια καλή ευκαιρία να παρουσιά-

στούν στην Ουάσιγκτον οι πολύ σοβαρές ανάγκες και προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ελλάδα στην Ανατολική Μεσόγειο. Η βασική ποιοτική αλλαγή που επιθυμεί να επιτύχει η ελληνική κυβέρνηση σε σύγκριση με τον ΣΥΡΙΖΑ, όπως αναφέρουν καλά πληροφορημένες πηγές, είναι να αντιστραφεί η λογική της «αυτόβουλης» παραχώρησης οποιασδήποτε διευκόλυνσης ζητούσαν οι ΗΠΑ τα προηγούμενα χρόνια δίχως κανένα αντάλλαγμα. Προφανώς στην κυβέρνηση θεωρούν ότι η επιβεβαίωση της στρατηγικής συμμαχίας της Ελλάδας με τις ΗΠΑ από ένα κόμμα της ριζοσπαστικής Αριστεράς, όπως ο ΣΥΡΙΖΑ, αποτελεί την πλέον εμφαντική προσυπογραφή της απαρέγκλιτα ατλαντικής πορείας της χώρας. Ωστόσο εκτιμούν ότι τα ελληνικά συμφέροντα μπορεί να εξυπηρετηθούν πολύ καλύτερα από μια

συμφωνία που θα καταρτιστεί επί ίσοις όροις. Επί της αρχής, στην Αθήνα είναι απολύτως αντιληπτό ότι η μονοετής ανανέωση μιας συμφωνίας του 1990 αποτελεί μια ποικιλοτρόπως ξεπερασμένη πρακτική. Στο υπουργείο Εξωτερικών επιθυμούν το νέο, πιθανώς πολυετές, πλαίσιο να κινείται επί πολύ συγκεκριμένων τεχνικών παραμέτρων, αλλά και της κοινής παραδοχής ότι η Ελλάδα και οι ΗΠΑ είναι δεσμευμένες στην οικοδόμηση μιας μακροπρόθεσμης στρατηγικής σχέσης. Η Ελλάδα αποτελεί τη δυτική απόληξη της πολύ σημαντικής τριμερούς συνεργασίας με την Κυπριακή Δημοκρατία και το Ισραήλ και είναι εξαιρετικά σημαντικό να διαθέτει τις δυνατότητες να υποστηρίξει εμπράκτως τις υποχρεώσεις που δημιουργεί αυτό το συμμαχικό σχήμα, το οποίο απολαύει της πολιτικής στήριξης και ενθάρ-

ρυνσης της Ουάσιγκτον. Ένα από τα ζητήματα που δημιουργείται εκ των πραγμάτων αφορά και τη γεωγραφική διασπορά των νέων βάσεων, όπως αυτές θα διαμορφωθούν μετά τη νέα συμφωνία. Ο πρέσβης των ΗΠΑ Τζέφρεϊ Πάιατ, στην πρόσφατη συνέντευξη του στην «Κ» (21/7), ήταν σαφής σε κάτι που είναι γνωστό στους Έλληνες και στους Αμερικανούς στρατιωτικούς. Η βάση της Σούδας έχει ήδη αγγίξει τα όρια των δυνατοτήτων της, γι’ αυτό και απαιτείται η δημιουργία νέων διευκολύνσεων για τις αμερικανικές ένοπλες δυνάμεις. Ως μία από τις προφανείς λύσεις θεωρείται η Λάρισα, όπου ήδη σταθμεύουν αμερικανικά UAV, ενώ η χρήση του λιμένα της Αλεξανδρούπολης για τη μετακίνηση των αμερικανικών δυνάμεων από τη Μεσόγειο προς την Ανατολική Ευρώπη είναι ιδιαίτερα σημαντική.

Οι φρεγάτες

Τις τελευταίες εβδομάδες, ιδιαίτερα μετά την επίσκεψη του κ. Μητσοτάκη στο Παρίσι, επανήλθαν στην επιφάνεια τα σενάρια περί αμυντικής συνεργασίας σε έναν τομέα στον οποίο το Πολεμικό Ναυτικό (Π.Ν.) παρουσιάζει σημαντικές προκλήσεις: την προμήθεια φρεγατών, ικανών να υποστηρίξουν την προβολή ισχύος στην Ανατολική Μεσόγειο. Οι Γάλλοι έχουν προτείνει στην Ελλάδα τη ναυπήγηση φρεγατών τύπου Belharraga με δυνατότητες αντιαεροπορικής άμυνας περιοχής, ενώ και οι Αμερικανοί ενδιαφέρονται να συνεργαστούν με την Αθήνα σε αυτό τον τομέα, έχοντας, μάλιστα, δείξει έντονο ενδιαφέρον για τα Ναυπηγεία Ελευσίνας και Σκαρामαγκά. Υπάρχει ωστόσο ένα πρόβλημα. Ένα τέτοιο πρόγραμμα δύσκολα θα έχει αποτελέσματα πριν παρέλθει μια πενταετία. Ωστόσο, οι ανάγκες είναι πειστικές. Από τις 13 φρεγάτες του Π.Ν., οι νεότερες είναι οι τέσσερις γερμανικές τύπου MEKO, που ναυπηγήθηκαν πριν από 23 έως 28 έτη. Οι υπόλοιπες εννέα, ολλανδικές τύπου «S», ναυπηγήθηκαν πριν από 37 έως 42 χρόνια, αγγίζοντας, ουσιαστικά, τα όριά τους. Το Π.Ν. χρειάζεται άμεσα μονάδες που θα αποτελέσουν ενδιάμεση λύση μέχρι την παράδοση νέας φρεγάτας ή κορβέτας, τομέας στον οποίο εκτιμάται ότι οι ΗΠΑ μπορεί να παράσχουν ορισμένες αξιόπιστες λύσεις.

Ο ελιγμός του Αλέξη Τσίπρα για τον νέο ΣΥΡΙΖΑ

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Ο **Αλέξης** Τσίπρας τελικά υποχώρησε έναντι της εσωκομματικής αντιπολίτευσης ή προχωρά ακάθεκτος στο σχέδιο μετεξέλιξης του κόμματος; Οι απαντήσεις στη συγκεκριμένη ερώτηση δίστανται, ανάλογα με την οπτική και την ιδεολογικοπολιτική τοποθέτηση του καθενός. Εκείνοι που ήθελαν πιο «ρηζικέλευθες» τομές και να προχωρήσει «εμφατικά» ο ΣΥΡΙΖΑ στην επόμενη φάση του βλέπουν «υποχώρηση» του Αλέξη Τσίπρα υπό το βάρος του «βαθέος» ΣΥΡΙΖΑ και των εσωκομματικών αντιδράσεων που μπορεί να προκαλέσει.

Εστιάζουν, δε, αφενός στην επαναλαμβανόμενη από ηγετικά στελέχη θέση πως ο ΣΥΡΙΖΑ παραμένει «αριστερό, ριζοσπαστικό κόμμα» και αφετέρου στη διπλή στήριξη του κ. Τσίπρα στον Πάνο Σκουρλέτη, που δείχνει «αμυντική στάση» του πρώην πρωθυπουργού απέναντι στο ισχυρό στέλεχος του κόμματος. Η αντίθετη άποψη λέει πως ο κ. Τσίπρας, με όσα έχει εξαγγείλει, προχωρά ήδη σε μεγάλες τομές, όπως η ενοποίηση των οργάνων του ΣΥΡΙΖΑ και της «Προοδευτικής Συμμαχίας» και ουσιαστικά κάνει πράξη όσα είχε πει το βράδυ των εθνικών εκλογών για τη μετεξέλιξη του ΣΥΡΙΖΑ. Η αλήθεια μάλλον είναι κάπου στη μέση.

Οι δύσκολες ισορροπίες

Ο τέως πρωθυπουργός γνωρίζει πολύ καλά τις παθογένειες και τις δύσκολες ισορροπίες του κόμματός του. Γνωρίζει δηλαδή πως, αν προχωρήσει σε απότομες αλλαγές, οι αντιδράσεις θα είναι τόσο έντο-

νες, που το όλο εγχείρημα όπως το έχει στο μυαλό του όχι μόνο δεν θα ολοκληρωθεί, αλλά μπορεί να προκαλέσει έντονη εσωστρέφεια και αναταράξεις στο κόμμα. Η Αριστερά, άλλωστε, έχει παράδοση στις εσωτερικές έριδες, στις ατέρμονες ιδεολογικές συγκρούσεις, ακόμα και στις διασπάσεις, και ο πρόεδρος του κόμματος θέλει πάση θυσία να τις αποφυγή. Αρα ποια είναι η επιλογή του; Να ανοίξει τις πόρτες του κόμματος και οι αλλαγές να «επιβληθούν από κάτω προς τα πάνω».

Αυτή τη στιγμή τα «κλειδιά» του ΣΥΡΙΖΑ του 1.780.000 ψήφων τα κρατούν 30.000 μέλη. Όπως

Ο τέως πρωθυπουργός επιδιώκει να πάρει τα «κλειδιά» από το βαθύ κόμμα με την εγγραφή νέων μελών, που θα αλλάξουν τις ισορροπίες.

το θέτει πηγή που γνωρίζει καλά πως λειτουργεί το κόμμα, «όσοι και να ψηφίσουν ΣΥΡΙΖΑ στις εθνικές εκλογές και ό,τι και να εξαγγείλει ο Τσίπρας, όλη τη δύναμη την έχουν αυτοί οι 30.000. Αυτοί αποφασίζουν για όλα». Ο κ. Τσίπρας δεν θέλει να συγκρουστεί με κανέναν από αυτούς, αλλά επιδιώκει να τους πάρει τα «κλειδιά» με την εγγραφή νέων μελών, αλλάζοντας ουσιαστικά τη σύσταση του κόμματος. Ο στόχος είναι να δημιουργήσει ένα νέο κόμμα, αφήνοντας

Ο **κ. Τσίπρας** γνωρίζει καλά πως αν προχωρήσει σε απότομες αλλαγές, οι αντιδράσεις θα είναι τόσο έντονες που το όλο εγχείρημα όχι μόνο δεν θα ολοκληρωθεί, αλλά μπορεί να προκαλέσει έντονη εσωστρέφεια στο κόμμα.

την ταμπέλα «ΣΥΡΙΖΑ». Εξ ου και την εγγραφή νέων μελών θα την πάρει ο ίδιος πάνω του, ξεκινώντας περιόδους ανά την Ελλάδα.

Τα νέα μέλη του κόμματος, τα οποία ειρήςθω εν παρόδω θα εγγραφόνται διαδικτυακά, θα έχουν τον δικαίωμα τόσο του εκλέγειν όσο του εκλέγεσθαι. Αυτά δηλαδή θα εκλέξουν τις νέες νομαρχικές επιτροπές, τους συνέδρους και, με τη σειρά τους, οι σύνεδροι θα εκλέξουν όλα τα νέα όργανα του κόμματος. Γίνεται απολύτως

αντιληπτό πως αυτή τη στιγμή ο κ. Τσίπρας δεν θέλει να αλλάξει ο ίδιος προσωπικά καμία ισορροπία και να δημιουργήσει εσωτερικές εντάσεις που θα είναι εναντίον του, αλλά να ρίξει το βάρος των αλλαγών στα νέα μέλη που θα εγγραφούν. Ετσι ερμηνεύεται και το γεγονός πως ο ίδιος έκλεισε προσωπάρ το ζήτημα της εκλογής αρχηγού από τη βάση. Οι αντιδράσεις από τον ΣΥΡΙΖΑ ήταν αρκετές, στη λογική πως ένα κόμμα της Αριστεράς εκλέγει αρχηγό από τα

όργανα και όχι από ανοικτή διαδικασία. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», όμως, το θέμα δεν έχει κλείσει οριστικά. Το είπε εμμέσως πλην σαφώς και ο Θανάσης Θεοχαρόπουλος, σε συνέντευξη του την Παρασκευή, όταν δήλωσε πως προφανώς και δεν είναι το επίδικο η εκλογή από τη βάση, αλλά τίποτα δεν μπορεί να αποκλειστεί μελλοντικά.

Για παράδειγμα, έμπειρο πολιτικό στέλεχος σημειώνει στην «Κ» πως, αν η εγγραφή νέων μελών δεν

προχωρήσει κατά το αναμενόμενο (ο στόχος είναι 180.000 μέλη), τότε μπορεί να ενεργοποιηθεί και πάλι το σενάριο εκλογής από τη βάση, ώστε να υπάρξει νέο κίνητρο εγγραφών.

Είναι σαφές από τα παραπάνω πως το σχέδιο του Αλέξη Τσίπρα δεν είναι άμεσο, αλλά έχει ένα βάθος εξαμήνου, ώστε τότε, εάν επιτύχει το εγχείρημα, να έχει διαφορετικό κόμμα στα χέρια του. Στο πλαίσιο αυτό και χωρίς ακόμα να έχουν αποκρυσταλλωθεί τα βήματα και να έχει ανοίξει πλήρως η εσωκομματική βεντάλια, οποιαδήποτε συζήτηση για «ανοίγματα» είναι άκαιρη. Ετσι εξηγείται και η σιγή ιχθύος απέναντι στο ΚΙΝΑΛ, που αποτελεί τον μικρό «συγκάτοικο» του ΣΥΡΙΖΑ στην ευρύτερη κεντροαριστερή πολυκατοικία. Αυτό δεν σημαίνει πως η Κουμουνδούρου δεν έχει στραμμένο το βλέμμα της σε όσα γίνονται στη Χαρिलाου Τρικούπη. Αρμόδιες πηγές, μάλιστα, ανέφεραν πως το πρώτο κρας τεστ στο εσωτερικό του ΚΙΝΑΛ θα είναι ο εκλογικός νόμος, όπου υπάρχουν αντίθετες απόψεις.

Ρίχνουν γέφυρες

Την ίδια ώρα, σύμφωνα με ασφαλείς πληροφορίες της «Κ», υπάρχουν υποψήφιοι βουλευτές του ΚΙΝΑΛ που δεν κατάφεραν να εκλεγούν και οι οποίοι ρίχνουν γέφυρες προς την Κουμουνδούρου. Σε κάθε περίπτωση, οι ζυμώσεις στο όλον της Κεντροαριστεράς θα έχουν πολύ μεγάλο ενδιαφέρον, καθώς σε όλα τα παραπάνω παραμονεύει πάντα και το πολιτικό ατύχημα που ανατρέπει τα δεδομένα.

Τα υιοθετημένα Ελληνόπουλα του Ψυχρού Πολέμου

Ψάχνουν απαντήσεις για το παιδοφύλαγμα

Της **ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΣ ΠΟΥΡΝΑΡΑ**

26 Απριλίου 2019. Μεγάλη Παρασκευή, ο ναός της Παντάνασσας στην Πάτρα είναι γεμάτος από πιστούς που περιμένουν την περιφορά του ανθοστολισμένου Επιταφίου. Ο πατήρ Κωνσταντίνος Παπαδόπουλος πλνσιάζει το μικρόφωνο και κάνει μια έκκληση που ξαφνιάζει το ποιμνίο. Εξηγεί πως παρακολουθεί τη λειτουργία ένας άνθρωπος που εγκαταλείφθηκε —ως βρέφος αγνώστων στοιχείων— έξω από την εκκλησία αυτή τον Νοέμβριο του 1954 και υιοθετήθηκε από Αμερικανούς γονείς. «Βρήκαν το μωρό σε αυτά τα σκαλιά που τώρα θα περάσουμε από πάνω για να μεταφέρουμε τον Επιτάφιο. Του χρωστούμε τη βοήθειά μας. Δικό μας παιδί είναι, της ενορίας μας», λέει από άμβωνος και καλεί όποιον γνωρίζει κάτι, είτε από τη δική του οικογένεια είτε από τη γειτονιά, να μιλήσει στον ίδιο —«διακριτικά»— και εκείνος θα το πει εκεί που πρέπει.

Ο Μέριλ Τζένκινς κάθεται στις πρώτες σειρές, αλλά δεν μιλάει ελληνικά και δεν μπορεί να καταλάβει τα λόγια του ιερέα. Του μεταφράζει τη δημόσια παραίνεση η Γκόντα Φαν Στιν, μια Βελγίδα ελληνίστρια η οποία κατέχει σήμερα την Έδρα Κοραή στο Κινγκς Κόλετζ του Λονδίνου, μια από τις πιο επιφανείς έδρες Ελληνικών Σπουδών στον κόσμο.

Το βιβλίο

Η κ. Φαν Στιν ολοκληρώνει αυτή την περίοδο ένα βιβλίο που καταπνέται με το άγνωστο θέμα της μαζικής υιοθεσίας Ελληνόπουλων από το 1949 έως και το 1962. Τα ευρήματα της έρευνάς της είναι συγκλονιστικά: Μέσα σε αυτή τη χρονική περίοδο, περίπου 3.200 βρέφη, νήπια και έφηβοι εγκατέλειψαν τη χώρα μας. Αρχικά με συνοπτικές και ενίοτε σκοτεινές διαδικασίες για να βρουν θετούς

γονείς στην Αμερική. Ύστερα από την αποκάλυψη σκανδάλου παράνομων υιοθεσιών, η «εξαγωγή» βρεφών προς τις ΗΠΑ περιορίστηκε. Πολλά άλλα παιδιά έφυγαν —με πιο αυστηρές διατυπώσεις— προς στην Ολλανδία.

Ο Τζένκινς είναι ένα από αυτά τα χιλιάδες παιδιά που κατέληξαν από την Ελλάδα στις ΗΠΑ, τα οποία έχει καταγράψει η Βελγίδα. Διανύει την έκτη δεκαετία της ζωής του. Ήξερε πάντα ότι ήταν υιοθετημένος, αλλά μετά τον πρόσφατο θάνατο της συζύγου του αποφάσισε να αποδυθεί σε έναν αγώνα για να βρει την ταυτότητα των δικών του. Μέχρι στιγμής η προσπάθειά του δεν έχει καρποφορήσει. Τον παρακολουθήσαμε να επισκέπτεται με αναπνευμένες ελπίδες το

«Το μαζικό κύμα υιοθεσιών ήταν μια τρομακτική απώλεια για τη χώρα σας. Με μια έννοια ήταν ένα είδος brain drain», λέει η ελληνίστρια Γκόντα Φαν Στιν.

παράρτημα των Γενικών Αρχείων του Κράτους στην Πάτρα μαζί με την Γκόντα Φαν Στιν. Ο στόχος ήταν να βρει κάποιο στοιχείο που θα αποτελούσε σύνδεσμο με τους βιολογικούς του γονείς. Επειτα από δύο ώρες βγήκε από τη συνάντησή με πεσμένα φτερά. Δεν έμαθε τίποτε παραπάνω από αυτά που ήδη γνώριζε, ότι δηλαδή βρέθηκε στα σκαλιά της Παντάνασσας στις 26 Νοεμβρίου του 1954. Ήταν μόλις 15 ημερών και επάνω του είχε καρφιστωμένο ένα σημείωμα που έλεγε πως ήταν βαπτισμένος και λεγόταν «Μήτσος».

Η ψυχική αλλά και πρακτική συμπαράσταση της κ. Φαν Στιν σε

Φθινόπωρο 1956. Υιοθετημένα Ελληνόπουλα σε πάρτι στο Σαν Ντιέγκο. Στη μέση, ο Λίο Λάμπερσον της ΑΧΕΠΑ και, αριστερά, ο γεροισιαστής Ρόμπερτ Γουίλσον.

Σύμφωνα με την Γκόντα Φαν Στιν, περίπου 3.200 Ελληνόπουλα υιοθετήθηκαν από το 1949 έως το 1962.

Ο Μέριλ Τζένκινς στα σκαλιά της Παντάνασσας στην Πάτρα όπου εγκαταλείφθηκε. «Εχω ανάγκη να μάθω τι έγινε», λέει στην «Κ». Δεξιά, σε παιδική ηλικία με το καπελάκι στο κεφάλι.

πολλούς υιοθετημένους Έλληνες που αναζητούν την άκρη του νήματος είναι πολύτιμη. Η Βελγίδα είχε ζησει κάποια χρόνια στη χώρα μας, μιλάει άπταιστα ελληνικά και τους βοηθά να πλοηγηθούν στον λαβύρινθο των —συχνά αφιλόξενων— κρατικών υπηρεσιών όπου προσπαθούν να εντοπίσουν τα ίχνη του δικού τους παρελθόντος. Η ίδια έχει ευαισθητοποιηθεί πολύ από την υπόθεση, την οποία πρωτοανακάλυψε το 2013. Δίδασκε αρχαία και νέα ελληνικά στο Πανεπιστήμιο της Φλόριντα όταν ένας νεαρός της έστειλε ένα e-mail ζητώντας βιβλιογραφία για τις υιοθεσίες του '50. Της είπε ότι η μητέρα του και η

θεία του θυμούνταν ότι ήταν υιοθετημένες από την Ελλάδα.

Ήταν το αρχικό έναυσμα που την οδήγησε να αναζητήσει περισσότερα στοιχεία, μιας και δεν υπήρχε καμία επιστημονική μελέτη. Μέσα στα επόμενα 6 χρόνια θα ανακάλυπτε —από δισταυρούμενες πηγές— χιλιάδες περιπτώσεις υιοθεσιών που εγκρίθηκαν από τα ελληνικά πρωτοδικεία, ορισμένες φορές και κατά δεκάδες την ημέρα, με μια ζέση που σήμερα θα μας έκανε να ανατριχιάζουμε. Τότε όμως η Ελλάδα ήταν μια χώρα τραυματισμένη και δεν φαινόταν να έχει αντίρρηση χιλιάδες τέκνα της να πάνε για υιοθεσία

στις ΗΠΑ, η οποία άλλωστε μας αιμοδοτούσε οικονομικά.

Και ναι μεν τα δικαστήρια έδιναν το πράσινο φως, αλλά οι συνθήκες κάτω από τις οποίες ένα παιδί κατέληγε στο βρεφοκομείο και μετά στη λίστα προς ταχείες υιοθεσίες αξίζουν προσεκτικότερη διερεύνηση. Συχνά ήταν παιδιά έκθετα, που τα παρέδιδαν είτε οι ίδιες οι μητέρες που φοβούνταν το κοινωνικό στίγμα είτε μέλη από τις οικογένειές τους. Άλλες φορές —όπως στις περιπτώσεις του Αγίου Στυλιανού στη Θεσσαλονίκη— λεγόταν στους βιολογικούς γονείς πως το παιδί πέθανε στη γέννα, ενώ ζούσε. Ορισμένα κυκλώματα στα

οποία συμμετείχαν μέλη της οργάνωσης ΑΧΕΠΑ, κυρίως με έδρα την Πάτρα, έφτιαξαν ολόκληρο μηχανισμό εξαγωγής, που ήταν στην κυριολεξία εμπόριο βρεφών. Αυτό, βέβαια, δεν πρέπει να οδηγήσει στο λάθος συμπέρασμα ότι όλες οι υιοθεσίες ήταν παράνομες.

Είναι η πρώτη φορά που κάποιος ερευνητής έχει φτιάξει έναν τέτοιο κατάλογο για το ταξίδι χιλιάδων παιδιών από την Ελλάδα προς το εξωτερικό. Και αν ξερουμε πολλά πράγματα για το «παιδομάζωμα» ή το «παιδοφύλαγμα», δεν υπήρχε μια συγκροτημένη καταγραφή για τις υιοθεσίες του Ψυχρού Πολέμου.

«Θα ρωτούσα τη μητέρα μου γιατί με εγκατέλειψε»

Για την Γκόντα Φαν Στιν οι πολιτικές συνθήκες εκείνης της περιόδου συνδέονται άμεσα με το φαινόμενο της μαζικής εξαγωγής των παιδιών. Ο αδελοφοκτόνος πόλεμος μόλις είχε τελειώσει και η πρώτη φουρνιά από τα παιδιά που έφυγαν χαρακτηρίστηκαν «ορφανά πολέμου». Κάποια ήταν όντως. Ο ίδιος χαρακτηρισμός επιβίωσε και αργότερα σε καιρό ειρήνης, διότι «δευκόλυνη» την υπόθεση της υιοθεσίας τους στην Αμερική. Οι πολιτικοί στην Ελλάδα δεν θέλησαν να βάλουν περισσότερα εμπόδια σε κάτι που ικανοποιούσε τόσο πολύ τις ανάγκες των Αμερικανών, από τους οποίους προσδοκούσαμε επενδύσεις.

Οι ΗΠΑ που είχαν εμπλακεί στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο ζούσαν το περίφημο «Baby Boom». Το να έχεις παιδιά ήταν σχεδόν κοινωνική επιταγή της εποχής. Πολλά άτεκνα ζευγάρια —συχνά στρατιωτικών που είχαν υπηρετήσει στην Ελλάδα ή σε άλλες χώρες— βρήκαν τη λύση της υιοθεσίας. Άλλες φορές, εβραϊκές οικογένειες επιζώντων που είχαν χάσει τα παιδιά τους στο Ολοκαύτωμα επέλεγαν Ελληνόπουλα, μιας και έμοιαζαν περισσότερο στα χαρακτηριστικά της εξωτερικής τους εμφάνισης. Ενίοτε παιδιά από την Ελλάδα έπαιρναν και Έλληνες τις Αμερικής ή Ελληνοαμερικανοί.

Η Ρούλα Μουστακάκη, που συνόδευε τον Μέριλ Τζένκινς στην Πάτρα, είναι κι εκείνη εγκαταλε-

Η Ρούλα Μουστακάκη μπροστά στα κάγκελα του Βρεφοκομείου Πατρών, το οποίο γκρεμίστηκε. Δεξιά, τα επίσημα έγγραφα της αμερικανικής υπηκοότητας.

«Αναζητώ τις ρίζες μου, σε αυτήν την ηλικία που βρίσκομαι θα ήθελα να υπάρξει κάποιο είδος ολοκλήρωσης της προσωπικής μου ιστορίας».

λειμμένο παιδί που ταξίδεψε στην άλλη όχθη του Ατλαντικού από το Βρεφοκομείο Πατρών. «Δοξα τω Θεώ, εμένα με πήραν Έλληνες και κράτησα τη γλώσσα και τη

θρησκεία μου. Άλλοι γεννήθηκαν στην Ελλάδα και σήμερα παλεύουν να αποκτήσουν μια σχέση με τη χώρα της καταγωγής τους», μας έλεγε καθώς επισκεπτόμασταν το κτίριο όπου κάποτε ήταν το βρεφοκομείο. Στη θέση του σήμερα βρίσκεται ένας βρεφονηπιακός σταθμός και το μόνο που διατηρείται από το παρελθόν είναι τα σιδερένια κάγκελα. Υπάρχει επίσης ένα υποτυπώδες μικρό μουσείο με πράγματα που έμειναν πίσω από τα χιλιάδες μωρά που κάποτε έζησαν εκεί. Οι υιοθετημένοι που αναζητούν ίχνη της οικογένειάς τους βρίσκουν κουταλάκια, πιάτα

και ρουχαλάκια, αντί απαντήσεων.

«Μπήκα σε αυτό το μουσείο με τα λίγα πράγματα που έχουν μείνει από τότε», λέει η Ρούλα Μουστακάκη στην «Κ». «Αρχισα να σκέφτομαι: Εδώ ήμουν; Σε αυτήν την κολυμπήρα είχα βαφτιστεί; Με αυτά τα κουταλάκια έτρωγα; Όταν έκλαιγα, έρχοταν κανείς να με σηκώσει; Να με πάρει αγκαλιά; Γιατί εγώ τα δικά μου τα παιδιά δεν τα άφηνα ούτε λεπτό στην κούνια όταν έκλαιγαν». Η ίδια αποφάσισε να αρχίσει να αναζητά τους δικούς της πριν από λίγο καιρό. Όμως η πρώτη φορά που της δημιουργήθηκε η ανάγκη είναι όταν η ίδια

έγινε μητέρα, πριν από δεκαετίες.

Στη δύσκολη ερώτηση, τι θα έλεγε στη βιολογική μητέρα της αν είχε την ευκαιρία να τη συναντήσει, η Ρούλα απαντά αμέσως: «Πρώτα θα ήθελα να μάθω γιατί με εγκατέλειψε. Αν είχε οικογένεια και συγγενείς. Μετά θα ρωτούσα εάν όλα αυτά τα χρόνια με σκεφτόταν καθόλου. Αναρωτιόταν αν ζω, αν πέθανα, αν κατέληξα στην Κίνα ή στην Αμερική; Αν είχα καλή ζωή εκεί όπου τελικά πήγα; Πιστεύω πως κάθε γυναίκα που φέρνει στον κόσμο ένα παιδί, είτε αναγνωρίζει το γεγονός αυτό είτε όχι, το σκέφτεται. Το λέω γιατί εγώ τηλεφωνώ

στα δικά μου παιδιά πολλές φορές κάθε μέρα, είμαι παρούσα σε όλη τους τη ζωή».

Η συγκίνηση

Ο Μέριλ προσπαθούσε να κρύψει τη συγκίνησή του στα σκαλιά της εκκλησίας όπου βρέθηκε σε ηλικία μόλις δύο εβδομάδων, πριν τον μαζέψουν οι αστυνομικοί για να τον παραδώσουν στο Βρεφοκομείο Πατρών: «Αν είχα την ευκαιρία να συναντήσω τη μάνα μου θα της έλεγα πως δεν έχω πικρία και πως σίγουρα θα υπήρχε κάποιος σοβαρός λόγος που αποφάσισε να μη με κρατήσει. Η αιτία που αναζητώ τις ρίζες μου είναι πως σε αυτήν την ηλικία που βρίσκομαι θα ήθελα να υπάρξει κάποιο είδος ολοκλήρωσης της προσωπικής μου ιστορίας, να μάθω τι έγινε. Το έχω ανάγκη».

Εκοντας συνομιλήσει με εκατοντάδες υιοθετημένους από την Ελλάδα, η Γκόντα Φαν Στιν γνωρίζει πως πολλοί από αυτούς, όσο επιτυχημένοι επαγγελματίες ή οικογενειάρχες και αν γίνουν, πάντα αισθάνονται μέσα τους ένα κενό. Προτού την αποχαιρετίσω, τολμάει να πει κάτι ακόμη: «Νομίζω ότι αυτό το μαζικό κύμα υιοθεσιών είναι μια τρομακτική απώλεια για τη χώρα σας. Με μια έννοια ήταν ένα είδος brain drain, διότι χάσατε ως κράτος χιλιάδες υγιείς, ταλαντούχους και άξιους ανθρώπους που μεγαλούργησαν σε άλλες χώρες».

Brexit: έξι σενάρια έως την «ώρα μηδέν»

Ανοιχτό παραμένει το ερώτημα «πού θα καταλήξει η Βρετανία στις 31 Οκτωβρίου», ημέρα που θα εγκαταλείπει την Ένωση

Του **STEPHEN CASTLE**
THE NEW YORK TIMES

Η απόφαση του πρωθυπουργού της Βρετανίας Μπόρις Τζόνσον να αναστείλει τη λειτουργία του Κοινοβουλίου τον επόμενο μήνα προκάλεσε νέο κύμα ανησυχίας και σύγχυσης στις ήδη χαοτικές προσπάθειες της χώρας να αποχωρήσει από την Ε.Ε., με δεδομένο ότι αφήνει ανοιχτό το ερώτημα πού θα καταλήξει η Βρετανία στις 31 Οκτωβρίου, ημέρα που η χώρα θα εγκαταλείψει την Ένωση.

Ο Τζόνσον έχει δηλώσει ότι προτιμάει να φύγει η Βρετανία με μια επεξεργασμένη συμφωνία για το Brexit, αλλά εάν αυτό αποτύχει θα είναι έξω από την πόρτα ούτως ή άλλως. Οι εκθροί του έχουν ορκιστεί ότι θα απομακρύνουν την πιθανότητα εξόδου χωρίς συμφωνία, την οποία θεωρούν επικίνδυνη οικονομικά.

Τη σύγχυση επιτείνει το γεγονός πως όσα ακολουθήσουν δεν εξαρτώνται μόνο από την αναμέτρηση του πρωθυπουργού και των αντιπάλων του στη βρετανική Βουλή, αλλά και από την ευελιξία της μέχρι σήμερα αδιάλλακτης ηγεσίας της Ε.Ε., καθώς και την έκβαση της απόφασης της βρετανικής Δικαιοσύνης. Εξί είναι τα πιθανότερα σενάρια τις επόμενες εβδομάδες έως τις 31 Οκτωβρίου.

1. Οι βουλευτές αναλαμβάνουν τα νηπία. Τα μέλη της Βουλής δεν κατορθώνουν να συμφωνήσουν σε πολλά σημεία σχετικά με το Brexit, αλλά μια πλειοψηφία αντιτίθεται σε αυτό που θεωρούν καταστροφική έξοδο χωρίς συμφωνία και θέλουν να διασφαλίσουν ότι ένα τέτοιο ενδεχόμενο αποκλείεται. Αναστέλλοντας τη λειτουργία του Κοινοβουλίου, ο Τζόνσον έχει καταστήσει δύσκολη αυτήν την προοπτική. Εχει όμως ταυτόχρονα ατσαλώσει τους αντιπάλους του, που είναι αποφασισμένοι να δράσουν. Παράλληλα, η ηγέτις των Φιλελεύθερων Δημοκρατών, Τζο Σουίνσον, έχει αφήσει σε συνέντευξή της στο BBC να εννοηθεί ότι θα αντιγίψουν τον Τζόνσον στη χρήση μιας ανορθόδοξης διαδικασίας –δεν διευκρίνισε ποια– για να σταματήσουν ένα Brexit χωρίς συμφωνία. Επομένως, δεν είναι σωστό να τους ξεγράψουμε ακόμη.

Διαδηλώσεις σε πολλές πόλεις της Βρετανίας προκάλεσε η απόφαση του πρωθυπουργού Μπόρις Τζόνσον να αναστείλει τη λειτουργία του Κοινοβουλίου.

Τι στάση θα κρατήσει η μέχρι σήμερα αδιάλλακτη ηγεσία της Ε.Ε. και ποια θα είναι η απόφαση της βρετανικής Δικαιοσύνης.

2. Η «πυρηνική» εναλλακτική της Βουλής. Αν αποτύχουν να νομοθετήσουν εναντίον ενός Brexit χωρίς συμφωνία, οι βουλευτές θα μπορούσαν να καταφύγουν στο ύστατο όπλο: την πρόταση μομφής, απομακρύνοντας τον Τζόνσον από την εξουσία. Προς το παρόν, δεν φαίνεται να διαθέτουν τις απαραίτητες ψήφους για να φέρουν εις πέρας κάτι τέτοιο. Ακόμη όμως και αν τις διέθεταν, μπορεί να μη λυθεί το πρόβλημά τους. Ο νόμος ζητάει τη συγκρότηση νέας κυβέρνησης εντός δύο εβδομάδων ή γενικές

εκλογές. Μια εναλλακτική θα ήταν μια μεταβατική κυβέρνηση που θα διεκδικήσει νέα καθυστέρηση για να κερδίσει χρόνο και να καταφέρει να διενεργήσει εκλογές. Το πρόβλημα είναι ότι οι ηγέτες της αντιπολίτευσης δεν μπορούν να συμφωνήσουν σε εντολοδόχο πρωθυπουργό. Ο Τζέρεμι Κόρμπιν, η φυσική επιλογή ως ηγέτης των Εργατικών, είναι υπερβολικά αριστερός και ως ισόβιος επικριτής της Ε.Ε. πυροδοτεί την καχυποψία των αποφασισμένων αντιπάλων του Brexit. Πολλοί θα προτιμούσαν έναν πιο κεντρώο πολιτικό, ίσως τον πρώην Συντηρητικό υπουργό Κένεθ Κλαρκ για τον θώκο. Αυτό όμως προϋποθέτει ότι ο Κόρμπιν θα παραμερίσει, γιατί μια πρόταση μομφής δεν έχει πιθανότητες επιτυχίας χωρίς τη στήριξή του. Ακόμη και αν πετύχει όμως, ο Τζόνσον έχει έναν ακόμη άσο στο μανίκι. Θα μπορούσε να αρνηθεί να παραιτηθεί και να προκηρύξει εκλογές τον Νοέμβριο, υποχρεώνοντας τη χώρα σε έξοδο χωρίς συμ-

φωνία. Σε αυτήν την περίπτωση η πολιτική σκηνή θα σηματοθευθεί βαθιά από το βρώμικο τέχνασμα. Δεν υπάρχει, ωστόσο, νόμος που υποχρεώνει τον πρωθυπουργό να παραιτηθεί άμεσα.

3. Πρόωρες εκλογές. Αν οι βουλευτές πετύχουν να περάσουν γρήγορα νόμο που απαγορεύει το Brexit χωρίς συμφωνία προτού ανασταλεί η λειτουργία του Κοινοβουλίου, ο Τζόνσον θα μπορούσε να προσπαθήσει να τους υποσκελίσει εκ νέου, προκηρύσσοντας πρόωρες εκλογές. Αυτό θα ήταν ριψοκίνδυνο, αλλά ούτως ή άλλως έχει ανάγκη μια ταχεία αναμέτρηση, αφού αυτήν τη στιγμή διαθέτει πλειοψηφία μόλις μιας έδρας, προβάδισμα πολύ οριακό για να ανακουφίσει οποιαδήποτε κυβέρνηση. Αν γίνουν σύντομα εκλογές, ο Τζόνσον είναι πιθανό να κατέλθει ως εκπρόσωπος του λαού εναντίον ενός Κοινοβουλίου που φιλοδοξεί να εμποδίσει την έκβαση του δημοψηφίσματος του 2016 υπέρ του

Brexit. Μία θεωρία θέλει τις εκλογές να διενεργούνται στις 17 Οκτωβρίου επιτρέποντας στον Τζόνσον, αν κερδίσει, να πάει στη Σύνοδο Κορυφής της Ε.Ε. την επόμενη μέρα με ανανεωμένη εντολή. Δεν αποκλείεται, όμως, να προκύψει ένα σοβαρό εμπόδιο. Αν προκηρύξει εκλογές ο Τζόνσον, χρειάζεται πλειοψηφία δύο τρίτων στη Βουλή των Κοινοτήτων, άρα και τις ψήφους της αντιπολίτευσης. Το Εργατικό Κόμμα θέλει εκλογές, αλλά μπορεί να αλλάξει γνώμη, σε περίπτωση που θεωρήσει ότι αντί μιας ταχείας αναμέτρησης ο Τζόνσον θέλει να την καθυστερήσει μετά την προθεσμία του Brexit.

4. Εξόδος από την Ε.Ε. με συμφωνία. Ουδείς πιστεύει πλέον ότι αυτή η πιθανότητα έχει μεγάλη τύχη. Ούτως ή άλλως, η Βουλή ψήφισε τρεις φορές εναντίον μιας συμφωνίας για το Brexit, την οποία διαπραγματεύθηκε η προκάτοχος του Τζόνσον, Τερέζα Μέι, και η Ε.Ε. πεισματικά αρνείται να ξανανοίξει τις διαπραγματεύσεις.

Μην το αποκλείουμε όμως. Η κρίσιμη ημερομηνία είναι 17-18 Οκτωβρίου, όταν συναντώνται οι ηγέτες της Ε.Ε., υπό τον όρο ότι υπάρχει ευκαιρία για διαπραγματεύσεις την ύστατη στιγμή –άλλωστε, είναι ο μόνος τρόπος που πραγματοποιούνται συμφωνίες εκεί. Αν μία δύναμη καταστροφικά εξόδω χωρίς συμφωνία παραμένει πιθανή, ο Τζόνσον μπορεί να βάλει το πιστόλι στον κρόταφο των Ευρωπαίων ηγετών για να εξασφαλίσει ένα αναθεωρημένο κείμενο συμφωνίας και στη συνέχεια να βάλει το πιστόλι στον κρόταφο των βουλευτών του για να περάσει το μέτρο. «Είτε αποδεχθείτε τη νέα αναθεωρημένη συμφωνία Brexit» ή οδηγησάστε στην επάρατη έξοδο χωρίς συμφωνία.

5. Brexit χωρίς συμφωνία. Ενώ είναι ευρέως αποδεκτό ότι ο Τζόνσον χρησιμοποιεί την απειλή της άτακτης εξόδου ως διαπραγματευτική τακτική, είναι εξίσου πιθανό να εννοεί πραγματικά όσα λέει. Αν οι Ευρωπαίοι προσφέρουν ελάχιστες υποχωρήσεις σύμφωνα με τα γούστα του, ίσως επιλέξει να πάει σε έξοδο χωρίς συμφωνία και, με δεδομένο τον περιορισμένο κοινοβουλευτικό χρόνο για να σταματήσει, μπορεί και να το πετύχει. Είναι πλέον η πιθανότερη εναλλακτική. Αυτό θα επιτρέψει στον Τζόνσον να συσπειρώσει τους οπαδούς του Brexit και να τους στοιχίσει πίσω του σε μια αναμέτρηση στα τέλη του 2019 ή το 2020. Το ρίσκο όμως είναι να επιβεβαιωθούν οι προβλέψεις για οικονομικό χάος μετά το Brexit χωρίς συμφωνία, με αποτέλεσμα να μην μπορεί πλέον να κερδίσει τις εκλογές. (Και αν η κατάσταση είναι υπερβολικά δυσμενής, το ίδιο θα ισχύσει και για το Συντηρητικό Κόμμα για πολλά ακόμη χρόνια.)

6. Τα δικαστήρια αποφασίζουν. Υπάρχουν ήδη τρεις υποθέσεις που εξετάζονται εναντίον του Τζόνσον και της απόφασής του για αναστολή λειτουργίας του Κοινοβουλίου. Οι ειδικοί πιστεύουν ότι είναι απίθανο να ευδοχωθούν οι προσφυγές, αν και η Τζίνα Μίλερ διέψευσε ανάλογες προβλέψεις όταν κέρδισε την υπόθεση εναντίον της Μέι να παρακάμψει τη Βουλή όταν ξεκίνησαν οι συνομιλίες για το Brexit. Ξαναπροσπαθεί τώρα και ένωσε τις δυνάμεις του μαζί της και ο πρώην πρωθυπουργός Τζον Μέτζορ.

Η στρατηγική του αδίστακτου Μπόρις Τζόνσον

Του **BENJAMIN MUELLER**
THE NEW YORK TIMES

ΛΟΝΔΙΝΟ. Ο Μπόρις Τζόνσον εκτοξεύθηκε στην κορυφή του βρετανικού πολιτικού στερεώματος με μίαν αύρα γοητείας και σύγχυσης. Πετούσε λατινικά και ελληνικά αποφθέγματα, άλλαζε στρατόπεδο κατά πως βόλευε κάθε φορά τις φιλοδοξίες του και δεν δισταζε να γίνει προκλητικός, όπως όταν άπλωνε το πόδι του πάνω στο τραπέζι, μέσα στο προεδρικό μέγαρο, στο Παρίσι, πριν από λίγες ημέρες.

Ωστόσο, η απόφασή του να αναστείλει τη λειτουργία του Κοινοβουλίου αποκάλυψε μίαν άλλη πλευρά του χαρακτήρα του: τη ροπή του προς έναν τακτικισμό χωρίς αναστολές. Με το δράμα του Brexit στην τελική του φάση, ο Τζόνσον επιστράτευσε όλη τη δύναμη του πρωθυπουργικού του αξιώματος για να κόψει τα πόδια μιας ευάλωτης αντιπολίτευσης, διακινδυνεύοντας συνταγματική κρίση.

Ξαφνικά, ο «BoJo», όπως τον αποκαλούν χαϊδευτικά οι φίλοι του, ανακηρύχθηκε από ορισμένους εκ των αντιπάλων του σε «δικτατορικό». Προς υπεράσπιση του έσπευσε ο πρόεδρος Τραμπ –γνωστός κι αυτός για τις αντισυμβατικές παρεμβάσεις του– ο

οποίος χειροκρότησε τον Τζόνσον, χαρακτηρίζοντάς τον μέσω Twitter ως «ακριβώς το είδος του πρωθυπουργού που έψαχνε το Ηνωμένο Βασίλειο».

Οι αντίπαλοι του Βρετανού πρωθυπουργού τον κατηγορούν ότι οι πολιτικές του μπορεί να οδηγήσουν σε ένα ολέθριο Brexit χωρίς συμφωνία με τις Βρυξέλλες, με κίνδυνο να διαλυθεί το Ηνωμένο Βασίλειο, να καταστραφεί η αγροτική οικονομία, να πληγούν καίρια ορισμένοι τομείς της βιομηχανίας, να βυθιστεί η χώρα σε ύφεση και να αντιμετωπίσει ελλείψεις τροφίμων και φαρμάκων. Οι υποστηρικτές του Brexit προσπερνούν αυτά τα σενάρια σαν ασήμαντη κινδυνολογία.

Με την αναστολή του Κοινοβουλίου, την πιο ριψοκίνδυνη κίνησή του από τότε που ανέλαβε την πρωθυπουργία, ο Τζόνσον απέδειξε ότι εννοεί να είναι τόσο επιθετικός στην Ντάουνινγκ Στρίτ, όσο συκρατημένη ήταν η προκάτοχός του, Τερέζα Μέι –ένας ριζικά διαφορετικά πολιτικός από εκείνον που γνωρίσαμε όταν ήταν δήμαρχος Λονδίνου. Βγάζοντας ένα κουνέλι από το καπέλο του, με την αναστολή του Κοινοβουλίου, «κτύπησε την αντιπολίτευση στα πόδια και έστειλε το μήνυμα ότι η κυβέρνηση ελέγχει το παιχνίδι», εκτιμά ο Τόνι Τρέιβερς,

Οι αντίπαλοι του Μπόρις Τζόνσον τον κατηγορούν ότι οι πολιτικές του μπορεί να οδηγήσουν σε ένα ολέθριο Brexit χωρίς συμφωνία με τις Βρυξέλλες, με κίνδυνο να διαλυθεί το Ηνωμένο Βασίλειο και να βυθιστεί η χώρα σε ύφεση.

Εκμεταλλεύεται τη διάσπαση της αντιπολίτευσης, φιλοδοξώντας να κερδίσει σε πρόωρες εκλογές.

καθηγητής πολιτικών επιστημών στο London School of Economics. Μία ημέρα νωρίτερα, η αντιπολίτευση είχε παρουσιάσει τη στρατηγική της για την αποτροπή ενός Brexit χωρίς συμφωνία. Υστερα από εβδομάδες διαφωνιών για τον πιθανό διάδοχο του Τζόνσον, εφόσον κέρδιζε μια ψήφο δυσπιστίας στη Βουλή των Κοινοτήτων, η αντιπολίτευση άλλαξε

τακτική. Ανακοίνωσε ότι αφήνει στην άκρη την προσπάθεια ανατροπής του Τζόνσον και προσανατολίζεται στην κατάθεση νομοσχεδίου που θα αποκλείει τη χαώδη έξοδο από την Ε.Ε., χωρίς συμφωνία. Κατ' αυτόν τον τρόπο, αναγνώρισε ότι δεν διαθέτει ακόμη τον απαραίτητο αριθμό βουλευτών για τον διορισμό υπερσιακού πρωθυπουργού, κυρίως γιατί πολλοί δεν θέλουν να δουν τον ηγέτη των Εργατικών Τζέρεμι Κόρμπιν, έναν αριστερό ευρωσκεπτικιστή, σε αυτόν τον ρόλο.

Αλλά ο Τζόνσον είχε άλλες ιδέες. Περιορίζοντας τον χρόνο λειτουργίας του Κοινοβουλίου, ακύρωσε το σχέδιο της αντιπολίτευσης για τη σταδιακή υπονόμευσή του και της έδωσε περιθώριο μόνο λίγων ημερών για

να δοκιμάσει την τύχη της στην προσπάθεια ανατροπής του. Στην πραγματικότητα, προκάλεσε την αντιπολίτευση σε μίαν αναμέτρηση εδώ και τώρα, ενώ αυτή ήθελε να τη μεταθέσει για αργότερα.

Ολα δείχνουν ότι η επόμενη εβδομάδα θα είναι μία από τις πιο ιστορικές στη μεταπολεμική πολιτική ιστορία της Βρετανίας. Πολλοί αναλυτές εκτιμούν πως ο Τζόνσον προκαλεί την αντιπολίτευση για πρόωρες εκλογές, ευελπιστώντας ότι θα τις κερδίσει. Οι δημοσκοπήσεις του δίνουν καλά ποσοστά και η αντιπολίτευση είναι διχασμένη. Η εικόνα βουλευτών να ρίχνουν όλο το βάρος τους για να εμποδίσουν το Brexit μπορεί να τον βοηθήσει στο κεντρικό του αφήγημα, «ο λαός εναντίον του Κοινοβουλίου».

Δίκονο μαχαίρι

Οι κανόνες του βρετανικού κοινοβουλευτισμού καθιστούν πιθανό να χρειαστεί ο Μπόρις Τζόνσον τη συναίνεση του Τζέρεμι Κόρμπιν για να προχωρήσει σε πρόωρες εκλογές. Βοήθεια που δεν πρέπει να θεωρείται δεδομένη, καθώς οι δημοσκοπήσεις δεν είναι καλές για τον Κόρμπιν. Επιπλέον, ο Τζόνσον εξακολουθεί να αντιμετωπίζει εκ δεξιών αμφισβήτηση από το Κόμμα του Brexit, που θα μπορούσε να του κοστίσει ακριβά σε ψήφους, εάν η χώρα οδηγηθεί σε πρόωρες εκλογές. Τέλος, παρά την περυσινή των ημερών που θα λειτουργεί το Κοινοβούλιο, παραμένει ανοιχτό το ενδεχόμενο να ψηφιστεί νομοσχέδιο που θα αποκλείει ένα Brexit χωρίς συμφωνία. Ή ακόμη και για μια ψήφο δυσπιστίας εις βάρος του Τζόνσον, καθώς η τελευταία του κίνηση ερέθισε ακόμη περισσότερους αρκετούς Συντηρητικούς βουλευτές που δεν θέλουν ένα χαοτικό Brexit, αλλά μέχρι πρόσφατα δίσταζαν να ανατρέψουν έναν πρωθυπουργό του κόμματός τους. Ενας από αυτούς είναι ο Ντόμινικ Γκριβ, ο οποίος καυτηρίασε τον πρωθυπουργό, καταλογίζοντάς του ότι επιχειρεί «να κυβερνήσει χωρίς Κοινοβούλιο».

Η Οστ Πολιτική του Μακρόν και το άνοιγμα προς τη Ρωσία

Ενισχυμένος από τη σύνοδο του G7, ξεδιπλώνει τις ηγετικές του δυνατότητες

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Προϊόν του Ψυχρού Πολέμου, η ομάδα των επτά ισχυρότερων βιομηχανικών κρατών της Δύσης, το G7, έμοιαζε περισσότερο με G1+6: ο εκάστοτε Αμερικανός πρόεδρος είχε τον πρώτο και τον τελευταίο λόγο στις συνόδους κορυφής, χάρη στον ηγεμονικό ρόλο της χώρας του ανάμεσα στους συμμάχους της. Τον ρόλο του μοναδικού πρωταγωνιστή διατήρησε και ο Ντόναλντ Τραμπ στην περυσινή σύνοδο του Κεμπέκ, αν και με αρνητικό τρόπο. Γνωστός για την παθολογική αλλεργία του σε κάθε μορφή πολυμερούς συνεργασίας, ο Αμερικανός πρόεδρος τίνανε στον αέρα τη συνάντηση, εμποδίζοντας την έκδοση κοινού ανακοινωθέντος και αποχωρώντας επιδεικτικά από το τραπέζι των συνομιλιών πριν από τη λήξη τους.

Στο φως των παλαιότερων και των πρόσφατων εμπειριών, η σύνοδος της περασμένης εβδομάδας στην Μπιαρίτζ αποτέλεσε έκπληξη. Ο οικοδεσπότης της συνόδου, Εμανουέλ Μακρόν, έκλειψε την παράσταση, αφού προηγουμένως είχε καταφέρει να εξημερώσει, έστω και για ένα τριήμερο, έναν απομονωμένο από τους συμμάχους του Τραμπ, φροντίζοντας να μην ερεθίσει το υπερτροφικό εγώ του. Έχοντας εργαστεί μεθοδικά, επί μήνες, για την προετοιμασία της συνόδου, ο Γάλλος πρόεδρος ανέλαβε ριψοκίνδυνες πρωτοβουλίες,

Οι πρωτοβουλίες που πήρε στην Μπιαρίτζ ανέβασαν το κύρος του, τόσο εντός όσο και εκτός Γαλλίας.

οι οποίες, τουλάχιστον σε πρώτο χρόνο, τον δικαιώσαν.

Η πρώτη από αυτές ήταν η απόφασή του να θέσει επί τάπητος την αντιμετώπιση της τεράστιας οικολογικής καταστροφής στην Αμαζονία. Ποντάροντας στην αυξημένη ευαισθησία της διεθνούς κοινής γνώμης για τα περιβαλλοντικά θέματα, ο Μακρόν εμφανίστηκε ως εμπροσθοφυλακή στον αγώνα κατά της κλιματικής αλλαγής, απειλώντας τον πρόεδρο της Βραζιλίας, Ζαΐρ Μπολσονάρο, ότι θα ακυρώσει την αμφιλεγόμενη συμφωνία ελευθέρου εμπορίου της Ε.Ε. με χώρες της Λατινικής Αμερικής.

Εκτός προγράμματος ήταν και η δεύτερη πρωτοβουλία του, που προκάλεσε έκπληξη διεθνώς. Προσκάλεσε στην Μπιαρίτζ τον Ιρανό υπουργό Εξωτερικών, Τζαβάντ Ζαρίφ —στη μαύρη λίστα των κυρώσεων που έχουν επιβάλει οι ΗΠΑ— με στόχο την αποκλιμάκωση των επικίνδυνων εντάσεων στον Κόλπο. Διαψεύδοντας τους φόβους πολλών,

Ο Εμανουέλ Μακρόν και ο Ρώσος πρόεδρος Βλαντιμίρ Πούτιν βαδίζουν προς την αίθουσα όπου θα δινόταν η κοινή τους συνέντευξη Τύπου, στα ανάκτορα των Βερσαλλιών.

Ισορροπιστής σε έναν αβέβαιο κόσμο

Ο Μακρόν μοιάζει να αναβιώνει τις προσφιλείς από την εποχή του Ντε Γκωλ γαλλικές φιλοδοξίες για μια ανεξάρτητη Ευρώπη με μεγαλύτερο ρεαλισμό, χωρίς εκρήξεις εθνικού μεγαλείου. Στην ομιλία του περιέγραψε τον νέο ρόλο της Γαλλίας ως «δύναμης ισορροπίας» σε έναν επικίνδυνο αβέβαιο κόσμο. Το άνοιγμα προς τη Ρωσία αποτελεί κεντρικό στοιχείο αυτής της φιλοσοφίας. Κομβικές σημασίες πρόβλημα είναι η διευθέτηση της κρίσης στην ανατολική Ουκρανία, κάτι που θα επιτρέψει την άρση των κυρώσεων κατά της Ρωσίας (η προσάρτηση της Κριμαίας αποτελεί, ανομολόγητα, τετελεσμένο γεγονός για τους δυτικούς). Μετά την εκλογή του Βολοντίμιρ Ζελένσκι στην Ουκρανία, έγιναν κάποια βήματα αποκλιμάκωσης της σύγκρουσης. Παρασκηνιακά, από ό,τι μαθαίνουμε, διεξάγονται βολιδοσκοπήσεις για ένα καθεστώς αυτονομίας του Ντονμπάς, που θα επιτρέψει στους ρωσόφωνους να έχουν τη δική τους αστυνομία και προνομιακές οικονομικές σχέσεις με τη γειτονική Ρωσία. Αλλά ο δρόμος είναι μακρύς.

ο Ντόναλντ Τραμπ όχι μόνο δεν εξεργάγη εναντίον του Μακρόν, αλλά εμφανίστηκε πρόθυμος να συναντηθεί με τον Ιρανό πρόεδρο, Χασάν Ροχανί, και διαβεβαίωσε ότι δεν επιθυμεί αλλαγή καθεστώτος στην Τεχεράνη. Στη συγκομιδή του Γάλλου προέδρου ήρθε να προστεθεί η συμβιβαστική συμφωνία με τον Τραμπ για τη φορολόγηση των αμερικανικών μεγαθηρίων του Διαδικτύου στην Ευρώπη.

Το τι πρακτικό αντίκρισμα θα έχουν όλα αυτά παραμένει συζητήσιμο. Τα 20 εκατ. ευρώ που αποφάσισαν να διαθέσουν οι Επτά για την αντιμετώπιση των πυρκαγιών στην Αμαζονία προφανώς είναι ποσό ασήμαντο για τη Βραζιλία και τις άλλες χώρες που πλήττονται από την καταστροφή —μόνον ο Λεονάρντο ντι Κάπριο διέθεσε 5 εκατ. δολάρια. Η επαναπροσέγγιση ΗΠΑ - Ιράν είναι άκρως αμφίβολη, καθώς οι ΗΠΑ επιμένουν να υποχωρήσει η Τεχεράνη και στο πυραυλικό της πρόγραμμα, ενώ οι Ιρανοί δεν

δέχονται κανένα διάλογο εάν δεν αρθούν οι κυρώσεις. Ότε ο εμπορικός πόλεμος ΗΠΑ - Κίνας, βασικός παράγοντας διεθνούς ανησυχίας, καθώς τα σύννεφα της επόμενης ύφεσης συσσωρεύονται πάνω από την παγκόσμια οικονομία, υποχώρησε στο ελάχιστο.

Γεγονός παραμένει ότι η σύνοδος της Μπιαρίτζ ανέβασε το κύρος του Μακρόν, τόσο στο εσωτερικό της Γαλλίας, όπου η ζήμια που του προκάλεσαν τα «Κίτρινα Γίλεκτα» είναι ακόμη αισθητή, όσο και στην υπόλοιπη Ευρώπη. Η Deutsche Welle τον αναγόρευσε στη «νέα ηγετική φυσιογνωμία της Ευρώπης». Με την Αγκελα Μέρκελ να οδεύει προς την έξοδο της από την πολιτική σκηνή και τη Βρετανία απορροφημένη από το Brexit, ο δρόμος για τον Γάλλο πρόεδρο είναι ανοικτός. Ο ίδιος φαίνεται ότι αδημονεί να αδράξει την ευκαιρία.

Την περασμένη Τρίτη, μία ημέρα μετά την επικοινωνιακή επιτυχία του στην Μπιαρίτζ, ο Μακρόν εκ-

φώνησε την πιο σημαντική, μέχρι σήμερα, ομιλία του για τη γαλλική εξωτερική πολιτική, στην ετήσια διάσκεψη των Γάλλων πρεσβευτών. Σκιαγράφησε μια νέα «στρατηγική της τόλμης», κάνοντας λόγο για μετάβαση της Γαλλίας «από τον πόλεμο των χαρακωμάτων, στον πόλεμο κινήσεων». Λίγες ημέρες νωρίτερα, είχε καυτηριάσει τις αντιστάσεις που προβάλλει στην πολιτική του το «βαθύ κράτος». Ο συνδυασμός όρων που προέρχονται από το λεξιλόγιο του Ιταλού μαρξιστή Αντόνιο Γκράμσι και του Αμερικανού προέδρου Ντόναλντ Τραμπ ξενίζει, αλλά μεγαλύτερο ενδιαφέρον από τη σημειολογία είχε το πολιτικό περιεχόμενο της ομιλίας του.

Το κεντρικό σημείο της ήταν το θεαματικό άνοιγμα προς τη Ρωσία. Ο Γάλλος πρόεδρος εκτίμησε πως η Ευρώπη κινδυνεύει να περιθωριοποιηθεί από έναν νέο διπολισμό μεταξύ ΗΠΑ - Κίνας και ότι δεν έχει κανένα συμφέρον να αφήσει τη Μόσχα να στραφεί προς μια μεγάλη ευρασιατική συμμαχία με το Πεκίνο. Ο ίδιος είχε προλείανει το έδαφος για την «Οστ Πολιτική» του λίγες ημέρες νωρίτερα, όταν υποδέχθηκε στη θερινή προεδρική κατοικία της Μπρεγκανόν τον Βλαντιμίρ Πούτιν, με λυρικές αναφορές στον Ντοστογιέφσκι, στον Τουργκένιεφ και στον Στραβίνσκι, εκθειάζοντας τη Ρωσία ως «μεγάλη δύναμη του Διαφωτισμού». Μάλιστα, διπλωματικές πηγές αναφέρουν ότι ο Μακρόν βολιδοσκοπήσε Ευρωπαίους ηγέτες για το ενδεχόμενο να επανέλθει, τώρα ή μελλοντικά, η Ρωσία στο G7 —κάτι που πρότεινε και ο Τραμπ— αλλά συνάντησε αντιδράσεις, κυρίως από χώρες της ανατολικής Ευρώπης.

Ισραηλινά εμπόδια στην προσέγγιση ΗΠΑ - Ιράν

Βομβαρδισμοί σε Ιράκ, Συρία, Λίβανο

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΣΗ**

Δύο σημαντικές εξελίξεις, σε εντελώς αντίθετες κατευθύνσεις, συγκλόνισαν την περασμένη εβδομάδα τη Μέση Ανατολή. Από τη μία πλευρά, ο Αμερικανός πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ και ο Ιρανός ομόλογός του, Χασάν Ροχανί, δήλωσαν υπό προϋποθέσεις πρόθυμοι για μια σύνοδο ιστορικής σημασίας — την πρώτη μεταξύ των δύο χωρών από το ξέσπασμα της ισλαμικής επανάστασης, το 1979. Από την άλλη, το Ισραήλ κλιμάκωσε τον ακήρυκτο πόλεμό του εναντίον του Ιράν εξαπολύοντας περίπου ταυτόχρονους βομβαρδισμούς εναντίον ιρανικών και φιλοϊρανικών στόχων σε Ιράκ, Συρία και Λίβανο.

Έχοντας αποτύχει στις προσπάθειες σχηματισμού κυβέρνησης και αντιμετώπισης με την κρισιμότερη εκλογική αναμέτρηση της καριέρας του, στις 17 Σεπτεμβρίου, ο Ισραηλινός πρωθυπουργός Νετανιάχου αποφάσισε να ανεβάσει την αντιπαράθεση με το Ιράν σε υψηλότερο, πολύ πιο επικίνδυνο επίπεδο, καταπατώντας την άγραφη συμφωνία με βάση την οποία, από το 2006, το Ισραήλ δεν εξαπέλυε επιθέσεις στο εσωτερικό του Λιβάνου. Τα δύο πλήγματα με μη επανδρωμένα αεροσκάφη στη νότια Βηρυτό χαρακτηρίστηκαν από τον πρόεδρο του Λιβάνου, Μισέλ Αούν, «κήρυξη πολέμου», ενώ αντίστοιχα σκληρή γλώσσα χρησιμοποίησε η ηγεσία του Ιράκ μετά τους τέσσερις ισραηλινούς βομβαρδισμούς εναντίον εγκαταστάσεων σιιτικής πολιτοφυλακής στη χώρα. Το γεγονός ότι αρχικά γινόταν λόγος για «μυστηριώδεις εκρήξεις», ενώ εν συνεχεία οι ΗΠΑ αποκάλυψαν ότι επρόκειτο για ισραηλινούς βομβαρδισμούς, είναι μια ένδειξη της ενόχλησης της Ουάσιγκτον για την αποσταθεροποιητική επίδραση των ισραηλινών ενεργειών. Ακριβώς τη στιγμή που ο Λευκός Οίκος

φλερτάρει με το πέρασμα από την πολιτική της «μέγιστης πίεσης» εναντίον του Ιράν στην πολιτική της διαπραγματεύσεως μέσω συνόδων κορυφής, το Ισραήλ προσπαθεί να πυροδοτήσει ιρανικές αντιδράσεις που θα έφραζαν τον δρόμο σε κάθε πιθανότητα διευθέτησης μεταξύ Τεχεράνης και Ουάσιγκτον. Άλλη μία «μυστηριώδης έκρηξη», την Πέμπτη, στο εσωτερικό του Ιράν κατέστρεψε ιρανικό βαλλιστικό πύραυλο στη βάση εκτόξευσής του, χωρίς ακόμη να έχει προσδιοριστεί εάν επρόκειτο για δολιοφθορά, εχθρική ενέργεια ή δυσλειτουργία.

Το σίγουρο είναι ότι τις τελευταίες τρεις δεκαετίες το

Ο Νετανιάχου κάνει ό,τι μπορεί για να торπιλίσει μια συμφωνία Ουάσιγκτον και Τεχεράνης.

Ιράν εξοπλίζεται με όλο και αποτελεσματικότερους πυραύλους, τους οποίους προμηθεύει και στους συμμάχους του στην περιοχή, στερνώντας από το Ισραήλ την απόλυτη ελευθερία κινήσεων στην οποία είχε συνηθιστεί. Ενώ οι ΗΠΑ θα μπορούσαν να έρθουν σε συμφωνία με την Τεχεράνη, εφόσον δεν απειλούνται αμερικανικά συμφέροντα, το Ισραήλ κάνει ό,τι μπορεί για να την торπιλίσει, επιμένοντας σε απαράδεκτους για το Ιράν όρους, όπως η εγκατάλειψη αυτού του πυραυλικού προγράμματος και η διάρρηξη των σχέσεών του με τους συμμάχους του. Καθώς οι ΗΠΑ και το Ιράν εντείνουν τη διπλωματική δилκυστιήδα ενώπιε πιθανής συνόδου, η όλο και κλιμακούμενη ένταση ανάμεσα στο Ισραήλ και στο Ιράν καθιστά το κόστος μιας διπλωματικής αποτυχίας όλο και πιο τρομακτικό.

Ο Ιρανός πρόεδρος Χασάν Ροχανί δήλωσε υπό προϋποθέσεις πρόθυμος για μια ιστορικής σημασίας σύνοδο Ιράν - ΗΠΑ, την πρώτη μετά το ξέσπασμα της Ισλαμικής Επανάστασης, το 1979.

Καχύποπτος έναντι όλων ο Ερντογάν

Φωτιές και χαλάσματα άφησε πίσω του ο βομβαρδισμός στόχων στο Μασράτ αλ Νουμάν, της επαρχίας Ιντλίμπ, από τη συριακή αεροπορία. Ηδη χιλιάδες κάτοικοι άρχισαν να κινούνται προς τα σύνορα με την Τουρκία.

Μόλις τρεις ημέρες μετά τη συνάντησή του με τον Βλαντιμίρ Πούτιν στη Μόσχα, ο Ταγίπ Ερντογάν εξέφρασε τη δυσανεξία του για τις εξελίξεις στο Ιντλίμπ, στη βορειοδυτική Συρία, και γνωστοποίησε ότι θα συναντηθεί σύντομα με τον Ντόναλντ Τραμπ.

«Θα ήταν ψέμα αν λέγαμε ότι οι εξελίξεις στο Ιντλίμπ είναι όπως θα θέλαμε. Τα πράγματα δεν εξελίσσονται όπως θα θέλαμε», δήλωσε ο Τούρκος πρόεδρος σε δημοσιογράφους. Προσέθεσε δε ότι, λόγω των επιθέσεων του συριακού στρατού εναντίον των αντικαθεστωτικών στο Ιντλίμπ, χιλιάδες άνθρωποι φεύγουν από τα σπίτια τους και αρχίζουν να κινούνται προς τα σύνορα με την Τουρκία, αναγκάζοντάς τη να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για να αποτρέψει νέο προσφυγικό κύμα.

Οι δηλώσεις Ερντογάν προκάλεσαν άμεση αντίδραση από τη Μόσχα και τη Δαμασκό. Λίγη ώρα μετά την τοποθέτηση του Τούρκου προέδρου,

το ρωσικό υπουργείο Αμυνας ανακοίνωσε ότι ο συριακός στρατός θα προχωρήσει σε μονομερή κατάπαυση του πυρός στο Ιντλίμπ από τα χαράματα του Σαββάτου και κάλεσε τους αντικαθεστωτικούς να πράξουν το ίδιο. Τις προηγούμενες ημέρες, δύο τουρκικά φυλάκια στο Ιντλίμπ είχαν βομβαρδιστεί από τη συριακή αεροπορία, χωρίς να υπάρξουν θύματα στις γραμμές του τουρκικού στρατού. Βασικός στόχος της εοπευσμένης επίσκεψης του Ερντογάν στη Μόσχα ήταν να σταματήσουν τέτοιου είδους βομβαρδισμοί από τον στρατό του Σύρου προέδρου Μπασάρ Ασαντ.

Η συνέχεια στον ΟΗΕ

Στην ίδια συνομιλία του με δημοσιογράφους, ο Ταγίπ Ερντογάν έκανε γνωστό ότι, κατά την πρόσφατη τηλεφωνική συνομιλία του με τον Αμερικανό ομόλογό του, οι δύο ηγέτες συμφώνησαν να συναντηθούν για εφ' όλης

της ύλης συζήτηση στο περιθώριο της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, που θα διεξαχθεί τον Σεπτέμβριο, στη Νέα Υόρκη. Στο τραπέζι των συνομιλιών θα τεθούν η ασφαλής ζώνη που επίμονα ζητεί η Τουρκία στη βόρεια Συρία, η προμήθεια ρωσικών πυραύλων S-400 από την Αγκυρα και οι απειλές των ΗΠΑ να ακυρώσουν την προγραμματισμένη παράδοση μαχητικών αεροσκαφών F-35 στην Τουρκία.

Ερωτηθείς από δημοσιογράφο, ο Ταγίπ Ερντογάν απέφυγε να απαντήσει ευθέως κατά πόσο σκέφτεται σοβαρά να αγοράσει ρωσικά αεροπλάνα πέμπτης γενιάς Su-57, στη θέση των F-35 —ενδεχόμενο που είχε συζητηθεί στην πρόσφατη συνάντησή του με τον Ρώσο πρόεδρο Πούτιν. Αφησε, όμως, να εννοηθεί ότι θα μπορούσε να προσανατολιστεί σε αυτή την εναλλακτική εάν οι Αμερικανοί αθετήσουν τη συμφωνία για τα F-35.

Στο μεταξύ, ο Τούρκος υπουργός

Αμυνας Χουλουσί Ακάρ εμφανίστηκε δίσπικτος ως προς τις προθέσεις των ΗΠΑ για δημιουργία ζώνης ασφαλείας στον συριακό Βορρά, παρά την πρόσφατη δημιουργία κοινού επιχειρησιακού κέντρου των δύο χωρών στην τουρκική πόλη Σανλίουρφα, κοντά στα σύνορα με τη Συρία. «Υπάρχουν πληροφορίες ότι οι τρομοκράτες της (κουρδικής πολιτοφυλακής) YPG φεύγουν και ότι ορισμένα από τα χαρακώματά τους καταστρέφονται, αλλά θέλουμε να το δούμε με τα μάτια μας», δήλωσε ο Ακάρ. Αφού υπενθύμισε στους δημοσιογράφους ότι οι Αμερικανοί αθέτησαν προηγούμενη συμφωνία για την εκκένωση της πόλης Μανμπίζ, στη βόρεια Συρία, από τους Κούρδους, ο Τούρκος αξιωματούχος διεμήνυσε ότι η χώρα του «δεν θα ανεχθεί νέα καθυστέρηση αυτή τη φορά» και προειδοποίησε ότι θα κινηθεί μονομερώς, αν χρειαστεί, για να εκδιώξει τους Κούρδους.

TASS, HURRIYET

Η ιστορική επέτειος και τα διδάγματα

Ογδόντα χρόνια από την έναρξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, παραμένουν οι διαφωνίες για τους πρωταγωνιστές και τις ευθύνες τους

Με τη συμμετοχή ηγετών από 40 χώρες του κόσμου οργανώνεται σήμερα στη Βαρσοβία εκδήλωση μνήμης για την 80ή επέτειο της γερμανικής εισβολής, που σηματοδότησε την έναρξη του πιο αιματηρού πολέμου στην ανθρώπινη ιστορία. Η απουσία του Ντόναλντ Τραμπ από την εκδήλωση, οι έντονες αντιθέσεις ανάμεσα στην εθνικιστική πολωνική κυβέρνηση και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και η ένταση ανάμεσα στο ΝΑΤΟ και στη Ρωσία στη Βαλτική, ιδιαίτερα ύστερα από την προσαρτήση της Κριμαίας, υπενθυμίζουν στους Ευρωπαίους ότι, οκτώ δεκαετίες μετά, ζουν σε έναν αβέβαιο κόσμο, όπου τα παθήματα μάλλον δεν έγιναν μαθήματα.

Με άρθρο της στην ιστοσελίδα euractiv, η ιστορικός Νατάλια Ναροτονικάγια δίνει τη δική της, τυπικά ρωσική ανάγνωση της Ιστορίας. Με λύπη της διαπιστώνει ότι κάποιοι στη σύγχρονη Ευρώπη επιλέγουν να λησμονήσουν τις θυσίες της ΕΣΣΔ στην απελευθέρωση της ηπείρου από τον ναζιστικό ζυγό, αποκαλώντας τη Σοβιετική Ένωση «απολυταρχικό τέρας, χειρότερο από το Γ΄ Ράιχ».

Απορρίπτει τις κατηγορίες όσων εμφανίζουν το σύμφωνο μη επίθεσης του 1939 μεταξύ ΕΣΣΔ και ναζιστικής Γερμανίας ως το κύριο αίτιο του πολέμου και στρέφει την προσοχή της στη Συνθήκη του Μονάχου, που υπεγράφη τον Σεπτέμβριο του 1938, ανάμεσα στους Αγγλογάλλους, που εγκατέλειψαν την Τσεχοσλοβακία, και στον Χίτλερ. Η Πολωνία έσπευσε από το 1938 να εκμεταλλευθεί τη Συμφωνία του Μονάχου, προσαρτώντας την περιοχή του Σιετίν της Σιλεσίας στο πολωνικό έδαφος, για να καταστεί de facto συνένοχος του Χίτλερ στην κατάκτηση της Τσεχοσλοβακίας. Οι ναζί

Τον ρόλο των μεγάλων δυνάμεων στη γιγάντωση του ναζιστικού καθεστώτος της Γερμανίας εξηγεί σε άρθρο της η Ρωσίδα ιστορικός Νατάλια Ναροτονικάγια.

πίστευαν ότι μια άτυπη συμμαχία με την Πολωνία θα νομιμοποιούσε τις επεκτατικές βλέψεις τους. Η Βαρσοβία, από τη μεριά της, καθοδηγούμενη από ψευδαισθήσεις χάρη στην υπογραφή συμφώνου μη επίθεσης με το Βερολίνο το 1934, δεν συνειδητοποιούσε ότι η προσέγγιση με τους ναζί ήταν καιροσκοπική. Η επιχείρηση «Βάις», που εξαπέλυσε το γερμανικό επιτελείο την 1η Σεπτεμβρίου 1939, αποσκοπούσε στην επίλυση της κρίσης του Ντάντσιγκ και στην επανένωση της Γερμανίας με τον θύλακο της Ανατολικής Πρωσίας. Την ίδια στιγμή, η εξαφάνιση της Πολωνίας ως έθνους επρόκειτο να συνοδευθεί με γενοκτονία των «φυλετικά ανεπιθύμητων» στοιχείων και με αδυσώπητη λαφυραγώγηση του πλούτου της χώρας.

Το «ξεπούλημα» του Μονάχου έπεισε, τέλος, την ΕΣΣΔ ότι οι προσπάθειές της λίγους μήνες νωρίτερα για σύναψη συλλογικού μετώπου κοινής ασφάλειας και αμυντικής συνεργασίας με τη Γαλλία και τη Βρετανία δεν επρόκειτο να καρποφορήσουν και οδηγήθηκε στη σύναψη του κυνικού συμφώνου μη επίθεσης μεταξύ Βερολίνου και Μόσχας το 1939. Βεβαίως, τα πολιτικά σφάλματα του σταλινικού καθεστώτος, που αποψίλωσε κυριολεκτικά τα αξιότερα στελέχη του Κόκκινου Στρατού στις εκκαθαρίσεις του 1938, έπαιξαν κι αυτά τον ρόλο τους στο να ανοίξει ο δρόμος στη ναζιστική επεκτατικότητα.

Το βέβαιο είναι ότι η φετινή επέτειος υποχρεώνει σε βαθιά ενδοσκόπηση τις πολιτικές ηγεσίες Ανατολής και Δύσης, καθώς οι παλιοί δαίμονες των εθνικισμών αφυπνίζονται σε όλο τον κόσμο, από την Αμερική του Τραμπ και τη Βραζιλία του Μπολσονάρο μέχρι την Τουρκία του Ερντογάν και την Ινδία του Μόντι. Δυστυχώς, η Ευρώπη δεν αποτελεί την εξαιρεση.

REUTERS

Γερμανικά στρατεύματα εισέβαλαν στον Πολωνία τον Σεπτέμβριο του 1939, προκαλώντας την έναρξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Μετά το 1933, ο Χίτλερ ήταν αποφασισμένος να ανακτήσει τα χαμένα εδάφη μετά τον Πρώτο Πόλεμο, να ενώσει όλους τους γερμανόφωνους λαούς και να επεκτείνει τη Γερμανία προς τα ανατολικά, δημιουργώντας αυτοκρατορία στην Ευρώπη.

Νοέμ. 1918: Ίδρυση Δημοκρατίας της Βαϊμάρης.

1919, Συνθήκη των Βερσαλλιών: Η Γερμανία καταδικάζεται να καταβάλει μεγάλες πολεμικές αποζημιώσεις (αντίστοιχες με 350 δισ. ευρώ) σε δόσεις μέχρι το 1988. Ο 30χρονος δεκανέας Αδόλφος Χίτλερ εγγράφεται στο νέο Κόμμα Γερμανών Εργατών (DAP).

1921: Ο Χίτλερ αλλάζει το όνομα του κόμματος σε Εθνικοσοσιαλιστικό Κόμμα Γερμανών Εργατών (NSDAP). Οργανώνει το παραστρατιωτικό σώμα των SA για την προστασία των διαδηλώσεων των ναζί.

1920-23 Υπερπληθωρισμός: Η Βαϊμάρη τυπώνει χρήματα για να πληρώσει τις πολεμικές αποζημιώσεις. Τον Νοέμβριο του 1923, μία φρανκζόλα ψωμί κοστίζει 200 δισ. μάρκα.

1923-29 Δεκαετία του 1920: Ο Χίτλερ φυλακίζεται για το αποτυχημένο πραξικόπημα της μπιραρίας. Μετά την αποφυγή του, αναδιοργανώνει το ναζιστικό κόμμα, προσελκύοντας βιομηχάνους και αστούς. Το αμερικανικό Σχέδιο Ντύουζ βοηθά στη σταθεροποίηση της οικονομίας.

29 Οκτ. 1929 Μαύρη Τρίτη: Το χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης καταρρέει. Χιλιάδες γερμανικές επιχειρήσεις πτωχεύουν μέσα στους επόμενους μήνες.

1930 Μεγάλη Ύφεση: Περισσότεροι από 3 εκατομμύρια Γερμανοί εργάτες είναι άνεργοι και εξαρτώνται από συστάια. Ο πρόεδρος Πάουλ φον Χίντενμπουργκ προκηρύσσει εκλογές. Οι ναζί γίνονται το δεύτερο κόμμα με 107 έδρες στη Βουλή των 577 εδρών.

1932: Το ναζιστικό κόμμα εξασφαλίζει 230 έδρες στη Βουλή. Συνασπισμός με το γερμανικό Εθνικό Λαϊκό Κόμμα προσφέρει στον Χίτλερ τον έλεγχο του Ράιχσταγκ. Η ανεργία φθάνει το 30%.

1933: Με τη στήριξη τραπεζιτών και βιομηχάνων, ο Χίτλερ γίνεται καγκελάριος κυβέρνησης συνασπισμού.

Φεβρ. Πυρκαγιά του Ράιχσταγκ: Τους κομμουνιστές θεωρούν υπεύθυνους οι ναζί για την καταστροφή του Ράιχσταγκ. Η κήρυξη κατάστασης έκτακτης ανάγκης επιτρέπει τη φυλάκιση χιλιάδων από αυτούς, καθώς και Εβραίων. Ανοίγει το στρατόπεδο συγκέντρωσης του Νταχάου.

Νοέμ.: Το ναζιστικό κόμμα εξασφαλίζει 93% των ψήφων, ενώ τα ψηφοδέλτια άλλων κομμάτων κηρύσσονται άκυρα.

1934 Θάνατος του Χίντενμπουργκ: Ο Χίτλερ γίνεται καγκελάριος. Τα συνδικάτα καταργούνται, οι επιχειρήσεις απαγορεύονται και δημόσια έργα εγκαινιάζονται. Υποχώρηση της ανεργίας. Ο Χίτλερ ξεκινά τον μυστικό επανεξοπλισμό ενόψει πολέμου.

1935: Υποχρεωτική στρατιωτική θητεία, οι Εβραίοι στερούνται τη γερμανική υπηκοότητα, η σβάστικα γίνεται η επίσημη σημαία της χώρας.

1936 Ολυμπιακοί του Βερολίνου: Ο Χίτλερ επιδεικνύει τη ναζιστική αποτελεσματικότητα στον κόσμο.

Μάρτ. 1938 Άνσλους: Ο Χίτλερ καταλαμβάνει την Αυστρία, πρώτο βήμα για τη δημιουργία της Μεγάλης Γερμανίας.

Σεπτ. Ειρήνη στην εποχή μας: Ο Χίτλερ απαιτεί από τον Βρετανό πρωθυπουργό Τσάμπερλεν (φωτ.) και τον Γάλλο ομόλογό του, Νταλαντιέ, την προσαρτήση στη Γερμανία της γερμανόφωνης περιοχής της Σουδητίας, υποσχόμενος ειρήνη σε αντάλλαγμα.

Νοέμ. Νύχτα των Κρυστάλλων: Συντονισμένες επιθέσεις εναντίον εβραϊκών περιουσιών. 30.000 Εβραίοι συλλαμβάνονται και στέλνονται σε στρατόπεδο συγκέντρωσης.

Μάρτ. 1939: Γερμ. στρατεύματα παρελαύνουν στην Πράγα.

31 Αυγ.: Υπολογίζοντας ότι Βρετανία και Γαλλία θα συνεχίσουν την πολιτική του κατευνασμού, ο Χίτλερ διατάζει την εισβολή στην Πολωνία.

1 Σεπτεμβρίου 1939, 04.45 Ξεκινά η επιχείρηση Βάις. Γερμανικά τεθωρακισμένα περνούν τα σύνορα με την Πολωνία, υποστηριζόμενα από βομβαρδιστικά Στούκα.

ΟΜΑΔΑ ΣΤΡΑΤΙΩΝ ΒΟΡΡΑ
Στρατηγός Χάιντς Γκουντέριαν
Βερολίνο

3 Σεπτ. Τσάμπερλεν και Νταλαντιέ ανακοινώνουν ότι Βρετανία και Γαλλία βρίσκονται σε πόλεμο με τη Γερμανία.

ΟΜΑΔΑ ΣΤΡΑΤΙΩΝ ΝΟΤΟΥ
Στρατηγός Γκερντ φον Ρούνστεντ
Πράγα

Περίπου **66.000** Πολωνοί στρατιώτες και **150.000** άμαχοι σκοτώνονται στις μάχες. Οι γερμανικές απώλειες είναι **16.340** νεκροί. Σοβιετικές απώλειες: **1.475** νεκροί.

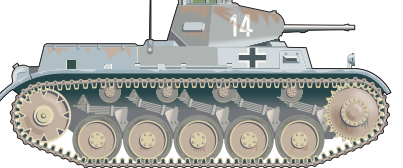
Οι Γερμανοί αιχμαλωτίζουν **587.000** Πολωνούς. Οι Σοβιετικοί αιχμαλωτίζουν **475.000**.

ΜΠΛΙΤΖΚΡΙΓΚ: ΤΑ ΟΠΛΑ ΠΟΥ ΑΛΛΑΞΑΝ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ

Υποπολυβόλο MP38/40
Διαμέτρηση: 9 mm
Βάρος: 4,7 κιλά
Ταχύτητα πυρός: 500 σφαίρες/λεπτό
Χωρητικότητα γεμιστήρα: 32 σφαίρες
Δραστικό βεληνεκές: 100 μέτρα

Panzer II
Περισσότερα από 1.000 παίρνουν μέρος στην εισβολή στην Πολωνία. Πλήρωμα τριών ατόμων, ανώτατη ταχύτητα 55 χλμ./ώρα. Οπλισμός: πυροβόλο 20 mm και πολυβόλο 7,92 mm.

Γιούνκερς Ju-87 Στούκα
Βομβαρδιστικό κάθετης επίθεσης Πλήρωμα δύο ατόμων, βόμβα 250 κιλών και τέσσερις βόμβες 50 κιλών στα φτερά.

SdKfz 231-232
Το πλέον προηγμένο τεθωρακισμένο ελαφρύ όχημα της εποχής του. Οπλισμός: πυροβόλο 20 mm και πολυβόλο 7,92 mm.

1945: η πτώση

Νοέμ. 1945 - Οκτ. 1946: 22 ηγέτες των ναζί δικάζονται από το Διεθνές Στρατοδικείο στη Νυρεμβέργη της Γερμανίας.

Οι δικαστές καταδικάζουν 12 σε θάνατο διά απαγχονισμού, επτά σε ισόβια δεσμά και αθωώνουν τρεις.

Αδόλφος Χίτλερ
Ηγέτης και καγκελάριος της ναζιστικής Γερμανίας. Αυτοκτονεί στις 30 Απριλίου 1945.

Γιόζεφ Γκέμπελς
Υπουργός Δημόσιας Διαφήμισης και Προπαγάνδας. Αυτοκτονεί την 1η Μαΐου 1945.

Μάρτιν Μπόρμαν
Γραμματέας του Χίτλερ και δεύτερος τη τάξει της κυβέρνησης. Αυτοκτονεί την 1η Μαΐου 1945.

Χάινριχ Χίμλερ
Υπουργός Εσωτερικών. Συντόνισε τη δολοφονία 6 εκατ. Εβραίων. Αυτοκτονεί στις 23 Μαΐου 1945.

Χέρμαν Γκέρρινγκ
Πρόεδρος του Ράιχσταγκ, εμπνευστής της Γκεστάπο. Αυτοκτονεί στις 15 Οκτωβρίου 1946.

Γιόακιμ φον Ρίμπεντροπ
Υπουργός Εξωτερικών του Ράιχ. Εκτελείται στις 16 Οκτωβρίου 1946.

Άλφρεντ Ρόζενμπεργκ
Θεωρητικός της φυλετικής διάστασης του ναζισμού, που αιτιολόγησε τη χιτλερική γενοκτονία. Εκτελείται στις 16 Οκτωβρίου 1946.

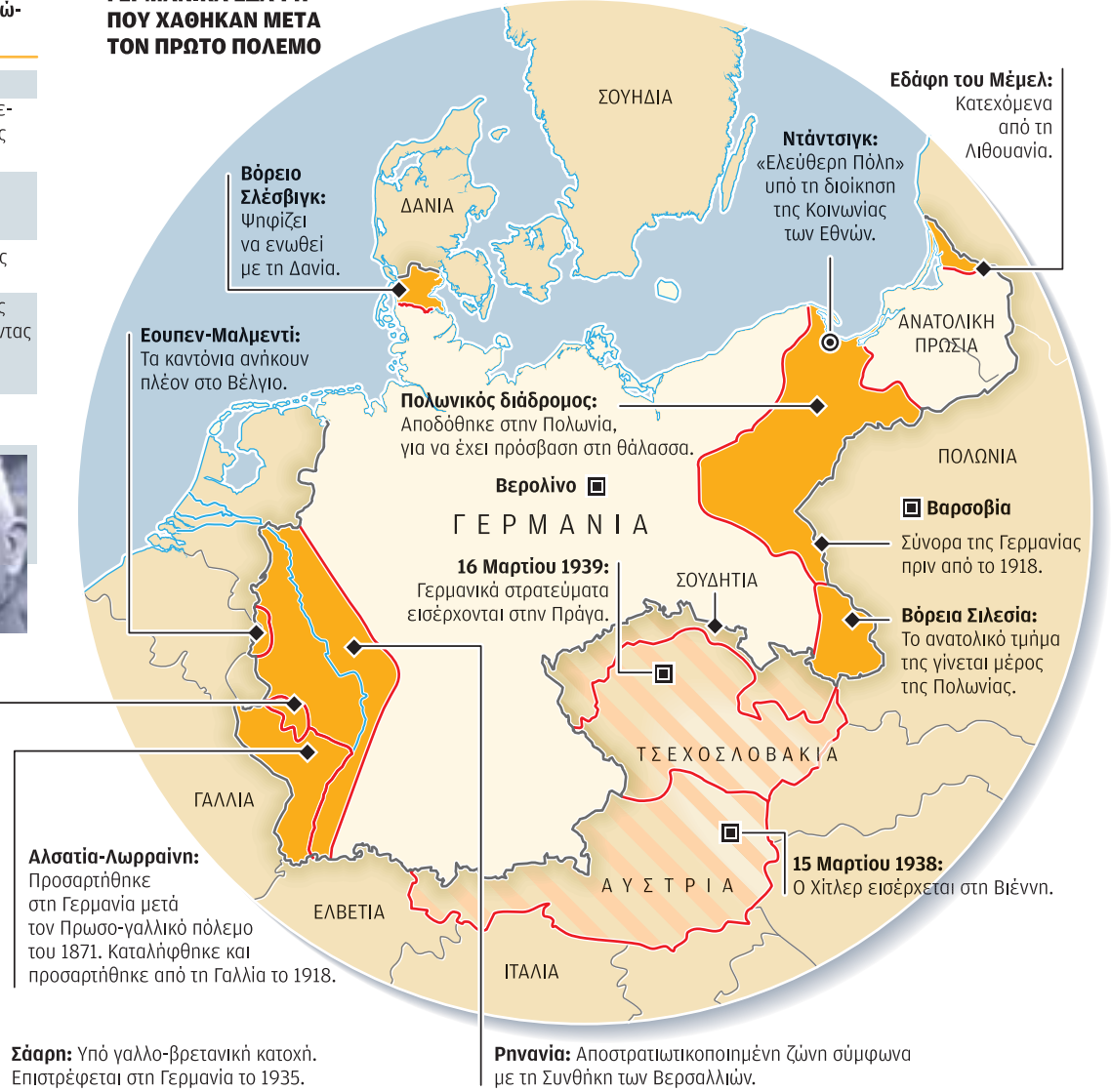
Αντολφ Αϊχμαν
Επικεφαλής μαζικού εκτοπισμού των Εβραίων. Συλλαμβάνεται το 1960 από τους Ισραηλινούς. Εκτελείται στις 31 Μαΐου 1962.

Ρούντολφ Ες
Αποπειράται να διαπραγματευθεί συμφωνία ειρήνης με τη Βρετανία το 1941. Πεθαίνει στη φυλακή στις 17 Αυγούστου 1987.

Πώς η Ευρώπη οδηγήθηκε στον πόλεμο

ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ ΕΔΑΦΗ ΠΟΥ ΧΑΘΗΚΑΝ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΠΡΩΤΟ ΠΟΛΕΜΟ

Σάαρν: Υπό γαλλο-βρετανική κατοχή. Επιστρέφεται στη Γερμανία το 1935.

Ρηνανία: Αποστρατιωτικοποιημένη ζώνη σύμφωνα με τη Συνθήκη των Βερσαλλιών.

Αλσατία-Λωρραίνη: Προσαρτήθηκε στη Γερμανία μετά τον Πρωσο-γαλλικό πόλεμο του 1871. Καταλήφθηκε και προσαρτήθηκε από τη Γαλλία το 1918.

15 Μαρτίου 1938: Ο Χίτλερ εισέρχεται στη Βιέννη.

16 Μαρτίου 1939: Γερμανικά στρατεύματα εισέρχονται στην Πράγα.

Πολωνικός διάδρομος: Αποδόθηκε στην Πολωνία, για να έχει πρόσβαση στη θάλασσα.

Εουπεν-Μαλμεντί: Τα καντόνια ανήκουν πλέον στο Βέλγιο.

Βόρειο Σλέσβιγκ: Ψηφίζει να ενωθεί με τη Δανία.

Εδάφη του Μέμελ: Κατεχόμενα από τη Λιθουανία.

Βόρεια Σιλεσία: Το ανατολικό τμήμα της γίνεται μέρος της Πολωνίας.

Βαρσοβία
Σύνορα της Γερμανίας πριν από το 1918.

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΠΡΩΣΙΑ

ΣΟΥΔΑΝΤΙΑ

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

ΠΟΛΩΝΙΑ

Ντάντσιγκ: «Ελεύθερη Πόλη» υπό τη διοίκηση της Κοινωνίας των Εθνών.

ΣΟΥΗΔΙΑ

ΔΑΝΙΑ

ΕΛΒΕΤΙΑ

ΙΤΑΛΙΑ

ΓΑΛΛΙΑ

ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑ

ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΒΙΛΝΟ

ΜΠΑΡΑΝΟΒΙΤΣΕ

ΛΑΒΟ

ΚΟΚ

ΧΕΛ

ΑΠΟΕΛ: Πολύ καλή η προοπτική πρόκρισης στους «32» του Europa

Αντίπαλοί του η φημισμένη Σεβίλλη, η γνώριμή του Καραμπάχ και η Ντουντελάνζ

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΤΤΙΚΗ**

Η **κλήρωση** των ομίλων του Europa League που έγινε νωρίς το απόγευμα της Παρασκευής 30/8 στο Μονακό, είναι αρκετά καλή για τον πρωταθλητή μας ΑΠΟΕΛ, ο οποίος θα έχει την προοπτική διεκδίκησης της πρόκρισης στους «32» της διοργάνωσης. Αντίπαλοί του στον Α΄ όμιλο, θα είναι «το αφεντικό του Europa League», η πέντε φορές νικήτρια στην διοργάνωση, Σεβίλλη, η γνώριμη από τη «μονομαχία» τους στον γ΄ προκριματικό γύρο του Champions League, Καραμπάχ και η Ντουντελάνζ από το Λουξεμβούργο. Προκρίνονται στους «32» οι δύο πρώτοι από τον κάθε όμιλο και οι «γαλαζοκίτρινοι» στην τέταρτη συμμετοχή τους στους ομίλους του Γιουρόπα Λιγκ, στοχεύουν στον εφικτό στόχο, να συνεχίσουν στη διοργάνωση και μετά τον Δεκέμβριο (13), όταν και θα ολοκληρωθεί η φάση των ομίλων. Έχουν καλές πιθανότητες για να τα καταφέρουν αφού τόσο η Καραμπάχ, όσο και η Ντουντελάνζ δεν είναι καλύτερες από τον εκπρόσωπο της Κύπρου μας στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις. Αντίθετα, ο ΑΠΟΕΛ φαίνεται να υπερτερεί και σε ποιότητα αλλά και σε εμπειρία.

Κάθε νίκη στον όμιλο ανταμείβεται με €570.000 και η ισοπαλία με €190,000. Οι ομάδες που θα προκριθούν ως πρώτες στον όμιλο θα πάρουν €1.500.000 και οι δεύτερες €1.000.000.

ΣΕΒΙΛΛΗ

• Το αφεντικό της διοργάνωσης

Η Σεβίλλη θεωρείται και είναι υπερδύναμη για το Europa League, καθώς κέρδισε τρία συνεχόμενα (2014, 2015, 2016), και πέντε συνολικά. Εδρεύει στην ομώνυμη πόλη της Ανδalousίας, την πατρίδα του φλαμέγκο. Είναι το παλαιότερο σωματείο της Ισπανίας, που ασχολείται αποκλειστικά με το ποδόσφαιρο. Κέρδισε παγκόσμια αναγνώριση τα τελευταία χρόνια αφού στο UEFA που έγινε Ευρωπα θριάμβευσε πέντε φορές! Το 2006 και το 2007 με τον Ράμος στον πάγκο και την τριετία 2014-2016 με τον Ουνάι Έμερι. Πέρασι υπέστη ταπείνωση από τη Σλάβια Πράγας στους «16» και σίγουρα θα θέλει να επανέλθει δυναμικά στην κορυφή της διοργάνωσης. Φέτος επέστρεψε εκεί ο Μόντσι, τεχνικός διευθυντής που κρύβεται πίσω από τις επιτυχίες της και ήταν στη Ρόμα, με αποτέλεσμα να προκύψουν αρκετές αλλαγές στο ρόστερ της. Ξεκίνησε την Πριμέρα με δυο στα δυο και το βράδυ της Παρασκευής (30/8, 21:00) θα υποδεχθεί τη Φλέτλη Τόμας Ντολ θα φτάσει στο τρία στα τρία. Σημαντικές προσθήκες αυτές των Ντε Γιονγκ από PSV, Ρόνι Λόπες

Ο ΑΠΟΕΛ φαίνεται να υπερτερεί και σε ποιότητα αλλά και σε εμπειρία τόσο από την Καραμπάχ, όσο καιαπό την Ντουντελάνζ.

από Μονακό και Κουντέ από Μπορντό. Ο Τζορτάν από Έιμπαρ δεν μπορεί να υποτιμηθεί, ενώ ήρθαν ακόμη οι Οκάμπος (Μαρσέιγ), Τόρες (Πόρτο), Βέμπερ (Αγιαξ). Αποχώρησαν οι Πρόμες, Μπεν Γεντέρ και Σαράβια ανάμεσα σε άλλους. Τα χρώματα της ομάδας είναι το κόκκινο και το λευκό, εξ ου και προσωνύμιο «οι Ερυθρόλευκοι» («Los Rojiblancos»). Τους εντός έδρας αγώνες της δίνει στο γήπεδο «Ραμόν Σάντσεθ Πιθουάν», χωρητικότητας 45.000 θεατών, που πήρε το όνομά του από τον εμβληματικό πρόεδρο που την υπηρέτησε για 17 χρόνια (1932-1942, 1948-1956). Η Σεβίλλη έχει κατακτήσει ένα πρωτάθλημα Ισπανίας (1946), πέντε Κύπελλα Ισπανίας (1935, 1939, 1948, 2007, 2010), πέντε Κύπελλα ΟΥΕΦΑ/Γιουρόπα Λιγκ (2006, 2007, 2014, 2015, 2016), που αποτελούν ρεκόρ για τη διοργάνωση, ένα Σούπερ Καπ Ισπανίας (2007) κι ένα ευρωπαϊκό Σούπερ Καπ (2006).

ΚΑΡΑΜΠΑΧ

• Την ξέρει και τον ξέρει

Ο ΑΠΟΕΛ είχε αντίπαλο την Καραμπάχ στο γ΄ προκριματικό γύρο του Champions League και την απέκλεισε. Η πρωταθλήτρια Αζερμπαϊτζάν είχε κερδίσει στο ΓΣΠ (1-2), όμως οι «γαλαζοκίτρινοι» ανέτρεψαν το σκορ του πρώτου αγώνα μέσα στο Αζερμπαϊτζάν (2-0) και πήραν μια σπουδαία πρόκριση στα πλέι οφ όπου έπαιξαν με τον Άγιαξ (0-0, 0-2) και αποκλείστηκαν. Οι Αζέροι απέκλεισαν τη Λίνφιλντ, μπήκαν κι αυτοί στο Ευropa και η τύχη τους έφερε ξανά αντίπαλους. Μέχρι να ξαναπιάσουν θα είναι και οι δυο ομάδες πιο έτοιμες, ενώ ο Γερμανός προπονητής Τόμας Ντολ θα ξέρει πολύ καλύτερα την ομάδα από τότε που την ανέλαβε παραμονές του επαναληπτικού

στο Μπακού. Οι Αζέροι έχουν ρίξει χρήματα και έχουν επενδύσει σε παικτες, καταφέροντας να κατακτήουν τα πέντε τελευταία χρόνια, σερί τα πρωταθλήματα. Μάλιστα, πραγματοποιούν και πολύ καλές πορείες στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις, με συμμετοχές σε ομίλους Τσάμπιονς Λιγκ (σεζόν 2018-19) και Γιουρόπα Λιγκ (2014-15, 2015-16, 2016-17), κερδίζοντας τον σεβασμό των αντιπάλων τους. Το σήμα της ομάδας βασίζεται στο έμβλημα της περιοχής Καραμπάχ (Καραμπάγ στα αζερικά), που είναι η τοπική ράτσα αλόγου. Τα χρώμα της είναι το μαύρο και το λευκό. Τα παρτσούκλια της είναι «Καθλαρήδες» και «Πρόσφυγες», ενώ οι φιλαθλοί της την αποκαλούν «Μπαρσελόνα του Καυκάσου», εξαιτίας των συνεχών επιτυχιών της στα τελευταία πέντε χρόνια.

ΝΤΟΥΝΤΕΛΑΝΖ

• Για δεύτερη φορά στους ομίλους

Είναι μόλις η δεύτερη συμμετοχή της σε ομίλους του Europa League. Η πρωταθλήτρια του Λουξεμβούργου κατάφερε πέρσι το... ακατόρθωτο. Να προκριθεί από την ψυχοφθόρο διαδικασία των προκριματικών αφού του προηγουμένως έχει αποκλείσει τρεις πρωταθλήτριες ομάδες. Καμία άλλη ομάδα από τη μικρή χώρα της κεντρικής Ευρώπης δεν κατάφερε να δώσει το «παρόν» σε ομίλους ευρωπαϊκού θεσμού, ούτε φυσικά σε εθνικό επίπεδο έχει καταγραφεί κάποια συμμετοχή. Είναι ο δεύτερος από άποψη τίτλων σύλλογος του Λουξεμβούργου πίσω από τη Ζένες Es. Στο «παμαρά» της έχει 15 πρωταθλήματα και 7 κύπελλα. Έχει μόλις 28 χρόνια ζωής μιας και ως νεοσύστατη F91 Dudelange προήλθε από τη συγχώνευση τριών ομάδων της πόλης του

Ντουντελάνζ το 1991. ΑΠΟΕΛ και Ντουντελάνζ θα ανταμώνουν ξανά στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις έπειτα από δύο χρόνια. Τη σεζόν 2017/18 οι γαλαζοκίτρινοι είχαν επικρατήσει δύο φορές με το ίδιο σκορ (1-0) της ομάδας από το Λουξεμβούργο για τον β΄ προκριματικό γύρο του Τσάμπιονς Λιγκ. Σκόρερ ήταν οι Μπερτόλιο στο ΓΣΠ και ο Ντε Καμάργκο στο Λουξεμβούργο.

Από τον α΄ προκριματικό γύρο του Champions League άρχισε το φετινό οδοιπορικό της Ντουντελάνζ στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις. Αποκλείστηκε από τη Βαλέτα Μάλτας με δύο ισοπαλίες (2-2 εντός έδρας και 1-1 εκτός) και υποβιβάστηκε στο Γιουρόπα Λιγκ. Προκρίθηκε επί της Σκεντίγια στον β΄ προκριματικό γύρο του Europa League (2-1 και 1-1), ενώ στον γ΄ προκριματικό γύρο επικράτησε δύο φορές της Νόμε Κάλτζου Εσθονίας (3-1 και 1-0). Τελευταίο εμπόδιο στον δρόμο για τους ομίλους ήταν η Αραράτ Αρμενίας, την οποία απέκλεισε στα πέναλτι, αφού στο πρώτο παιχνίδι η Ντουντελάνζ κέρδισε 2-1 και στον επαναληπτικό οι Αρμένιοι νίκησαν με το ίδιο σκορ.

Η βιομηχανική πόλη του Ντουντελάνζ των μόλις 19.734 κατοίκων έχει στο κέντρο της νότα... εικαστική. Ένας κινηματογράφος δύο οθονών, ένα εστιατόριο και μία βιβλιοθήκη. Το Stade Jos Nosbaum που δέχεται μόλις 2.558 θεατές σαφώς δεν πληροί τις προϋποθέσεις για μία ευρωπαϊκή διοργάνωση. Άλλωστε, μιλάμε για την τρίτη μεγαλύτερη πόλη της χώρας. Τα παιχνίδια των δύο τελευταίων προκριματικών πραγματοποιήθηκαν στο μεγαλύτερο στάδιο «Stade Josy Barthele» της πόλης του Λουξεμβούργου στο οποίο μπορούν να φιλοξενηθούν μέχρι και 9.000 φίλοι του ποδοσφαίρου.

χίστων εξαιρέσεων. Πλέον τα παιδιά μας πάνε να προκόψουν όπου παίζεται ποδόσφαιρο στην Ευρώπη ή αλλού και μπορούν να βρουν ανθρώπους να τους πιστέψουν και να τους βάξουν. Αν εμείς δεν έχουμε εμπιστοσύνη στα παιδιά μας, να τα θαυμάζουμε από απόσταση στο εξωτερικό. Ζούμε σε συνθήκες ενωμένης Ευρώπης και οι ευκαιρίες υπάρχουν για να προκόψεις. Συνεχίστε παιδιά να μας εκθέτετε!

Υπάρχει πίστη

Είναι σίγουροι πως έφτιαξαν καλή ομάδα στην Ανόρθωση και δεν πτοούνται από την κριτική που δέχονται για την εικόνα των φιλικών και της αδυναμίας να δημιουργήσει στην πρεμιέρα με την ΑΕΛ. Βασικά, ο Κετοπάγια φτιάχνει μια ομάδα με χαρακτηριστικά που δεν θα είναι τόσο φανερά, αλλά σε βάθος χρόνου θα αποδειχθεί αποτελεσματική. Όλοι ξέρουμε ποιος είναι και πόσο «σφικτές» είναι οι ομάδες που φτιάχνει. Κρατάμε την αισιοδοξία όλων στα ενδότερα και περιμένουμε να δούμε αποτελέσματα.

ΑΠΟΦΕΙΣ

Μέρες... μπάσκει

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗ**

Η **καρδιά** του μπάσκει χτυπάει για τις επόμενες εβδομάδες στην Κίνα για χάρη του Παγκοσμίου Κυπέλλου της FIBA (31/8-15/9). Οι ανά την οικουμένη φίλοι της πορτοκαλί θεάς περίμεναν πώς και πώς το γεγονός, προσβλέποντες σε υπέροχο θέαμα και ποιοτικό μπάσκει. Προσδοκία που με βάση τα αντικειμενικά δεδομένα θα μετατραπεί κατά πάσα πιθανότητα σε πραγματικότητα παρά τις απουσίες κάποιων αξιόλογων παικτών από τον φετινό θεσμό. Με τις ΗΠΑ πλέον να μη δείχνουν αχτύπητες, η κούρσα για το χρυσό μετάλλιο μοιάζει να πλέον να είναι πιο ανοιχτή από ποτέ, οι σημαντικές αποχωρήσεις πρωτοκλασάτων παικτών του NBA, φέρνουν αμφιβολίες στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού, αλλά και περισσότερες φιλοδοξίες στην ευρωπαϊκή ζώνη. Σερβία, Ισπανία, Γαλλία, Ελλάδα αναμένεται να κάνουν τη ζωή δύσκολη στους Αμερικανούς στις μάχες των μεταλλίων. Υπάρχουν σημαντικές απουσίες καλαθοσφαιριστών, όπως των Ρώσων Αλεξέι Σβεντ, Τιμοφέι Μοζγκόφ, Τζοέλ Μπολομποί, Ντμίτρι Κβοστόφ, των Ισπανών Πάου Γκασόλ, Σέρχιο Ροντριγκεθ, Σερτζ Ιμπάκα, Άλεξ Αμπρίνες, Νικόλα Μίροτς και των Σέρβων Μίλος Τεόντοσιτς, Νικόλα Κάλινιτς, Νέμανια Νέντοβιτς και Ντράγκαν Μίλοσάβλεβιτς.

Είναι γεγονός ότι αυτές οι απουσίες στερούν μέρος της λάμψης του θεσμού. Όσον αφορά την Εθνική Ελλάδας δεν είναι καθόλου τυχαίο που προπονητές και αθλητικοί συντάκτες του μπασκετικού χώρου την αναγάζουν ως εκ των φαβορί για μετάλλιο. Και μπορεί η εμβέλεια να αυξάνεται λόγω της παρουσίας του Γιάννη Αντετοκούνμπο, αλλά δεν είναι μόνο αυτός. Στην ομάδα υπάρχει το υλικό εκείνο που σκηματίζει μια ομάδα πολλών κυβικών. Είναι η πρώτη φορά μετά από καιρό που ο Έλληνας φιλάθλος αισθάνεται βάσιμα ότι αυτή η ομάδα μπορεί να κάνει κάτι το θετικό. Και όταν λέμε «θετικό» εννοούμε να καταλάβει μια θέση στο βάθρο. Από τη στιγμή που οι Αμερικανοί για διάφορους λόγους παρατάσσονται όπως παρατάσσονται δεν υπάρχει ομάδα στον θεσμό που να θεωρείται ακτύπητη γι΄ αυτή την Εθνική Ελλάδας. Ο Γιάννης Αντετοκούνμπο, ο Νικ Καλάθης και όλα τα άλλα παιδιά του ελληνικού αντιπροσωπευτικού συγκροτήματος καλούνται να δώσουν στην αχανή ασιατική χώρα τη μάχη, όντες οι εαυτοί τους σε όσο μεγαλύτερη διάρκεια γίνεται. Και μετά θα γίνει ο απολογισμός.

Στη νήσο των προπονητών!

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΗ**

Όχι που θ΄ αργούσε ο Τόμας Ντολ να μπει στο στόχαστρο της κριτικής και των προπονητών της κερκίδας. Λάθος στήσιμο, λανθασμένες επιλογές παικτών σε κάποιες θέσεις και αλλαγές που δεν άλλαξαν τη ροή του αγώνα. Υπενθυμίζουμε, του αγώνα κόντρα στον Άγιαξ στο Άμστερνταμ... Είναι ο ίδιος προπονητής, για τον οποίο τα σχόλια τις προηγούμενες εβδομάδες... περιλάμβαναν χαρακτηρισμούς

περί μετρ της τακτικής, μιλούσαν για κινήσεις ματ στον αντίπαλο προπονητή και κατέληγαν στον άνθρωπο που... αναγένηνσε την κατάλληλη και κρίσιμη στιγμή την ομάδα του ΑΠΟΕΛ.

Εκπλήσσει κάποιος από το σκηνικό των τελευταίων ημερών και μετά τον αγώνα της περασμένης Τετάρτης στην Ολλανδία; Μάλλον όχι. Ούτε η πρώτη, ούτε η τελευταία φορά, ούτε ο πρώτος, ούτε ο τελευταίος προπονητής ο Τόμας Ντολ που περνά μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα από την αποθώωση στη μερική έστω απαξίωση. Στην Ολλανδία και κόντρα στην Αϊντχόβεν, βλέποντας τον Απόλλωνα αρχικά να διαχειρίζεται πολύ καλά τον αγώνα, ο Σωφρόνης Αυγουστή ήταν «μάγκας» προπονητής, που δεν φοβήθηκε τον αντίπαλο. Μέσα σε λίγα λεπτά στο δεύτερο ημίχρονο, σοβαρά ατομικά λάθη έφεραν τρία απανωτά γκολ για τους Ολλανδούς και ο προπονητής του Απόλλωνα έγινε ξανά... λίγος στην τακτική, ανήμπορος για το βήμα παραπάνω και looser στα καθοριστικά και κρίσιμα παιχνίδια!

Σαφώς και σε μια αποτυχία, ο κάθε προπονητής έχει το μερίδιο της δικής του ευθύνης και ίσως το μεγαλύτερο από τους υπόλοιπους. Ούτε άλλοθι μπορεί να αποτελεί, το γεγονός πως η κριτική που ασκείται γίνεται εκ των υστέρων. Δουλειά του είναι, αυτή λογικά πρέπει να είναι η δυνατότητα του και γι΄ αυτό τον λόγο προσλαμβάνεται, για να μπορεί να λειτουργεί και να επιλέγει (σωστά) εκ των προτέρων. Στερείται, ωστόσο, λογικής η αποθέωση και η απαξίωση από το ένα παιχνίδι στο άλλο, το πρώτο μέχρι το δεύτερο ημίχρονο. Δεν είναι αποκλειστικό κυπριακό φαινόμενο, στη χώρα όμως έχουμε σε πολλές περιπτώσεις φθάσει στην υπερβολή. Φταίει ίσως η κουλτούρα μας, η ποδοσφαιρική μας παιδεία, το πάθος μας για το άθλημα, στα σίγουρα όμως φταίει η μικρή μας... ποδοσφαιρική κοινωνία, που επιτρέπει στους ξερόλες και στους προπονητές της κερκίδας να... επεμβαίνουν, να επιπράζουν και κάποτε να καθορίζουν αποφάσεις!

Φταίμε και εμείς, στα ΜΜΕ, που επιτρέπουμε σε μεγάλο βαθμό, να... ανθεί το φαινόμενο αυτό.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Κύπριοι και πρόστιμο

Ενθαρρυντική η πρώτη εικόνα των αγώνων του νέου πρωταθλήματος, σε σχέση με τη συμμετοχή κυπρίων παικτών. Εικόνα που ασφαλώς σχετίζεται και με τη διαφοροποίηση - αύξηση του πρόστιμου για μη συμμετοχή δύο Κυπρίων στην αρχική εντεκάδα. Μη βιαζόμαστε, ωστόσο, να θεωρήσουμε ως δεδομένη την εικόνα των πρώτων αγώνων και ειδικά μην αρχίσουμε τους πανηγυρισμούς. Λόγω αναβολών, η εικόνα δεν είναι ολοκληρωμένη, πολύ περισσότερο από τη στιγμή που οι περισσότερες από τις μεγάλες ομάδες του πρωταθλήματος δεν έχουν αρχίσει ακόμη την προσπάθειά τους. Ομάδες που δεν... φημιζονται τα τελευταία χρόνια για την προτίμησή τους σε Κύπριους, ομάδες που πολλές φορές έδειξαν, πως δεν λογαριάζουν το πρόστιμο...

* * * * *

Κύπριοι και ΑΕΚ

Άξιο απορίας το πώς εξελίχθηκε το σκηνι-

κό φρέτος για τον διεθνή Κύπριο αμυντικό Μάριο Αντωνιάδη. Από την ανανέωση της συνεργασίας του με την ΑΕΚ για άλλα δύο χρόνια, στον δανεισμό του στον Απόλλωνα. Και από τη ξεκάθαρη πρόθεση της ΑΕΚ για ενίσχυση με Κύπριους ποδοσφαιριστές αυτό το καλοκαίρι, στις τρεις όλες κι όλες επιλογές ντόπιων ποδοσφαιριστών στο ρόστερ. Είναι και το σοβαρό ενδεχόμενο για συχνή επιβολή προστίμου για μη χρησιμοποίηση Κυπρίων στην αρχική εντεκάδα, αλλά αυτό είναι θέμα της διοίκησης Άντρου Καραπατάκη. Απ' εκεί και πέρα, ο Μάριος Αντωνιάδης καταγράφει πλέον στο βιογραφικό του παρουσία σε τρεις από τις μεγάλες ομάδες του κυπριακού ποδοσφαίρου!

* * * * *

Η ψυχραιμία που λείπει

Αν πρέπει να μιλήσουμε έξω από τα δόντια για τα του Απόλλωνα, πρέπει να πούμε πως είναι ένας οργανισμός που στερείται ψυχραιμίας τη δεδομένη στιγμή. Δεν αφορά αυτό τον αποκλεισμό από την Αϊντχόφεν, που αντικειμενικά ήταν το επικρατέστερο σενάριο, αλλά τις κρίσεις που γίνονται για τις αποφα-

σεις που παίρνονται εντός ομάδας. Μπορεί δημοσίως να μην το παραδεχθεί κανείς, αλλά πέραν από τους οπαδούς απορίες έχουν και όλοι όσοι αποτελούν το οικοδόμημα. Η πηγή του κακού είναι η απώλεια των πρωταθλημάτων βέβαια, αλλά καλό είναι να υπάρχει αντίληψη πως όσο τα νεύρα είναι τενηγμένα τότε και οι αποφάσεις θα λαμβάνονται με περισσότερες πιθανότητες να μην είναι οι πρέπουσες.

* * * * *

Συνεχίστε παιδιά

Ο Πίερος βρίσκεται τον εαυτό του με τα γκολ που βάζει στην Κοπεγχάγη, ο Λαΐφης παραμένει βασικός στη Σταντάρ Λιέγης, ο Καρύ Ξεκίνησε βασικός στη Σαλερνιτάνα και τον παρακολουθούν από τη Λάτσιο και οι Κάστανος, Γεωργίου σε νέες ομάδες ελπίζουν πως θα πάρουν τον χρόνο που σε Γιουβέντους και Τότεναμ είναι ανέφικτο να βρουν αυτή τη στιγμή. Όλοι τους είναι στελέχη της Ανδρών και είναι εντυπωσιακό πως στην κλήση δεν υπάρχει κανείς παίκτης που να παίζει στην Ελλάδα. Παλιά ήταν ο μόνος προορισμός για μας πλην ελα-

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.

4,38%

Χ.Α.

4,38%

Dow Jones

1,44%

Nasdaq

2.2%

Nikkei

-0,04%

Dax

0,78%

FTSE 100

-0,27%

ΓΕΡΜΑΝΙΑ
Παραμένει
το χάσμα
Δύσης και
Ανατολής
Σελ. 10

Πετρέλαιο

4,41%

€/ \$

-0,87%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Πιάνουν τους στόχους για τα κόκκινα δάνεια

Θετικά είναι τα μηνύματα από τις εποπτικές αρχές και από τους διεθνείς οίκους για τις προοπτικές των ελληνικών τραπεζών. Όπως σημείωσε ο επικεφαλής του SSM Αντρέα Ενρία, οι ελληνικές τράπεζες έχουν επιτύχει τους στόχους για τον περιορισμό των μη εξυπηρετούμενων δανείων. **Σελ. 8**

ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

Ισραηλινοί επενδύουν σε ακίνητα της Αθήνας

Ισχυρό ενδιαφέρον για την ελληνική αγορά ακινήτων δείχνουν επενδυτές από το Ισραήλ. Πρόσφατα, ισραηλινό fund αγόρασε από τράπεζα 115 ακίνητα στην Αθήνα και σε διάφορα νησιά για βραχυχρόνια μίσθωση. Την ίδια ώρα ένα άλλο ισραηλινό επενδυτικό ταμείο αγόρασε 19 κτίρια στην Αθήνα. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων		
	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	0.33%	0.03%
Γερμανία	-0.70%	0.05%
Γαλλία	-0.42%	0.06%
Ιταλία	0.98%	0.63%
Ισπανία	0.09%	0.04%
Ιρλανδία	-0.10%	0.06%
Ελλάδα	1.53%	0.41%
Ην. Βασίλειο	0.43%	0.08%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης		
Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Βραχυ-πρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

Σε αποσύνθεση το πάρκο του Ακάμα

Σκουπίδια, γουρούνες, σύννεφα σκόνης, αναρχία, ανομία και ανασφάλεια σε ξηρά και θάλασσα

Η καρδιά του Ακάμα απειλείται απειλείται άμεσα με έμφραγμα. Ο πνεύμονας της χερσονήσου πνίγεται καθημερινά στη σκόνη που προκαλούν οι γουρούνες και τα αυτοκίνητα. Οι χωμάτινες οδικές αρτηρίες μόλις και μετά βίας επιτρέ-

πουν τη διέλευση -εκτός ελαχίστων περιπτώσεων- ενός αυτοκινήτου, καθώς από τη μια πλευρά υπάρχουν βράχοι και πέτρες και από την άλλη χάσκει ο γκρεμός. Τα σκουπίδια που αφήνουν οι κατασκηνωτές και οι επισκέπτες είναι εμφανή στα

πλείστα παραλιακά σημεία. Αυτοσχέδιες τουαλέτες, αντίσκηνα κάθε μορφής, φουκούδες συνθέτουν το σκηνικό της ανομίας. Οι τοπικές αρχές ζητούν άμεσα την απαγόρευση της διέλευσης τετράτροχων στον Ακάμα, την επιδιόρθωση των

δρόμων, την τοποθέτηση προστατευτικών κιγκλιδωμάτων και άλλα, χωρίς ωστόσο να υπάρχει ανταπόκριση. Η αναρχία συνεχίζεται και μέσα στη θάλασσα. Στις περισσότερες παραλίες δεν υπάρχουν σημαδούρες ώστε να μην εισέρ-

χονται τα ταχύπλοα σκάφη με αποτέλεσμα να διατρέχουν άμεσο κίνδυνο οι λουόμενοι. Η κατάσταση αυτή δεν αναμένεται να διαφοροποιηθεί ούτε το 2020, καθώς το σχέδιο δράσης για τον Ακάμα θα εφαρμοστεί το 2022. **Σελ. 4**

Από τη χαρά στον θρήνο, μια σημαδούρα δρόμος

Το γράψαμε και το ξαναγράψαμε. Το είπαμε και το ξαναείπαμε. Το φωνάξαμε και το φωνάζουμε. Κινδυνεύουν ζωές από την έλλειψη σημαδούρων στη θάλασσα περιοχής του Ακάμα και προστατευτικά κιγκλιδώματα στους χωμάτινους και γεμάτους πέτρες και βράχους δρόμους. Η χαρά και η μαγεία που προσφέρει το εθνικό πάρκο, ο πνεύμονας της χερσονήσου, κινδυνεύουν να μετατραπούν σε θρήνο για τις δεκάδες χιλιάδες των εκδρομέων, οι οποίοι επισκέπτονται την περιοχή κάθε χρόνο. Πόσο κοστίζουν άραγε ένα σπηθαίο στον δρόμο και μια σημαδούρα στη θάλασσα; Σίγουρα όχι όσο μια ζωή. Χρειάζονται άμεσα και δραστηκά μέτρα, ωστόσο αυτά δεν θα έρθουν πριν από το 2022, και την εφαρμογή του Διαχειριστικού σχεδίου περιοχής. Το κακό, όμως, δεν αργεί να γίνει.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του **HOLGER SCHMIEDING***

Η κλιμάκωση του εμπορικού πολέμου κινητοποιεί τις κεντρικές τράπεζες

Οφθαλμών αντί οφθαλμού. Ο πρόεδρος των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ δήλωσε αργά την περασμένη Παρασκευή πως επιθυμεί να αποχωρήσουν οι αμερικανικές εταιρείες από την Κίνα και απείλησε ότι θα αυξήσει τους δασμούς σε κινεζικές εισαγωγές 250 δισ. δολαρίων την 1η Οκτωβρίου, από το 25% στο 30%. Είχε μόλις προηγηθεί η ανακοίνωση του Πεκίνου για τα αντίποινα στις προηγούμενες απειλές του Τραμπ για τη φορολόγηση όλων των υπόλοιπων εισαγωγών από την Κίνα, που φθάνουν τα 300 δισ. δολάρια. Η άμεση αντίδραση του Τραμπ εντείνει την αβεβαιότητα που ήδη επικρατεί και ενισχύει τους κινδύνους στον παγκόσμιο μεταποιητικό κλάδο. Εξαιτίας

της κλιμάκωσης του εμπορικού πολέμου ΗΠΑ - Κίνας εν μέσω του καλοκαιριού, αναπροσαρμόσαμε τις προβλέψεις για την ανάπτυξη στα μέσα Αυγούστου. Στο βασικό σενάριο δεν αναμένεται πια μια μερική επίλυση των εμπορικών διαφορών νωρίτερα από την άνοιξη του 2020. Οπότε, θα επιδεινωθεί η επιβράδυνση της παγκόσμιας βιομηχανίας μέσα στο β' εξάμηνο του 2020, επιπλέον κλάδους στις οικονομίες που είναι περισσότερο εκτεθειμένες. Εάν οι εμπορικές εντάσεις δεν κλιμακωθούν περαιτέρω, τότε οι βιομήχανοι θα συνηθίσουν στη νέα κατάσταση. Εάν γίνει κάτι τέτοιο, η κρίση θα εκτονωθεί στην παγκόσμια βιομηχανία και

θα υπάρξει μια ανάκαμψη στη συνέχεια. Ένας νέος γύρος δασμών και αντιποινών, όμως, θα ενισχύσει τους κινδύνους που ήδη διατρέχει η παγκόσμια οικονομία. Βέβαια, όσο οι ΗΠΑ και η Κίνα είναι έτοιμες να εισέλθουν σε διαπραγματεύσεις, είναι πάντα πιθανή η εύρεση μιας έστω και μερικής λύσης στις μεταξύ τους εμπορικές διαφορές. Όσο και αν δεν το επιθυμεί η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ (Fed), μια εξασθένιση των οικονομικών συνθηκών από τις εμπορικές εντάσεις μεταξύ των δύο χωρών θα ενισχύσει σενάρια για μια μείωση των επιτοκίων στο προσεχές μέλλον. Σε μια εφ' όλης της ύλης συνέντευξη στο γερμανικό FAS που

δημοσιεύτηκε την Κυριακή, ο Γερμανός κεντρικός τραπεζίτης Γενς Βάιντμαν αναφέρθηκε προσεκτικά στο σενάριο άσκησης μιας χαλαρής νομισματικής πολιτικής. Βέβαια, δεν ανακοίνωσε πως ο ίδιος θα ψήφισε υπέρ μιας μείωσης των επιτοκίων ή και νέων μηνιαίων αγορών περιουσιακών στοιχείων. Ωστόσο, η άπια αναφορά του σε τέτοιες φύσεως κινήσεις στέλνει ένα ξεκάθαρο μήνυμα: ακόμη και τα «γεράκια» της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) δεν θα αποπειραθούν να εμποδίσουν ένα νέο πακέτο. Θα προσπαθήσουν απλά να διαμορφώσουν τις λεπτομέρειες. Στη συνέντευξη, ο Βάιντμαν σημείωσε πως η πολιτική της ΕΚΤ για το κόστος δανεισμού

στην Ευρωζώνη δεν έχει φθάσει ακόμη στο σημείο που δεν θα είναι αποτελεσματική από μια περαιτέρω μείωση του επιτοκίου κάτω από το μηδέν. Παραμένουμε σταθεροί στις προβλέψεις μας ότι η ΕΚΤ θα ανακοινώσει πακέτο μέτρων στις 12 Σεπτεμβρίου, συμπεριλαμβανομένης της μείωσης του επιτοκίου αποδοχής καταθέσεων κατά 10 μονάδες βάσης σε συνδυασμό με τον σχεδιασμό κάποιου συστήματος για τη μείωση του βάρους που επωμίζονται οι τράπεζες, όπως και νέες αγορές περιουσιακών στοιχείων της τάξεως των 40 δισ. ευρώ τον μήνα.

* Επικεφαλής οικονομολόγος της Berenberg Bank.

ΑΠΟΨΗ Της ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΣΩΚΟΥ

Διπλωματικοί ελιγμοί, λακωνικά συμπεράσματα

Πρέπει να είναι η πιο λακωνική ανακοίνωση συνάντησης G7 που έχει υπάρξει ποτέ: Από δύο γραμμές για το Ιράν, την Ουκρανία και το Χονγκ Κονγκ. Τέσσερις προτάσεις για το παγκόσμιο εμπόριο, τέσσερις για τη Λιβύη. Και μία εισαγωγική δήλωση ότι οι ηγέτες «θα ήθελαν να υπογραμμίσουν τη μεγάλη ενότητα και το θετικό κλίμα των συζητήσεων».

Η δήλωση μετά τη συνάντηση των ισχυρότερων οικονομιών του κόσμου στο Μπιαρίτζ δεν θύμιζε σε τίποτε προηγούμενες ανακοινώσεις αντίστοιχων συναντήσεων. Ήταν ένας ελάχιστος κοινός παρονομαστής στον οποίο συμφώνησαν οι ηγέτες, καθώς η γαλλική προεδρία θεώρησε ότι καλύτερα κάτι λιτό παρά μια επανάληψη του περυσινού περιστατικού, όταν ο Αμερικανός πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ απέσυρε με ένα tweet τη στήριξη των ΗΠΑ στο ανακοινωθέν της συνόδου του Κεμπέκ με το που επέστρεψε στην Ουάσινγκτον.

Αυτή τη φορά, η γαλλική προεδρία κινήθηκε με μεγάλη διπλωματία στο παρασκήνιο ώστε να επιτύχει κάποια πρόοδο. Τα αμερικανικά ΜΜΕ σημειώνουν τους αριστοτεχνικούς ελιγμούς του προέδρου Μακρόν, ο οποίος πρέπει να ήταν ικανοποιημένος στη συνέντευξη Τύπου που έδωσε με τον πρόεδρο Τραμπ, όταν τον άκουσε να λέει ότι ήταν «ένα μεγάλο βήμα ενότητας» και ότι «υπάρχει σημαντική συμφωνία σε πολλά πολύ σημαντικά θέματα». Μεταξύ άλλων, είπε πως δεν θα είχε πρόβλημα να συναντήσει τον Ιρανό ηγέτη Χασάν Ροχανί και ότι θα επανεκκινήσει τις διαπραγματεύσεις με την Κίνα – και νομίζει πως θα υπάρξει συμφωνία.

Η δήλωση που θυμίζει περισσότερο παλαιά κοινά ανακοινωθέντα ήταν για το εμπόριο. Και σε αυτό σημειώθηκε πράγματι πρόοδος: οι ηγέτες δήλωσαν μεν ότι το G7 δεσμεύεται σε ένα ανοικτό και «δίκαιο» εμπόριο, όρο που έχει εισαγάγει ο πρόεδρος Τραμπ στην ατζέντα, αλλά τόνισαν και τη δέσμευσή τους στη σταθερότητα της παγκόσμιας οικονομίας, την οποία σημειώσαν ότι παρακολουθούν στενά. Είναι δεδομένες οι ανησυχίες ότι ο εμπορικός πόλεμος με την Κίνα πλτίζει ήδη τις πιο ανοικτές οικονομίες όπως τη γερμανική, η οποία ήδη βρίσκεται σε ύφεση.

Πρόοδος φαίνεται ότι υπήρξε και επί της συστάς, καθώς ο πρόεδρος Τραμπ έδειξε σημάδια ότι

είναι έτοιμος να κάνει μια συμφωνία με την Κίνα τρεις ημέρες αφού του είχε ζητήσει από τις αμερικανικές εταιρείες να αρχίσουν να φεύγουν από την Κίνα. Στο τέλος της συνόδου και στεκόμενος δίπλα στον πρόεδρο Μακρόν, είπε ότι είχε «δεύτερες σκέψεις» για την κλιμάκωση και εξέφρασε την εμπιστοσύνη ότι μπορεί να βρεθεί συμφωνία. Μάλιστα, χαρακτήρισε τον Κινέζο ομόλογό έναν σπουδαίο ηγέτη – ενώ τρεις ημέρες πριν τον είχε χαρακτηρίσει εκθρό. Ο Γάλλος πρόεδρος αξιοποίησε δύο «συμμάχους» του κ. Τραμπ, τον απερχόμενο Ιταλό πρωθυπουργό Τζουζέπε Κόντι και τον νέο Βρετανό ομόλογό του Μπόρις Τζόνσον, για να του περάσουν πιο αποτελεσματικά το μήνυμα εναντίον του προστατευτισμού και υπέρ της διεθνούς συνεργασίας. Έτσι, το G7 επίσης εξέφρασε την πρόθεση να μεταρρυθμίσει τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου, ένα κρίσιμο εργαλείο για την ομαλή λειτουργία του διεθνούς εμπορίου, και να απλοποιήσει τα ρυθμιστικά εμπόδια και τη διεθνή φορολογία στο πλαίσιο του ΟΟΣΑ.

Βεβαίως, αυτό το οποίο εντυπωσίασε τα αμερικανικά μίντια ήταν το ταξίδι του υπουργού Εξωτερικών του Ιράν Μοχάμεντ Ζαρίφ στο Μπιαρίτζ, στο οποίο ο κ. Τραμπ δεν αντέδρασε καθώς είχε ενημερωθεί από τον κ. Μακρόν, και το οποίο συνέβαλε στην αλλαγή της στάσης του προς το Ιράν. Αλλά το κερασάκι στην τούρτα της επιτυχίας για τον Γάλλο πρόεδρο ήταν η συμφωνία που κλείνει τη διαμάχη της Γαλλίας με τις ΗΠΑ για τη φορολόγηση των μεγάλων εταιρειών νέας τεχνολογίας, αποφεύγοντας τους δασμούς στα γαλλικά κρασιά με τα οποία τον είχε απειλήσει ο πρόεδρος Τραμπ.

Σχολιάζοντας τη στάση του τελευταίου, το CNN εκτίμησε ότι «οι άλλοι παρευρισκόμενοι ηγέτες της συνόδου, πολλοί από τους οποίους δεν βλέπουν πλέον τον πρόεδρο των ΗΠΑ ως ηγέτη του ελεύθερου κόσμου, έκαναν ό,τι μπορούσαν για να κινηθούν κρατώντας κάποιες αποστάσεις». Δεν είναι όμως τόσο ότι τον παρέκαμψαν, όσο ότι τον κατεύθυναν. Το ερώτημα είναι αν αυτή η σύμπλευση μπορεί να συνεχισθεί με την επιστροφή του κ. Τραμπ στον Λευκό Οίκο. Ήδη το περιβάλλον του τονίζει ότι οι «δεύτερες σκέψεις» που είπε ότι είχε σε σχέση με την Κίνα ήταν για το αν έπρεπε να είναι πιο... σκληρός.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Αλλάζουν τα φώτα και βάζουν LED στις κοινότητες. Πρόγραμμα με κόστος 15,3 εκατ. και κέρδος 24 εκατ. Καιρός ήταν να εξοικονομούμε. Και σε κόστος και σε ενέργεια.

Τέλος καλό. Όλα καλά;

Μετά την ολοκλήρωση της πράξης μεταξύ της Ireon Investments και της πρώην Λαϊκής Τράπεζας αρχές Αυγούστου, παραμένει μόνο ένα ανοικτό κεφάλαιο από τα εναπομείναντα περιουσιακά στοιχεία. Το 4,8% των μετοχών της Τράπεζας Κύπρου. Το 9,6% των μετοχών που είχε η πρώην Τράπεζα είχε πωληθεί στις 11.5.17 προς 3,05 ευρώ, συνολικά 21.467,720 μετοχές. Πλέον, η μετοχή διαπραγματεύεται στη μισή τιμή που είχαν πωληθεί τότε, γύρω στα 1,60 ευρώ. Πάλι καλά που είχαν πωλήσει τότε τις μισές μετοχές, παρά την γκρίνια πολλών που δεν ήθελαν να τις πωλήσουν. Για τα διαδικαστικά, η διάθεση του 4,8% των μετοχών θα αποφασιστεί από την Αρχή Εξυγίανσης σε συνεργασία με τους συμβούλους διαχείρισης των μετοχών, την HSBC και Deutsche Bank.

• • • •

Το κτήριο της Βουλής

Τελικά θα μετακομίσει σε νέες εγκαταστάσεις η Βουλή; Ογδόντα εκατομμύρια προϋπολογίστηκε το έργο, 120 ζήτησαν οι ενδιαφερόμενες εταιρείες και ο διαγωνισμός ακυρώθηκε. Πλέον το Υπουργείο Μεταφορών περιμένει το πρόσταγμα από τον πελάτη τους, για το αν θα προχωρήσουν σε νέα προκήρυξη προσφορών, με νέα δεδομένα και διαφορετικό σχεδιασμό.

• • • •

Το κυπριακό λευκό τυρί

Εταιρεία εισάγει λευκό τυρί και το διοικετεί ως χαλούμι στην εγχώρια αγορά, ενώ έγινε λόγος και για εισαγωγές λευκού τυριού, αλλαγή ονόματος και επανεξαγωγή του ως χαλούμι. Όλα στον

βωμό του κέρδους. Μην χάσουμε μόνο και τα αβγά και τα πασάλια.

• • • •

Και ποπ και ΠΟΠ

Ποπ είναι το χαλούμι, και αυτό το δείχνουν οι εξαγωγές μας. Έφτασαν σχεδόν τα 200 εκατομμύρια ευρώ το 2018 και είναι από τα πλέον δημοφιλή εξαγωγίμα μας προϊόντα. Το θέμα είναι να γίνει και ΠΟΠ για να μην τρέμουμε και τη σκιά

μας για περιπτώσεις όπως αυτήν της εταιρείας στη Μεγάλη Βρετανία που μας κόστισε το εμπορικό μας σήμα. Πάντως, κάτι ψιθυρίζεται ότι ίσως, λέμε ίσως, υπάρξουν εξελίξεις ακόμα και τώρα, στην εκπνοή της θητείας Γιούνκερ. Οι διαβουλεύσεις συνεχίζονται με στόχο να ξεμπλοκάρει η διαδικασία και να έχουμε σύντομα νεότερα.

• • • •

Μειώθηκε ή αυξήθηκε;

Η ανεργία στην Κύπρο μειώθηκε περαιτέρω στο 7% (6,5% για τους άνδρες και 7,5% για τις γυναίκες ή 31.000 άτομα στο σύνολο) τον Ιούλιο του 2019, από 7,2% (32.000 άτομα) τον Ιούνιο του 2019 και 8,3% (36 000 άτομα) τον Ιούλιο του 2018, σύμφωνα με τη Eurostat, τη στατιστική υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τον δε Ιούνιο η ανεργία μειώθηκε στο 6,5%. Αν ήταν στο 6,5% τον Ιούνιο και στο 7% τον Ιούλιο αυτό δεν είναι αύξηση; Τελικά να μας πει κάποιος αυξήθηκαν ή μειώθηκαν οι άνεργοι; Χάσαμε κάτι στη μετάφραση ή τα παρουσιάζουμε όπως θέλουμε;

• • • •

Κατώτατος μισθός

Όχι τίποτε άλλο, αλλά να ξέρουμε και πόσο κοντά είμαστε στο να καθιερωθεί εθνικός κατώτατος μισθός. Προϋπόθεση γι' αυτό αποτελεί η μείωση της ανεργίας κάτω από το 5%, όπως δήλωσε η υπουργός Εργασίας. Στην οποία πρέπει να δώσουμε για άλλη μια φορά τα εύσημα, αφού έσωσε την κατάσταση στην ξενοδοχειακή βιομηχανία. Πέτυχε την κατ' αρχήν συμφωνία για κατώτατο μισθό σε ανειδίκευτους, αλλά και μισθολογικές αυξήσεις της τάξης του 5,5% μέχρι το τέλος του.

Αργή πλεύση πλοίων, περιορισμός των εκπομπών ρύπων

ΠΑΡΙΣΙ. Τη μείωση της ταχύτητας πλεύσης των πλοίων μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων και κάθε εμπορικού σκάφους πρότεινε στη διεθνή κοινότητα ο Γάλλος πρόεδρος Μακρόν, σε μια προσπάθεια μείωσης των εκπομπών καυσαερίων. «Για πρώτη φορά και με μεγάλη επισημότητα θα δεσμευθούμε από κοινού με τις ναυτιλιακές εταιρείες να μειώσουμε την ταχύτητα πλεύσης των εμπορικών πλοίων. Πρόκειται για μία από τις πλέον αποτελεσματικές μεθόδους μείωσης των καυσαερίων σε παγκόσμιο επίπεδο», είπε το Σάββατο ο Γάλλος πρόεδρος. Η ιδέα δεν αποτελεί καινοτομία. Η Γαλλία είχε προτείνει το συγκεκριμένο μέτρο στη Διεθνή Οργάνωση Ναυσιπλοΐας (ΟΜΙ) τον Απρίλιο του 2019. Τα εμπορικά πλοία και όσα μεταφέρουν εμπορευματοκιβώτια χρησιμοποιούν ένα από τα πιο ρυπογόνα καύσιμα στον κόσμο. Το μαζούτ, γνωστό ως «μπάνκερ», είναι παχύρρευστο, βραδυκαυστό, γεμάτο μεταλλικές ενώσεις, στάχτη και κυρίως θείο. Σε πολλές περιοχές του κόσμου, όπως η Βόρεια Ευρώπη και οι ακτές της Βόρειας Αμερικής, τα πλοία είναι υπαχρεωμένα να χρησιμοποιούν άλλο καύσιμο, με περιεκτικότητα θείου στο 0,1%, από 3% που διαθέτει συνήθως αυτό το είδος καυσίμου. Η μείωση της ταχύτητας των εμπορικών πλοίων προκαλεί κατακόρυφο περιορισμό των εκπομπών καυσαερίων τους. Μετά την κρίση του 2008, τα εμπορικά πλοία είχαν μειώσει την ταχύτητά τους σε μια προσπάθεια να εξοικονομήσουν καύσιμα – τακτική γνωστή ως «slow steaming» (αργή πλεύση). Έρευνα, που είχε δημοσιευθεί στην επιθεώ-

ρηση Frontiers in Marine science, επιβεβαίωσε ότι μια μείωση της τάξης του 10% του παγκόσμιου εμπορικού στόλου θα επέτρεπε περιορισμό 13% των εκπομπών καυσαερίων, που ευνοούν το φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής. Την ίδια ώρα, η επιβράδυνση αυτή περιορίζει σημαντικά την πχορρύπανση των ωκεανών, που πλττει κατά προτεραιότητα τις φάλαινες. Οι εφοπλιστικές εταιρείες έχουν εκδηλώσει τη συμφωνία τους με την πρόταση μείωσης των ταχυτήτων πλεύσης. Πολλά κράτη, όπως η Ελλάδα, έχουν ταχθεί υπέρ της γαλλικής πρότασης. Άλλες χώρες, όμως, εξέφρασαν επιφυλάξεις. Η Δανία και η Ιαπωνία, για παράδειγμα, θα προτιμούσαν να θέσουν δικά τους όρια εκπομπών καυσαερίων, επιτρέποντας στα πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων να επιλέξουν αυτά τρόπους μείωσης των εκπομπών. Επιφυλακτικές εμφανίζονται και οι χώρες-παραγωγοί φρέσκων φρούτων. Χίλη και Περού έχουν ήδη εκθέσει τις διαφοonίες τους, λέγοντας ότι καθώς εξαγουν αβοκάντο, κεράσια και μύρτιλο δεν μπορούν να μειώσουν την ταχύτητα των πλοίων τους. Το ταξίδι από το Βαλπαραΐσο στη Σαγκάη διαρκεί 33 ημέρες με ταχύτητα 20 κόμβων, αλλά 44 ημέρες με ταχύτητα 15 κόμβων.

Το συνολικό τανάξ των εμπορικών στόλων δεν σταματά να αυξάνεται. Τον Ιανουάριο του 2018, η συνολική χωρητικότητα των εμπορικών πλοίων ανερχόταν σε 1,9 δισ. τόνους, αυξημένη κατά 62 εκατ. τόνους σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος.

REUTERS

Επιστημονική προσπάθεια διάσωσης του βόρειου λευκού ρινόκερου

Σήμερα υπάρχουν μόνο δύο στον κόσμο: η Νατζίν και η κόρη της, Φατού. Αυτή η μικρή οικογένεια, που ζει στην Κένυα, είναι ό,τι απέμεινε από ένα ολόκληρο υποείδος: αυτό των βόρειων λευκών ρινόκερων. Ακόμη και τώρα, όμως, που οι μοναδικοί εκπρόσωποι του είδους είναι δύο θηλυκά, οι επιστήμονες ευελπιστούν ότι το εξαιρετικά απειλούμενο είδος θα καταφέρει να επιβιώσει, αφού, όπως ανακοίνωσαν την Παρασκευή, κατέστη δυνατή η συλλογή ωαρίων από τα ογκώδη ζώα. Πρόκειται για ένα σημαντικό βήμα στην προσπάθεια να μην εξαφανιστεί διά παντός το είδος.

«Καταφέραμε να συγκεντρώσουμε δέκα ωοκύτταρα, πέντε από τη Νατζίν και πέντε από τη Φατού, γεγονός που αποδεικνύει ότι και τα δύο θηλυκά εξακολουθούν να παράγουν ωάρια. Ευελπιστούμε πως θα καταφέρουμε να διασώσουμε αυτά τα υπέροχα ζώα», δήλωσε ο ειδικός στη ζωική αναπαραγωγή Τόμας Χίλντεμπραντ, του Ερευνητικού Ινστιτούτου Λάιμπνιτς για τα είδη ζωολογικών κήπων και άγριας ζωής. Στόχος των ερευνητών είναι να γονιμοποιήσουν τα ωάρια με τα κρυοσυντηρημένα σπερματοζωάρια δύο αρσενικών βόρειων λευκών ρινόκερων, του Σούνι και του Σαούτ, που δεν βρίσκονται πλέον στη ζωή.

Εφόσον η προσπάθεια ευοδωθεί, το έμβρυο που θα προκύψει μπορεί να εμψυτευθεί στη μήτρα μιας παρένθετης

Οι επιστήμονες ευελπιστούν ότι θα σώσουν το είδος.

Κατέστη δυνατή η συλλογή ωαρίων από δύο ζώα, τα οποία θα γονιμοποιηθούν με σπερματοζωάρια βόρειων λευκών ρινόκερων.

μπέρας, που θα ανήκει σε συγγενικό υποείδος λευκού ρινόκερου, όπως είναι οι νότιοι λευκοί ρινόκεροι, ώστε να το κυοφορήσει και να το φέρει στον κόσμο.

Ο νότιος λευκός ρινόκερος είναι απαραίτητος, επισημαίνουν οι ερευνητές, γιατί η Νατζίν και η Φατού, που ζουν στο κέντρο αγρίων ζώων Ολ Πιετζέτα

της Κένυας, έχουν προβλήματα υγείας που δεν τους επιτρέπουν να κυοφορήσουν. Ο διευθυντής του κέντρου, Ρίτσαρντ Βιν, δήλωσε ιδιαίτερα στενοχωρημένος που έχουν απομείνει μόνο δύο βόρειοι λευκοί ρινόκεροι, απόδειξη της καταστροφής που μπορεί να προκαλέσει ο άνθρωπος.

Αν και οι δυσκολίες που θα πρέπει να υπερκεράσουν οι επιστήμονες προκειμένου να επιτύχουν τον στόχο τους είναι πολλές, η επιτυχής συλλογή των ωαρίων την περασμένη εβδομάδα –κάτι που έγινε για πρώτη φορά στον κόσμο σε βόρειους λευκούς ρινόκερους– τους γέμισε με αισιοδοξία. «Ήμουν εδώ πριν από πέντε χρόνια, όταν διαπιστώσαμε ότι η Νατζίν και η Φατού δεν θα μπορούσαν να αναπαραχθούν φυσιολογικά. Έτσι, αμέσως καταλάβαμε ότι έπρεπε να στραφούμε στην τεχνητή γονιμοποίηση», εξηγεί ο Γιαν Στεϊσκάλ, του ζωολογικού κήπου Ντבור Κρακόβε ναντ Λάμπεν της Τσεχίας.

Κατά τη διάρκεια της συλλογής των ωαρίων, τα δύο θηλυκά ζώα αναισθητοποιήθηκαν. Σύμφωνα με τους επιστήμονες, όλα πήγαν καλά και λίγο αργότερα τα ζώα συνήλθαν. Τώρα, τα ωάριά τους πρόκειται να μεταφερθούν στην Ιταλία, όπου με μεγάλη προσοχή οι ερευνητές θα ξεκινήσουν τη διαδικασία γονιμοποίησης και αισιοδοξούν ότι οι προσπάθειές τους θα ευοδωθούν.

digitalagenda

SUMMIT

POWERED BY

“ ONE OF THE BIGGEST TECH GATHERINGS IN EAST MED ”

TICKETS

digitalagency.com

BRIAN MCBRIDE
Chairman of ASOS
and CEO of
Amazon UK

KEN HULSE
World's leading
Consumer & Shopper
Behaviouralist

ANDREAS EKSTRÖM
Award winning
journalist, author
and digital futurist

DAVID CLARKE
FBCS, Chief
Technology Officer
The Trust Bridge

ANASTASIA SOFNI
Communications
Director, The
Coca-Cola Company

GEORGE NOUNESIS
National Centre
"Demokritos"
(Tesla Greece)

DANIEL DOMACHETTI-BERG
WikiLeaks
spokesperson
in Germany

HARRIS GEORGIADES
Minister of Finance
of the Republic
of Cyprus

YORGOS LAKKOTRYPIS
Minister of Energy,
Commerce,
Industry and Tourism

ANTANAS POLIMTIS
Chief Executive
Officer of the
(UNIC) and EDEX

CONSTANTINOS CHRISTOFIDES
Professor of Physics
and 4th Rector of
University of Cyprus

CLEOPATRA KYTTI
Founder of the
Mediterranean
Growth Initiative

MARGARETHE SCHREYER
Chief Spokesperson
of the European
Commission

NIKOS MAVRIDIS
Interactive Robots and
Media Lab (IRML)

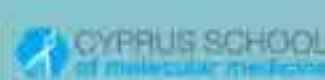
MUNICIPAL NICOSIA THEATRE, OCTOBER 15&16, 2019

SUPPORTERS

Deloitte

PARTNERS

A PROJECT ENDORSED BY

Κάτοικοι της περιοχής επιχειρούν να ανασύρουν μοτοσυκλέτα, η οποία κατέληξε στον γκρεμό. Πρόκειται για ατύχημα με μόνο υλικές ζημιές, αφού η οδηγός της μοτοσυκλέτας πρόλαβε την υστάτη να απομακρυνθεί από το όχημα.

Ο δρόμος της Μαστισίας και του Κακοσκάλι είναι τα πιο επικίνδυνα σημεία στη διαδρομή προς το Blue Lagoon. Πρόσφατα έχει διαπλατυνθεί μικρό μέρος του δρόμου, ωστόσο και πάλι δεν επιλύει το πρόβλημα.

Εξακολουθούν να υφίστανται τα προβλήματα υγιεινής και προσωπικής καθαριότητας και φροντίδας. Στη φωτογραφία φαίνονται αυτοσχέδιοι χώροι υγιεινής που έφτιαξαν οι κατασκηνωτές.

Το εθνικό πάρκο Ακάμα σε αποσύνθεση

Αποδομείται από σκουπίδια, γουρούνες, σκόνη και αναρχία - Εν αναμονή του 2022 και την εφαρμογή του σχεδίου δράσης

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Μεταβαίνοντας από τα Λουτρά της Αφροδίτης μέχρι τη Φοντάνα Αμορόζα χρειάστηκε να σταματήσουμε ουκ ολίγες φορές, στη δική μας προσπάθεια ή και των άλλων οδηγών να περιμένουμε τα οχήματα με αντίθετη κατεύθυνση και κυρίως να περάσουν, χωρίς να κινδυνεύσει κανείς να καταβαραθρωθεί στον γκρεμό που βάθους 30 μέτρων που

Τίποτε δεν θα αλλάξει στο πάρκο του Ακάμα φέτος, αλλά ούτε και το 2020. Το επόμενο καλοκαίρι ο Ακάμας θα παρουσιάζει την ίδια εικόνα, μέχρι να ολοκληρωθεί η υλοποίηση του σχεδίου δράσης το 2022.

συνοδεύει τον δρόμο σε όλη του την έκταση. Μετά το τραγικό δυστύχημα που σημειώθηκε τον περασμένο Οκτώβριο, που στοίχισε την ζωή σε δύο Ρώσους τουρίστες, η εικόνα στην περιοχή δεν έχει αλλάξει ιδιαίτερα. Ο δρόμος παραμένει γεμάτος πέτρες και βράχους, δεν έχει τοποθετηθεί κανένα προστατευτικό κιγκλίδωμα ή σπηταίο για προστασία των οδηγών. Μόνη αλλαγή είναι ότι σε δυο-τρία σημεία διαπλατύνθηκε, τόσο όσο μόλις να

Πνίγηκε στη σκόνη των γουρούνων το εθνικό δασικό μας πάρκο. Οι τετράτροχες μοτοσυκλέτες αναμένεται ότι θα επιτρέπονται μόνο σε συγκεκριμένα σημεία του οδικού δικτύου του Ακάμα. Όλα αυτά φυσικά μετά το 2022.

χωράει η διακίνηση οχημάτων αντίθετης κατεύθυνσης αλλά και πάλι, η διαπλάτυνση δεν έγινε σε όλη την έκτασή του. Συνεπώς, τα ατυχήματα είναι συχνό φαινόμενο μέσα στο πάρκο του Ακάμα, αφενός επειδή δεν υπάρχουν βασικά μέτρα τα οποία να εγγυώνται την ασφάλεια των επισκεπτών, αφετέρου οι επισκέπτες απηφούν -θα έλεγε κανείς- τον κίνδυνο και συνεχίζουν να διασχίζουν απόκρημνους και κακοτράχαλους δρόμους με τετράτροχες μοτοσυκλέτες. Κατά τη δική μας επίσκεψη στο σημείο γίναμε μάρτυρες ενός τέτοιου ατυχήματος. Μοτοσυκλέτα την οποία οδηγούσε νεαρή

τουρίστρια λοξοδρόμησε και παρασύρθηκε στον γκρεμό, ευτυχώς χωρίς την επιβίωσή της, η οποία κατάφερε να απομακρυνθεί εγκαίρως από τη μηχανή της γλυτώνοντας έτσι τη ζωή της.

Καταυλισμοί και σκουπίδια
Καταφέροντας επιτέλους να περάσουμε αναιμάκτα τον δρόμο Μαστισίας και Κακοσκάλι, η εικόνα που αντικρίσαμε ήταν αποκαρδιωτική. Οι πανέμορφες παραλίες του Ακάμα, τις οποίες λέμε ότι προστατεύουμε ως κόρη οφθαλμού, ήταν γεμάτες με καταυλισμούς κατασκηνωτών που les και ξεφύτρωσαν πάνω στην

Οι χρωματιστές σακούλες σκουπίζουν το σκονισμένο τοπίο του εθνικού δασικού πάρκου. Είναι τα σκουπίδια που αφήνουν πίσω τους κατασκηνωτές και επισκέπτες του Ακάμα.

παραλία ακόμα και στις πιο απόκρυφες γωνιές του Ακάμα. Παραδίπλα, οι κατασκηνωτές είχαν στήσει αυτοσχέδιους χώρους υγιεινής. Και αυτοί χρησιμοποιούνται μόνο από τους επισκέπτες που προνόησαν. Δίπλα και ανάμεσα στις σκηνές ήταν τοποθετημένες γεννήτριες για ηλεκτρισμό, φουκούδες, πυρσοί και σπείρες που είχαν μετατραπεί σε χώρους σκουπιδιών. «Δυο φορές τη βδομάδα το αυτοκίνητο της κοινότητας διέσχιζε το Κακοσκάλι και επισκεπτόταν το πάρκο και καθάριζε τις παραλίες από τα σκουπίδια που άφηναν πίσω τους οι εκδρομείς. Μετά το θανατηφόρο δυστύχημα, όμως, αποφα-

σίσαμε να σταματήσουμε, μέχρι να διαπλατυνθεί ο δρόμος» δήλωσε στην «Κ» ο κοινοτάρχης του Νέου Χωριού Ακάμα, Ανδρέας Χριστοδούλου Μάχιμος, ο οποίος ανέλαβε να μας ξεναγήσει στο πάρκο. Εξήγησε ότι εδώ και 45 χρόνια συνεχίζει η άναρχη κατασκηνωτική δράση στην περιοχή, ενώ οι κατασκηνωτές δεν συμμορφώνονται στις προειδοποιητικές πινακίδες τις οποίες έχει αναρτήσει η κοινότητα. Τα δε δέντρα και η θαμνώδης βλάστηση για την οποία η περιοχή του Ακάμα θεωρείται ένας πνεύμονας οξυγόνου για την Κύπρο, ήταν καλυμμένα από σκόνη που άφηναν πίσω τους οι τε-

τράτροχες μοτοσυκλέτες. Κάτι περισσότερο με ξερότοπο θυμίζει το δασικό πάρκο.

Χωρίς ασφάλεια λουόμενοι
Η αναρχία συνεχίζεται και μέσα στη θάλασσα. Συγκεκριμένα στη Φοντάνα Αμορόζα και το Blue Lagoon δεν υπάρχουν σημεία ειδικά για λουόμενους και ξεχωριστά για ταχύπλοα σκάφη, με αποτέλεσμα οι λουόμενοι να διατρέχουν σοβαρό κίνδυνο για την ασφάλειά τους. Θυμίζουμε το πρόσφατο παράδειγμα στο Blue Lagoon με το ταχύπλοο που έδεσε λίγα μέτρα από την ακτή και δίπλα από ανήλικους λουόμενους. Το αίτημα της κοινότητας Νέου Χωριού για να τοποθετηθούν σηματοδότες και να δημιουργηθεί νεκρή λωρίδα στη θάλασσα ώστε να διασφαλιστεί η ασφάλεια των λουομένων δεν φαίνεται να έχει επί του παρόντος καμία ουσιαστική ανταπόκριση.

Αδυναμία παρέμβασης
Οι τοπικές αρχές ζητούν άμεσα την απαγόρευση της διέλευσης τετράτροχων στον Ακάμα, την επιδιόρθωση των δρόμων, τη χρήση ηλεκτρικών λεωφορείων και εναλλακτικών μέσων μεταφοράς ενώ εισηγούνται η είσοδος του πάρκου να κλείνει κάθε βράδυ για το κοινό. Η απάντηση του πλέον αρμοδίου, υπουργού Γεωργίας και Περιβάλλοντος, Κώστα Καδή, καθιστά σαφές ότι η σημερινή εικόνα που παρουσιάζει ο Ακάμας θα είναι η ίδια και το επόμενο καλοκαίρι και ενδεχομένως μέχρι το 2022. Παρά τις αντιδράσεις των κατοίκων των κοινοτήτων του Ακάμα αλλά και μερίδας ενσυνειδητών επισκεπτών, το κλειδί στην αλλαγή, αναβάθμιση και ουσιαστική προστασία του χώρου, είναι το τελικό σχέδιο δράσης για τον Ακάμα, το οποίο υπολογίζεται ότι θα τεθεί για έγκριση ενώπιον Υπουργικού περί τις αρχές του 2020. Αυτό δήλωσε στην «Κ» ο υπουργός Γεωργίας και Περιβάλλοντος, Κώστας Καδής, αν και παραδέχτηκε ότι η αναρχία είναι το βασικό χαρακτηριστικό της περιοχής. Εξήγησε ότι από τη στιγμή που πρόκειται για μία από τις σημαντικότερες περιβαλλοντικά περιοχές του τόπου, δεν μπορεί να γίνει καμία επέμβαση, χωρίς τη δέουσα μελέτη και βάσει νομοθεσίας. Αυτή τη στιγμή γίνεται δέουσα μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων η οποία ολοκληρώνεται εντός του 2019 ενώ σε εξέλιξη είναι και η μελέτη για την οδοποιία, η οποία επικεντρώνεται στα χαρακτηριστικά του οδικού δικτύου που θα εναρμονίζονται με τον χαρακτήρα του πάρκου.

Εργα οκτώ εκατομμυρίων

Περίπου οκτώ εκατομμύρια ευρώ εκτιμάται ότι θα είναι το κόστος για τη δημιουργία των βασικών υποδομών εντός του πάρκου. Την Παρασκευή ο υπουργός Γεωργίας, Κώστας Καδής, επισκέφθηκε την περιοχή του Ακάμα για συνάντηση με την ομάδα αρχιτεκτόνων, οι οποίοι εμπλέκονται στον αρχιτεκτονικό διαγωνισμό για τις υποδομές που θα γίνουν στον χώρο. Βάσει του σχεδίου, θα υπάρχουν επτά σημεία εισόδου στο πάρκο, ενώ θα οριστεί αντίτιμο εισόδου. Οι κατασκηνώσεις θα γίνονται μόνο σε ενδεικνυόμενους χώρους και θα οριστούν συγκεκριμένοι χώροι στάθμευσης. Σε κάποια σημεία του Ακάμα η διακίνηση θα επιτρέπεται μόνο

με ειδικά αυτοκινητάκια τα οποία θα παρέχονται από το Τμήμα Δασών, άρα ο επισκέπτης θα μπορεί να κυκλοφορεί με τα αυτοκινητάκια του πάρκου και σε κάποια σημεία μόνο πεζός ή με το ποδήλατο. Ο κ. Καδής εξήγησε ότι έχει εγκριθεί το προσχέδιο διαχείρισης ενώ εκτιμάται ότι το 2020, μετά την ολοκλήρωση των υπό εξέλιξη μελετών θα είναι έτοιμο να κατατεθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο το τελικό σχέδιο για έγκριση. Στόχος είναι να διοχετευτούν οι επισκέπτες σε συγκεκριμένους χώρους στους οποίους θα εξυπηρετούνται και θα απολαμβάνουν καλύτερα τον χώρο και παράλληλα να αποτρέπονται αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.

Η παραλία Κουφοτρύπης είναι η πιο μικρή παραλία στο πάρκο και αγαπημένος χώρος για κατασκηνώσεις και ψήσιμο σούβλας.

In the Transformative Age, do you compete or collaborate?

ey.com #BetterQuestions

Building a better working world

The better the question. The better the answer. The better the world works.

Βγαίνουν και εκτός Ευρώπης για ερευνητές

Σχέδιο παροχής κινήτρων για μη κοινοτικούς ετοιμάζει η κυβέρνηση, έτοιμο μέχρι τον Σεπτέμβριο και help desk centre

Της ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

Τέσσερα νέα κέντρα αριστείας ετοιμάζεται να φιλοξενήσει σύντομα η Κύπρος, μεταξύ αυτών το Θαλάσσιο και Ναυτιλιακό Ινστιτούτο Κύπρου το οποίο θα φιλοξενηθεί στη Λάρνακα και το Κέντρο Ερευνών Μοριακής Ιατρικής το οποίο αναβαθμίζεται σε Κέντρο Αριστείας στη Βιοϊατρική Έρευνα. Τα νέα κέντρα αριστείας θα προστεθούν στα ήδη υπάρχοντα ΚΙΟΣΣ και RISE. Η εξέλιξη αυτή από τη μια δημιουργεί την αίσθηση ότι υπάρχουν εξελίξεις και γίνονται ενέργειες για την αναβάθμιση της Κύπρου ως

Δύσκολα έρχεται στην Κύπρο ερευνητής από τρίτες χώρες, αφού η διαδικασία δεν διαφέρει από ό,τι ισχύει για ανειδίκευτους εργάτες.

προς τους τομείς της έρευνας και της καινοτομίας. Από την άλλη, ωστόσο, αυξάνει τις ανάγκες σε ερευνητικό προσωπικό το οποίο θα στελεχώσει τα τέσσερα νέα κέντρα. Ήδη για να καλυφθεί αυτό το κενό αναμένεται ότι θα αναζητηθούν πόροι από το εξωτερικό. Εισήγηση του επικεφαλής επιστήμονα, Κυριάκου Κόκκινου, είναι η επιστημονική στελέχωση να καλυφθεί με ποσοστό 30-40% με εισαγωγή Κύπριων ή ξένων ερευνητών, οι οποίοι θα μπορούν να ενισχύσουν τα κέντρα αριστείας με την εμπειρογνωμοσύνη σχολών σκέψης του εξωτερικού. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα τη διεθνοποίηση των ερευνητικών κέντρων του νησιού.

Το 65% της οικονομικής ανάπτυξης της Ευρώπης βασίζεται στην καινοτομία. Η Κύπρος έχει πολύ δρόμο μπροστά της από τη στιγμή που κατατάσσεται 16η στον τομέα.

στην περίπτωση των ερευνητών από τρίτες χώρες, τα πράγματα διαφέρουν. Σειρά διαδικασιών και εγγράφων απαιτείται σε κάθε περίπτωση και είναι οι ίδιες διαδικασίες όμοιες με αυτές που απαιτούνται για κάθε ανειδίκευτο εργάτη. Η Κύπρος πρέπει να προσπαθήσει να προσελκύσει τα καλύτερα μυαλά στη χώρα και ως εκ τούτου είναι σε εξέλιξη σχεδιασμός κινήτρων. Κάτι το οποίο γίνεται ήδη στην περίπτωση της Βρετανίας, η οποία εν όψει Brexit προχώρησε σε σχέδιο έκδοσης βίζας επιστημόνων τρίτων χωρών με ταχείες διαδικασίες, ώστε να μη χάσει το επιστημονικό της κύρος.

Ειδική μεταχείριση

Η προσπάθεια επικεντρώνεται στην προσέλκυση κοινοτικών και μη κοινοτικών ερευνητών. Όσον αφορά τους κοινοτικούς ερευνητές, πέραν των μισθολογικών απολαβών δεν υπάρχουν άλλα θέματα, αφού οι διαδικασίες έλευσής τους στην Κύπρο και έκδοσης άδειας εργασίας και παραμονής δεν διαφέρουν από αυτές που ισχύουν σε κάθε ευρωπαϊκό κράτος. Το ζήτημα που υπάρχει αφορά τους μη κοινοτικούς ερευνητές, οι οποίοι θέλουν να εργαστούν σε κέντρο αριστείας στην Κύπρο.

Σύμφωνα με τον κ. Κόκκينو, ήδη τους τελευταίους δύο μήνες είναι σε εξέλιξη διαδικασία μελέτης για το ποια κίνητρα θα δοθούν ενώ το πακέτο κινήτρων αναμένεται να ολοκληρωθεί μέχρι τέλος του 2019. Ήδη κάποια επιμέρους ζητήματα έχουν ξεκαθαρίσει, ανέφερε σχετικά ο κ. Κόκκινος. Για παράδειγμα, η δημιουργία κέντρου εξυπηρέτησης του ερευνητικού κόσμου από το εξωτερικό, το οποίο θα λειτουργεί ως ένα «help desk centre» για τους ερευνητές, το οποίο θα αφορά την εξεύρεση κατοικίας, την παροχή πληροφοριών για τα έγγραφα τα οποία θα πρέπει να συμπληρωθούν, καθώς και πληροφορίες για τις συν-

θήκες ζωής στο νησί. Αυτό, εξήγησε ο κ. Κόκκινος, είναι κάτι το οποίο μπορεί να ολοκληρωθεί μέχρι τον Σεπτέμβριο. Ωστόσο, θα πρέπει να προηγηθεί διαβούλευση τόσο με το υπουργείο Οικονομικών όσο και με το υπουργείο Εσωτερικών για σειρά άλλων και πιο βασικών ζητημάτων, όπως είναι η έκδοση βίζας. Φυσικά η μεγαλύτερη πρόκληση είναι το αντικείμενο εργασίας και το κατά πόσο το ερευνητικό κέντρο στο οποίο θα κληθεί να εργαστεί ο ερευνητής τυχάνει της

Τους τελευταίους δύο μήνες είναι σε εξέλιξη διαδικασία μελέτης για το ποια κίνητρα θα δοθούν ενώ το πακέτο κινήτρων αναμένεται να ολοκληρωθεί μέχρι τέλος του 2019.

δέουσας αναγνώρισης ώστε να βελτιώνει το βιογραφικό του. Στην προσπάθεια προσέλκυσης ξένων ερευνητών δεν θα μείνει αναξιοποίητο το ατού της ποιότητας ζωής στην Κύπρο και του χαμηλότερου κόστους ζωής έναντι άλλων ευρωπαϊκών χωρών, πιο ανεπτυγμένων στην έρευνα και την καινοτομία.

Συν... Ευρώπη και χείρα κίνε

Υπενθυμίζεται ότι ήδη τρέχουν οι διαδικασίες ίδρυσης υφυπουργείου έρευνας, καινοτομίας και ψηφιακής διακυβέρνησης, στο πλαίσιο της προσπάθειας ψηφιακής αναβάθμισης της χώρας. Τους προηγούμενους μήνες μάλιστα η Κύ-

προς απέκτησε τον πρώτο επικεφαλής επιστήμονά της και Εθνικό Συμβούλιο Έρευνας και Καινοτομίας. Η αυξημένη κινητικότητα που καταγράφεται προς την έρευνα και την καινοτομία είναι δεδομένη και ίσως επιβεβαιωμένη, από τη στιγμή που είναι γνωστό ότι γύρω στο 65% της οικονομικής ανάπτυξης της Ευρώπης πηγάζει από την καινοτομία ενώ η απόδοση της επένδυσης σε έρευνα και καινοτομία είναι μεταξύ 10-30%. Την ίδια ώρα οι επιδόσεις της Κύπρου την κατατάσσουν 16η στον τομέα της καινοτομίας και 4η από το τέλος στο κομμάτι έρευνας και ανάπτυξης. Μιλώντας στην «Κ» ο επικεφαλής επιστήμονας ανέφερε ότι η δημιουργία ταυτότητας της Κύπρου ως περιφερειακού κέντρου έρευνας και καινοτομίας μέσω δραστηριοτήτων ενίσχυσης της εξωστρέφειας του εθνικού συστήματος έρευνας και καινοτομίας έτσι ώστε να επιτευχθεί η προσέλκυση διεθνών επενδύσεων σε επιχειρήσεις υψηλής τεχνολογίας. Σε πρόσφατη συνέντευξή του στην «Κ» ο Γενικός Διευθυντής της Έρευνας και Καινοτομίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, κ. Ζαν-Ερίκ Πακέ, ανέφερε εξάλλου ότι οι δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για την έρευνα και την καινοτομία της Κύπρου είναι χαμηλότερες σε σχέση με τον μέσο όρο της Ε.Ε. Συγκεκριμένα το ποσό ανέρχεται περίπου στα 110 εκατομμύρια ευρώ, και βρίσκεται τη χώρα στις χαμηλότερες θέσεις της Ε.Ε. Στο πλαίσιο του προγράμματος χρηματοδότησης «Ορίζοντας 2020» έχουν εισρρεύσει σε κυπριακούς οργανισμούς περίπου 160 εκατομμύρια ευρώ, ενώ έχουν επιλεγεί τέσσερις προτάσεις για χρηματοδότηση και δημιουργία Κέντρων Αριστείας, κάτι που ανεβάζει το ποσό σε πέραν των 210 εκατομμυρίων ευρώ.

ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΥΠΡΙΑ
KYPRIA INTERNATIONAL FESTIVAL

ΣΠΑΣΜΕΝΟ ΓΥΑΛΙ
Ελλάδα

09.09.2019 / 20.30
Παττίχειο Δημοτικό
Θέατρο, Λεμεσός

10, 11 + 12.09.2019 20.30
Κεντρική Σκηνή ΘΟΚ, Λευκωσία

Το συγκλονιστικό έργο του Άρθουρ Μίλλερ, σε μια πολύ ενδιαφέρουσα και γοητευτική παράσταση. Σκηνοθεσία: Άσπα Καλλιάνη. Με τους Γιάννης Βούρος, Παναγιώτα Βλαντή, Χάρης Σώζος, Βάσω Γουλιελμάκη και Ελίνα Μάλαμα

Εισιτήρια €12/€6 μειωμένο

Εισιτήρια πωλούνται στα γραφεία της ACS COURIER παγκύπρια, και ηλεκτρονικά στο

Tickethour 7777 7040

Για πληροφορίες: τηλ: 70002212
www.kypria.org.cy

ΜΕΓΑΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

ΠΙΛ CULTURAL SERVICES

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΥΠΡΟΥ

50 ΧΡΟΝΙΑ

Πανεπιστήμιο
Νεάπολις
Πάφος

ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

► Οικονομικά, Διοίκηση και Πληροφορική

- Διοίκηση Επιχειρήσεων
- Τραπεζική, Λογιστική και Χρηματοοικονομικά
- Εφαρμοσμένη Πληροφορική

► Αρχιτεκτονική, Μηχανική & Γεωπεριβαλλοντικές Επιστήμες

- Αρχιτεκτονική
- Εκτίμηση και Ανάπτυξη Ακινήτων
- Πολιτική Μηχανική

► Επιστήμες της Υγείας

- Ψυχολογία

► Νομικές Επιστήμες

- Νομική (LLB)

► Κοινωνικές Επιστήμες, Τέχνες και Ανθρωπιστικές Σπουδές

- Διεθνείς Σχέσεις και Ασφάλεια

ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

- Διοίκηση Επιχειρήσεων (MBA)
- Εκπαιδευτική Ψυχολογία

Δημόσια Διοίκηση με κατευθύνσεις:

- Γενική Διοίκηση
- Εκπαιδευτική Διοίκηση
- Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας

- Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία
- Θεολογία

► Οικονομικά, Διοίκηση και Πληροφορική

- Διοίκηση Επιχειρήσεων (MBA)
- Διοίκηση Επιχειρήσεων με εξειδίκευση στη Ναυτιλία
- Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων
- Δημόσια Διοίκηση με κατευθύνσεις:
 - Γενική Διοίκηση
 - Εκπαιδευτική Διοίκηση
- Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας
- Τραπεζικά, Επενδυτικά και Χρηματοοικονομικά
- Λογιστική & Χρηματοοικονομικά

► Αρχιτεκτονική, Μηχανική & Γεωπεριβαλλοντικές Επιστήμες

- Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και Διοίκηση Αεριοφίας
- Digital Video Production
- Αρχιτεκτονική Τοπίου
- Real Estate

► Επιστήμες της Υγείας

- Συμβουλευτική Ψυχολογία
- Εκπαιδευτική Ψυχολογία

► Νομικές Επιστήμες

- Διεθνές & Ευρωπαϊκό Οικονομικό Δίκαιο

► Κοινωνικές Επιστήμες, Τέχνες και Ανθρωπιστικές Σπουδές

- Θεολογικές Σπουδές
- Ιστορία
- Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΝΕΑΠΟΛΙΣ ΠΑΦΟΣ
Λεωφ. Δαναός 2, 8042 Πάφος, Κύπρος
Τ.: +357 26843331 / E: recruitment@nup.ac.cy

ΔΕΔΑΓΓΕΛΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΚΥΣΤΑΤΕΣ

www.nup.ac.cy

Ο εθελοντισμός πρασινίζει την Κύπρο

Σημαντική συνεισφορά της επιτροπής Περιβάλλοντος, πρωτοβουλίες και από υπ. Γεωργίας - Αυξημένο κονδύλι για δενδρύλια

Του **ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ**

Το φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής έχει πάψει πλέον να θεωρείται μια απλή κινδυνολογία. Ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια λόγω της κατάστασης με την υπερθέρμανση του πλανήτη και το συνεπακόλουθο λιώσιμο των πάγων, απειλείται η βιωσιμότητα του πλανήτη. Μόνο για φέτος το λιώσιμο των πάγων στη Γροιλανδία και οι καταστροφικές πυρκαγιές που εξακολουθούν να μαίνονται αδιάκοπα στον Αμαζόνιο, προκαλούν εύλογα το ερώ-

Σταδιακή αύξηση των κονδυλίων μέχρι και μισό εκατομμύριο ευρώ προανήγγειλε ο υπ. Γεωργίας, Κώστας Καδής, για παραγωγή δενδρυλίων με σκοπό να ανταποκριθεί η Πολιτεία στις ανάγκες όλων των πρωτοβουλιών.

τημα ποιο θα είναι το μέλλον της γης. Οι πρωτοβουλίες που αναλαμβάνουν αρκετά κράτη αλλά και οργανωμένα σύνολα διεθνώς για μεταστροφή της επικίνδυνης αυτής εικόνας, είναι συγκινητικές.

Στην Κύπρο έχουν αρχίσει να δρομολογούνται πρωτοβουλίες για ένα καλύτερο μέλλον. Ήδη εδώ και μέρες έγινε γνωστή η πρόθεση του υπουργείου Μεταφορών να δεντροφυτεύσει το οδικό δίκτυο της Κύπρου με ένα εκατομμύριο δέντρα σε ορίζοντα δεκαετίας. Μια

άλλη δυναμική πρωτοβουλία αναδύεται παρόλα αυτά τον τελευταίο καιρό από ευαισθητοποιημένους πολίτες του τόπου. Ομάδες εθελοντών άρχισαν να οργανώνονται σε επαρχιακό επίπεδο, βάζοντας στόχο σε βάθος χρόνου και με μεθοδικότητα να αλλάξουν τον περιβαλλοντικό χάρτη της Κύπρου προς όφελος τουλάχιστον των επόμενων γενιών.

800.000 δέντρα για την Κύπρο

Όλα ξεκίνησαν από ένα δημοσίευμα που αφορούσε μια σημαντική πρωτοβουλία από την Αιθιοπία και τους κατοίκους της, οι οποίοι φύτεψαν 350 εκατομμύρια δέντρα σε μόλις μία ημέρα. Η είδηση αυτή δεν πέρασε στα αζήτητα όπως συμβαίνει στις πλείστες των περιπτώσεων, αλλά αντιθέτως αποτέλεσε ουσιαστικά το ερέθισμα για να αναπτυχθεί μια πρωτοβουλία που σε λιγότερο από δύο εβδομάδες προσέλαβε παγκύπριες διαστάσεις, όπως ανέφερε στην «Κ» μια εθελόντρια του προγράμματος.

Η συγκεκριμένη μάλιστα ομάδα εθελοντών δημιούργησε και τη δική της σελίδα σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης. Σε αυτό το πρώιμο στάδιο το διαδίκτυο αποτελεί το κέντρο συντονισμού ενώ έχει ήδη πραγματοποιηθεί και ανοικτή συνεδρίαση με πολύ ενθαρρυντικό αριθμό παρευρισκομένων όπως μας αναφέρθηκε.

Την πρωτοβουλία της Λευκωσίας ακολούθησαν και άλλες πόλεις, με τις Λεμεσό, Λάρνακα και Πάφο να οργανώνουν ήδη τις δικές τους ομάδες επιλέγοντας ως ονομασία τους τον αριθμό που αντιστοιχεί γενικά στους κατοίκους της, ενώ σε καλό δρόμο βρίσκεται και η σύσταση ομάδας στην επαρχία Αμμοχώστου. Κάθε ομάδα, όπως μας

Την 17η Σεπτεμβρίου οι εθελοντές συναντούν το Τμήμα Δασών, για να τύχουν ενημέρωσης ως προς το τι είδους δέντρα ενδείκνυται να δεντροφυτευθούν αλλά και για τα επόμενα βήματα.

ελέχθη, διατηρεί την αυτονομία της, αλλά όλες χρησιμοποιούν το ίδιο λογότυπο ως δείγμα του κοινού τους σκοπού.

Όπως ανέφερε το μέλος της ορ-

γάνωσης, στόχος είναι να γίνουν σωστά και μεθοδικά βήματα για να μην αποτύχει μακροπρόθεσμα το εγχείρημα. Για να θεωρηθεί εξάλλου πετυχημένη η δεντροφύτευση,

απαιτείται για τα τρία πρώτα χρόνια συστηματική συντήρηση, οπότε όπως χαρακτηριστικά σημείωσε η εθελόντρια «δεν πρόκειται για ένα αγώνα ταχύτητας, αλλά ουσίας». Σημείωσε παράλληλα πως γίνονται ήδη ενέργειες για ευαισθητοποίηση των τοπικών αρχών αλλά και του ιδιωτικού παράγοντα, αρκεί ο τελευταίος να έχει αποδεδειγμένη περιβαλλοντική συνείδηση. Εξέφρασε καταληκτικά την ευγνωμοσύνη των ομάδων προς την επιτροπή Περιβάλλοντος, Ιωάννα Παναγιώτου, για την αμέριστη στήριξη της στην όλη προσπάθεια.

Βλέπουν Τμήμα Δασών

Η ανταπόκριση της κοινωνίας των πολιτών στο κάλεσμα για δεντροφύτευση της Κύπρου έχει φέρει ήδη τα πρώτα θετικά αποτελέσματα, καθώς στις 19 Σεπτεμβρίου αντιπροσωπεία όλων των ομάδων θα έχει συνάντηση με το Τμήμα Δασών για καλύτερη καθοδήγηση και καθορισμό των επόμενων βημάτων. Σημαντικός ο ρόλος του βουλευτή των Οικολόγων, Χαράλαμπου Θεοπέμπτου, στην κινητοποίηση για το συγκεκριμένο ζήτημα, καθώς ανέλαβε μάλιστα να συνοδεύσει τους εθελοντές στη συνάντηση.

Όπως ανέφερε ο κ. Θεοπέμπτου σε συζήτηση που είχαμε, παρενέβη αρχικά σε μια συνεδρία της ομάδας Λευκωσίας, και ακολούθησαν και άλλες πόλεις. «Ο ρόλος μου ήταν καθοδηγητικός και καταποιστικός» όπως σημείωσε. Χαρακτήρισε μεγαλεπήβολο το σχέδιο καθώς πρόκειται για ένα μεγάλο αριθμό δενδρυλίων. Ωστόσο, παρουσιάστηκε αισιόδοξος πως, αν συνεχιστεί αδιάκοπα ο αγώνας, θα έχει επιτυχία. Σημείωσε μάλιστα πως τον έχουν προσεγγίσει ήδη εταιρείες που θέλουν να βοηθήσουν

στο εγχείρημα αυτό και πως ο ίδιος θα παραμείνει ενεργός υποστηρικτής για εξεύρεση χρηματοδότησης και εισφορών. Υποστήριξε παράλληλα πως στη συνάντηση της 17ης Σεπτεμβρίου με τον Διευθυντή του Τμήματος Δασών, οι ομάδες εθελοντών θα τύχουν ενημέρωσης για το τι είδους δέντρα ενδείκνυται να δεντροφυτευθούν αλλά και όλες οι απαραίτητες μέθοδοι.

Ενεργοποίηση υπ. Γεωργίας

Η μαζική εθελοντική κινητοποίηση έφτασε μέχρι και τα κυβερνητικά δώματα, με το υπουργείο Γεωργίας να εξετάζει ήδη τρόπους για υποστήριξη της συγκεκριμένης πρωτοβουλίας. Όπως ανέφερε ο υπουργός Κώστας Καδής στην «Κ», την ερχόμενη εβδομάδα, στη συνεδρία του Υπουργικού Συμβουλίου, προγραμματίζει να καταθέσει πρόταση, σε μια προσπάθεια να συντονίσει και να ενισχύσει όλες τις πρωτοβουλίες. Υπερτόνισε μάλιστα την ανάγκη αυτές οι προσπάθειες να γίνονται συνετά για να μην αποτύχουν όπως ανάλογες του παρελθόντος.

Συνέχισε λέγοντας πως «εμείς θα συντονίσουμε όλα τα οργανωμένα σύνολα που έχουν εκπλώσει ενδιαφέρον για δεντροφυτεύσεις. Θα τους εκπαιδεύσουμε ως προς την όλη διαδικασία». Όσον αφορά την οικονομική βοήθεια που μπορεί να παράσχει η Πολιτεία προς αυτές τις πρωτοβουλίες, υποστήριξε πως «έχουμε ήδη κονδύλι για την παραγωγή δενδρυλίων, το οποίο μέσα στα επόμενα τρία χρόνια θα πολλαπλασιαστεί. Από 60 χιλιάδες τον χρόνο, φέτος γίνονται 130 χιλιάδες, του χρόνου 300 και στη συνέχεια μισό εκατομμύριο για να ανταποκριθούμε στις ανάγκες όλων αυτών των πρωτοβουλιών».

ΑΡΘΡΟ / Του **ΘΟΔΩΡΗ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ**

Περί κρεοφαγίας και κλιματικής αλλαγής

Οι Έλληνες και οι Ελληνίδες καταναλώνουν περίπου 80 κιλά κρέας έκαστος ή έκαστη ετησίως, ποσότητα κοντά στον ευρωπαϊκό μέσο όρο, αλλά πολύ, πολύ μεγαλύτερη από τον παγκόσμιο μέσο όρο (37 κιλά) και την ποσότητα που χρειάζονται τα ανθρώπινα όντα (από μηδέν μέχρι 55 κιλά, ανάλογα με το ποιος βάζει τους κανόνες).

Αυτό αποτελεί πρόβλημα για διάφορους λόγους. Τρώμε πολύ περισσότερο κρέας από ό, τι χρειαζόμαστε, πράγμα που οδηγεί σε σοβαρά προβλήματα υγείας, αλλά επιπλέον βοηθάει και να λιώσει ο κόσμος μια ώρα ταχύτερα. Η κτηνοτροφία προκαλεί περίπου το 15% των εκλύσεων αερίων που προκαλούν την υπερθέρμανση του πλανήτη.

Το 9% του διοξειδίου του άνθρακα και το 37% του μεθανίου που εκλύονται στην ατμόσφαιρα από την ανθρώπινη δραστηριότητα προέρχονται από διάφορα στάδια της κτηνοτροφικής παραγωγής. Η

παραγωγή κρέατος είναι γενικά εξαιρετικά σπάταλη και «βρώμικη» διαδικασία.

Το 40% της αγροτικής παραγωγής στις ανεπτυγμένες χώρες και το ένα τρίτο της αρδεύσιμης γης στον πλανήτη είναι αφιερωμένα στην παραγωγή ζωοτροφών για την κτηνοτροφία. Το 1/4 της διαθέσιμης επιφάνειας του πλανήτη μας χρησιμοποιείται για να βοσκάει ζώα που μετά θα φάμε.

Μία από τις λύσεις που προτείνουν οι επιστήμονες είναι η ραγδαία αλλαγή στις διατροφικές συνήθειες της ανθρωπότητας με τη δραστητική μείωση της κατανάλωσης κρέατος, καθώς αυτή η διαδικασία παραγωγής τροφής είναι υπερβολικά ανθυγιεινή, βλαβερή και σπάταλη. Υπάρχει όμως ένα πρόβλημα με αυτή τη λύση: δεν τη θέλουμε. Το κρεατάκι μάς αρέσει. Κι όχι μόνο εμάς, σε όλο τον ανεπτυγμένο κόσμο τρώνε πολύ κρέας. Και όχι μόνο εκεί: όσο οι αναπτυσσόμενες χώρες μετατρέπονται σε ανεπτυγ-

Μία από τις λύσεις που προτείνουν οι επιστήμονες είναι η ραγδαία αλλαγή στις διατροφικές μας συνήθειες με τη δραστητική μείωση της κατανάλωσης κρέατος, καθώς αυτή η διαδικασία παραγωγής τροφής είναι υπερβολικά ανθυγιεινή, βλαβερή και σπάταλη.

μένες, τόσο υιοθετούν συνήθειες που μοιάζουν με τις δικές μας, ακόμα και στα διατροφικά θέματα. Οπότε τι θα μπορούσε να γίνει;

Πρόσφατα απέκτησαν εντυπωσιακή δημοσιότητα δύο αμερικα-

νικές εταιρείες που παράγουν κιμά χρησιμοποιώντας αποκλειστικά φυτικές πρώτες ύλες. Η διαφορά των δικών τους προϊόντων από τα προηγούμενα χορτοφαγικά μπιφτέκια που διατίθενται εδώ και αρκετά χρόνια είναι πως, αντίθετα με εκείνα, υπόσχονται ότι έχουν ολόδια υφή και γεύση με τα αληθινά μπιφτέκια.

Η μία το κατάφερε αυτό χρησιμοποιώντας γενετικά τροποποιημένη μαγιά για να παράγει μεγάλες ποσότητες αίμης από ρίζες σόγιας –η αίμη είναι που κάνει το κρέας κόκκινο και ζουμερό–, η άλλη χρησιμοποιώντας πρωτεΐνη από μπιζέλια, κυτταρίνη από μπαμπού και άλλα δεκαεννέα συστατικά (τίποτε γενετικά μεταλλαγμένο – ως εκ τούτου ο δικός της κιμάς είναι διαθέσιμος και σε ευρωπαϊκά σούπερ μάρκετ).

Δεν είναι ιδιαίτερα υγιεινά προϊόντα, ίσα ίσα, και παχυντικά είναι και λιπαρά έχουν. Απλά δεν είναι φτιαγμένα από ζώα.

Θέλω εδώ να σας πω ότι έχω δοκιμάσει και τους δύο κιμάδες – τον πρώτο με τη μορφή κεφτεδών στην Ουάσιγκτον και τον δεύτερο με τη μορφή μπέργκερ στην αυλή της αμερικανικής πρεσβείας στην Αθήνα.

Σας δηλώνω ότι ο (ομολογούμενος) απαίδευτος και μη εκλεκτικός ουρανίσκος μου και οτις δύο περιπτώσεις δεν κατάλαβε καμία διαφορά από τον κανονικό κιμά. Δεν ξέρω αν όντως οι συγκεκριμένες εταιρείες ή άλλες σαν κι αυτές θα καταφέρουν να κατεβάσουν αρκετά τις τιμές για να τινάξουν στον αέρα τη βιομηχανία της κτηνοτροφίας, δεν ξέρω αν κάποτε θα καταφέρουν να φτιάχνουν και ζουμερές, απαράλλαχτες μπιρζόλες από ρίζες, ούτε και πώς θα αντιδράσει η βιομηχανία της κτηνοτροφίας σε τέτοιες απειλές, αλλά τουλάχιστον αισθάνομαι ότι έχω δει (και έχω φάει) μια πιθανή, ρεαλιστική λύση στο πρόβλημα.

Αυτό είναι σημαντικό, επειδή

αλλιώς το πρόβλημα δεν λύνεται. Ο κόσμος δεν θα σταματήσει να τρώει κρέας. Οσο δίκιο κι αν έχουν οι βίγκον και οι οικολόγοι, η ιδέα ότι δισεκατομμύρια άνθρωποι θα αλλάξουν συνήθειες και κουλτούρα επειδή είδαν δυστυχισμένα κοτόπουλα σε ένα ντοκιμαντέρ αγνοεί εντελώς το πώς λειτουργεί η ανθρώπινη φύση.

Αν, δε, τους τριψίψι στα μούτρα το ηθικό σου πλεονέκτημα και το πόσο απάνθρωποι και φρικτοί πιστεύεις ότι είναι, πάει, όχι απλώς δεν θα τους πείσεις να αλλάξουν μυαλά, αλλά θα τους μετατρέψεις και σε αιώνιους εκθροούς, δικούς σου και όσων πιστεύεις.

Αν όμως τους δείξεις ότι μπορούν να αλλάξουν τον κόσμο χωρίς να αλλάξουν πολλά πράγματα στον εαυτό τους, αν τους σερβίρεις ένα ζουμερό, ανθυγιεινό, πεντανόστιμο μπιφτέκι, ολόιδιο μ' αυτά που έχει συνηθίσει, το οποίο όμως δεν βοηθάει να καταστραφεί ο κόσμος μας, τότε κάτι μπορεί να γίνει.

Στα ύψη τα ενοίκια για φοιτητική στέγη

Υψηλότερα έως 34,6% σε σχέση με πέρυσι, ακόμη και σε περιοχές που δεν δίνονται ακίνητα για Airbnb

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΞΑΝΟΓΛΟΥ**

Σημαντικά αυξημένες τιμές ενοικίασης θα κληθούν να καταβάλουν φέτος οι σπουδαστές που θα εγγραφούν στο νέο ακαδημαϊκό έτος, καθώς η στροφή όλο και περισσότερων νοικοκυριών στην επιλογή της ενοικίασης, σε συνδυασμό και με τη βελτίωση του κλίματος στην οικονομία, έχει εκτινάξει τις τιμές έως και 34,6% σε σχέση με πριν από μόλις ένα χρόνο. Ασφαλώς, δεν είναι δεδομένο ότι όλοι οι ιδιοκτήτες θα εισπράξουν αυτά που ζητούν, δεδομένου ότι αρκετοί είναι εκείνοι που επιχειρούν να καλύψουν σε λίγους μήνες τις «ζημιές» των ετών της οικονομικής κρίσης και των υπέρογκων φορολογικών βαρών που προπηθήθηκαν. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία από τη διαδικτυακή πύλη αγγελιών ακινήτων Spitogatos (www.spitogatos.gr) οι μεγαλύτερες αυξήσεις στις ζητούμενες τιμές ενοικίασης εντοπίζονται στις περιοχές που ανέκαθεν συγκεντρωναν υψηλή ζήτηση από φοιτητές, όπως ο Βύρωνας, το Αιγάλεω, η Καισαριανή, τα Ιλίσια, του Ζωγράφου, το Παγκράτι και η Κυψέλη. Στον Βύρωνα, οι τιμές φέτος ανέρχονται σε περίπου 400 ευρώ για ένα δωάρι διαμέρισμα, αυξημένες κατά 34,5% σε σχέση με το 2018. Αντίστοιχα, στο Αιγάλεω οι τιμές διαμορφώνονται σε περίπου 345 ευρώ, καταγράφοντας άνοδο της τάξεως του 31,3% σε ετήσια βάση. Σημαντική άνοδο κατά 20,7% καταγράφουν και τα διαμερίσματα περίξ των λεωφόρων Πατισίων και Αχαρνών, όπου τα ενοίκια αυξήθηκαν κατά 20% τον τελευταίο χρόνο, με αποτέλεσμα ένα δωάρι διαμέρισμα να στοιχίζει πλέον περί τα 375 ευρώ.

Στον αντίποδα, σε περιοχές που αποτελούν «hotspot» για τις βραχυ-

Οι περιοχές με τη μεγαλύτερη αύξηση ενοικίων τον τελευταίο χρόνο

	ΜΕΣΗ ΖΗΤΟΥΜΕΝΗ ΤΙΜΗ ΕΝΟΙΚΙΑΣΗΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΜΕΣΗ ΖΗΤΟΥΜΕΝΗ ΤΙΜΗ ΓΙΑ ΔΥΑΡΙ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ (45-60 τ.μ.)
Βύρωνας	€8,40/τ.μ.	34,60%	€411
Αιγάλεω	7,90	31,30%	343
Καισαριανή	9,20	24,40%	357
Λεωφ.Πατισίων-Λ. Αχαρνών	7,25	20,70%	375
Ιλίσια	10,00	20,00%	537
Ζωγράφου	8,90	18,30%	415
Παγκράτι	10,00	18,10%	500
Κυψέλη	8,00	15,60%	400
Νέος Κόσμος	9,35	14,50%	415
Πειραιάς	8,00	11,60%	393

Και πού εντοπίζονται μειώσεις τιμών

Κουκάκι-Μακρυγιάννη	€11,45/τ.μ.	-10,50%	€525
Νίκαια	6,20	-3,20%	340
Κέντρο Αθηνών	12,60	-1,00%	677

ΠΗΓΗ: Spitogatos.gr

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Οι μεγαλύτερες αυξήσεις εντοπίζονται στις περιοχές που ανέκαθεν προσείλκυαν πολλούς φοιτητές.

χρόνιες μισθώσεις τύπου Airbnb και όπου οι τιμές ενοικίασης εκτινάχθηκαν την τελευταία τριετία, πλέον, φαίνεται να καταγράφονται οι πρώ-

τες τάσεις διόρθωσης. Χαρακτηριστικότερο παράδειγμα αποτελεί το Κουκάκι, όπου η μέση ζητούμενη τιμή ενοικίασης για ένα δωάρι διαμέρισμα ανέρχεται πλέον σε 525 ευρώ, ποσό ιδιαίτερα υψηλό μεν, πλην όμως μειωμένο κατά 10,5% σε σχέση με το 2018. Σύμφωνα με φορείς της αγοράς ακινήτων, ο υψηλός ανταγωνισμός στην περιοχή έχει οδηγήσει αρκετούς ιδιοκτήτες, κυρίως τους ιδιώτες και όχι τους επαγγελματίες, στην αναθεώρηση των απαιτήσεών τους, είτε εκμισθώνουν το διαμέρι-

σμό τους στην Airbnb και σε άλλες συναφείς πλατφόρμες είτε απευθείας σε ιδιώτες μέσω συμβατικής μίσθωσης. Αλλωστε, η μέση τιμή των 11,45 ευρώ/τ.μ. παραμένει η υψηλότερη που έχει διαμορφωθεί στην περιοχή διαχρονικά.

Όπως αντιλαμβάνεται κανείς από τα παραπάνω στοιχεία, το φαινόμενο των βραχυχρόνιων μισθώσεων δεν είναι ο κύριος «ένοχος» για την άνοδο των τιμών των ενοικίων. Σε μεγάλο βαθμό, οι ζητούμενες τιμές καθορίζονται από τις προσδοκίες των

ιδιοκτητών, οι οποίοι έχουν κληθεί να διαχειριστούν πληθώρα προβλημάτων τα προηγούμενα χρόνια, από την επιβολή του ΕΝΦΙΑ μέχρι την έλλειψη ενοικιαστών και τα ανεξόφλητα ενοίκια, με αποτέλεσμα πλέον να αναζητούν την ανάκτηση των χαμένων εσόδων τους.

Εκτός από τον παραπάνω παράγοντα, ούτως ή άλλως, η αγορά κατοικίας διάγει μια περίοδο δομικών αλλαγών, επίσης ως αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης. Η στροφή της συντριπτικής πλειονότητας των νοι-

κοκυριών στην ενοικίαση και όχι στην αγορά ακινήτου γίνεται είτε λόγω επιλογής είτε λόγω ανάγκης, δεδομένου ότι η αγοραστική δύναμη υπολείπεται σημαντικά των προηγούμενων ετών και η πρόσβαση σε τραπεζική χρηματοδότηση παραμένει δύσκολη για τους περισσότερους.

Εν ολίγοις, η ζήτηση για ενοικιάσεις είναι όλο και πιο έντονη, σε μια περίοδο που ένα μέρος της προσφοράς ενοικιαζόμενων διαμερισμάτων απορροφείται από τις βραχυχρόνιες μισθώσεις. Το γεγονός αυτό συνηγορεί υπέρ της αύξησης των ενοικίων, αν και όχι στο επίπεδο που ενδεχομένως κινούνται αρκετοί ιδιοκτήτες. Ωστόσο, είναι σαφές ότι η αγορά θα ισορροπήσει εκ νέου, μόλις οι ιδιοκτήτες αντιληφθούν ότι δεν πρόκειται να βρουν εύκολα ενοικιαστές στις τιμές που ζητούν και η επιλογή των βραχυχρόνιων μισθώσεων δεν είναι βιώσιμη. Ειδικά ως προς το τελευταίο, έχει πλέον παρατηρηθεί ότι τα έσοδα των προηγούμενων ετών από τις βραχυχρόνιες μισθώσεις δύσκολα θα επαναληφθούν. Ο ανταγωνισμός έχει αυξηθεί κατακόρυφα, με αποτέλεσμα μόνο αν μειώσει κανείς τις τιμές του, και προχωρήσει σε συγκεκριμένες προσφορές, θα κατορθώσει να εξασφαλίσει ικανοποιητική πληρότητα για το ακίνητό του. Μάλιστα, η τάση αυτή έχει αρχίσει να αντανακλάται και στους αριθμούς. Συγκεκριμένα, το 2018 το πραγματικό εισόδημα από κάθε ακίνητο (υπολογίζοντας δηλαδή και πόσες ημέρες είναι μισθωμένο το κάθε διαμέρισμα ή η κάθε κατοικία) κατέγραψε το 2018 πτώση κατά 28%, σε 58,2 ευρώ, έναντι 80,7 ευρώ στο τέλος του 2017, ενώ και φέτος εκτιμάται ότι παρατηρήθηκαν νέες μειώσεις, ιδίως σε περιοχές χαμηλότερου τουριστικού ενδιαφέροντος.

PIK 4
CLASSIC

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2018 - 2019

PIK CLASSIC

Κλασική, jazz και κλασική ροκ μουσική η επιλογή μας.
Συντονιστείτε στους 88.2

www.alkonides.org.cy

Το Φιλανθρωπικό Σωματείο Αλκουνίδες παρουσιάζει

ΟΡΧΗΣΤΡΑ
ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΣΙΤΣΑΝΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΑ ΓΑΛΑΝΗ
ΝΑΤΑΣΣΑ ΜΠΟΦΙΛΙΟΥ

Πέμπτη 12 Σεπτεμβρίου 2019
Αμφιθέατρο Μακάριου Γ' – Σχολή Τυφλών, Λευκωσία
Ώρα έναρξης: 21.00 Τιμές εισιτηρίων: **€35 και €30**

Χορηγός: Γεωργία - Πόλυς Παλυβίου
Όλα τα έσοδα θα δοθούν για στήριξη ατόμων με σοβαρά προβλήματα υγείας

Πώληση Εισιτηρίων:
tickethour.com.cy και ACS courier **77777040**

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

LOVE 100.7 FM

Οι ελληνικές τράπεζες πιάνουν τους στόχους για κόκκινα δάνεια

Ικανοποιημένος ο επικεφαλής του SSM Αντρέα Ενρία – Θετική έκθεση από JP Morgan

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Θετικά είναι τα μηνύματα από τις εποπτικές αρχές και από τους διεθνείς οίκους για τις προοπτικές των ελληνικών τραπεζών, εν αναμονή και των αποτελεσμάτων β' τριμήνου τα οποία ξεκινούν σήμερα και ολοκληρώνονται την Παρασκευή. Όπως σημείωσε ο επικεφαλής του SSM Αντρέα Ενρία σε συνέντευξη του στην εσθονική εφημερίδα Eesti Ekspress, οι ελληνικές τράπεζες έχουν επιτύχει τους στόχους για τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων ενώ σχεδιάζουν να τα μειώσουν περαιτέρω και το επόμενο έτος, επισημαίνοντας πως η EKT παρακολουθεί στενά την πρόοδό τους στο θέμα αυτό. Ο κ. Ενρία αναφέρθηκε επίσης στην αργή διαδικασία ανάκτησης των ενεχύρων από τις ελληνικές τράπεζες, που οφείλεται στο θεσμικό πλαίσιο, σημειώνοντας ότι η EKT θα ήθελε να δει μεγαλύτερη εναρμόνιση του σχετικού πλαισίου στην Ευρωζώνη. Όπως σημείωσε χαρακτηριστικά, όταν μια ελληνική τράπεζα χρειαστεί να ανακτήσει το ενέχυρο, η δικαστική διαδικασία μερικές φορές παίρνει πάρα πολύ χρόνο, έως και 10-12 έτη. Αντίθετα, σε άλλες χώρες, όπως η Γερμανία ή η Δανία, η ίδια διαδικασία μπορεί να διαρκέσει έξι μήνες ή ένα έτος.

Καλύτερες προοπτικές για τις ελληνικές τράπεζες «βλέπει» από την πλευρά της η JP Morgan, επισημαίνοντας πως το πολιτικό περιβάλλον στην Ελλάδα είναι σαφώς πιο υποστηρικτικό πλέον, μετά και τα σχέδια της νέας ελληνικής κυβέρνησης για μείωση των φόρων, την ενίσχυση της ανάπτυξης και την αποκατάσταση της αξιοπιστίας της χώρας. Έτσι, εκτιμά πως στο επόμενο διάστημα αναμένο-

Ο επικεφαλής του SSM Αντρέα Ενρία αναφέρθηκε και στην αργή διαδικασία ανάκτησης των ενεχύρων από τις ελληνικές τράπεζες, κάτι που οφείλεται στο θεσμικό πλαίσιο, σημειώνοντας ότι η EKT θα ήθελε να δει μεγαλύτερη εναρμόνιση των σχετικών διεργασιών στην Ευρωζώνη.

Μείωση των NPEs κατά 2,4% σε επίπεδο τριμήνου και 13% σε ετήσια βάση βλέπει η Deutsche Bank για τις ελληνικές τράπεζες.

νται αναβαθμίσεις της Ελλάδας από τους οίκους αξιολόγησης. Η αμερικανική τράπεζα επισημαίνει πως προϋπόθεση ωστόσο για μια τέτοια εξέλιξη, όπως έχει αναφέρει η Moody's, είναι η ταχύτερη

από ό,τι αναμενόταν μείωση του ελληνικού χρέους και η ουσιαστική βελτίωση της υγείας του τραπεζικού κλάδου. Συνεπώς, οι θετικές αξιολογήσεις για την Ελλάδα, κατά την άποψη της αμερικανικής τράπεζας, αφορούν το μεσοπρόθεσμο και το μακροπρόθεσμο διάστημα.

Επιπλέον, η JP Morgan υπογραμμίζει ότι η αναθεώρηση των εποπτικών προσδοκιών της EKT, όσον αφορά τον σχηματισμό προβλέψεων από τις τράπεζες για νέα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα, αποτελεί μια εξέλιξη η οποία θα μπορούσε να είναι θετική για τις τράπεζες με υψηλό δείκτη μη εξυ-

πηρετούμενων δανείων όπως οι ελληνικές. Τέλος, σημειώνει πως η επιστροφή των ελληνικών τραπεζών στην αγορά τίτλων Tier 2 ήταν μια πολύ θετική εξέλιξη, επισημαίνοντας πως η πορεία αυτών των τίτλων είναι αρκετά καλή, παρά τη γενικότερη διευρυνση των spreads στα ομόλογα μειωμένων εξασφάλισης.

Η Deutsche Bank

Στα αποτελέσματα β' τριμήνου των ελληνικών τραπεζών επικεντρώνεται η Deutsche Bank σε έκθεσή της, επισημαίνοντας πως οι επενδυτές θα πρέπει να επικεντρωθούν στα προ προβλέψεων κέρδη και στις επιδόσεις στο μέτωπο της μείωσης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (NPEs) των τραπεζών.

Συνολικά, η Deutsche Bank αναμένει ότι τα προ προβλέψεων έσοδα θα σημειώσουν μείωση κατά 2,7% σε τριμηνιαία βάση, ενώ θα καταγράψουν βελτίωση κατά 4,3% σε επίπεδο έτους, λόγω των πιέσεων στα καθαρά έσοδα από τόκους, οι οποίες θα αντισταθιστούν από την ενίσχυση των εσόδων από προμήθειες στο τριμηνίο (14% σε τριμηνιαία βάση).

Σε ό,τι αφορά τα NPEs, η Deutsche Bank εκτιμά πως η μείωση που θα καταγραφεί στο β' τρίμηνο θα είναι οργανική και θα οφείλεται κυρίως σε ανακτήσεις καθώς και σε ρευστοποιήσεις. Προβλέπει συνολική μείωση NPEs για τον κλάδο της τάξης του 2,4% στο τρίμηνο ή 13% σε ετήσια βάση. Η Εθνική Τράπεζα κατά την άποψή της θα σημειώσει τις καλύτερες επιδόσεις με μείωση 4,1% και θα ακολουθήσει η Πειραιώς με μείωση 2,4%, η Eurobank με 1,9% και η Alpha Bank με 1,5%.

Πρόγραμμα στήριξης ελληνικών startup επιχειρήσεων από τη Visa

Με τον κυβερνητικό σχεδιασμό για περαιτέρω ενίσχυση των ηλεκτρονικών συναλλαγών ως εργαλείου αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής εμφανίζεται να συνάδει η πρωτοβουλία της Visa για τη στήριξη ελληνικών νεοφυών επιχειρήσεων (startups) που δραστηριοποιούνται στις τεχνολογίες πληρωμών. Ο πολυεθνικός όμιλος προωθεί το Visa Innovation Program, με τις αιτήσεις να ανοίγουν το προσεχές διάστημα.

Πρόκειται για δύο κύκλους προγραμμάτων, διάρκειας πέντε μηνών, με τη συμμετοχή επιλεγμένων επιχειρήσεων ή ομάδων από το ελληνικό οικοσύστημα ανάπτυξης τεχνολογιών που συνδέονται με τις πληρωμές και τις ηλεκτρονικές συναλλαγές (FinTech). Οι εταιρείες που θα επιλεγούν θα έχουν πρόσβαση σε ένα ευρύ φάσμα συμβούλων, ειδικών, εκπαιδευτών και στο δίκτυο της Visa, ενώ παράλληλα θα λαμβάνουν υποστήριξη σε θέματα επιχειρηματικού σχεδιασμού, στην ανάπτυξη του λειτουργικού πρωτοτύπου, στον προγραμματισμό, καθώς και σε άλλους τομείς, σε όλη τη διάρκεια του πεντάμηνου κύκλου του προγράμματος. Το πρόγραμμα θα επικεντρωθεί στην αλλαγή της συμπεριφοράς στις πληρωμές από μετρητά σε χρήση καρτών, σε τέσσερις βασικούς πυλώνες: τις ημερήσιες δαπάνες των

Ελλήνων καταναλωτών, τα έσοδα από τον τουρισμό, τις μετακινήσεις, καθώς και συναλλαγές προς καταλωτή (G2C), καταναλωτή προς Δημόσιο (C2G), επιχειρήσεις προς επιχείρηση (B2B) και Peer to Peer (P2P). Με τις καινοτόμους εφαρμογές που αναμένεται να αναδειχθούν από το Visa Innovation Program μπορεί να διευρυνθούν τα μοντέλα διενέργειας του ψηφιακού εμπορίου για τους Έλληνες καταναλωτές και εμπόρους και θα προκύψουν ενδεχομένως λύσεις που θα απαντούν στις προκλήσεις της αγοράς, αναπτύσσοντας νέες και καινοτόμες εμπειρίες πληρωμών. Η Ελλάδα, σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία του 2016, βρίσκεται πάνω από τον μέσο όρο της Ε.Ε., με επίπεδο σκιδώδους οικονομίας που αγγίζει το 22% του ΑΕΠ έναντι 18% του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Η μείωση της σκιδώδους οικονομίας, δηλαδή των συναλλαγών που αποκρύπτονται από την εφορία, αναμένεται να τονώσει τα φορολογικά έσοδα έως και 700 εκατ. ευρώ στην περίπτωση που η Ελλάδα προσεγγίσει τον ευρωπαϊκό μέσο όρο στη διείσδυση των ηλεκτρονικών πληρωμών και έως 2,3 δισ. ευρώ στην περίπτωση που η Ελλάδα προσεγγίσει χώρες-ηγέτες όπως η Πορτογαλία.

ΗΛΙΑΣ Γ. ΜΠΕΛΛΟΣ

Οι εταιρείες που θα επιλεγούν θα έχουν πρόσβαση σε ένα ευρύ φάσμα συμβούλων, ειδικών, εκπαιδευτών και στο δίκτυο της Visa.

Πιο αισιόδοξες οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Της **ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ**

Με αισιοδοξία ατενίζουν το μέλλον, ύστερα από πολλά χρόνια, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ), με τις προσδοκίες τους σχετικά με την πορεία τους για το επόμενο εξάμηνο να καταγράφουν ιστορικό υψηλό δεκαετίας. Την ίδια στιγμή, η βελτίωση της οικονομικής δραστηριότητας των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, όπως έχει καταγραφεί το προηγούμενο διάστημα, δεν συνεχίστηκε και το πρώτο εξάμηνο του 2019, καθώς αυτή σημείωσε ελαφριά επιβράδυνση. Έτσι, ενισχύεται η υπόθεση περί σταθεροποιήσεων έναντι ανάκαμψης των ΜμΕ.

Όπως καταδεικνύουν τα ευρήματα της εξαμηνιαίας έρευνας οικονομικού κλίματος στις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις του Ινστιτούτου Μικρών Επιχειρήσεων της ΓΣΕΒΕΕ, για πρώτη φορά τόσο ο γενικός δείκτης για την οικονομική κατάσταση το επόμενο εξάμηνο όσο και οι επιμέρους δείκτες προσδοκιών για τον κύκλο εργασιών, τη ζήτηση, τη ρευστότητα των επιχειρήσεων, των παραγωγικών τους αλλά και της απασχόλησης υπερτερούν σε σχέση με τους δείκτες επιδείνωσης. Έτσι, το 31% των επιχειρήσεων αναμένει βελτίωση (έναντι 26,4% τον Ιανουάριο του 2019 και 17,5% τον Ιούλιο του 2018), το 38,5% καμία μεταβολή (έναντι 38,2% τον Ιανουάριο του 2019 και 36,8% τον Ιούλιο 2018), ενώ μόλις το 16,6% των επιχειρήσεων αναμένει επιδείνωση (έναντι 29,3% τον Ιανουάριο του 2019 και 37,6% τον Ιούλιο του 2018). Αντιθέτως, σύμφωνα με την έρευνα, περισσότερο απαισιόδοξες είναι οι μικρότερες – με βάση τον κύκλο εργασιών και τον αριθμό εργαζομένων – επιχειρήσεις.

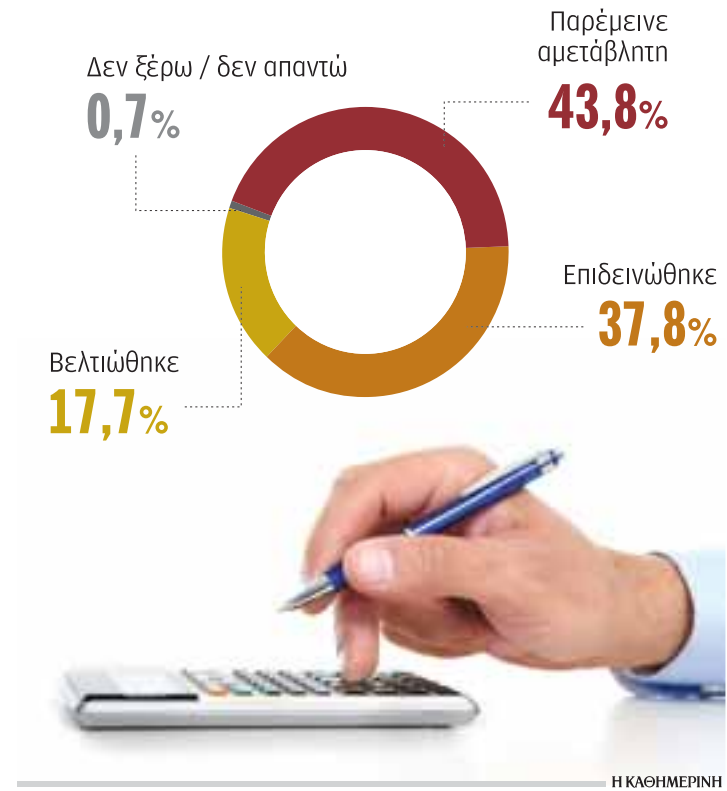
Παράλληλα, ως προς τις επενδυτικές προθέσεις για το επόμενο εξάμηνο, εμφανίζεται το υψηλότερο ποσοστό που έχει καταγραφεί ποτέ σε έρευνα του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, με το 15,4% των επιχειρήσεων να

δηλώνει πως θα πραγματοποιήσει επενδύσεις το επόμενο διάστημα. Σύμφωνα με τον πρόεδρο της ΓΣΕΒΕΕ Γιώργο Καββαθά, εάν τα στοιχεία αυτά επιβεβαιωθούν, και σε συνδυασμό με τη θετική ψυχολογία που έχει δημιουργηθεί από τη μείωση της φορολογίας και τις πρόσφατες φορολογικές και ασφαλιστικές ρυθμίσεις, πιθανόν να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις επίτευξης του στόχου πρωτογενούς πλεονάσματος για το 2019. «Ωστόσο, αυτό εξαρτάται από την πορεία του τουρισμού και από τις εξελίξεις στο πεδίο των διεθνών οικονομικών ανταγωνισμών και γεωπολιτικών κινδύνων». Άλλο ένα εύρημα της έρευνας σχετίζεται και με τις επιδόσεις των μεταποιητικών επιχειρήσεων, οι οποίες παρουσιάζονται καλύτερες σε σχέση με το εμπόριο και τις υπηρεσίες.

Σε υψηλό δεκαετίας οι προσδοκίες για την πορεία τους, σύμφωνα με έρευνα του Ινστιτούτου Μικρών Επιχειρήσεων της ΓΣΕΒΕΕ.

Μετά τη σημαντική βελτίωση που καταγράφηκε το β' εξάμηνο του 2018, ιδίως στους επιμέρους δείκτες της έρευνας οικονομικού κλίματος, μελετώντας την αποτίμηση των ΜμΕ το πρώτο εξάμηνο του 2019 ενισχύεται η εντύπωση της σταθεροποίησης αντί της ανάκαμψής τους. Στο πλαίσιο αυτό, ο γενικός δείκτης οικονομικού κλίματος των ΜμΕ του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ συνεχίζει να ενισχύεται περαιτέρω, με χαμηλότερη όμως ένταση. Η οικονομική επιβράδυνση διαφαίνεται και από τον δείκτη κύκλου εργασιών των πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων, ο οποίος, μετά τη σημαντική αύξηση που κατέγραψε το δεύτερο εξάμηνο του 2018, παρουσιάζει μια καθο-

Θεωρείτε ότι η κατάσταση της επιχείρησής σας κατά το τελευταίο εξάμηνο:

δική τάση. Έτσι, διαμορφώνεται στις 58,4 μονάδες έναντι 62,3 μονάδων τον Ιανουάριο του 2019 και 51,8 μονάδων τον Ιούλιο του 2018. Ο κ. Καββαθάς, ενόψει και της ΔΕΘ, δήλωσε ότι «περιμένουμε από την κυβέρνηση να υλοποιήσει τις δεσμεύσεις της προς την κατεύθυνση της μείωσης των φόρων προς τις επιχειρήσεις αλλά και τα νοικοκυριά», ενώ ανέφερε ότι θα πρέπει να δοθεί προσοχή και στο μη μισθολογικό κόστος των επιχειρήσεων, που είναι από τα υψηλότερα στην Ε.Ε. Επισήμανε δε ότι «δεν μπορεί να παραμείνει η εθνική συλλογική σύμβαση εργασίας εργαλείο στα χέρια των κυβερνήσεων», προτείνοντας αυτή να αποτελέσει σημείο διαπραγματεύσεως

εργοδοτών και εργαζομένων. Εν τω μεταξύ, θετικά διαμορφώθηκε το ισοζύγιο εγγραφών - διαγραφών επιχειρήσεων για πέμπτο συνεπτό εξάμηνο, παρότι η υψηλή φορολογία συνεχίζει να αναστέλλει την ομαλή δραστηριότητά τους. Έτσι, το ισοζύγιο εγγραφών - διαγραφών επιχειρήσεων για το πρώτο εξάμηνο του 2019 ήταν θετικό κατά 11.126 επιχειρήσεις, καθώς καταγράφηκαν 19.135 συστάσεις επιχειρήσεων έναντι 8.009 διαγραφών. Ωστόσο, οι υψηλές φορολογικές ελαφρύνσεις, η χαμηλή ζήτηση και η έλλειψη ρευστότητας και χρηματοδότησης συγκαταλέγονται στα σημαντικότερα εμπόδια για την άσκηση της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας.

Η εικοσαετία που άλλαξε ριζικά το ελληνικό τραπεζικό σύστημα

Του **ΑΛΕΚΟΥ ΛΙΔΩΡΙΚΗ**

Συνταξιούχοι και οι δύο σήμερα, θυμούνταν στιγμές που έζησαν ως στελέχη του εγκώριου τραπεζικού συστήματος ακριβώς δύο δεκαετίες πριν, τον Αύγουστο του 1999, μια εποχή που σημάδεψε το τραπεζικό σύστημα, καθώς αποτέλεσε ορόσημο και απαρχή για τις συγχωνεύσεις και εξαγορές στον τραπεζικό τομέα που οδήγησε στη δημιουργία των 4 συστημικών τραπεζών.

Ήταν Αύγουστος του 1999, στην καρδιά του καλοκαιριού, όταν σε συνέντευξη εφ' όλης της ύλης ο πρόεδρος της Alpha Τράπεζας Πίστεως (σημερινής Alpha Bank) Γιάννης Κωστόπουλος τόνιζε τις διαδικασίες συγχώνευσης της Alpha Τράπεζας Πίστεως με την Ιονική Τράπεζα, που είχε αποκτήσει από τον όμιλο της Εμπορικής Τράπεζας.

Το μήνυμα που θέλησε να περάσει ο Γιάννης Κωστόπουλος ήταν ότι ο όμιλος της Alpha Τράπεζας Πίστεως, δεύτερος σε μέγεθος στη χώρα με την κίνηση αυτή, βρισκόταν στη φάση ουσιαστικής αξιοποίησης των πλεονεκτημάτων από την εξαγορά της Ιονικής, ενώ ταυτόχρονα παρακολουθούσε όλες τις ευκαιρίες που παρουσιάζονταν στον τραπεζικό χώρο.

Κάτι που έγινε πράξη μία 12ετία σχεδόν μετά, όταν η Alpha Bank προχώρησε και στην εξαγορά της ίδιας της Εμπορικής Τράπεζας, από τον γαλλικό όμιλο της Crédit Agricole που είχε έρθει εκείνα τα χρόνια στην Ελλάδα.

Τον Αύγουστο του 1999, προσέθετε στη συζήτηση ο άλλος συνταξιούχος, καθώς απολάμβαναν το καφεδάκι τους, συνέβη ένα ακόμη καθοριστικό γεγονός για

την πορεία του εγκώριου τραπεζικού συστήματος.

Η Τράπεζα της Ελλάδος ενέκρινε την αίτηση που είχε υποβάλει ο όμιλος Λάτση μέσω της Consolidated Eurofinance Holdings, μητρικής του ομίλου Eurobank, για την εξαγορά του 50,1% των μετοχών της Τράπεζας Εργασίας.

Έτσι η Τράπεζα Εργασία περνούσε στη Eurobank που κατατούσε την τρίτη θέση μεταξύ των ελληνικών εμπορικών τραπεζών, όσον αφορά το μερίδιο αγοράς ως προς το ενεργητικό. Στην πρώτη θέση και με σημαντική διαφορά βρισκόταν η Εθνική Τράπεζα που είχε μερί-

Οι εξαγορές και οι συγχωνεύσεις στα τελευταία περίπου 20 χρόνια ξεπέρασαν τις 30.

διο αγοράς 35,5%. Ακολουθούσε ο όμιλος της Alpha Τράπεζας Πίστεως με 17,9% και τρίτος ήταν ο όμιλος της Eurobank με μερίδιο 10,1%.

Στην τέταρτη θέση βρισκόταν η Εμπορική Τράπεζα με μερίδιο αγοράς 9,7% και στην πέμπτη θέση ο όμιλος Τραπεζών της Πειραιώς με 5,5% (Τρ. Μακεδονίας-Θράκης, Τράπεζα Χίου, Πειραιώς Prime Bank).

Οι εξαγορές και οι συγχωνεύσεις, μικρές και μεγάλες, στα τελευταία περίπου 20 χρόνια ξεπέρασαν τις 30, θυμούνται οι δύο συνταξιούχοι τραπεζικοί και αρχίζουν να αναφέρουν και άλλα ονόματα που σβήστηκαν από τον τραπεζικό χάρτη.

Ο εφιάλτης της χρεοκοπίας επέστρεψε στην Αργεντινή

Ζητεί επιμήκυνση της αποπληρωμής του χρέους της, ύψους 101 δισ. δολ.

Στη δύσκολη θέση να ζητήσει περισσότερο χρόνο από τους πιστωτές της αλλά και από το ίδιο το ΔΝΤ βρίσκεται η Αργεντινή, καθώς αντιμετωπίζει οξύ πρόβλημα ρευστότητας και προσπαθεί να μην προσθέσει ακόμη μία στάση πληρωμών στη μακρά ιστορία των πτωχεύσεών της. Ζητεί μόνον επιμήκυνση της αποπληρωμής του χρέους της και το σχέδιό της δεν προβλέπει κανενός είδους «κούρεμα». Πολιτικοί αναλυτές επισημαίνουν, ωστόσο, ότι οι αγορές είναι πιθανόν να θεωρήσουν το συμβάν πιστωτικό γεγονός, δηλαδή πτώχευση της χώρας που βυθίζεται σε νέα οικονομική κρίση μετά την ήττα του φιλελεύθερου προέδρου Μαουρίσιο Μάκρι στις προκριματικές προεδρικές εκλογές της 11ης Αυγούστου.

Με τους πολιτικούς αναλυτές να θεωρούν σχεδόν βέβαιη την ήττα της στις προεδρικές εκλογές της 27ης Οκτωβρίου, η κυβέρνηση Μάκρι ζητεί επιμήκυνση στην αποπληρωμή χρέους συνολικού ύψους 101 δισ. δολαρίων. Σχεδιάζει να καθοστερήσει την αποπληρωμή βραχυπρόθεσμων ομολόγων ύψους 7 δισ. δολαρίων που λήγουν φέτος και να καλέσει τους πιστωτές της σε «εθελοντική αναδιάρθρωση» του μακροπρόθεσμου χρέους της

Το πέσο έχει χάσει το 22% της αξίας του έναντι του δολαρίου από τις 11 Αυγούστου και ο πληθωρισμός βρίσκεται στο 55%.

ύψους 50 δισ. δολαρίων, το μεγαλύτερο μέρος του οποίου βρίσκεται στα χέρια ξένων επενδυτών. Επιδιώκει, όμως, παράλληλα και επιμήκυνση στην αποπληρωμή του χρέους της προς το ΔΝΤ, από το οποίο έχει ήδη λάβει 44 δισ. δολάρια από δανειακή σύμβαση ύψους 56 δισ. δολαρίων. Σε ό,τι αφορά το ΔΝΤ, κλιμάκιο του οποίου βρίσκεται αυτές τις ημέρες στην Αργεντινή, ανακοίνωσε ότι αναλύει και εξετάζει το νέο σχέδιο της χώρας για την αποπληρωμή του χρέους της. Ο εκπρόσωπος του Ταμείου Τζέρι Ράις δήλωσε μάλιστα πως το Μπουένος Αίρες προχώρησε σε «σημαντικά βήματα» για να καλύψει τις ανάγκες της χώρας σε ρευστότητα και για να διασφαλίσει τα συναλλαγματικά της διαθέσιμα.

Ανακοινώντας τα σχέδια της κυβέρνησης, ο νέος υπουργός Οι-

Οι αγορές είναι πιθανόν να θεωρήσουν το συμβάν πιστωτικό γεγονός, δηλαδή πτώχευση της χώρας, που βυθίζεται σε νέα οικονομική κρίση μετά την ήττα του φιλελεύθερου προέδρου Μαουρίσιο Μάκρι στις προκριματικές προεδρικές εκλογές της 11ης Αυγούστου.

κονομικών Ερμάν Λακούνζα τόνισε πως η επιμήκυνση στοχεύει στο να διευκολύνει την κυβέρνηση να αντιμετωπίσει τα προβλήματα ρευστότητας, χωρίς αυτό να συνεπάγεται πρόβλημα φερεγγυότητας. «Οι αγορές θα το εκλάβουν ως στάση πληρωμών», σχολίασε μιλώντας στο Reuters ο Ερνάν Εστέβες, οικονομολόγος στη συμβουλευτική FyEConsult στο Μπουένος Αίρες. Απχώντας, άλλωστε, την πεποίθηση των περισσότερων πολιτικών αναλυτών ότι ο πρόεδρος Μάκρι θα ντπηθεί στις εκλογές του Οκτωβρίου, ο ίδιος αναλυτής επισημαίνει

ότι «προτείνει αναδιάρθρωση χρέους μια κυβέρνηση αλλά θα πρέπει να τη διεκπεραιώσει η επόμενη, και αυτό είναι πρόβλημα». Όπως, άλλωστε, επισημαίνουν αναλυτές του Bloomberg, η κυβέρνηση Μάκρι έχει εκφράσει την πρόθεση να αντιμετωπίσει με διαφορετικό τρόπο τους θεσμικούς επενδυτές από τους ιδιώτες, γεγονός που υποδηλώνει πως δεν πρόκειται για ακριβώς εθελοντική αναδιάρθρωση χρέους.

Όπως, εξάλλου, επισημαίνει η βρετανική εφημερίδα Financial Times, η κίνηση του Μπουένος Αί-

ρες αποτελεί πράγματι στάση πληρωμών υπό μια έννοια, εφόσον δεν θα αποπληρώσει εγκαίρως ομόλογα που λήγουν. Συνήθως κάποιος από τους οίκους πιστοληπτικής αξιολόγησης κηρύσσει πτωχευμένη μια χώρα όταν αυτή δεν αντεπεξέρχεται στις υποχρεώσεις αποπληρωμής του χρέους της είτε επειδή καθυστερεί κάποια πληρωμή είτε επειδή αποπληρώνει μερικώς. Σύμφωνα με το Bloomberg, οι περισσότεροι πιστωτές της Αργεντινής είναι απρόθυμοι για οποιαδήποτε μετακύλιση του βραχυπρόθεσμου χρέους της χώρας. Στο μεταξύ, τα

ομόλογα της Αργεντινής βρίσκονται σε ελεύθερη πτώση, με την τιμή όσων λήγουν το 2021 να κυμαίνεται πλέον στα 50,7 λεπτά για κάθε δολάριο της αρχικής ονομαστικής τους τιμής και τις αποδόσεις τους να έχουν εκτιναχθεί στο 56,9%. Ανάλογη πτώση γνωρίζει, άλλωστε, και το νόμισμα της χώρας, το αργεντίνικο πέσο, που χθες κυμαινόταν στα 58,02 πέσο προς ένα δολάριο. Έχει χάσει ήδη το 22% της αξίας του έναντι του δολαρίου από τις 11 Αυγούστου και ο πληθωρισμός στη χώρα βρίσκεται στο 55%.

Γενς Βάιντμαν, η επιστροφή του κυρίου «όχι σε όλα τα μέτρα στήριξης»

Όταν πριν από λίγους μήνες ο Γερμανός κεντρικός τραπεζίτης είχε αρχίσει να υιοθετεί πιο ήπια στάση απέναντι στη χαλαρή νομισματική πολιτική που έχει ακολουθήσει ο Μάριο Ντράγκι από την αρχή της θητείας του στην ΕΚΤ, ορισμένοι αναλυτές είχαν συνδέσει την αλλαγή άποψης του Γενς Βάιντμαν με τον αγώνα διαδοχής του Ντράγκι στην ΕΚΤ. Τώρα που οι ηγέτες της Ευρωζώνης όρισαν την Κριστίν Λαγκάρντ επόμενη πρόεδρο της κεντρικής τράπεζας, ο Βάιντμαν φαίνεται πως επιστρέφει στον γνώριμο ρόλο του: να λέει όχι σε όλα.

Παρά την κλιμακούμενη επιβράδυνση της οικονομίας της Ευρωζώνης τα τελευταία τρίμηνα, ο Βάιντμαν δήλωσε στη γερμανική εφημερίδα Frankfurter Allgemeine Zeitung, το Σαββατοκύριακο, ότι θα ήταν «λάθος να αναλάβουμε δράση μόνο για χάρη της δράσης». Πρόσθεσε ότι οι εικασίες περί μείωσης των επιτοκίων δανεισμού και περί επανάληψης του προγράμματος

Από τη στιγμή που δεν θα είναι ο επόμενος πρόεδρος της ΕΚΤ, ο Γερμανός τραπεζίτης επιστρέφει στις πάγιες απόψεις του.

αγοράς ομολόγων «αδικούν τα πιο πρόσφατα οικονομικά δεδομένα της Ευρωζώνης». Τον Ιούλιο, ο Μάριο Ντράγκι είχε προαναγγείλει καλάρωση της νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ και η αγορά προβλέπει μείωση του επιτοκίου δανεισμού για τράπεζες κατά 10 μονάδες βάσης στο -0,5% και πιθανότατα επανάληψη του προγράμματος αγοράς περιουσιακών στοιχείων. Ωστόσο, η πραγματική ανάπτυξη της Ευρωζώνης έχει υποχωρήσει από το 2,4% το 2017 στο 1,9% το 2018 και σύμφωνα με τις τελευταίες προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προβλέπεται

Θα ήταν «λάθος να αναλάβουμε δράση μόνο για χάρη της δράσης», δήλωσε ο Γερμανός κεντρικός τραπεζίτης, τασσόμενος για ακόμα μία φορά κατά των μέτρων νομισματικής καλάρωσης που εξετάζει η ΕΚΤ.

ακόμη μεγαλύτερη επιβράδυνση για το τρέχον έτος, στο 1,2%. Η δε γερμανική οικονομία συρρικνώθηκε το δεύτερο τρίμηνο κατά 0,1% και αναμένεται, σύμφωνα με προβλέψεις της ίδιας της γερμανικής κεντρικής τράπεζας, να συρρικνωθεί

ελαφρώς και το τρίτο τρίμηνο. Περιέργως για Γερμανό κεντρικό τραπεζίτη, ο Βάιντμαν δεν φαίνεται να ανησυχεί ιδιαίτερα για το γεγονός πως η ΕΚΤ δεν έχει καταφέρει να πετύχει τον στόχο για τον πληθωρισμό ήδη από το 2013. Η Κομισιόν

προβλέπει ότι το 2019 και το 2020 ο πληθωρισμός στην Ευρωζώνη θα διαμορφωθεί μόλις στο 1,3%, ενώ η εντολή που έχει δοθεί στην ΕΚΤ είναι να τον διατηρεί μεσοπρόθεσμα «κάτω, αλλά κοντά στο 2%».

Τα πρόσφατα σχόλια του Βάιντμαν εγείρουν την υποψία πως είχε εμφανιστεί πιο διαλλακτικός τους προηγούμενους μήνες ώστε να εξασφαλίσει την προεδρία της ΕΚΤ. Τον περασμένο Ιούνιο είχε δηλώσει ότι είναι «νόμιμο και έγκυρο» το πρόγραμμα αγοράς ομολόγων (OMT) για χώρες που έχουν αποκλειστεί από τις αγορές που είχε παρουσιάσει ο Ντράγκι τον Σεπτέμβριο του 2012, λίγες εβδομάδες μετά την περίφημη δέσμευση ότι «θα πράξει ό,τι χρειαστεί» ώστε να διασφαλίσει το ευρώ. Η φράση εκείνη και το OMT είχαν αποτελέσει την κρίσιμη καμπή στην κρίση δημοσίου χρέους της Ευρωζώνης και κατά πολλούς είχαν σώσει το ευρώ από τη διάλυση. Ο Γερμανός κεντρικός τραπεζίτης ήταν όλα αυτά τα χρόνια «αγκάθι» στο πλευρό

του Ντράγκι, δηλώνοντας δημοσίως την αντίθεσή του στο πρόγραμμα αγοράς ομολόγων και κερδίζοντας το παρατσούκλι «δρ Όχι», σύμφωνα με το Bloomberg. Απυδισμένος ο Μάριο Ντράγκι έφτασε κάποια στιγμή στο σημείο, πάντα σύμφωνα με το Bloomberg, να χαρακτηρίσει τη στρατηγική που ακολουθεί ο Βάιντμαν ως «όχι σε όλα». Τουλάχιστον ο Γερμανός κεντρικός τραπεζίτης παραδέχθηκε στη FAZ ότι η νομισματική πολιτική πρέπει να είναι επεκτατική αυτή τη στιγμή. «Αυτό που έχει σημασία είναι προς είμαστε καθ' οδόν να πετύχουμε τον στόχο», είπε ο Βάιντμαν. «Αν έχουμε περιστασιακά καθυστέρηση στο ταξίδι μας για βάσιμους λόγους, νομίζω πως αυτό είναι αποδεκτό», συμπλήρωσε. Αν ο πληθωρισμός ήταν επί έξι χρόνια πάνω από τον στόχο της ΕΚΤ, ο κ. Βάιντμαν μάλλον θα είχε διαφορετική άποψη. Απ' ό,τι φαίνεται, η Κριστίν Λαγκάρντ θα έχει και αυτή ένα «αγκάθι» στο πλευρό της.

Αύξηση ηλικιωμένων, μείωση συντάξεων στην Ιαπωνία

Εξαιρετικά δυσοίονο διαγράφεται το μέλλον των συνταξιούχων στην Ιαπωνία, καθώς η γήρανση του πληθυσμού συνεπάγεται σταδιακή αλλά σημαντική μείωση των συντάξεων τα επόμενα χρόνια.

Σύμφωνα με στοιχεία που έδωσε χθες στη δημοσιότητα η κυβέρνηση Αμπε, σήμερα οι συντάξεις ενός ζεύγους ανέρχονται σε περίπου 220.000 γεν τον μήνα, ποσό αντίστοιχο περίπου των 1.900 ευρώ. Το ποσό αυτό αντιπροσωπεύει σήμερα περίπου το 61,7% των αμοιβών που εισέπραττε το ζεύγος πριν από τη συνταξιοδότησή του. Αυτό το ποσοστό αναπλήρωσης, όμως, αναμένεται να μειωθεί γύρω στο 51% με 52% στα τέλη της δεκαετίας του 2040 για να περιοριστεί περαιτέρω γύρω στο 45% την αμέσως επόμενη δεκαετία. Η μείωση του θα είναι συνάρτηση του ρυθμού ανάπτυξης της ιαπωνικής οικονομίας αλλά και των δημογραφικών εξελίξεων. Ως

Η πτώση του θα είναι συνάρτηση του ρυθμού ανάπτυξης της ιαπωνικής οικονομίας αλλά και των δημογραφικών εξελίξεων.

εκ τούτου, στην περίπτωση που η οικονομία συρρικνωθεί και μείνει στάσιμο το ποσοστό των εργαζομένων προς τους συνταξιούχους, οι εξελίξεις ενδέχεται να είναι ακόμη χειρότερες. Σύμφωνα με ορισμένες απαισιόδοξες εκτιμήσεις, το ποσοστό αναπλήρωσης μπορεί να έχει περιοριστεί έως και στο 40% τη δεκαετία του 2050. Πρόκειται για επίσημες εκτιμήσεις της κυβέρνησης, οι οποίες παραμένουν ουσιαστικά αμετάβλητες σε σχέση με τις αμέ-

σως προηγούμενες που έχει δώσει στη δημοσιότητα προ πενταετίας. Η κυβέρνηση Αμπε, που σημειωτέον δίνει στη δημοσιότητα τις σχετικές εκτιμήσεις κάθε πέντε χρόνια, έχει υποσχεθεί πως δεν θα μειωθεί το ποσοστό αναπλήρωσης κάτω από το 50%. Ωστόσο, εντείνεται διαρκώς η ανησυχία πως μπορεί να αποδειχθεί μη βιώσιμο το συνταξιοδοτικό σύστημα της χώρας, καθώς όλο και λιγότεροι εργαζόμενοι καταβάλλουν εισφορές στα συνταξιοδοτικά ταμεία για να συντηρούν όλο και περισσότερους συνταξιούχους. Την ανησυχία ενέτεινε τον Ιούνιο έκθεση συμβούλων της Υπηρεσίας Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών, σύμφωνα με την οποία ένα μέσο ζευγάρι Ιαπώνων για να ζήσει 30 χρόνια μετά τη συνταξιοδότησή του θα πρέπει να διαθέτει αποταμιεύσεις ύψους 20 εκατ. γιεν, που αντιστοιχούν σε 170.000 ευρώ.

Όπως σχολιάζει ο Καζουχίκο Νισί-

ζάουα, εμπειρογνώμων επί θεμάτων κοινωνικής ασφάλισης στο Ερευνητικό Ινστιτούτο της Ιαπωνίας, «στην Ιαπωνία, γίνεται πολύ αργά η προσαρμογή των συντάξεων στα νέα δεδομένα και το συνταξιοδοτικό σύστημα παραμένει αμετάβλητο χωρίς καμία μεταρρύθμιση». Ο πληθυσμός της Ιαπωνίας είναι από τους γηραιότερους στον κόσμο. Το δημογραφικό της πρόβλημα είναι από τα σοβαρότερα στον ανεπτυγμένο κόσμο, καθώς παραμένει πολύ χαμηλός ο ρυθμός των γεννήσεων, ενώ η χώρα έχει μεγάλα ποσοστά μακροβιότητας. Το ζήτημα των συντάξεων είναι, έτσι, εξαιρετικά ευαίσθητο από πολιτικές απόψεις. Είναι ενδεικτικό ότι οι εκτιμήσεις της κυβέρνησης δόθηκαν στη δημοσιότητα έναν μήνα μετά τις εκλογές για την Ανω Βουλή. Η συγκυρία έδωσε λαβή σε φήμες πως η κυβέρνηση καθυστέρησε τη δημοσιοποίησή τους για μετά τις εκλογές.

Σήμερα, το μέσο ποσοστό αναπλήρωσης ανέρχεται στο 61,7% των αμοιβών που εισέπραττε συνταξιούχος πριν από τη συνταξιοδότησή του. Αυτό το ποσοστό, όμως, αναμένεται να μειωθεί γύρω στο 51% με 52% στα τέλη της δεκαετίας του 2040.

Παραμένει το χάσμα Δύσης και Ανατολής στη Γερμανία

Υψηλότερη ανεργία, χαμηλότεροι μισθοί στα ανατολικά ενισχύουν την Ακροδεξιά

Σήμερα, οι ψηφοφόροι των κρατιδίων της Σαξονίας και του Βραδεμβούργου προσέρχονται στις κάλπες ώστε να εκλέξουν τοπική κυβέρνηση, σε μια αναμέτρηση που συγκεντρώνει διεθνές ενδιαφέρον, διότι στις δημοσκοπήσεις εμφανίζεται πολύ ενισχυμένο το ακροδεξιό κόμμα Εναλλακτική για τη Γερμανία (AfD). Η οικονομία των δύο περιοχών της πρώην Ανατολικής Γερμανίας βρίσκεται σήμερα σε πολύ καλύτερη κατάσταση απ' ό,τι στο παρελθόν, ωστόσο το οικονομικό χάσμα με το δυτικό τμήμα της χώρας εξακολουθεί να είναι σημαντικό. Ακόμη χειρότερα, η οικονομική σύγκλιση μεταξύ της ανατολής και της δυτικής Γερμανίας φαίνεται πως έχει διακοπεί τα τελευταία 15 χρόνια, σύμφωνα με ρεπορτάζ των Financial Times.

Στο εργοστάσιο της Volkswagen στην πόλη Τσβίκαιου της Σαξονίας αποτυπώνεται η πρόσφατη οικονομική ιστορία της Γερμανίας. Η VW είχε ιδρύσει το εργοστάσιο το 1990 σε μια εποχή κατά την οποία κατέρρεε το ανατολικογερμανικό καθεστώς και μαζί του οι κρατικές βιομηχανίες, αφήνοντας ανέργους εκατομμύρια Γερμανούς. Σήμερα, η γερμανική αυτοκινητοβιομηχανία

επενδύει 1,2 δισ. ευρώ ώστε το εργοστάσιο να είναι σε θέση να παράγει ηλεκτρικά αυτοκίνητα μέχρι το 2021. Η οικονομία της Σαξονίας και του Βραδεμβούργου, που περιβάλλει την πόλη του Βερολίνου, διανύει μία από τις καλύτερες περιόδους της. Στα πέντε ομόσπονδα κρατίδια της ανατολικής Γερμανίας και στο Βερολίνο το κατά κεφαλήν ΑΕΠ βρισκόταν το 1991 μόλις στο 45% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της δυτικής Γερμανίας. Σήμερα βρίσκεται στο 82%. Το ποσοστό ανεργίας στα ανατολικά κρατίδια της Γερμανίας έχει φτάσει το 20% μετά την επανένωση και σήμερα έχει υποχωρήσει στο 6%. «Η οικονομική κατάσταση στο Τσβίκαιου είναι πολύ καλή αυτή τη στιγμή. Έχουμε χαμηλή ανεργία, συγκεκριμένα υπάρχουν πληθώρα επενδύσεων από τον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα», λέει στους FT η Πίια Φίνταϊς, δήμαρχος της πόλης. Ωστόσο, δεν είναι αυτή ολόκληρη η αλήθεια.

Ο Ράιντ Γκροπ, διευθυντής του οικονομικού ινστιτούτου IWH στο Χάλε, συμφωνεί πως έχει βελτιωθεί σημαντικά η οικονομική κατάσταση στα ανατολικά κρατίδια από την εποχή της επα-

Μπορεί ο μέσος μισθός στην Ανατολή να έχει αυξηθεί από τα 1.970 ευρώ το 2000 στα 2.690 ευρώ το 2017, αλλά εξακολουθεί να είναι κατά 20% χαμηλότερος από τον μέσο μισθό στη δυτική Γερμανία.

Τα τελευταία χρόνια, η πορεία οικονομικής σύγκλισης μεταξύ ανατολικής και δυτικής Γερμανίας έχει ανακοπεί.

νένωσης της Γερμανίας. Όμως ανησυχεί ότι η οικονομική σύγκλιση μεταξύ δυτικής και ανατολικής Γερμανίας έχει επιβραδυνθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια. «Βασικά, η οικονομική κατάσταση στην ανατολική Γερμανία είναι καλύτερη από ποτέ άλλοτε. Ωστόσο, εξακολουθεί να υπάρχει χάσμα μεταξύ Ανατολής και Δύσης.

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ εξακολουθεί να είναι περίπου 20% χαμηλότερο απ' ό,τι στη Δύση, όπως ακριβώς ήταν και πριν από 15 χρόνια», λέει ο Γκροπ στους

FT. Το ίδιο ισχύει και για τους μισθούς. Μπορεί ο μέσος μισθός στην Ανατολή να έχει αυξηθεί από τα 1.970 ευρώ το 2000 στα 2.690 ευρώ το 2017, αλλά εξακολουθεί να είναι κατά 20% χαμηλότερος από τον μέσο μισθό στη δυτική Γερμανία. Το οικονομικό χάσμα αποτελεί μία από τις αιτίες της εκλογικής και δημοσκοπικής ανόδου της AfD. Σύμφωνα με δημοσκόπηση που διενεργήθηκε για λογαριασμό των κρατικών τηλεοπτικών καναλιών ARD και ZDF και προβλήθηκε στις 23 Αυγούστου, έχει μειωθεί η απήχηση της AfD σε Σαξωνία και Βραδεμβούργο. Οι Χριστιανοδημοκράτες προηγούνται στη Σαξωνία με ποσοστό 31% και ακολουθεί η AfD με 25%.

Στο Βραδεμβούργο οι Σοσιαλδημοκράτες συγκεντρώνουν 21% και η AfD 20%. Σε προηγούμενες δημοσκοπήσεις προηγούνταν και στα δύο κρατίδια το ακροδεξιό κόμμα.

Απουσία μεγάλων εταιρειών

Η άνοδος της AfD στην ανατολική Γερμανία έχει θορυβήσει επιχειρηματίες και αναλυτές, σύμφωνα με τους FT. Μιλώντας αυτή την εβδομάδα ο Ντίτερ Κερμπ, πρόεδρος της πανίσχυρης Ομοσπονδίας Γερμανικών Βιομηχανιών (BDI), παραδέχτηκε ότι «δεν ακούσαμε επαρκώς τους ανθρώπους στην ανατολική Γερμανία, ούτε κοιτάξαμε αρκετά προσεκτικά». Ο Κερμπ είπε ότι η γερμανική κυβέρνηση σε συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα θα πρέπει να βελτιώσει τις υποδομές στην ανατολική Γερμανία ώστε να καταστούν τα κρατίδια της πιο ελκυστικά για επιχειρήσεις. Ειδικότερα, η απουσία μεγάλων επιχειρήσεων από την ανατολική Γερμανία αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους λόγους που εξακολουθεί να υπάρχει σήμερα τόσο μεγάλο οικονομικό χάσμα σε σύγκριση με τη Δύση. Ούτε μία από

τις 30 εταιρείες που περιλαμβάνονται στον χρηματιστηριακό δείκτη DAX δεν έχει την έδρα της στην ανατολική Γερμανία. Από τις 500 μεγαλύτερες γερμανικές εταιρείες, μόλις οι 37 έχουν την έδρα τους στην ανατολική Γερμανία, αριθμός που περιορίζεται στις 17 εάν εξαιρεθεί το Βερολίνο. Όπως εξηγούν οικονομολόγοι στους FT, η απουσία δραστηριοτήτων με υψηλή προστιθέμενη αξία, όπως έρευνα και ανάπτυξη, αλλά και η απουσία υψηλόβαθμων διοικητικών στελεχών, ευθύνεται σε μεγάλο βαθμό για την απουσία οικονομικής σύγκλισης με τη δυτική Γερμανία. Επίσης η γερμανική κυβέρνηση επιμένει να χρηματοδοτεί παλιές βιομηχανίες στην ανατολική Γερμανία αντί να ενθαρρύνει τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων στον κλάδο των υπηρεσιών και σε αστικά κέντρα όπως η Λειψία.

Οι μετανάστες θα στείλουν φέτος στις χώρες τους 689 δισ. δολ.

Τα εμβάσματα των μεταναστών διαδραματίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο στο παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Η Παγκόσμια Τράπεζα εκτιμά πως φέτος θα αποτελέσουν τη μεγαλύτερη πηγή εισροών κεφαλαίου στις αναπτυσσόμενες χώρες, ξεπερνώντας τις άμεσες ξένες επενδύσεις. Υπολογίζεται πως 270 εκατομμύρια μετανάστες θα στείλουν εμβάσματα 689 δισ. δολαρίων το 2019 στις χώρες τους για να βοηθήσουν οικονομικά τις οικογένειές τους. Κατ' επέκταση είναι πολύτιμη η συμβολή αυτής της μορφής κεφαλαίων στις οικονομίες και στους προϋπολογισμούς των χωρών του αναπτυσσόμενου κόσμου. Όπως σημειώνουν, ωστόσο, οι Financial Times σε εκτενές αφιέρωμα, αυτό μπορεί να αποτρέψει κυβερνήσεις από το να λάβουν μέτρα για να ενισχύσουν τα χαμηλά εισοδήματα και να εξελιχθεί η μεταποίηση στις χώρες τους.

Μέχρι και πρόσφατα, τα εμβάσματα των μεταναστών θεωρούνταν πως διαδραμάτιζαν δευτερεύοντα ρόλο στις αναπτυσσόμενες

Τα μεταναστευτικά εμβάσματα αποτελούν τη μεγαλύτερη πηγή εισροών κεφαλαίου στις αναπτυσσόμενες χώρες.

οικονομίες, ακολουθώντας με απόσταση τις άμεσες ξένες επενδύσεις και τις τοποθετήσεις επενδυτικών κεφαλαίων σε μετοχές ή ομόλογα. Ωστόσο, ο όγκος των εμβασμάτων αυξάνεται σταθερά από το 1990 μέχρι σήμερα. Ασφαλώς, η μεγάλη αύξηση των εμβασμάτων συμπεριέχεται με την εκτόξευση του αριθμού των μεταναστών ανά την υφήλιο. Την τελευταία 29ετία, ο αριθμός των ανθρώπων που εγκαταλείπουν τη χώρα τους για να αναζητήσουν ένα καλύτερο μέλλον έχει αυξηθεί από 153 σε 270 εκατομμύρια άτομα.

Κατά κοινή ομολογία, τα εμβάσματα αυτά είναι σωτήρια για τις

Ο όγκος των εμβασμάτων που αποστέλλουν οι μετανάστες από αναπτυσσόμενες χώρες υπερβαίνει πλέον την αξία των άμεσων ξένων επενδύσεων που πραγματοποιούνται σε αυτές.

οικονομίες του αναπτυσσόμενου κόσμου, ιδιαίτερα σε περιόδους κρίσεων. «Όταν μια οικονομία βρίσκεται σε κρίση, τα ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια εγκαταλείπουν τη χώρα και η οικονομική βοήθεια δεν χορηγείται άμεσα», σχολιάζει ο Ντίλιπ Ράθα, υπεύθυνος στον τομέα μετανάστευσης και ανάπτυξης στην Παγκόσμια

Τράπεζα. Τα εμβάσματα από μετανάστες βοηθούν στην τόνωση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και κατ' επέκταση στη βαθμολογία της πιστοληπτικής ικανότητας αυτών των οικονομιών, με αποτέλεσμα να μειώνεται το κόστος δανεισμού των κυβερνήσεων, των εταιρειών και των νοικοκυριών, όπως επιση-

μαίνεται από τους Financial Times.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι Φιλιππίνες. Φέτος, οι εισροές από εμβάσματα προβλέπεται να διαμορφωθούν στα 34 δισ. δολάρια, συμβάλλοντας στη μείωση ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών σε μόλις 1,5% του ΑΕΠ. Διαφορετικά, δηλαδή εξαιρουμένων των εμβασμάτων, το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών θα έφθανε το 10% του ΑΕΠ. «Τα εμβάσματα είναι μια σχετικά σταθερή πηγή ξένου εισοδήματος στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και επηρεάζει άμεσα τη βαθμολογία του χρέους», σχολιάζει ο Τζέιμς Μακ Κόρμακ του οίκου Fitch στους Financial Times. «Στις περιπτώσεις χωρών όπως οι Φιλιππίνες, η Αίγυπτος και η Νιγηρία, το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών θα ήταν αρκετά μεγαλύτερο εάν δεν υπήρχαν τα εμβάσματα», προσθέτει ο ίδιος.

Η οικονομική βοήθεια που στέλνουν οι μετανάστες στις οικογένειές τους μειώνουν, ωστόσο, τα κίνητρα των κυβερνήσεων για να προχωρήσουν σε ουσιαστικές μεταρρυθμι-

σεις προκειμένου να ενισχυθούν τα εισοδήματα των νοικοκυριών στη χώρα τους και να εξελιχθεί η οικονομία. Τα εμβάσματα, επίσης, λειτουργούν ως μια μορφή επιδότησης των νοικοκυριών, που στηρίζει την κατανάλωση και τις εισαγωγές, αναχαιτίζοντας την όποια πρόοδο στη μεταποίηση.

Ο κ. Ράθα της Παγκόσμιας Τράπεζας δεν είναι απαισιόδοξος. «Είναι κακό πράγμα η κατανάλωση σε μια οικονομία; Δεν νομίζω. Οι επενδύσεις μπορεί να περιμένουν, αλλά όχι η κατανάλωση», δήλωσε στους Financial Times. Σε κάθε περίπτωση, τα εμβάσματα των μεταναστών απεικονίζουν πόσο συνδεδεμένες είναι οι οικονομίες του κόσμου. Όταν μια οικονομία με σημαντικό αριθμό μεταναστών είναι εύρωστη, τότε επωφελείται μια άλλη από τα εμβάσματα. Στην αντίθετη περίπτωση, μια κρίση ιδιαίτερα στον ανεπτυγμένο κόσμο μπορεί να προκαλέσει αλυσιδωτές αντιδράσεις σε μια οικονομία του αναπτυσσόμενου κόσμου, σημειώνουν εύστοχα οι Financial Times.

Σεβασμό στο περιβάλλον, βελτίωση της κοινωνίας

Υπόσχονται οι αμερικανικοί κολοσσοί— Η άνοδος του λαϊκισμού και η κλιματική αλλαγή αναμορφώνουν το καπιταλιστικό σύστημα

Περίπου 50 χρόνια από τότε που ο Μίλτον Φρίντμαν, οικονομολόγος, κάτοκος Νομπέλ Οικονομίας αλλά και θεωρητικός του φιλελευθερισμού, διατύπωσε το δόγμα ότι «κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων είναι να αυξάνουν τα κέρδη τους», οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις της Αμερικής τείνουν να το αμφισβητήσουν. Το εφάρμοσαν με θρησκευτική ευλάβεια επί δεκαετίες, αλλά τυπικά τουλάχιστον δηλώνουν πως αποφάσισαν όχι ακριβώς να το εγκαταλείψουν αλλά να το διευρύνουν. Προτίθενται για την ακρίβεια να το αντικαταστήσουν με μια ευρεία και κάπως ασαφή έννοια της υποχρέωσης για «βελτίω-

ση της κοινωνίας» με σεβασμό και ενδιαφέρον για τους υπαλλήλους, για το περιβάλλον και για την ηθική και όχι μόνον για τα συμφέροντα των μετόχων.

Αιτία αυτής της φαινομενικά απροσδόκητης στροφής των επιχειρηματικών κολοσσών και των χρυσοπληρωμένων διευθυντικών στελεχών τους είναι η απρόσκοπτη άνοδος λαϊκιστικών πολιτικών μορφωμάτων στην εξουσία, η δυσφορία της κοινής γνώμης για τη διευρυνόμενη ανισότητα σε όλον τον κόσμο αλλά και η προφανής επιτάχυνση της κλιματικής αλλαγής με την ανησυχία που αυτή προκαλεί. Πρόκειται για ένα νέο περιβάλλον

Τη διακήρυξη αρχών υπέγραψαν 181 επιχειρήσεις που έχουν ετήσια έσοδα 7 τρις. δολ.

που καθιστά επιτακτικό το αίτημα για αναμόρφωση του παγκόσμιου καπιταλιστικού συστήματος, ώστε να γίνει φιλικότερο προς την κοινωνία και ευαίσθητο προς τον πλανήτη. Η νέα τάση εκδηλώθηκε στην αρχή της εβδομάδας στην τακτική συνάντηση των επικεφαλής μεγάλων επιχειρήσεων στην Ουάσινγκτον, που είναι γνωστή ως

Στρογγυλό Τραπέζι. Παρευρέθησαν οι επικεφαλής 181 από τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις της υπερδύναμης που συγκεντρώνουν αθροιστικά ετήσια έσοδα της τάξης των 7 τρις. δολαρίων.

Υποσχέθηκαν πως αντί για τα συμφέροντα αποκλειστικά και μόνον των μετόχων, θα μεριμνούν εφεξής «προς όφελος όλων των ενδιαφερόμενων πλευρών, των πελατών, των υπαλλήλων, των προμηθευτών και των μετόχων».

Εξέδωσαν μάλιστα «διακήρυξη αρχών και προθέσεων» στην οποία τονίζουν πως οι επιχειρήσεις οφείλουν «να προστατεύουν το περιβάλλον και να συμπεριφέρονται στους

εργαζομένους με αξιοπρέπεια και σεβασμό».

Το νέο δόγμα διατυπώθηκε παρουσία του Τζεφ Μπέζος, ιδρυτή και διευθύνοντος συμβούλου του κολοσσού της Amazon, του Τιμ Κουκ, επικεφαλής της Apple, και του Τζέιμι Ντίμον, προέδρου και διευθύνοντος συμβούλου της τράπεζας JP Morgan. «Το αμερικανικό όνειρο είναι ζωντανό αλλά έχει διαφραγεί», τόνισε ο Ντίμον, ο οποίος το περασμένο έτος εισέπραξε από την JP Morgan αμοιβή ύψους 31 εκατ. δολαρίων. Ισχυρίστηκε πως οι μεγάλες επιχειρήσεις αντιλαμβάνονται ότι πρέπει να επενδύουν στο προσωπικό τους και στις κοινότη-

τες, καθώς αυτός «είναι ο μοναδικός τρόπος για να διασφαλίσουν την επιτυχία μακροπρόθεσμα».

Έχουν προηγηθεί φραστικές επιθέσεις Δημοκρατικών υποψηφίων για τις προεδρικές εκλογές του 2020, που επικρίνουν δριμύτατα τις σκανδαλώδεις αμοιβές των στελεχών επιχειρήσεων και τη στασιμότητα στην οποία βρίσκονται οι μισθοί των εργαζομένων παρά τα αστρονομικά κέρδη των επιχειρήσεων. Οι προεδρικοί υποψήφιοι έχουν μάλιστα ζητήσει να αναθεωρηθεί ριζικά ο στόχος των επιχειρήσεων, ώστε να δοθούν καλύτερες αμοιβές και περισσότερη προστασία στους εργαζομένους.

Μπούμερανγκ για τον Τραμπ οι δασμοί σε κινεζικές εξαγωγές

Εντείνονται οι διαμαρτυρίες των αμερικανικών επιχειρήσεων που πλήττονται

Οι **αμερικανικές** εταιρείες προετοιμάζονται για βομβαρδισμό πρόσθετων δασμών για τα προϊόντα που εισάγουν από την Κίνα, μη μπορώντας να κάνουν κάτι άλλο από το να αυξήσουν τις τιμές εις βάρος των καταναλωτών στη χώρα. Οι αντιδράσεις είναι διδαχτες σε διάφορους τομείς του λιανικού εμπορίου, καθώς η κυβέρνηση του Ντόναλντ Τραμπ θα φορολογεί όλες τις εισαγωγές από την Κίνα, συνολικού ύψους 550 δισ. δολαρίων, με τον νέο γύρο δασμών που ξεκινά από αρχές Σεπτεμβρίου και ολοκληρώνεται Δεκέμβριο του 2019. Οι εξελίξεις αυτές λαμβάνουν χώρα σε μια περίοδο όπου εντείνονται οι ανησυχίες για την πορεία της αμερικανικής οικονομίας, με κίνδυνο να επηρεαστεί η κατανάλωση που παραδοσιακά διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στην ανάπτυξη της χώρας.

Πάνω από 200 εταιρείες υποδημάτων στις ΗΠΑ διαμαρτυρήθηκαν αυτές τις ημέρες για τη φορολόγηση των κινεζικών εισαγωγών με επιπλέον 15%, τονίζοντας πως προστίθενται σε υφιστάμενους δασμούς 11%, κατά μέσον όρο, που μπορεί να φθάσουν ακόμη και το 67% σε ορισμένα μοντέλα, με αποτέλεσμα να αυξηθεί το ετήσιο κόστος για τους καταναλωτές κατά 4 δισ. δολάρια. Πάνω από 160 επιχειρηματικές οργανώσεις – συμπεριλαμβανομένων της Εθνικής Ομοσπονδίας Λιανικού Εμπορίου (National Retail Federation), της Ένωσης Επιχειρηματιών Λιανικών Εμπορίου (Retail Industry Leaders Association) και της Ένωσης Κατασκευαστών Εξοπλισμού (Association of Equipment Manufacturers)– παρότρυναν τον Αμερικανό πρόεδρο να μην επιβάλει νέους δασμούς στις εισαγωγές από την Κίνα. Προειδοποίησαν πως η μεσαία τάξη των Αμερικανών θα δεχθεί τις μεγαλύτερες συνέπειες, ιδιαίτερα όσο θα πλησιάζει το τέλος του έτους,

Φορείς του λιανεμπορίου προειδοποιούν πως η μεσαία τάξη των Αμερικανών θα δεχθεί τις μεγαλύτερες συνέπειες από τον εμπορικό πόλεμο με την Κίνα, ιδιαίτερως όσο θα πλησιάζει το τέλος του έτους, που είναι από τις κρίσιμότερες περιόδους για το εμπόριο.

Αναλυτές αναφέρουν ότι η μετακύλιση των δασμών στους καταναλωτές θα πλήξει την κατανάλωση, που αποτελεί ατμομηχανή της οικονομίας.

που είναι από τις κρίσιμότερες περιόδους για το εμπόριο.

Μία από τις εταιρείες που πλήττονται από τον κλιμακούμενο εμπορικό πόλεμο ανάμεσα στην Ουάσινγκτον και στο Πεκίνο είναι η Apple, που, αντί να μειώσει, έχει αυξήσει την εξάρτησή της στους Κινέζους προμηθευτές από το 44% το 2015 στο 48%, φέτος. Βασικά προϊό-

ντα του τεχνολογικού κολοσσού, όπως τα έξυπνα ρολόγια και τα ασύρματα ακουστικά, θα επιβαρύνονται με δασμούς 15% από τις αρχές Σεπτεμβρίου. Από τα μέσα Δεκεμβρίου, τα iPhones θα εισάγονται από την Κίνα με δασμό 15%.

Η κυβέρνηση του Ντόναλντ Τραμπ έχει ήδη φορολογήσει με 25% εισαγωγές 250 δισ. δολαρίων από την Κίνα, με το Πεκίνο να προχωράει σε αντίποινα, κυρίως εις βάρος αμερικανικών αγροτικών προϊόντων. Κατά τη διάρκεια του Αυγούστου, ο Τραμπ κλιμάκωσε τις απειλές του. Είπε πως θα φορολογήσει με 10% τις υπόλοιπες εισαγωγές από την Κίνα που ανέρχονται σε 300 δισ. δολάρια. Όταν το Πεκίνο απάντησε πάλι με αντίποινα σε προμήνη 75 δισ. δολαρίων από τις ΗΠΑ, ο Τραμπ αύξησε τις απειλές για δασμούς στις κινεζικές ει-

σαγωγές 300 δισ. δολαρίων από 10% σε 15%. Προσέθεσε πως παράλληλα θα αυξήσει την υφιστάμενη φορολόγηση στις εισαγωγές των 250 δισ. δολαρίων από την Κίνα στο 30% από το 25%.

Το Γραφείο του Εκπροσώπου Εμπορίου των ΗΠΑ (USTR) επιβεβαίωσε την Τετάρτη τις προθέσεις του Λευκού Οίκου, προσδιορίζοντας θα τεθούν από αυτήν την Κυριακή σε ισχύ οι νέοι δασμοί 15% σε κινεζικές εισαγωγές 125 δισ. δολαρίων από το «πακέτο» των 300 δισ. Το USTR συμπλήρωσε πως τα υπόλοιπα θα φορολογηθούν από τα μέσα Δεκεμβρίου, αλλά δεν έδωσε λεπτομέρειες για την αύξηση των υφιστάμενων δασμών 25% στο 30%. Πολλά από τα προϊόντα αυτά είναι υποδήματα, παιχνίδια και τεχνολογικά προϊόντα που παράγουν αμερικανικές εταιρείες στην Κίνα.

Δημόσια εγγραφή σε Τόκιο, Ριάντ, εξετάζει η Aramco

Η **Saudi Aramco**, η μεγαλύτερη εταιρεία παραγωγής πετρελαίου στον κόσμο με καθαρά κέρδη 111 δισ. δολάρια το 2018, εξετάζει να πραγματοποιήσει σε δύο στάδια την πώληση μετοχών της και να προτιμήσει το Τόκιο αντί του Λονδίνου και του Χονγκ Κονγκ, σύμφωνα με αποκλειστικές πληροφορίες της Wall Street Journal.

Η εισαγωγή της Aramco, όπως είναι ευρώς γνωστή, στο χρηματιστήριο αναμένεται να είναι η μεγαλύτερη στην ιστορία, καθώς η εταιρεία έχει ανακοινώσει πως θα πουλήσει το 5% των μετοχών της και επιθυμεί να αντλήσει 100 δισ. δολάρια. Αν το επιτύχει, η συνολική της αποτίμηση θα αγγίξει τα 2 τρις. δολάρια. Σύμφωνα με την WSJ, η διοίκηση της εταιρείας εξετάζει το ενδεχόμενο η εισαγωγή στο χρηματιστήριο να γίνει σε δύο στάδια: εντός του έτους να πουλήσει τμήμα των μετοχών της στο χρηματι-

Η **Aramco** έχει ανακοινώσει πως θα πωλήσει το 5% των μετοχών της και επιθυμεί να αντλήσει 100 δισ. δολάρια.

Η εισαγωγή της Aramco στο χρηματιστήριο αναμένεται να είναι η μεγαλύτερη στην ιστορία.

στήριο του Ριάντ με στόχο να αντλήσει 50 δισ. δολάρια. Θα ακολουθήσει σε δεύτερο στάδιο, τη διετία 2020-2021, η εισαγωγή της στο χρηματιστήριο του Τόκιο, πάντα κατά πληροφορίες της WSJ. Τόσο Σαουδάραβες όσο και διεθνείς επενδυτές θα έχουν τη δυνατότητα να αγοράσουν μετοχές κατά την εισαγω-

γή στο χρηματιστήριο του Ριάντ, αναφέρει η WSJ.

Η βασική αιτία που η Aramco εξετάζει ως πιθανότερη τοποθεσία το Τόκιο είναι η αυξημένη πολιτική αβεβαιότητα στη Βρετανία, εξαιτίας του Brexit, και στο Χονγκ Κονγκ, εξαιτίας του εμπορικού πολέμου ΗΠΑ - Κίνας και της αναταραχής που επικρα-

τεί τους τελευταίους τρεις μήνες στην ασιατική πόλη. Η Aramco είχε αποκαλύψει την πρόθεσή της να εισαχθεί σε χρηματιστήριο πριν από χρόνια και αρχικά είχε τεθεί ως στόχος η εισαγωγή σε χρηματιστήριο το 2018. Με τα χρήματα που θα συγκεντρώσει η εταιρεία, η Σαουδική Αραβία σκοπεύει να χρηματοδο-

τήσει διάφορες επενδύσεις σε νέες τεχνολογίες και στον τουρισμό, ώστε να περιορίσει την εξάρτησή της από τα έσοδα από την πώληση πετρελαιοειδών. Η πρόθεση της Aramco να εισαχθεί σε χρηματιστήριο έχει προκαλέσει έντονες συζητήσεις τόσο για την τοποθεσία όσο για το ποσό που μπορεί να συγκεντρώσει και για τις σχέσεις της εταιρείας με τη βασιλική οικογένεια της Σαουδικής Αραβίας. Για παράδειγμα, δεν είναι ακόμη και σήμερα σαφές αν η Aramco θα επιμείνει στην άντληση 100 δισ. δολαρίων. «Η κατακραυγή που σημειώθηκε αρχικά μετά τη δολοφονία του Σαουδάραβα δημοσιογράφου Τζαμάλ Κασόγκι τον περασμένο Οκτώβριο περίεπλεξε επίσης το σχέδιο για την προσέλκυση επενδυτών», αναφέρει η WSJ. Αν τελικά η διοίκηση της Aramco και οι σύμβουλοι της επιλέξουν το χρηματιστήριο του Τόκιο για τη διεθνή είσοδο σε χρηματιστήριο, αυτό θα αποτελέσει τεραστίων διαστάσεων απογοήτευση για το Λονδίνο και για το Χονγκ Κονγκ που είχαν θεωρηθεί αρχικά τα επικρατέστερα χρηματιστήρια που θα προσέλκυαν την πιο κερδοφόρα εταιρεία της εποχής μας. Λονδίνο και Χονγκ Κονγκ είχαν θεωρηθεί αρχικά ασφαλέστερες τοποθεσίες, από πολιτικές απόψεις, από τη Νέα Υόρκη, ωστόσο η πολιτική αβεβαιότητα έχει αυξηθεί σημαντικά το τελευταίο διάστημα. Το πρώτο εξάμηνο του 2019 τα κέρδη της Aramco διαμορφώθηκαν στα 46,9 δισ. δολάρια, από 53,2 δισ. δολάρια το αντίστοιχο χρονικό διάστημα πέρυσι, εξαιτίας της υποχώρησης των τιμών του πετρελαίου.

Μεγάλη μείωση εξαγωγών, εισαγωγών μεταξύ των μελών του G20

Απογοητευτικά είναι τα τελευταία στοιχεία του ΟΟΣΑ για το παγκόσμιο εμπόριο αγαθών, καθώς απεικονίζουν μείωση του όγκου συναλλαγών μεταξύ των οικονομιών του G20, των είκοσι ισχυρότερων οικονομιών του ανεπτυγμένου και του αναπτυσσόμενου κόσμου, μέσα στο β' τρίμηνο του 2019. Η υποχώρηση εξαγωγών και εισαγωγών συνεχίζεται από το β' τρίμηνο του 2018, όταν άρχισαν να γίνονται αισθητές οι επιπτώσεις από τους δασμούς της κυβέρνησης του Ντόναλντ Τραμπ. Οι εξαγωγές στις χώρες του G20 υποχώρησαν, σε όρους δολαρίου, κατά 1,9% και οι εισαγωγές κατά 0,9% το β' τρίμηνο του 2019. Οι επιπτώσεις του αμερικανικού προστατευτισμού είναι ιδιαίτερα αισθητές στην Κίνα αλλά και στις ΗΠΑ. Οι εξαγωγές στην Κίνα υποχώρησαν κατά 5,3% και στις ΗΠΑ κατά 1,1% αντανακλώντας αντίστοιχα το χαμηλότερο επίπεδο από το δ' τρίμηνο του 2017 και από το α' τρίμηνο του 2018. Η οριακή αύξηση που σημειώθηκε στις εισαγωγές των δύο οικονομιών –κατά 0,6% στην Κίνα και κατά 0,3% στις ΗΠΑ– την ίδια περίοδο αποδίδεται σε μια προσωρινή αύξηση των συναλλαγών μεταξύ των δύο χωρών, πιθανώς με σκοπό να συγκεντρωθούν αναγκαία αποθέματα.

Ορατό είναι, επίσης, το πλήγμα στη γερμανική οικονομία, την ισχυρότερη της Ευρωζώνης, από τον αμερικανικό προστατευτισμό. Οι εξαγωγές μειώθηκαν κατά 3% και οι εισαγωγές κατά 1,7% το β' τρίμηνο του 2019. Στην Ιταλία, την υπ' αριθ-

μόν 3 ισχυρότερη οικονομία στην Ευρωζώνη, που δέχεται πιέσεις από την πολιτική αστάθεια στη χώρα, οι εισαγωγές συρρικνώθηκαν κατά 0,6% την περίοδο Απριλίου-Ιουνίου, επί πέμπτο συναπτό τρίμηνο. Πτώση εξαγωγών και εισαγωγών κατά 7,1% και 12,6%, αντίστοιχα, παρουσιάστηκε στη Βρετανία λόγω της κορύφωσης της αβεβαιότητας για τις συνθήκες εξόδου της χώρας από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Συρρικνώσεις των εξαγωγών και των εισαγωγών

Οι επιπτώσεις του εμπορικού πολέμου ΗΠΑ - Κίνας είναι πλέον ορατές σε παγκόσμιο επίπεδο.

κατά 1,7% και 2,23% εμφανίστηκε το β' τρίμηνο σε όλα τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. Τα τελευταία στοιχεία του ΟΟΣΑ ενισχύουν τους φόβους για τα σημάδια των εμπορικών πολέμων του Τραμπ ακόμη και στην ίδια τη χώρα του. Η οικονομική δραστηριότητα στις ΗΠΑ ενισχύθηκε κατά 2,3% από πέρυσι έναντι του 2,7% ένα τρίμηνο πριν. Μεγαλύτερη είναι η επιβράδυνση της κινεζικής οικονομίας, ενώ η συρρίκνωση της μεταποιητικής δραστηριότητας στη Γερμανία επί ένα οκτάμηνο οδήγησε σε στην πτώση του ετήσιου ρυθμού ανάπτυξης το β' τρίμηνο στο 0,4% από το 0,9% το προηγούμενο.

Χωρίς Android το νέο μοντέλο της Huawei λόγω αμερικανικών κυρώσεων

Η νέα σειρά κινητών τηλεφώνων Mate 30 της Huawei, που θα κυκλοφορήσει αυτό το φθινόπωρο, δεν θα μπορεί να χρησιμοποιήσει το λογισμικό σύστημα Android. Αυτό σημαίνει πως οι χρήστες δεν θα έχουν πρόσβαση στην Google Maps, στο Gmail ή στις υπόλοιπες εφαρμογές της μηχανής αναζήτησης, σύμφωνα με πληροφορίες του Guardian. Τα νέα κινητά Mate 30 είναι τα πρώτα προϊόντα της Huawei που θα κυκλοφορήσουν μετά τους περιορισμούς των ΗΠΑ.

Η Google είχε ανακοινώσει πως θα παύσει τη συνεργασία της με την Huawei ύστερα από την απόφαση του Λευκού Οίκου να απαγορεύσει στις αμερικανικές εταιρείες να συναλλάσσονται με τον κινεζικό τεχνολογικό κολοσσό. Εκτοτε δόθηκε προσωρινή αναστολή δύο φορές στην απαγόρευση αυτή, αλλά είναι άγνωστο τι θα ακολουθήσει στη συνέχεια, καθώς οι εμπορικές σχέσεις της κυβέρνησης του Ντόναλντ Τράμπ με την Κίνα δεν έχουν υπάρξει ποτέ τόσο τεταμένες. Εκτός των άλλων, ο Τραμπ έχει κατηγορήσει την Huawei ότι κατακόπτευε τις ΗΠΑ προς όφελος της κινεζικής κυβέρνησης. Η Huawei έχει αρνηθεί αυτές τις κατηγορίες.

Μπορεί δε να δόθηκε παράταση στην αναστολή της απαγόρευσης,

αλλά αυτό σημαίνει πως μόνον τα υπάρχοντα κινητά της Huawei μπορεί να έχουν πρόσβαση στο λογισμικό Android, αλλά όχι τα τα κινητά Mate 30. Συν τοις άλλοις, η Google δεν έχει ξεκαθαρίσει εάν θα υποβάλει αίτηση για να εξαιρεθεί από την απαγόρευση της αμερικανικής κυβέρνησης.

«Η Huawei θα συνεχίσει να χρησιμοποιεί το Android OS εάν μας

Οι χρήστες δεν θα έχουν πρόσβαση στην Google Maps, στο Gmail ή στις υπόλοιπες εφαρμογές της μηχανής αναζήτησης.

το επιτρέπει η αμερικανική κυβέρνηση», δήλωσε εκπρόσωπος της Huawei. «Διαφορετικά, θα συνεχίσουμε με την ανάπτυξη του δικού μας λογισμικού και οικοσυστήματος», προσέθεσε. Νωρίτερα τον Αύγουστο, η Huawei παρουσίασε το δικό της λογισμικό HarmonyOS, το οποίο σκοπεύει να χρησιμοποιήσει μόνον εάν δεν θα έχει πρόσβαση στο Android.

Το ΓΤΠ απευθύνει ανοικτή πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για συμμετοχή στο σχέδιο στήριξης του έντυπου Τύπου 2019

Το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών απευθύνει Ανοικτή Πρόσκληση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος για Συμμετοχή στο Σχέδιο Καταβολής Ήσσονος Σημασίας (De Minimis) για Στήριξη του Έντυπου Τύπου (Εφημερίδων) για το έτος 2019, το οποίο έχει εγκριθεί με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, Αρ. Απόφασης 82.713, ημερ. 25/5/2017.

Λεπτομέρειες για το Σχέδιο καθώς και το έντυπο αίτησης είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του ΓΤΠ www.pio.gov.cy.

Οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να υποβάλουν τις αιτήσεις τους διαχειρός ή ταχυδρομικά μέχρι τις 27 Σεπτεμβρίου 2019, στο Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών, Οδός Απελλή, 1080 Λευκωσία.

Δύο ξενοδοχεία από την Intracom Holdings

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Δύο νέες τουριστικές επενδύσεις, συνολικού ύψους άνω των 105 εκατ. ευρώ, προωθεί αυτήν την περίοδο ο όμιλος Intracom Holdings, επιλέγοντας το κέντρο της Αθήνας και τη Μύκονο. Κατ' αρχάς, πιθανότατα εντός του Σεπτεμβρίου αναμένεται να λειτουργήσει το ξενοδοχείο Athens Townhouse, επί της οδού Κολοκοτρώνη 3-5, πλησίον της πλατείας Συντάγματος. Η Intrakat είχε επικρατήσει σε σχετικό διαγωνισμό που προκήρυξε προ διετίας το Μετοχικό Ταμείο Στρατού (ΜΤΣ), παραχωρώντας τη διαχείριση ακινήτου ιδιοκτησίας του για τα επόμενο χρόνια.

Πρόκειται για τριώροφο διατηρητέο, για το οποίο ο όμιλος της Intracom Holdings θα καταβάλει μηνιαίο μίσθωμα 40.000 ευρώ. Στόχος είναι η δημιουργία ενός boutique ξενοδοχείου 45 δωματίων και πέντε αστέρων. Υπενθυμίζεται ότι τα τελευταία χρόνια το μεγαλύτερο μέρος του ακινήτου είχε μείνει κενό, ενώ στο παρελθόν είχε φιλοξενήσει κυρίως εμπορικές χρήσεις, όπως η αλυσίδα H&M. Το ΜΤΣ είχε αφήσει ελεύθερη στην κρίση των επενδυτών τη μελλοντική χρήση του ακινήτου, προσελκύοντας με τον τρόπο αυτόν περισσότερους ενδιαφερομένους. Σημειώτε-

Επενδύει 105 εκατ. για δύο πολυτελείς μονάδες σε Αθήνα και Μύκονο.

ον ότι η Intracom Holdings έχει πλέον αναλάβει τις σχετικές δραστηριότητες, στο πλαίσιο του μετασχηματισμού στον οποίο προχώρησε ο όμιλος κατά τη διάρκεια των προηγούμενων μηνών διαχωρίζοντας τους επιμέρους κλάδους, προκειμένου η Intrakat να εστιάσει κυρίως στον τομέα των κατασκευών. Η επένδυση για την ανακατασκευή του κτιρίου των 4.160 τ.μ. εκτιμάται ότι ξεπέρασε τα επτά εκατ. ευρώ. Εκτός από τα δωμάτια, στο ακίνητο διαμορφώθηκαν εστιατόριο-μπαρ με εξωτερική αυλή, γυμναστήριο και σπα.

Πέραν της εν λόγω επένδυσης, ο όμιλος δρομολογεί και την έναρξη των εργασιών στο έτερο μεγάλο τουριστικό έργο που προωθεί αυτήν την περίοδο. Ο λόγος για την ανάπτυξη μιας νέας και υπερπολυτελούς ξενοδοχειακής μονάδας 150 κλινών στη Μύκονο και συγκεκριμένα στην περιοχή Καλό Λιβάδι. Το ύψος της επένδυσης θα ξεπεράσει τα 100 εκατ. ευρώ και εκτιμάται πως θα είναι σε θέση να λειτουργήσει το 2020, αν και δεν αποκλείεται τελικά ο στόχος αυτός να αναθεωρηθεί προς τα πίσω. Το εν λόγω έργο υλοποιείται σε συνεργασία με τον βρετανικό όμιλο London & Regional, με εκάστη πλευρά να ελέγχει το 50% του ακινήτου.

Για τον σκοπό αυτό, είχε αποκτηθεί τα προηγούμενα χρόνια έκταση συνολικής επιφάνειας 100 στρεμμάτων. Εκτός από το ξενοδοχείο, προωθείται και η ανάπτυξη υπερπολυτελών παρθεριστικών βιλών.

Η London & Regional είχε θέσει ως στόχο της τη δραστηριοποίησή της στο ελληνικό τουριστικό προϊόν ήδη από τις αρχές της δεκαετίας, καθώς είχε συμμετάσχει στο αρχικό στάδιο της διαγωνιστικής διαδικασίας για την αξιοποίησης της έκτασης του πρώην αεροδρομίου στο Ελληνικό, χωρίς τελικά να προχωρήσει. Εκτός από τη Μύκονο, πρόσφατα προχώρησε στην απόκτηση του ιστορικού ξενοδοχείου «Γιτάνια» στο κέντρο της Αθήνας, με το συνολικό ύψος της επένδυσης για την αγορά και ανακαίνιση του ακινήτου να υπολογίζεται ότι θα ξεπεράσει τα 50 εκατ. ευρώ.

Απόβαση Ισραηλινών επενδυτών στην ελληνική αγορά ακινήτων

Έχουν αποκτήσει εκατοντάδες κατοικίες και γραφεία σε όλη τη χώρα

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Πάνω από 115 ακίνητα αντί ποσού της τάξεως των 10 εκατ. ευρώ απέκτησε προ διμήνου στην Ελλάδα ένας από τους μεγαλύτερους επενδυτές στον κλάδο των βραχυχρόνιων μισθώσεων. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που έχουν διαρρεύσει μέχρι στιγμής, ο εξ Ισραήλ ορμώμενος επενδυτής απέκτησε τα ακίνητα μέσω επενδυτικού fund, ερχόμενος σε συμφωνία με την τράπεζα στην οποία ανήκαν. Περίπου το 20% των ακινήτων βρίσκεται στην Αθήνα, ενώ ένα άλλο ποσοστό αυτών σε διάφορα νησιά της χώρας, όπως επίσης και σε άλλες μεγάλες πόλεις.

Αντίστοιχα, ένας άλλος επενδυτής από το Ισραήλ, η Golden Horizon, ένα από τα λεγόμενα family offices που δραστηριοποιούνται στην ελληνική αγορά το τελευταίο διάστημα, προχώρησε σε δύο κινήσεις

Ενας από τους μεγαλύτερους επενδυτές βραχυχρόνιων μισθώσεων αγόρασε προ διμήνου 115 ακίνητα.

πρόσφατα, αποκτώντας ακίνητα αξίας 20 εκατ. ευρώ. Το μεγαλύτερο εξ αυτών αφορά έκταση 4,5 στρεμμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος στην περιοχή του Παλαιού Φαλήρου, για το οποίο δαπανήθηκαν 12 εκατ. ευρώ. Αντίστοιχα, λίγους μήνες νωρίτερα, η Golden Horizon, η οποία λειτουργεί για λογαριασμό πλούσιων Ισραηλινών επενδυτών, προχώρησε στην απόκτηση ενός διατηρητέου κτιρίου που πωλούσε η Εθνική Ασφαλιστική, στην οδό Υπατίας. Για το εν λόγω ακίνητο καταβλήθηκε ποσό που ξεπέρασε τα 5 εκατ. ευρώ.

Αντίστοιχα, το επίσης ισραηλινών συμφερόντων Zoia Fund του κ. Ρούμπεν Σάγκι έχει φτάσει να διαχειρίζεται περί τα 19 κτίρια σε διάφορα σημεία της Αθήνας, στοχεύοντας είτε στην αγορά κατοικίας είτε στην αγορά γραφείων. Το επενδυ-

Το ισραηλινών συμφερόντων Zoia Fund διαχειρίζεται περί τα 19 κτίρια σε διάφορα σημεία της Αθήνας. Το επενδυτικό fund σε διεθνές επίπεδο διαχειρίζεται περίπου 20.000 ακίνητα, συνολικής αξίας άνω των 2,2 δισ. ευρώ.

τικό fund είναι ένα από τα μεγαλύτερα που έχουν τοποθετηθεί στην ελληνική αγορά τα τελευταία χρόνια, καθώς σε διεθνές επίπεδο διαχειρίζεται περί τα 20.000 ακίνητα συνολικής αξίας άνω των 2,2 δισ. ευρώ. Το Zoia έχει παρουσία σε έξι χώρες (ΗΠΑ, Ισπανία, με έμφαση στη Βαρκελώνη, Πολωνία, Γερμανία, Ισραήλ και Ελλάδα).

Εύπορες οικογένειες

Τα family offices είναι επενδυτικές εταιρείες, οι οποίες λειτουργούν κατά κανόνα για λογαριασμό εύπορων οικογενειών, συνήθως με παρουσία αρκετών δεκάδων ή και εκατοντάδων εκατ. ευρώ. Τέτοιου είδους «οχήματα» είναι αρκετά διαδεδομένα στις ΗΠΑ, στο Ισραήλ αλλά και σε χώρες της Ευρώπης, καθώς προσφέρουν μια πιο επαγγελματική διαχείριση των συσσωρευμένων

κεφαλαίων. Συχνά, δε, οι επενδύσεις στρέφονται προς την αγορά ακινήτων, με την Ελλάδα να βρίσκεται στο επίκεντρο κατά τη διάρκεια της τελευταίας διετίας, ιδίως από τη στιγμή που ένα μεγάλο μέρος της ακίνητης περιουσίας έχει περάσει στα «χέρια» των τραπεζών, που με τη σειρά τους αναζητούν τρόπους να τα διαθέσουν στην αγορά.

Ενδεικτική του σημαντικού επενδυτικού ενδιαφέροντος από το Ισραήλ για την αγορά ακινήτων της Ελλάδας είναι και η διοργάνωση, στις 13 Σεπτεμβρίου, ειδικής ημερίδας από το Ελληνο-Ισραηλινό Επιμελητήριο, σε συνεργασία με το αντίστοιχο διμερές Επιμελητήριο του Ισραήλ (Israel Greece Chamber of Commerce). Από πλευράς του Ισραήλ θα παρευρεθούν επιχειρηματίες του κλάδου οι οποίοι ενδιαφέρονται να συναντηθούν με μεσοτικά

γραφεία, προμηθευτές δομικών υλικών και εξειδικευμένους στο αντικείμενο νομικούς, με στόχο την αγοραπωλησία, ανακαίνιση και αναπαλαίωση ακινήτων στην Ελλάδα, τόσο σε αστικούς όσο και σε τουριστικούς προορισμούς.

Δικηγορικά γραφεία

Αξίζει να σημειωθεί ότι η ζήτηση για ακίνητα στην Ελλάδα από Ισραηλινούς επενδυτές είναι τόσο έντονη, ώστε έχει πυροδοτήσει τη συνεργασία ακόμα και δικηγορικών γραφείων μεταξύ των δύο χωρών. Μια τέτοια κίνηση έγινε πρόσφατα ανάμεσα στο ελληνικό γραφείο Machas & Partners και του ισραηλινού ομίλου Firon & Co., που προχώρησαν στη σύσταση ενός κοινού και εξειδικευμένου φορέα με αντικείμενο την υποστήριξη ξένων επενδυτών στην εγκώρια αγορά ακινήτων.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ***

Τουριστικό μοντέλο αρπαχτής ή προόδου;

Κάποτε, καθώς περπατούσες σε εμπορικές οδούς ακόμα και στα «high streets» ευρωπαϊκών πόλεων, θα ερχόταν η στιγμή που θα έβλεπες μια βιτρίνα που θα διαφήμιζε «Κύπρο για διακοπές». Ήταν η εποχή που στην αγορά του Portobello στο Λονδίνο, αλλά και αλλού, οι «Cyprus Potatoes» ήταν οι πιο ακριβές από όλες τις πατάτες που πουλιόντουσαν εκεί, επειδή ήταν αναγνωρι-

Στο σύγχρονο επιχειρηματικό περιβάλλον δεν πρέπει να αφήνουμε τίποτα στην τύχη.

σμένες χωρίς καμιά αμφιβολία ως οι πιο νόστιμες. Τότε ήταν η νοστιμιά τους που ακόμη και ένας Σκωτσέζος σήμερα θα σε ρωτήσει άμα σε δει, «...τι είναι αυτό που τους κάνετε και είναι τόσο νόστιμες;...»

Η Κύπρος του τότε ήταν η Κύπρος του ήλιου και της θάλασσας, του «blossoming» της Αγίας Νάπας ως προορισμού για άγρια πάρτι και κραπίλες, και της εδραίωσης της Πάφου σαν ενός τέλειου περιβάλλοντος για αφυπνέτηση. Δεν χρειαζόταν να δείξεις πολλά πράγματα για να πείσεις: μια αφίσα με καμιά

μπύρα σε παραλία, στάση σε ηλιοθεραπεία, κυπριακό μεζέ... με τόσο μακιγιάζ... όπου όμοιο του οπτικά δεν θα έβρισκες πουθενά να φας, την Αφροδίτη αναδυόμενη, άντε και την πάλαι ποτέ Πέτρα του Ρωμιού. Ήταν η εποχή που οι Κυπριακές Αερογραμμές σέρβιραν φαγητό σε δισκάκια με επάργυρα μαχαίρο-πάρουνα. Δεν θα απέκλεια το ενδεχόμενο ακόμη και σήμερα καμιά γιαγιά σας να έχει κουταλάκι του τσαγιού με το σήμα του αγρινού στη χειρολαβή... Από εκεί και πέρα τα τρισδιάστατα σκιαγραφήματα των εκατοντάδων έργων ανάπτυξης έκαναν την παρουσία της Κύπρου αισθητή – τουλάχιστον σε κάποιες χώρες.

Στην πορεία πολλά άλλαξαν σε παγκόσμιο επίπεδο. Στην αρχή η τουριστική πρόοδος ήταν κάπως με το στανιό, ενώ ακολούθως η ανάπτυξη ήταν γεωμετρική. Σε αυτό συνέτειναν πολλοί παράγοντες: από τη μία το αεροπορικό περιβάλλον δεν είναι καθόλου το ίδιο με το παρελθόν, οι τρόποι προώθησης των τουριστικών προορισμών έχουν αλλάξει εντελώς, ο παγκόσμιος τουριστικός χάρτης έχει αλλάξει και αυτός ολιστικά, ενώ ο κάθε προορισμός τελεί υπό συνεχή κριτική και βαθμολόγηση από τον κάθε χρήστη και η κριτική που ασκείται είναι σε δημόσια προβολή

Η Κύπρος απουσιάζει από εκδόσεις περιοδικών που είναι συνεχώς προσβάσιμες στους τουρίστες και στους επιχειρηματίες που βρίσκονται σε διαρκή κίνηση. Αναδυόμενες στον τουρισμό χώρες προβάλλονται ως ο απόλυτος τουριστικός προορισμός, αλλά και φτασμένες χώρες ή πόλεις ανταγωνίζονται με σκοπό να κερδίσουν και τον τελευταίο επισκέπτη.

ανά το παγκόσμιο ανά πάσα στιγμή. Όλο αυτό το συνονθύλευμα εξελίξεων έχουν κάνει τον τουρίστα πιο μορφωμένο, λιγότερο επιρρεπή σε εξαπάτηση και πιο απαιτητικό. Ίσως η μόνη αγκύλωση που αντιμετωπίζει να είναι οι αεροπορικές εταιρείες. Πρόκειται για τους με-

γαλύτερους εκμεταλλευτές ανθρώπινες ανάγκες, τόσο σε επίπεδο χρεώσεων, όσο και σε επίπεδο συμπεριφοράς. Και επειδή είναι τόσο λίγες σε αριθμό, με τόσο μεγάλο μερίδιο αγοράς, που ποσώς δεν τους ενδιαφέρουν οι κριτικές – ιδιαίτερα οι κακές.

Σε αυτό το συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον υπάρχει πλέον έντονη προώθηση των ποιοτικών διακοπών. Και όχι άδικα. Ο χρόνος έχει γίνει τόσο πολύτιμος που ο ελεύθερος χρόνος είναι δυσεύρετος. Γι' αυτό, όταν τον προγραμματίζεις, δεν θέλεις να αφήσεις τίποτα στην τύχη. Οι διακοπές θα πρέπει να σου δώσουν τόση ηρεμία, ψυχική ανάταση, σπαναφόρτιση «μπαταριών», όση απαιτεί ο οργανισμός σου για το υπόλοιπο χρονικό διάστημα που θα είσαι στη σκληρή καθημερινότητά σου.

Αυτό το συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον δεν είναι μόνο ηλεκτρονικό. Υπάρχουν εκδόσεις περιοδικών που είναι συνεχώς προσβάσιμες στους τουρίστες και στους επιχειρηματίες που βρίσκονται σε διαρκή κίνηση.

Αν μετροφυλλίσει κάποιος τέτοιες εκδόσεις θα δει όχι μόνο αναδυόμενες στον τουρισμό χώρες να προβάλλονται ως ο απόλυτος τουριστικός προορισμός, αλλά και φτασμένες χώρες ή πόλεις να ανταγωνίζονται μεταξύ τους στα ίσα με σκοπό να κερδίσουν και τον τελευταίο επισκέπτη.

Μου προκαλεί αλγεινή εντύπωση η σχεδόν απόλυτη απουσία της Κύπρου από τέτοιες εκδόσεις. Τι να σημαίνει άραγε; Ότι τα πράγματα πάνε τόσο καλά για εμάς που

δεν έχουμε ανάγκη τέτοιας προβολής; Ότι το Λονδίνο, το Τόκιο, το Μαϊάμι, το Σίδνεϋ, η Κροατία, η Ελλάδα, η Ρώμη, η Βενετία, η Σιγκαπούρη κ.λπ. έχουν ανάγκη προβολής και λόγους να φοβούνται, που εμείς ξεπεράσαμε για πάντα; Μήπως αρκεστήκαμε σε ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης που δεν απέχει πολύ από ένα νέο μοντέλο αρπαχτής;

Καλό είναι να αρχίσουμε να κοιτάμε πέρα από τη μύτη μας. Στο σύγχρονο επιχειρηματικό περιβάλλον δεν πρέπει να αφήνουμε τίποτα στην τύχη. Πρέπει να προγραμματίζουμε τα πάντα. Πρώτιστα, όμως, πρέπει να θέσουμε επιτέλους ένα κοινό και συνάμα υψηλό στόχο: το πού θέλουμε να βρίσκεται η χώρα μας σε βάθος 10, 20, 30 χρόνων. Αν θέλουμε να είμαστε ουραγοί, το παιχνίδι είναι εύκολο. Αν όμως θέλουμε να είμαστε πρωταθλητές, τότε δεν υπάρχει δευτερόλεπτο για να επαναπαυόμαστε. Θα πρέπει να κάνουμε παντού γνωστό το ποιο είμαστε. Αλλιώς το γεγονός πως το χαλούμι χρησιμοποιείται απ' όλες τις κουζίνες του κόσμου, αλλά λίγοι γνωρίζουν πως είναι δικό μας, θα είναι απλώς ένα παράδειγμα...

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ζωή

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 1 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2019

Σοφοκλίζ, Περικλίζ και... Τζον Κλιζ

Ο διάσημος Βρετανός κωμικός μιλάει στην «Κ» για το χιούμορ και την πολιτική ορθότητα ενόψει της παράστασής του στην Αθήνα

Συνέντευξη στον **ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ**

«**Κάποιοι** άνθρωποι πιστεύουν ότι η ζωή είναι μια τραγωδία και ότι όλοι κάποια μέρα θα πεθάνουμε. Κάποιοι άλλοι πιστεύουν ότι η ζωή είναι μια κωμωδία. Ανήκω στη δεύτερη ομάδα», μου λέει από την άλλη άκρη της τηλεφωνικής γραμμής ο Τζον Κλιζ.

Η ανυπαρξία και η μάλλον κωμική της πλευρά φαίνεται πως είναι για τον κορυφαίο κωμικό ηθοποιό και εμβληματική φιγούρα των Monty Python ένα ζωντανό –όσο γίνεται– πεδίο δράσης. Αν θυμηθούμε τη στιχομυθία στο σκετς του νεκρού γαλάζιου παπαγάλου (The Dead Parrot) ή τον μνημειώδη (και ξεκαρδιστικό) επικήδειο που εκφώνησε στην κηδεία του φίλου και συνεργάτη του Γκράχαμ Τσάπμαν, ο Τζον Κλιζ, στο κατώφλι των 80 πια, μοιάζει να κινείται με άνεση μεταξύ ζωής και θανάτου. «Πάντα όμως είχα μια καθολική αίσθηση του χιούμορ και δεν εννοώ ρωμαιοκαθολική. Εννοώ μεγάλου εύρους. Μερικές φορές απολάμβανα το διακριτικό χιούμορ και άλλες φορές το slapstick. Μου αρέσουν αυτά και στιδήποτε άλλο υπάρχει ενδιάμεσα, αλλά τα τελευταία χρόνια νομίζω ότι διασκεδάζω περισσότερο από αυτό που αποκαλείται μαύρο χιούμορ, το οποίο έχει να κάνει με πράγματα που κάνουν τους ανθρώπους να νιώθουν λίγο άβολα, όπως ο θάνατος», μας λέει.

Και τι είναι κωμωδία για τον άνθρωπο που δημιούργησε το Ministry of Silly Walks; Κατά τον Γάλλο φιλόσοφο Ανρί Μπεργκσόν, σημειώνει, το γέλιο είναι ένα κοινωνικό ρήγμα στην αυτοματοποιημένη συμπεριφορά, το οποίο σημαίνει «ότι όταν οι άνθρωποι στρέφονται σε μια αυτοματοποιημένη συμπεριφορά γίνονται ουσιαστικά γελοίοι και γελάμε μαζί τους». Οι Βρετανοί, μας λέει, έχουν ανεπτυγμένη την αίσθηση της ειρωνείας, κάτι που έχει να κάνει με τη διαχείριση του συναισθήματος. «Δεν νιώθουν άνετα με το συναίσθημα και προτιμούν να το αντιμετωπίζουν με έμμεσο τρόπο μέσω της ειρωνείας».

Η πολιτική ορθότητα θα μπορούσε να είναι και «πιγή» χιούμορ, σημειώνει ο συνομιλητής μας, διότι στριζίκεται σε μια καλή ιδέα, όμως όσοι δεν διαθέτουν χιούμορ την «τραβάνε στα άκρα» και δεν αντιλαμβάνονται τη φιλοσοφική φύση του χιούμορ. Ποια είναι αυτή; «Ότι το χιούμορ έχει πάντα ένα στοιχείο κριτικής, ότι είναι σκληρό μόνον αν γίνεται με σκληρό τρόπο. Τις περισσότερες φορές κάνουμε χιούμορ με τους φίλους και την οικογένειά μας, είναι αστείο, ήπιο αλλά και πειραχτικό, το οποίο αν το παρατηρήσουμε έχει μια κριτική αλλά όχι χωρίς στοργή. Αυτός ο συνδυασμός στοργής και πειράγματος πολλές φορές φέρνει τους ανθρώπους πιο κοντά».

Η «δυσκοιλία θεία»

«Μπορεί όμως το χιούμορ να γίνει προσβλητικό;», τον ρωτάμε. «Πρέπει να γίνει κατανοητό, και πολλές φορές το λησμονούμε, ότι οι άνθρωποι δεν έχουν όλοι την ίδια αίσθηση του χιούμορ. Με τους πολιτικά ορθούς ανθρώπους γίνεται το εξής, μοιάζει σαν όλοι να περνάνε καλά και τότε μπαίνει στο δωμάτιο η δυσκοιλία θεία ή ο δυσκοίλιος θεός και όλοι σταματούν να κινούνται πάνω-κάτω και να γελάνε πολύ και όλοι φέρονται πολύ ευγενικά και καθωσπρέπει, μέχρι η δυσκοιλία θεία ή ο δυσκοίλιος θεός φύγει από το δωμάτιο και συνεχι-

“

Οι κωμικοί είναι πολύτιμοι, επειδή φέρνουν μια ισορροπία σε έναν κόσμο που πηγαίνει πολύ άσχημα.

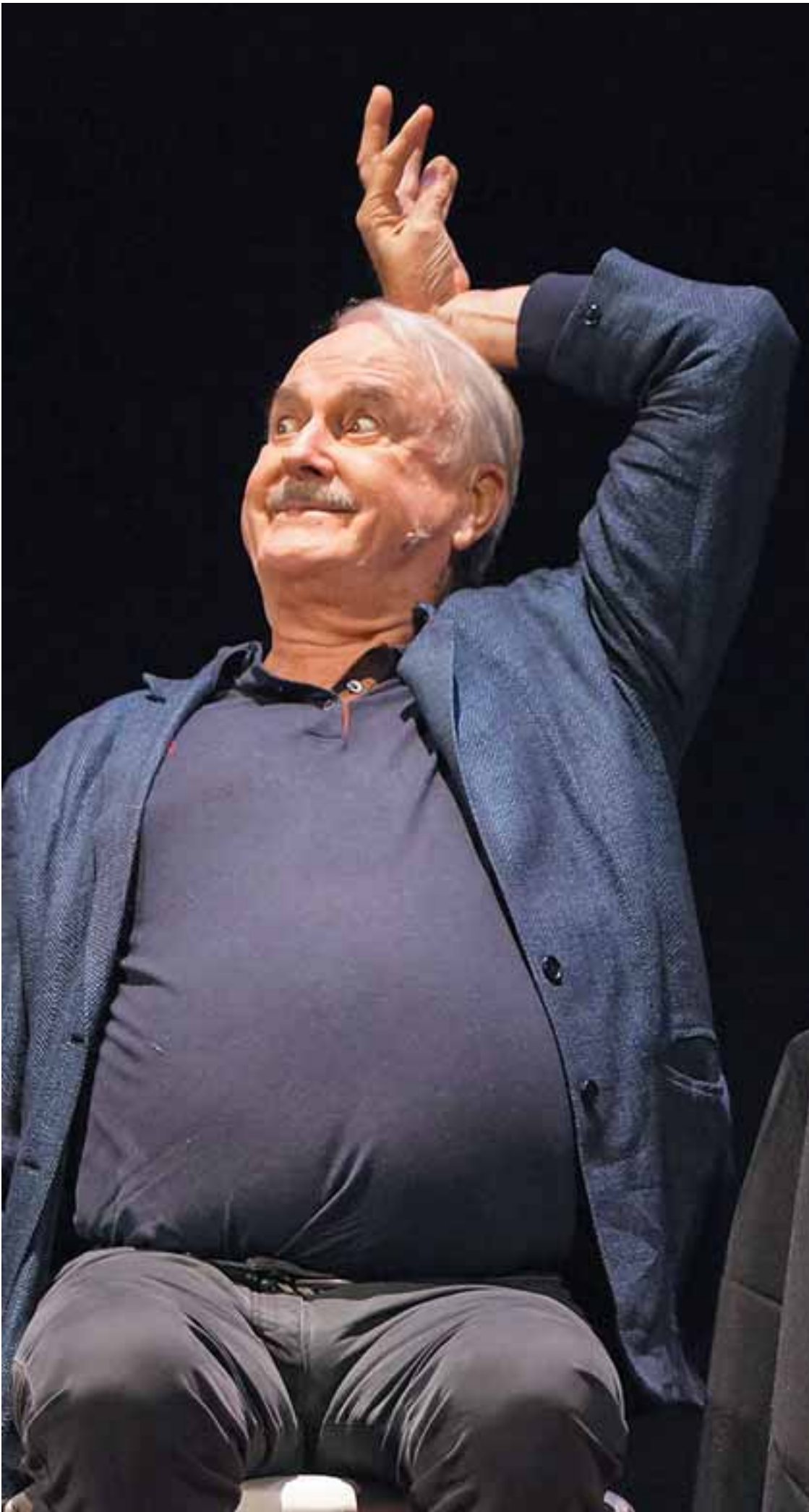
Πολλοί σήμερα πιστεύουν σε ακραίες ιδέες της πολιτικής ορθότητας και πιθανόν να έβρισκαν πράγματα να τους προσέβαλλαν. Αλλά αυτοί θα βρουν πράγματα να τους προσβάλλουν οπουδήποτε.

στεί η διασκέδαση. Το ερώτημα είναι, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορές του καθενός στην αίσθηση του χιούμορ, θα ορίσουμε ως ρυθμιστές εκείνους που είναι πιο ευαίσθητοι, που αναστατώνονται πιο εύκολα;».

Ισως αυτός, μας λέει ο Τζον Κλιζ, είναι ένας από τους λόγους που δεν είναι βέβαιος εάν οι Monty Python θα είχαν σήμερα την ίδια υποδοχή και ανταπόκριση παρόλο που σκηνές από τα σκετς και τις ταινίες τους κάνουν θραύση στο YouTube. «Καταλαβαίνω ότι πολλοί από τη νεότερη γενιά πιστεύουν πολύ σε κάποιες από τις πιο ακραίες ιδέες της πολιτικής ορθότητας και πιθανόν να έβρισκαν πράγματα που θα τους προσέβαλλαν. Αλλά αυτοί θα βρουν πράγματα να τους προσβάλλουν οπουδήποτε». «Νομίζουν ότι το χιούμορ πληγώνει τους ανθρώπους. Κάποιοι από τους καλύτερους ανθρώπους που γνωρίζω μπορούν να γελάνε με τον εαυτό τους και αυτό είναι που μου αρέσει σε εκείνους. Δεν νομίζω ότι θα το έκαναν αυτό εάν τους πλήγωνε».

Απόφοιτος του Κέμπριτζ, ο Τζον Κλιζ έγινε αρχικά γνωστός με το «The Frost Report» στο Φεστιβάλ του Εδιμβούργου και αργότερα δούλεψε ως σεναριογράφος και ηθοποιός σε διάφορες παραγωγές σε Αγγλία και Αμερική (εκεί γνώρισε τον Τέρι Γκίλιαμ και την πρώτη του γυναίκα, την ηθοποιό Κόνι Μπουθ). Κατάφερε όπως μας λέει να «αποδράσει» από μια καριέρα δικηγόρου και σταδιακά αφοσιώθηκε στην κωμωδία. «Εχω αποφασίσει τα τελευταία δέκα χρόνια ότι οι κωμικοί είναι πολύ πιο πολύτιμοι απ' όσο νόμιζα προηγούμενες επειδή φέρνουν μια ισορροπία σε έναν κόσμο που πηγαίνει πολύ πολύ άσχημα», επισημαίνει.

Το 1969 ξεκίνησε το «Monty Python's Flying Circus» στην τηλεόραση του πρωτοποριακού BBC με τη υπόλοιπα μέλη της παρέας: Γκράχαμ Τσάπμαν, Τέρι Γκίλιαμ, Ερικ Αϊντλ, Τέρι Τζόουνς και Μάικλ Πάλιν. Αργότερα ήρθε η κωμική σειρά «Fawlty Towers», που είναι

«**Κάποιοι** από τους καλύτερους ανθρώπους που γνωρίζω μπορούν να γελάνε με τον εαυτό τους και αυτό είναι που μου αρέσει σε εκείνους. Δεν νομίζω ότι θα το έκαναν αυτό εάν τους πλήγωνε», λέει ο Τζον Κλιζ.

πια κλασική, ενώ στα τέλη του '80 ο Κλιζ έγραψε το σενάριο και έπαιξε στην ταινία «Ένα ψάρι που το έλεγαν Γουάντα». Οι Κλιζ και Τσάπμαν έγραψαν μαζί πολλά από τα διάσημα σκετς των Python και σε αντίθεση με αυτό που πιστεύει πολύς κόσμος ήταν μια δουλειά εξαντλητική. «Δουλεύαμε πολύ πολύ αργά και προσωπικά έτσι έκανα πάντα. Με τον Γκράχαμ θα γράφαμε περίπου 3,5 λεπτά καλού (σ.σ. τηλεοπτικού) διαλόγου καθημερινά. Μερικές φορές θα είχαμε μια μέρα ρεπό και την επομένη θα γράφαμε 7 λεπτά».

Όταν η συζήτηση πάει στις επιρροές που δέχθηκαν οι Python

μιλάμε για τη λεγόμενη «nonsense literature» του 19ου αιώνα και συγγραφείς όπως ο Λιούις Κάρολ με την «Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων». Ο Τζον Κλιζ μάς λέει ακόμη για τα ποιήματα του Εντουαρντ Λίαρ, τα μυθιστορήματα του Ρόμπερτ Λιούις Στίβενσον και του Τζερόμ Κ. Τζερόμ με το βιβλίο «Τρεις άνδρες σε μια βάρκα» (1889), που ο πατέρας του έλεγε ότι ήταν το πιο αστείο που είχε διαβάσει. «Υπήρχε πάντα μια ροή κωμωδίας και λογοτεχνία του παραλόγου στη βρετανική ιστορία ακόμη και όταν η εποχή ήταν πιο βλοσυρή και αγέλαστη, όπως η βικτωριανή», σημειώνει.

Τα τελευταία χρόνια, ο Τζον Κλιζ γυρίζει τον κόσμο με τα σόλο σόου του και αν, όπως λέει αυτοσαρκαζόμενος, επιβιώσει τις επόμενες δύο εβδομάδες, θα έρθει για πρώτη φορά στο Ηρώδειο (20/9) με το «Last time to see me before I die», στο πλαίσιο της επετείου των 80 χρόνων λειτουργίας του Βρετανικού Συμβουλίου στην Ελλάδα. Εκεί εικόνα του ελληνικού χιούμορ ή της κωμωδίας; «Οχι και τόσο φοβάμαι. Οι αρχαίες κωμωδίες σας, των 2.000 ετών, είναι γοητευτικές αλλά μου είναι δύσκολο να καταλάβω πόσο πολύ πραγματικά γελούσε ο κόσμος. Δεν ξέρω

σύγχρονες ελληνικές κωμωδίες», μας λέει, αν και σε άλλο σημείο της συζήτησής μας αναφέρει ότι θα ετοιμάσει αστεία για τους Έλληνες, αρχαίους και νέους. «Το μόνο που μπορώ να πω τώρα είναι ότι υπάρχουν πολλοί στην οικογένειά μου που υπήρξαν ξεχωριστές προσωπικότητες στην ιστορία της χώρας σας. Ήταν ο Σοφοκλίζ, ο Περικλίζ και αυτός ο Κλιζ. Είμαι ο τελευταίος σε μια μεγάλη σειρά ξεχωριστών Ελλήνων “κωμικών”».

John Cleese at the Acropolis: «Last time to see me before I die», Ηρώδειο, 20 Σεπτεμβρίου, 9 μ.μ.

Το Brexit και το... τουίτ

Ο **Τζον Κλιζ** ήταν εξαρχής υπέρμαχος του Brexit και η γνώμη του δεν φαίνεται να έχει αλλάξει όταν τον ρωτάμε σχετικά. «Πιστεύω ότι θα επικρατήσει ένα χάος για κάποιο διάστημα, αλλά δεν νομίζω ότι θα επηρεάσει πολλούς ανθρώπους και μετά θα βρούμε έναν τρόπο να συνεργαζόμαστε. Νομίζω ότι μας αρέσουν οι Ευρωπαίοι και εμείς αρέσουμε σε εκείνους. Αυτό στο οποίο αντιδρούμε δεν είναι η σχέση μας με την Ευρώπη, αλλά με ένα συγκεκριμένο πολιτικό πλαίσιο το οποίο τώρα αλλάζει. Θα βρούμε ένα άλλο και σε λίγους μήνες ο κόσμος θα αναρωτιέται προς τι ο πανικός. Νομίζω πως η Ελλάδα είχε πολύ κακή αντιμετώπιση, που ήταν προς το συμφέρον των Γερμανών τραπεζιτών, οπότε δεν είμαι μεγάλος υποστηρικτής της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Πριν από μερικούς μήνες, ένα νέο τουίτ του διάσημου κωμικού με το οποίο δήλωνε ότι το Λονδίνο δεν ήταν πια μια αγγλική πόλη προκάλεσε σάλο διαμαρτυριών και αρκετοί τον χαρακτηρίσαν ξενοφοβικό. «Είναι αλήθεια, έχει γίνει πολύ κοσμοπολίτικο και δεν έχει υπάρχει μια αγγλική αίσθηση», μας λέει όταν τον ρωτάμε σχετικά, και προσθέτει ότι δεν είναι μόνο η δική του άποψη αλλά και πολλών φίλων του που επισκέπτονται το Λονδίνο από άλλες χώρες. «Όμως, αν το πεις αυτό σε θεωρούν ρατσιστή, που είναι τελείως ανόητο. Εγώ μιλάω για την αγγλική κουλτούρα. Υποστηρίζω τους ανθρώπους που έρχονται στο Λονδίνο και φέρνουν την κουλτούρα τους, αλλά θα ήθελα να το συνδυάσουν με ένα ενδιάμεσον που τους υποδέχεται. Εάν ερχόμουν να ζω στην Ελλάδα θα μάθαινα την ελληνική ιστορία, τη γλώσσα, τον πολιτισμό. Είμαι υπέρ του κοσμοπολιτισμού, αλλά νομίζω ότι και η μπριτική κουλτούρα δεν πρέπει να παραμελείται σε σημείο που να μην την αναγνωρίζουμε πια».

Ατζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

1.9.19 - 7.9.19

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakis@kathimerini.com.cy

ΕΚΘΕΣΗ

Στην γκαλερί Θοίκι Ππαλιές διοργανώνεται η off-site έκθεση του Ορέστη Λαζούρα, «VPA». Ο καλλιτέχνης αποδίδει με μια ανορθόδοξη επείγουσα αντίφραση μέσω της γλυπτικής του γλώσσας και την επίμονη τάση του για επανειλημμένη παραγωγή multiples στον εκθεσιακό χώρο. Η VPA ιδρύθηκε τη δεκαετία του '80 και υπήρξε μια από τις πρώτες εταιρείες εισαγωγής επίπλων στη Κύπρο. Ιδιαίτερως γνωστή για τις δημιουργικές και καινοτόμες στρατηγικές μάρκετινγκ που εφαρμόζε, όπως τα δημοφιλή πάρτι και οι θεατρικές παραστάσεις. Εγκαινία Παρασκευή 6 Σεπτεμβρίου, ώρα 7:00. Θοίκι Ππαλιές, Γεωργίου Σεφέρη7-9, Λευκωσία. **Πληροφορίες 99803423 / 99495198. Μόνο με ραντεβού.**

ΚΥΠΡΙΑ 2019

Art Your Service

Το σκεπτικό για την έναρξη του φεστιβάλ ΚΥΠΡΙΑ είναι βασισμένο στο πρότζεκτ «The Performance Shop» της Λία Χαράκη όπου η ζωντανή τέχνη (live art) γίνεται αναπόσπαστο μέρος της καθημερινότητας του ατόμου. Καλλιτέχνες, θα παρουσιάζουν έργα στους δρόμους της Παλιάς Λευκωσίας, σε βιτρίνες παλιών καταστημάτων, σε ξεχασμένα σοκάκια και πλατείες. Σύλληψη / Καλλιτεχνική διεύθυνση: Λία Χαράκη Συν-επιμέλεια: Λία Χαράκη και Andrea S.D'Alessandro Μουσική: Μάριος Τακούσης Μουσικοί: Μάριος Τακούσης - πλήκτρα, Στέλιος Ξυδιάς - ντραμς, Ανδρέας Στεφάνου - ντραμς. Το δρώμενο θα διαδραματιστεί σε τρία μέρη: Α΄ μέρος: Η τέχνη στην πόλη στις 18:00-20:00. Διάφοροι καλλιτέχνες θα παρουσιάσουν έργα σε σημεία της παλιάς Λευκωσίας. Οι παραστάσεις θα διαδραματίζονται κατά την διάρκεια των δύο ωρών σε επανάληψη και έτσι το κοινό θα μπορεί να μετακινείται με δική του βούληση. Β΄ μέρος: Μουσική Διαδρομή στις 20:00-20:30. Οι καλλιτέχνες και το κοινό θα ακολουθήσουν τους τρεις μουσικούς οι οποίοι θα περνούν από τα σημεία των παραστάσεων για να καταλήξουν στην πλατεία Ελευθερίας. Γ΄ μέρος: Χορογραφικό έργο με τίτλο 'MAZI' της Λίας Χαράκη στις 20:30 - 21:30. Το έργο 'MAZI' είναι μία μουσική και κινησιολογική παράσταση με επτά χορευτές και τρεις μουσικούς.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Ομαδική έκθεση με τίτλο «Εμείς»

Το εργαστήρι ζωγραφικής Duende Art Studio διοργανώνει την ομαδική έκθεση με τίτλο «Εμείς». Η έκθεση περιλαμβάνει έργα των αποφοίτων: Σκεύης Ρασιήτη - Καλών τεχνών Αγγλίας (University of Salford - Manchester) και Σκωτίας (University of Aberdeen), Λουίζας Φιλίππου - Καλών τεχνών Αγγλίας (Middlesex University, Birmingham City University) και Άντρης Λαζάρου - Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών Αθήνας. Η τέχνη μας γνώρισε, η τέχνη μας έφερε κοντά και ΕΜΕΙΣ σήμερα, δημιουργούμε με βάση την αγάπη μας για το χώρο, το χρόνο, τη φύση, τον άνθρωπο... Τα εγκαινία θα τελέσει ο δήμαρχος Λατσίων κύριος Χρίστος Πιτταράς. Η έκθεση θα παραμείνει ανοικτή μέχρι τις 11 Σεπτεμβρίου. Ώρες λειτουργίας της έκθεσης 6:00 - 8:00. **Duende Art Studio, Στετών 2, Λατσία. Δευτέρα 9 Σεπτεμβρίου, ώρα 7:30 μ.μ.**

ηκοληψία και ο Κωνσταντίνος Μαργκάς στους φωτισμούς. 6 Σεπτεμβρίου, Δημοτικό Αμφιθέατρο Λακατμίας, Λευκωσία και 7 Σεπτεμβρίου, Αρχαίο Θέατρο Κουρίου, Λεμεσός. Ώρα Έναρξης: 9:00 μ.μ. **Προπώληση εισιτηρίων: Λευκωσία Περιπτερο Οκτάγωνο, Περιπτερο Μάρω. Λεμεσός, Musical Paradise. Πάφος, Περιπτερο Time Out, Ακαμαντίδος 2. Λάρνακα, Acappella Music Store.**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Μουσικές παραδόσεις «Της Ανατολής...»

Την αρχή του Φεστιβάλ του 22ου Πολιτιστικού Φεστιβάλ Πανεπιστημίου Κύπρου για τη φθινοπωρινή περίοδο κάνουν τα 30 και πλέον μέλη του Εργαστηρίου Ανατολικής Μουσικής «προσανατολισμός» με διευθυντή τον Χριστόδωρο Μνάσωνος. Θα παρουσιαστούν συνθέσεις από τη λόγια μουσική παράδοση της Κωνσταντινούπολης μαζί με τραγούδια και οργανικούς σκοπούς από τις λαϊκές μουσικές παραδόσεις του ευρύτερου χώρου της [καθ' ημάς Ανατολής], με τη σύμπραξη των προσκεκλημένων μουσικών Δρ Μάρκου Σκούλιου (νέυ), Στέφανου Δορμπαράκη (κανονάκι), Έλενας Ξυδά (τραγούδι) και Γιάννη Λέμπου (παραδοσιακά κρουστά και ψαλτική τέχνη). Την επιμέλεια της συναυλίας την έχει ο Πέτρος Λαζάρου. Το Εργαστήρι Ανατολικής Μουσικής «προσανατολισμός» ιδρύθηκε το 2016 από τον Χριστόδωρο

Μνάσωνος και στόχο έχει τη μελέτη και προβολή των μελωδικών πολυτροπικών ιδιοτήτων που έχουν συνάφεια με τη μουσική της Κύπρου. Θ' ακουστούν έργα των Ρωμιών συνθετών: Δημητρίου Καντεμίρη, Ζαχαρία Χανεντέ, Πέτρου Πελλοπονήσιου, Νικολάκη (λυράρη) και Γιώργου Μπατζανού. Επιμέλεια συναυλίας: Πέτρος Λαζάρου. Επιμέλεια μουσικού υλικού και

διδασκαλία: Χριστόδωρος Μνάσωνος, καθηγητής Μουσικού Σχολείου Λάρνακας και συνεργάτης καθηγητής του Τμήματος Μουσικών Σπουδών Πανεπιστημίου Λευκωσίας. Τρίτη 3 Σεπτεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Πολιτιστικό Κέντρο Πανεπιστημίου Κύπρου, Αρχοντικό Οδού Αξιοθέας, παλιά Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22894531 - 22894532, culture@ucy.ac.cy.**

ΧΟΡΟΣ

«Χίλιες Γέννες»

Το έργο ερευνά το δίπολο «γέννηση-θάνατος», μέσα από την τέχνη του σύγχρονου χορού, και με την συνοδεία κλασικής μουσικής, σε μια προσπάθεια να κατανοήσει και να ερμηνεύσει τις αρχέγονες συγκινήσεις που εμπεριέχονται στο δίπολο αυτό.

Κάθε γέννηση είναι ταυτόχρονα ένας θάνατος και κάθε θάνατος είναι ταυτόχρονα μια γέννηση. Η λέξη γέννηση κρύβει μέσα της τη λέξη θάνατος. Και στις δύο περιπτώσεις εγκαταλείπει κανείς μια μορφή ύπαρξης για να περάσει σε μια άλλη. Το έργο αυτό αποτελεί αναπαράσταση μιας ιδεατής πραγματικότητας, στην οποία καθένas από μας γεννιέται και αναγεννιέται κάθε φορά στην καλύτερη εκδοχή του εαυτού του, συμβάλλοντας

έτσι σε μια κοινωνία αποδοχής και κατανόησης του «άλλου». Χορογραφία-Έρευνα: Μαρίνα Πιογιάτση. **Θέατρο ΠΑΛΛΑΣ, Ρηγαίνης 24, Λευκωσία. 6 και 7 Σεπτεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Κρατήσεις, πληροφορίες τηλέφωνο 99027399.**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Αλκίνοος Ιωαννίδης

Ο Αλκίνοος μόνος, χωρίς επί σκηνής συμμάχους, παίζει ακόμα το παιγνίδι των τραγουδιών. Με ένα διαφορετικό playlist, έτοιμος πάλι για την ανοικτοσύνη στα άπειρα ενδεχόμενα της στιγμής και της συνύπαρξης. Πρόκειται για συναυλίες ακρόασης αλλά και συμμετοχής. Πρωταγωνιστές, όπως πάντα, τα ίδια τα τραγούδια. Γυμνά, όπως γεννήθηκαν, ευάλωτα, αλλά και δυνατά όσο ποτέ, στέκονται μπροστά μας. Διηγούνται μια ιστορία, μια σκέψη, ένα περιστατικό, για να βιώσουν μαζί μας την κατάργηση της απόστασης, τη διεύρυνση του χρόνου, τη μετατροπή του μοναχικού σε συλλογικό, την προσωρινή αθανασία. Συνοδοιπόροι σταθεροί και πολύτιμοι, οι Βαγγέλης Λάππας και Βασίλης Δρούγκας στην

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Σύζυγος του καίσαρ, όχι Αντουανέτα

Δεν θέλω να το πιστέψω, αλλά νομίζω ότι προς τα εκεί πάω. Δεν θα αλλάξουμε ποτέ, κανείς μας, μόνο ελάχιστοι, οι οποίοι θα αποφασίσουν, όποιοι δεν το έχουν κάνει ήδη, να ζήσουν μια ζωή αντισυμβατική, μακριά από νόρμες, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, Πρωτάρη και Μύκονο και σου 'πα μου 'πες. Οι υπόλοιποι θα πρέπει να το πάρουμε απόφαση ότι θα είμαστε μύγες, που θα επιπλέουν σε μια καρδάρα γάλα, και θα περιμένουμε την κατοίκια να την κλωτσήσει, μπας και ελευθερωθούμε.

Και τι θέλω να πω με αυτή μου την εναρκτηρία τοποθέτηση; Ότι εδώ ο κόσμος καίγεται, και ο άλλος κάνει βόλτες με την αυτοκινητάρα του στην πόλη που για να νοικιάσεις μονάρι πρέπει να πουλήσεις ένα νεφρό και να αφήσεις το δεύτερο για να βρεις δυάρι 30ετίας. Πολύ καλά κάνει ο άνθρωπος και διαφημίζει τη δουλειά του, αλλά εντάξει, είπαμε. Δες πού ζεις. Διότι, αν ήσουν στο Μόντε Κάρλο, στο Μονακό, κάπου ρε παιδί μου που η κλιδή είναι συνώ-

νυμο του τόπου να το καταλάβω, αλλά στη Λεμεσό; Στη Λεμεσό θα πας γιατί έχει την παραλιάρα της, τώρα όμως, γιατί σε λίγο η παραλία θα έχει μόνο σκιά και λύματα. Είναι ψηλός, είναι ψηλός, ο πύργος του παραλιακού.

Στη Λεμεσό θα πας γιατί θα βρεις κόσμο έξω καρδιά, που θα σε κεράσει ένα ωραίο ούζο (επειδή το πίνω το επιλέγω!) με τον μεζέ του, αν είσαι πιο φολκλόρ θα πας στη γιορτή του κρασιού και αν σου αρέσει το ξεφάντωμα θα πας στο καρναβάλι. Έχει ωραίους ανθρώπους η Λεμεσός, έχει ωραίες γωνιές η πόλη. Αφήστε της εσείς οι απιωμένοι κάτι από εκείνη την αιγλή της, την αρχοντιά της. Φτάνει με την αισθητική του μέτριου, με την αισθητική της ψευδαισθήσεως. Δεν είναι λουξούριουσες οι πύργοι και οι διαμερισμάταρες στο 560 όροφο είναι χάσιμο χρόνου αναμονής για το ασανσέρ.

Χάνουμε την πόλη για μερικούς πύργους, μα με την πόλη θα χαθεί και αυτό το αστικό κομμάτι της Κύπρου, που

έχει το χάζι του, το ενδιαφέρον του. Την κοσμοπολίτικη Αμμόχωστο τη χάσαμε, στην παραλία της –για να είμαστε ειλικρινείς– είχαμε αρχίσει τα ξενοδοχειακά παιχνίδια μας. Όπως και να έχει τη χάσαμε, είδαμε τι πάθαμε με τον πιο άσχημο τρόπο, δεν είναι κρίμα μόνοι μας να βγάζουμε τα μάτια μας; Και εντάξει να το δεχθώ, ανάπτυξη, λεφτά, ανάγκες διαβίωσης, άρα τους θέλουμε τους επενδυτές, μα δεν φέρνουν λεφτά στην τσέπη των πολλών, δηλαδή τι πρέπει να γίνει; Να μη μένει κανείς μη –μυριούχος στην πόλη και να πάμε όλοι στα προάστια; Να ερμηνέσει η πόλη; Αυτό φέρνει το λουξούριουσες, κύριοί μου. Λεφτά στους λίγους. Προσοχή, όχι διότι η πολυτέλεια και η έλευση επισκεπτών με υψηλά εισοδήματα δεν μπορεί να φέρει χρήματα, όχι, απλώς διότι λίγοι θέλουν τα πολλά. Λίγοι τα θέλουν όλα. Κατά το ανιστορικό μν, αλλά εξαιρετικό δε, as φάνε παντεσπάνι, και προσθέτω κι εγώ, τι κι αν δεν υπάρχει ούτε παντεσπάνι, as το φανταστούν οι λιγούρηδες, θέλουν

και παντεσπάνι, παξιμάδι και αυτό χωρίς νερό, να τους κάτσει στον καρίτσαβλο. Γι' αυτό τα νοίκια είναι στο Θεό, γι' αυτό μια έξοδος βραδινή μπορεί να είναι ολόκληρη βδομάδα σε ελληνικό νησί. Γι' αυτό για να φας ένα μπέργκερ χρειάζεσαι οικονομία μιας βδομάδας, και αν έχεις και σύντροφο/σσα καρπουζάκι τώρα που τραβιέται ακόμα, μπαλκονάρα και από εκεί πάνε κι οι άλλοι.

Τώρα θα μου πείτε, δηλαδή είναι κακό να είναι κάποιος πουλούσιος και να το δείχνει; Όχι, κι αν ζηλεύω, δικός μου είναι λογαριασμός, που έλεγε κάπως έτσι μια λαϊκή, μπέσα φωνή. Κακό είναι να είσαι νομεκλατούρα και να συμπεριφέρεσαι εσύ και όλο το γύρω τριγύρω σου με τρόπο απαράδεκτο, να σου λείπει ένα βασικό πράγμα, συναισθηματικά νοημόσυν. Εκείνο το κριτήριο που σου λέει: Όπα, ως εδώ, τώρα δεν αισθάνομαι ότι δεν πρέπει να προκαλέσω, as μη γίνω Αντουανέτα, αλλά σύζυγος του καίσαρα, δεν φτάνει να είναι τίμια, πρέπει και να το δείχνω. Αυτό μας λείπει.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Όταν ο συνομιλητής παύει να είναι παρών

Αν προσθέσει κανείς τα χρόνια τους, το σύνολο είναι 342! Μεγαλύτερη η Τζόαν Πλόουραϊτ (89 ετών), σχεδόν συνอมήλικες οι άλλες τρεις: Μάγκι Σμιθ, Τζούντι Ντεντς και Αϊλιν Ατκινς (84 - 85). Έχει σημασία όμως αυτό: Στο ανάλαφρο και χαριτωμένο ντοκιμαντέρ του Ρότζερ Μίτσελ «Τσάι με τις Κυρίες» («Tea with the Dames»), εκείνο που κυρίως μετράει είναι η συναναστροφή, οι μεταξύ τους σχέσεις, η φιλία, η συνοδοιπορία στο θέατρο και, εν μέρει, στη ζωή. Και οι τέσσερις έχουν τιμηθεί με τον τίτλο της «Dame» από τη βασίλισσα της Αγγλίας για την προσφορά τους στον πολιτισμό («for services to drama»), έχουν αποθεωθεί για τις ερμηνείες τους, αποσπώντας βραβεία και διακρίσεις. Είναι και οι τέσσερις χορτασμένες από φήμη και αναγνώριση. Η μεταξύ τους οικειότητα (μετρούν γνωριμία 60 χρόνων) είναι αστειρευτή πηγή χιούμορ και ανεκδοτολογικών αφηγήσεων, από τις οποίες δεν εξαιρείται ούτε η σχεδόν τυφλότητα της Πλόουραϊτ ούτε τα προβλήματα βαρνηκίας που αντιμετωπίζουν. Γελούν, σαρκάζουν και αυτοσαρκάζονται, υποστηρίζουν ότι θα συνεχίσουν να δουλεύουν όσο τους το ζητούν, θυμούνται πιο εύκολα ατάκες από ρόλους παρά τι έκαναν την περασμένη εβδομάδα. Μόνο στο τέλος μεσολαβεί μια σιωπή πριν ακουστούν τα λόγια του Πρόσπερου από τον τελευταίο μονόλογο του στην «Τρικυμία» του Σαίξπηρ:

«...Και σαν τα σκηνικά που δεν έχουν θεμέλια/ οι πύργοι που υψώνονται ως τα σύννεφα, τα ζηλευτά παλάτια, οι αυστρηροί ναοί / η ίδια η μεγάλη σφαίρα/ ναι, κι όλα όσα σκάνει, θα σκορπίσουνε/ σαν αυτό το άυλο θέαμα θα χαθούν / κι ούτε ψίθυρος δε θα μείνει πίσω τους. / Είμαστε φτιαγμένοι από τα υλικά των ονείρων / ο ύπνος κυκλώνει τη σύντομη ύπαρξή μας».

Η σιωπή που μεσολαβεί, ελάχιστη, αφήνει το αναπόφευκτο να εισβάλει. Ξέρουν πολύ καλά και οι τέσσερις ότι ο χρόνος έχει στενέψει ασφυκτικά, ότι η παύση μπορεί ανά πάσα στιγμή να γίνει διαρκείας. Έχουν περάσει στη ζώνη που το μοιραίο μπορεί να έρκεζεται με χιούμορ αλλά έχει εφραώσει τη θέση του στις ζωές τους. Γι' αυτό και υποδέχονται την κάθε μέρα ως δώρο, που το μοιράζονται μεταξύ τους, με το συνεργείο, τους φίλους, τους θεατές τους. Η μόνη στιγμή που ο κύκλος μοιάζει να κλείνει, να μην εμπεριέχει κανέναν άλλον παρά μόνο τη κάθε μία, χωριστά, που το «μαζί» θαμνίζει, είναι η ολιγόλεπτη στιγμή της σιωπής. Όσο μιλούν, ακόμη κι όταν παραμιλούν, υπάρχει δίπλα τους ένας συνομιλητής. Είναι ταχέρες, ως προς αυτό, το αντιλαμβάνονται ως ευλογία.

Πριν από λίγες μέρες, ένας πολύ στενός φίλος του Γιώργου Μπράμου, του δημοσιογράφου, κριτικού κινηματογράφου και συγγραφέα, που πέθανε αναπάντεχα στα 67 του χρόνια, βυθίζοντας στο πένθος πολλές «οικογένειες» (του κινηματογράφου, της πολιτικής, της δημοσιογραφίας), μικρότερες ή μεγαλύτερες, δεν έχει σημασία, πολυπληθείς ή όχι, ούτε κι αυτό στον θάνατο έχει μεγάλη σημασία, η θλίψη δεν μετριέται αριθμητικά, μονολόγους: «Θα μου λείψει, πάνω απ' όλα, ο συνομιλητής». Ο Γιώργος Μπράμος ήταν συνομιλητής εκτός από επιστήθιος φίλος. Σημαίνει ότι λιγοστεύει ο ζωτικός χώρος της ανθρώπινης φωνής. Η οικειότητα του σχολιασμού που έχει ρίξει σε βάθος χρόνο και πλοκάμια ορατά και άορατα. Το τηλεφώνημα που μπορεί να ξεκινήσει από την πολιτική επικαιρότητα και να λοξοδρομήσει στην αμέσως επόμενη φράση. Δεν υπόκειται σε τύπους και κανόνες, είναι ανακουφιστικό και θεραπευτικό, μπορεί να κλείσει απότομα, να προκαλέσει τριβές, να γεμίσει από κενά και αμυχανίες, σιωπές και ετερόκλητες φράσεις. Ο άλλος όμως, ο «δικός σου» άλλος, είναι εκεί. Παρών. Αποσύρεται ή εμφανίζεται, απαντάει ή χάνεται, ανταλλάσσει μηνύματα μαζί του στο κινητό, στο μέιλ ή στο FB, είναι εκεί. Μέρος μιας ζωής και καθημερινότητας με κοινές καταβολές, κοινό λεξιλόγιο.

Δεν διαφέρουν στα ανθρώπινα οι τέσσερις μεγάλες πρωταγωνίστριες. Ο τίτλος «Dame» δικαιώνει την παρουσία και αναγνωρίζει την προσφορά τους, είναι σπουδαίες γυναίκες και χαρισματικές καλλιτέχνιδες, αλλά η ουσία της συνάντησής τους είναι η συνομιλία.

Η φιλία που εγγράφεται στον ήχο της φωνής, στο άκουσμα του γνώριμου και, γι' αυτό, καθουσιαστικού. Σε αυτό που ακούς ανεξάρτητα από το περιεχόμενο. Μπορεί και να αφαιρείσαι. Όπως όταν περπατάς μέσα στο σπίτι σου. Καμιά φορά ξεχνάς τον προορισμό, κοντοστέκεσαι, πσωγυρίζεις, επιστρέφεις. Δεν έχει όμως καμία σημασία, γιατί ξέρεις ότι είσαι στο σπίτι σου.

Κυπριακό, τομή σε ένα θέμα ταμπού

Μια εμπειρικά εμπειριστατωμένη κοινωνιολογία του προβλήματος

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ
Ο Τενεκάς στο Νότο:
Η κανονικοποίηση της δικτοποίησης
στην Ελληνοκυπριακή πλευρά
εκδ. Ψηφίδες, Θεσσαλονίκη, 2019

Του **ΘΟΔΩΡΗ ΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ**

Η **Κύπρος** παραμένει ο μεγάλος άγνωστος του ελληνόφωνου χώρου. Σαράντα πέντε χρόνια μετά το πραξικόπημα που έφερε την εισβολή και την de facto δικτοποίηση, η χώρα παραμένει σχεδόν θέμα ταμπού στην ελληνική βιβλιογραφία. Τολμώ να ισχυριστώ ότι, εξαιτίας της φύσης του ζητήματος (των παθών που αυτό διεγείρει, και της δαιδαλώδους πολυπλοκότητάς του) αλλά και της εντυπωσιακής έλλειψης εμπειρικών εργασιών στα ελληνικά, η άποψη που έχουμε «για την Κύπρο» (συνεκδοχή του «για το Κυπριακό») είναι συχνά όχι ιδιαίτερα ειδοποιημένη. Υφίστανται βέβαια οι μεταφρασμένες μελέτες Κυπρίων ή κυπριακής καταγωγής ερευνητών (Loizos, Παπαδάκης και άλλοι), αλλά λείπει μια εμπειρικά εμπειριστατωμένη κοινωνιολογία του Κυπριακού, και μάλιστα των πιο πρόσφατων πτυχών του.

Το κενό αυτό έρχεται να καλύψει, σε εντυπωσιακά ικανοποιητικό βαθμό, το βιβλίο του Έλληνοκύπριου

κοινωνιολόγου Γρηγόρη Ιωάννου, το πρώτο της κυπριολογικής σειράς «Ρότσος» (βράχος, στην κοινή ελληνική, σατιρικό όνομα για την Κύπρο), των νέων εκδόσεων Ψηφίδες, με έδρα τη Θεσσαλονίκη. Τη σειρά, από την οποία αναμένουμε τομές, επιμελείται εξάλλου ο κορυφαίος κοινωνιολόγος Ανδρέας Παναγιώτου. Το βιβλίο έχει προκλητικό τίτλο, καθώς πραγματεύεται γνωσιακές προκλήσεις: Πώς κάνουμε μια ιστορική κοινωνιολογία ενός θέματος που δεν ξεκινάει, βέβαια, το 1974, αλλά τουλάχιστον στις αρχές της δεκαετίας του '50; Πώς περιοδολογούμε τις πολλαπλές συνθήκες τομής στον κυπριακό συμπεκνωμένο 20ό αιώνα με αναλυτικές αναφορές σε χρονιές-κλειδιά όπως το 1948, το 1958, το 1963-64, το 1983 (άγνωστα εν πολλοίς σημεία για το ελληνικό κοινό, αφού η καταχνιά του '74 σκεπάζει τον δημόσιο περί Κύπρου λόγο); Και πώς ορίζουμε μια αναλυτική γραμμή που ξεκαθαρίζει το τι διαμείβεται στον 21ο αιώνα στο νησί – από το σχέδιο Ανάν (2004) ως το Κραν-Μοντανά (2016) και τα παράνομα γεγονότα που σχετίζονται με την κυπριακή ΑΟΖ; Ο Ιωάννου, με την πολυμνή γραφή, απαντά στη σειρά των παραπάνω ερωτημάτων με μια συγκεκριμένη αναλυτική αφή-

Διαδηλωτές ξηλώνουν την ταμπέλα του ξενοδοχείου «Νέα Αγγλία» στην πλατεία Συντάγματος στις 10 Μαΐου 1956. Η απαγωγή του Μακαρίου από τις βρετανικές δυνάμεις κατοχής την προηγούμενη χρονιά οδήγησε σε έκρηξη αντιβρετανικού μένους τόσο στην Κύπρο όσο και στην Ελλάδα.

Η βασική αναλυτική κατηγορία που διέπει το βιβλίο είναι οι διαφορετικές τάσεις και εκφράσεις αυτού που ονομάζεται δικτομοσμός.

γηση, που μοιάζει δυστυχώς απολύτως πειστική. Το Κυπριακό δεν είναι ένα ζήτημα «εισβολής και καμικάς», κατά το διπλωματικό ελληνικό έθος – ή έστω, δεν είναι μόνο αυτό. Είναι μια πολύπλοκη και πολύπτυχη μακρά ιστορική συνθήκη που συγκροτείται από την εμπειρία της αποικιοκρατίας, της διεθνούς και περιφερειακής πολιτικής, των ενδοκοινοτικών πολιτικοπολιτισμι-

κών τάσεων και βέβαια την πολιτική και πολιτειακή συμπίεση των δύο μεγάλων κοινοτήτων του νησιού. Η προβληματική συμπίεση αυτή, δείχνει ο συγγραφέας, χαρακτηρίστηκε από συνεχείς συγκρούσεις υποδαυλιζόμενες από την ιδιαιτερότητα του ε/κ αλλά και του τ/κ εθνικισμού, αλλά κι από παραδείγματα σύγκλισης και συνεννόησης, αρχικά σε ένα ενιαίο κράτος (1960-1964), έπειτα σε ένα κακεκτικό κράτος «της ανάγκης» (1964-1974) και, τελικά, με τη μεσολάβηση μιας βιωμένης πραγματικότητας σχεδόν απόλυτου διαχωρισμού που κράτησε μία γενιά (1975-2003), στην ευρωπαϊκή συνθήκη συνύπαρξης με ανοικτά φυλάκια στην πράσινη γραμμή (2003 - έως σήμερα).

Τρία κεφάλαια του βιβλίου (3-5), κι αυτό είναι μια πολύ σοβαρή του συμβολή, παρακολουθούν την πολι-

τική κουλτούρα αυτή στη συγχρονία της τελευταίας αυτής κατάστασης. Αυτά αναλύουν την «ανολοκλήρωτη προοπτική» του ανοίγματος των οδοφραγμάτων, τη δυσκολοκώλυτη πραγματικότητα που έφερε το ε/κ «ηχηρό Όχι» στο δημοψήφισμα του 2004, και τη δεκαετία 2007-2017 που χαρακτηρίστηκε από τις «κυπριακές συνομιλίες» και τη συμπύληση των τάσεων απορριπτικότητας (δηλαδή, στην πράξη, κουλτούρας δικτομοσμού) και επανενωτισμού (δηλαδή, προσπάθειών επαναπροσέγγισης και λύσης).

Πολιτισμική συνθήκη

Η βασική αναλυτική κατηγορία που διέπει το βιβλίο είναι οι διαφορετικές τάσεις και εκφράσεις αυτού που ονομάζεται δικτομοσμός: της πολιτισμικής συνθήκης εκείνης που επιτρέπει, ανέχεται και ενίοτε υπόρ-

Η μονογραφία αυτή είναι απαραίτητη για όσους ενδιαφέρονται για το Κυπριακό και τους πολιτικούς πολιτισμούς που αυτό εμπνέει στο νησί.

ρητα προτείνει τον διαχωρισμό των δύο κοινοτήτων και, στην παρούσα κατάσταση, θα δεχόταν έμμεσα και κάποιες μορφές de jure δικτομοσμού της μεγαλονήσου. Η ανάλυση, αφού οργανώνεται το εμπειρικό υλικό στα προαναφερθέντα κεφάλαια, ολοκληρώνεται στα δύο τελευταία, που αφορούν τη δικτομοζήουσα –ή πάντως εθνικιστική– ροπή των ΜΜΕ, των εκπαιδευτικών θεσμών και των κυρίαρχων τμημάτων της ε/κ αστικής τάξης. Δεν είναι ότι δεν υπάρχουν επανενωτικές δυνάμεις σήμερα, και με αναφορά σε αυτές κλείνει το βιβλίο: απλά είναι περιορισμένες, και φαίνεται πως ισχυρές δυνάμεις στην ε/κ (αλλά και στην τ/κ) κοινότητα δεν επιθυμούν τη λύση. Η μονογραφία αυτή είναι απαραίτητη για όσους ενδιαφέρονται για το Κυπριακό και τους πολιτικούς πολιτισμούς που αυτό εμπνέει στο νησί.

Το γεγονός ότι δεν καταλήγει σε ευόλινα συμπεράσματα νομίζω θλίβει και τον ίδιο τον συγγραφέα: ωστόσο αυτός κατέθεσε μια πειστική αναλυτική γραμμή για το Κυπριακό σήμερα.

Ο κ. Θωδωρής Ρακόπουλος είναι αναπληρωτής καθηγητής Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στο Πανεπιστήμιο του Οσλό.

9

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ προτείνει

20 χρόνια Τέχνες

3/ Τραγούδια του Μεσοπολέμου τρι **20:30** (90')

Το Διεθνές Φεστιβάλ Κύπρια 2019 σηκώνει αυλαία με τις Εύη Καπάτα και Ευαγγελία Μουμούρη σε μια παράσταση με τραγούδια των Αττίκ, Σουγιούλ, Γιαννίδη κ.ά.
€ 12 / 8 / 6

4/ Oriantheatre Dance Company KA-F-KA ΤΕΤ **20:30** (60')

Επί Σκηνής Το Διεθνές Φεστιβάλ Κύπρια 2019 παρουσιάζει την Ομάδα Χορού Oriantheatre σε μια παράσταση σύγχρονου χορού και πολυμέσων. Καλλιτεχνική διεύθυνση: Mehdi Farajpour.
€ 12 / 8 / 6

6/ Tierney Sutton Band παρ **20:30** (90')

Το Διεθνές Φεστιβάλ Κύπρια 2019 παρουσιάζει την παγκοσμίως φήμης Αμερικανίδα ερμηνεύτρια τζαζ Tierney Sutton. Η πολυπλευρη μουσικός και ερμηνεύτρια υπήρξε 9 φορές υποψήφια για τα βραβεία Grammy.
€ 12 / 8 / 6

7,8/ Shall we Dance? **ANDRE RIEU** σαβ, κυρ **20:30** (120')

Ο André Rieu, ένας από τους δημοφιλέστερους μουσικούς διεθνώς, παρουσιάζει με την ορχήστρα του, τη Johann Strauss Orchestra, έναν συνδυασμό κλασικής και βαλς μουσικής στην μαγνητοσκοπημένη προβολή της συναυλίας του στην γενέτειρά του, το Μάαστριχτ.
€ 15 / 10

13/ Συναυλία Μνήμης Σόλωνα Μιχαηλίδη παρ **20:30** (75')

Το Κουαρτέτο Προμηθέας, η Θεοδώρα Ράφτη, η Έλενα Μουζάλα και η Χωρδία του Μουσικού Λυκείου Λεμεσού παρουσιάζουν έργα του μεγάλου μουσουργού. Διεύθυνση χωρωδίας: Σόλων Κλαδάς. € 12 / 8

14,15/ Italian Film Days σαβ, κυρ **19:00-21:00**

Η Πρεσβεία της Ιταλίας στην Κύπρο διοργανώνει για δεύτερη συνεχή χρονιά Φεστιβάλ Ιταλικού Κινηματογράφου, με στόχο να παρουσιάσει στο κοινό της Κύπρου ορισμένες από τις καλύτερες ιταλικές κινηματογραφικές παραγωγές των τελευταίων χρόνων.
Είσοδος ελεύθερη

20/ Μιρέλα Πάχου The Burger Project παρ **20:30** (105') & **22:30** (90')

@ Πλατεία Ηρώων Το Κανάλι 6 γιορτάζει και φέτος στην Πλατεία Ηρώων τα 28^η γενέθλιά του και διοργανώνει ένα τριήμερο εκδηλώσεων. Έναρξη κάνει η Μιρέλα Πάχου με την μπάντα της και ακολουθούν οι Burger Project.
Είσοδος ελεύθερη

21/ Λαϊκορεμπέτικη Βραδιά **ΑΡΧΗ ΔΙΑ ΤΟΥ ΡΕΜΠΕΤΙΚΟΥ ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΖΩΡΤΖΗΣ** σαβ **20:30** (60') & **21:30** (120')

@ Πλατεία Ηρώων Συνέχεια των εορταστικών εκδηλώσεων του Ραδιοσταθμού Κανάλι 6 με την Ρεμπέτικη Κομπανία «Αρχή δια του Ρεμπέτικου» και τον γνωστό ρεμπέτη Γιώργο Τζώρτζη με την παρέα του.
Είσοδος ελεύθερη

22/ Ροκ Φεστιβάλ κυρ **19:30** (240')

@ Πλατεία Ηρώων Οι εκδηλώσεις για τα γενέθλια του Ραδιοσταθμού Κανάλι 6 ολοκληρώνονται με τη φετινή έκδοση του Ροκ Φεστιβάλ. Συμμετέχουν: Coor Band, Λωποδύτες, Minus One και η Μουσική Σκηνή Κύκλος.
Είσοδος ελεύθερη

24/ Μακριά πολύ μακριά να ταξιδέψουμε **ΝΙΚΟΣ ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ** τρι **20:30** (120')

Αφιέρωμα στον Νίκο Καββαδία στο πλαίσιο των εκδηλώσεων για τα 20 χρόνια του Θεάτρου Ριάλτο. Τραγουδά η Ρίτα Αντωνοπούλου. Συμμετέχει πολυμελής ορχήστρα σε επιμέλεια Κωνσταντίνου Ζορπά και οι ηθοποιοί Γιάννος Αντωνίου και Κωνσταντίνος Αλκιβιάδης.
€ 15 / 10

27/ Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου **ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ** παρ **20:30** (65')

Η Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου σε ένα ταξίδι στους ρομαντικούς μουσικούς ήχους της Φινλανδίας με έργα του Jean Sibelius. Σολίστ: Kolja Blacher (βιολί) Μαέστρος: Jens Georg Bachmann. Στο πλαίσιο της φινλανδικής προεδρίας του Συμβουλίου της Ε.Ε.
€ 12 / 7 / 5

28/ Παθκιά Παθκιά **ΕΛΕΝΑ ΧΑΤΖΗΑΥΞΕΝΤΗ** σαβ **19:00** (90')

Μια συναυλία που φέρνει Κυπριακές Μεσαιωνικές μελωδίες στο σήμερα. Με τη Χωρδία & Ορχήστρα του Δήμου Αγίου Αθανασίου. Μαέστρος: Αντιγόνη Κυριακίδου. Σολίστ: Έλενα Χατζηαυξέντη.
€ 12 / 8

29/ Χάρτινο το Παραμύθι κυρ **18:30** (40')

Επί Σκηνής Μια ποιητική παράσταση με χάρτινες κούκλες για όλη την οικογένεια που διεγείρει τη φαντασία, με τη Maayan lungman. Στο πλαίσιο του Διεθνούς Φεστιβάλ Κύπρια 2019.
€ 12 / 8 / 6

Follow us:

rialto.com.cy

Απόσταγμα θερινών αναγνώσεων

Βιβλία που διαβάστηκαν στις διακοπές και έχουν θέση σε κάθε βιβλιοθήκη που οργανώνεται ενόψει του χειμώνα

Του **ΣΤΑΘΗ Ν. ΚΑΛΥΒΑ**

Όπως κάθε καλοκαίρι, έτσι και φέτος εκμεταλλεύθηκα την ευκαιρία των διακοπών στο νησί, και, αυτό είναι ιδιαίζόντως σημαντικό, στο μη διαδικτυακά συνδεδεμένο πατρογονικό σπίτι (επιπλέον, δεν έχω διαδικτυακό τηλέφωνο), για να προσπαθήσω να ροκανίσω το ύψος της στοιβας των βιβλίων που συσσωρεύονται αλύπτητα σε σπίτι και γραφείο. Η διαδικασία της εντατικής αυτής ανάγνωσης (κατάφερα οκτώ βιβλία σε δύο εβδομάδες) υπήρξε για άλλη μία φορά απολαυστική. Θα προσπαθήσω, λοιπόν, να αποδώσω τα επιμέρους χαρακτηριστικά των βιβλίων αυτών, αλλά και το αόρατο νήμα που τα διατρέχει όλα μαζί.

Πρώτο στη λίστα ανάγνωσης, που συγκροτήθηκε λίγο-πολύ τυχαία από τα επιλεγμένα βιβλία της στοιβας (με κύριο κριτήριο τη χωρητικότητα της βαλίτσας!), ήταν το «The Capital» του Ρόμπερτ Μενάσε (MacLehose Press, 2019). Εντονα ευρωπαϊστής ο Αυστριακός αυτός συγγραφέας, χρησιμοποιεί επιτυχημένα τη φόρμα του πολυφωνικού μυθιστορήματος για να εστιάσει στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ως όραμα αλλά και ως ζώντα οργανισμό. Καταπνέεται με τις συμπλεκόμενες προσωπικές και επαγγελματικές ιντρίγκες διαφόρων Ευρωπαίων γραφειοκρατών (ανάμεσα στους πιο ενδιαφέροντες κεντρικούς χαρακτήρες η υπερφιλόδοξη Κύπρια Φένια Ξενοπούλου) και κατορθώνει να μεταδώσει τις πολυσχιδείς δυναμικές που ανα-

Διαφορετικά αναγνώσματα με επιμέρους χαρακτηριστικά, αλλά και ένα αόρατο νήμα που τα διατρέχει όλα μαζί.

πτύσσονται μέσα στο συγκεκριμένο περιβάλλον, αν και αστοχεί όταν επιχειρεί να διατυπώσει ένα μάλλον ρομαντικό ευχολόγιο για το μέλλον του ευρωπαϊκού εγχειρήματος. Είναι ένα ανάγνωσμα που θα διαβαστεί ευχάριστα απ’ όσους ενδιαφέρονται για τις ιντρίγκες των Βρυξελλών.

Μια αντίστοιχη πολυφωνική συνταγή χρησιμοποιεί και ο Ισπανός Φερνάντο Αραμπούρου στο ογκώδες έργο του «Πατρίδα» (Πατάκνς, 2018), που απέσπασε διθυραμβικές κριτικές και πολλά βραβεία όταν κυκλοφόρησε στην Ισπανία το 2016, σημειώνοντας έκτοτε και αξιοσημείωτη διεθνή πορεία. Καρβάς του οι πολιτικές συγκρούσεις στη Χώρα των Βάσκων την περίοδο 1980-2011, που ταυτίστηκαν με το φαινόμενο της τρομοκρατίας, από την αποσχιστική οργάνωση ΕΤΑ. Στην πραγματικότητα, κι εκεί βρίσκεται η ουσία του βιβλίου, το φαινόμενο αυτό μπορεί να κατανοηθεί καλύτερα ως μια εμφύλια σύγκρουση που δίκασε βίαια την ίδια τη βασική κοινωνία διαπερνώντας πόλεις, χωριά και οικογένειες. Η αφήγηση περιγράφει τη ζωή των μελών δύο οικογενειών, θύτες οι μεν, θύματα οι δε, που όμως σκιαγραφούνται με τρόπο που ξεπερνάει τις μαυρόασπρες αντιθέσεις και περιέχει ορισμένες συγκλονιστικές σελίδες για το πώς η κοινωνική συνενοχή, η δειλία και ο φόβος διαμορφώνουν τις προϋποθέσεις για τη χρήση της βίας ως εργαλείου πολιτικού ανταγωνισμού. Παρά το γεγονός πως η μετάφραση δεν στηρίζει το βιβλίο όσο θα έπρεπε και πως ο Αραμπούρου δεν αποφεύγει τη χρήση ορισμένων στερεοτύπων, το ογκώδες αυτό βιβλίο (πάνω από 700 σελίδες) διαβάζεται απνευστί και αποδεικνύεται αντάξιο του εκδοτικού του θριάμβου.

Συνέκισα με το πολύ όμορφο βιβλίο της Αγγέλας Καστρινάκη «...Κάτι ν’ αλλάξει! Μα πώς;» (Κίχλη, 2019),

Κυρίαρχο μοτίβο σε ορισμένα βιβλία από τη Γαλλία, όπως η «Σεροτονίνη» του Ουελμπέκ, η αργή και συγχρόνως απόλυτη και αναπόφευκτη αποσύνθεση της Δύσης. Στη φωτογραφία, σκηνή από την ταινία «Ο μάγειρας, ο κλέφτης, η γυναίκα του και ο εραστής της» του Πίτερ Γκρίναγουεϊ.

που αποτελεί συνέχεια του επίσης θελκτικού «Και βέβαια αλλάξει!» (Κίχλη, 2014). Κεντρικός χαρακτήρας και των δύο, η νεαρή Ειρήνη ή η συγγραφέας σε νεαρή ηλικία. Στο πρώτο βιβλίο την είδαμε να πολιτικοποιείται ως μαθήτρια στα χρόνια της Μεταπολίτευσης και στο δεύτερο τη συναντούμε να κατευθύνεται στη Θεσσαλονίκη για να ξεκινήσει τις πανεπιστημιακές σπουδές της στη Φιλοσοφική Σχολή του Αριστοτελείου, το 1980. Οργανώμενη στον Ρήγα Φεραίο αναζητά τον δρόμο της, ανακαλύπτει τον εαυτό της και σιγά σιγά κατασκαυάζει το μέλλον της δίχως να το αντιλαμβάνεται. Η Καστρινάκη ξαναζωντανεύει μια ολόκληρη εποχή δίχως ψευδαισθήσεις, αλλά και με μεγάλη τρυφερότητα. Ουσιαστικά μας δίνει το μεγάλο μυθιστόρημα της γενιάς μας. Παρότι δεν σπουδάσαμε στο ίδιο πανεπιστήμιο και στο ίδιο αντικείμενο και δεν περάσαμε από τους ίδιους πολιτικούς χώρους, ζήσαμε παράλληλους βίους. Ένα πράγμα που συνευθετοποιήσα διαβάζοντας το βιβλίο είναι η σημασία των χρόνων αυτών και στη δική μου διαμόρφωση: Μπορεί τα πρώτα χρόνια της πανεπιστημιακής μας πορείας να υπήρξαν χαμένα λόγω της απουσίας συγκροτημένων παιδείας, ήταν όμως άπιστευτα πλούσια ως συλλογή εμπειριών και «συλλογικής αυτομόρφωσης» μέσα από παρέες και πολιτικές νεολαίες. Θα ήμασταν διαφορετικοί και πιστεύω χειρότεροι εάν δεν είχαμε την πορεία αυτή.

Απνευστί διαβάζονται και άλλα δύο πολύ διαφορετικά βιβλία, που, παρότι μυθιστορηματικά ως προς τον τρόπο γραφής και την ικανότητά τους να κρατούν το ενδιαφέρον του αναγνώστη αμείωτο, καταπνέονται με επίκαιρα πολιτικά ζητήματα. Το πρώτο είναι η μεγάλη εκδοτική επιτυχία του φετινού καλοκαιριού, «Η τελευταία μίλφορα» (Παπαδόπουλος, 2019) της Ελένης Βαρβιτσιώτη και της Βικτώριας Δενδρινού. Δύο νέες και λαμπρές δημοσιογράφοι με διεθνή πορεία μάς δίνουν μια υψηλής ποιότητας ερευνητική καταγραφή της «περήφανης διαπραγμάτευσης» του 2015, ένα απαραίτητο ανάγνωσμα για όσους θέλουν να καταλάβουν τι ακριβώς έγινε στη χώρα μας την περίοδο εκείνη. Αν έπρεπε να ξεχωρίσω ένα μόνο στοιχείο από το πλούσιο αυτό βιβλίο, θα σημείωνα τον άπιστευτο συνδυασμό προχειρότητας και ανεπάρκειας με τον οποίο η τότε κυβέρνηση διαχειρίστηκε τις τύχες ενός ολόκληρου έθνους. Αντίστοιχα χαρακτηριστικά, αν και σε εντελώς διαφορετικό μακροίστορία της ζωής πάνω στον αντικείμενο και κλίμακα, διακρίνω

Η εντατική ανάγνωση του καλοκαιριού υπήρξε για άλλη μία φορά απολαυστική.

στο βιβλίο της γνωστής δημοσιογράφου του New Yorker Ελίζαμπεθ Κόλμπερτ, «The Sixth Extinction» (Henry Holt, 2014), που συνδυάζει την ιστορία της επιστήμης και τη μακροίστορία της ζωής πάνω στον πλανήτη μας, δομημένες πάνω στις

πέντε έως τώρα μαζικές εξαφανίσεις ζωικών μορφών, προτού επικεντρωθεί στην «έκτη εξαφάνιση» που συμβαίνει τώρα και ξεχωρίζει από τις προηγούμενες, καθώς την προκαλεί όχι κάποια φυσική καταστροφή αλλά ένα συγκεκρι-

μένο ζώο, ο άνθρωπος. Πρόκειται για ανάγνωσμα συναρπαστικό και συγχρόνως συνταρακτικό. Και τα δύο βιβλία είναι υποδειγματικά ως προς το πώς η δημοσιογραφική έρευνα και γραφή μπορούν να μετουσιωθούν σε κορυφαία έργα διαχρονικής εμβέλειας.

Παρά τη «θερμιά» θεματολογία των δύο προηγούμενων βιβλίων, θα πρέπει να ομολογήσω πως την προσοχή μου κατέκτησε μια τυχαία και άτυπη γαλλική τριλογία, που όμως λειτούργησε συνεκτικά με τρόπο παράδοξο αλλά ουσιαστικό. Το πρώτο βιβλίο μπορεί να περιγραφεί ως κοινωνιολογικό αυτοβιογραφικό δοκίμιο και ανήκει στον γνωστό αριστερό διανοούμενο Ντιντιέ Εριμπόν («Retour a Reims», Flammarion, 2010). Περιγράφει με τρόπο ταυτόχρονα αναλυτικό και γλαφυρό την παιδική και εφηβική του ηλικία σε μια εργατική οικογένεια κομμουνιστών που με τα χρόνια πέρασαν στο ακροδεξιό Εθνικό Μέτωπο. Ο Εριμπόν ανασκαίπτει με συναρπαστικό τρόπο το πώς το οικογενειακό του περιβάλλον διαμόρφωσε την προσωπικότητά του, πώς αγάπησε τα γράμματα, πώς ανακάλυψε την ομοφυλοφιλία του και πώς εντέλει έξεκοψε εντελώς από την οικογένειά του για να ανέλθει κοινωνικά. Τοποθετεί τη ζωή του πάνω σε ένα, κατά τη γνώμη μου, αλλοικό, ταξικό καμβά, καταγγέλλοντας ένα σύστημα που θεωρεί πως δημιουργήθηκε και υπάρχει για να κρατάει τους φτωχούς δέσμιους της φτώχειας, της αμάθειας και των προκαταλήψεων, οδηγώντας τους τελικά προς το αδιέξοδο και την Ακροδεξιά.

Το δεύτερο βιβλίο ανήκει σ’ έναν σχετικά άγνωστο σε μένα (και εκτός Γαλλίας) λογοτέχνη, τον Ρισάρ Μιλέ, και είναι το ημερολόγιό του «Journal 1995-1999» (Éditions Léo Scheer). Το ανακάλυψα τυχαία στην παγκο ενός αγαπημένου μου παρισινού βιβλιοπωλείου (της Compagnie), μου φάνηκε ενδιαφέρον και το πρόσθεσα στη στοιβα. Σχεδόν τυχαία κατέληξε στη λίστα των θερινών μου αναγνωσμάτων και ομολογώ πως δεν κατάφερα να το αφήσω στιγμή. Δεν είναι εύκολο στο διάβασμα καθώς ως ημερολόγιο χαρακτηρίζεται από αποσπασματικότητα και επανάληψη, είναι όμως γραμμένο σε εξαιρετικά γαλλικά και βάζει τον αναγνώστη στα άδυτα ενός ενδιαφέροντος ανθρώπου. Καλύπτει μια πενταετία από τη ζωή του και περιγράφει την ακαταπόνητη και επίπονη προσπάθειά της λογοτεχνικής γραφής και διάκρισης στο σκληρό γαλλικό λογοτεχνικό στερέωμα, τον ανταγωνισμό

με άλλους συγγραφείς, την περιφρόνηση για το παρισινό εκδοτικό κατεστημένο στο οποίο όμως προσπαθεί να εισέλθει, την απέχθεια για την πολιτική ορθότητα, τις ερωτικές του περιπέτειες και φαντασιώσεις, τον αυξανόμενο αλκοολισμό του και τις αυτοκτονικές τάσεις του.

Το τελευταίο βιβλίο της τριλογίας αυτής είναι ιδιαίτερα γνωστό και κυκλοφορεί στα ελληνικά. Πρόκειται για τη «Σεροτονίνη» (Εοτία, 2019) του κορυφαίου ίσως σήμερα Γάλλου συγγραφέα Μισέλ Ουελμπέκ. Θα μπορούσε να πει κανείς πως ο Ουελμπέκ γράφει συνεχώς το ίδιο βιβλίο με επιμέρους παραλλαγές. Σε αυτό μας δίνει μία ακόμη περιγραφή του απογοητευμένου και αυτοκτονικού Γάλλου άνδρα που απέτυχε να βρει στον έρωτα, στο σεξ και στην κατανάλωση, την εκπλήρωση και ευτυχία που αναζητεί το όλο δοσμένο με τη γνώστη φιλοσοφικο-πορνογραφική του μανιέρα και με φόντο ένα ακόμη δυστοπικά προφητικό πολιτικό τοπίο (αυτή τη φορά του κινήματος των «Κίτρινων Γιλέκων» στη γαλλική επαρχία). Κυρίαρχο μοτίβο: η αργή και συγχρόνως απόλυτη και αναπόφευκτη αποσύνθεση της Δύσης, της κοινωνικής της συνοχής, της οικονομίας της, της θέσης της στον κόσμο και πάνω από όλα των αξιών της. Και όμως, το συγκεκριμένο ταλέντο του Ουελμπέκ, η μοναδική του ικανότητα να ανατέμνει την κοινωνική πραγματικότητα και το σύγχρονο ανδρικό υποσυνείδητο και να σκιαγραφεί ένα σκηνικό κοινωνικής αποσύνθεσης είναι τέτοια, που εγώ τουλάχιστον δεν καταφέρνω να αντισταθώ στην έλξη του.

Μολονότι τα τρία αυτά βιβλία διαφέρουν ως προς τη μορφή (αυτοβιογραφικό δοκίμιο, ημερολόγιο, μυθιστόρημα) και παρότι η πολιτική τους στόχευση δεν θα μπορούσε να είναι πιο διαφορετική (αριστερός ο Εριμπόν, δεξιός ο Μιλέ και περιεργα αντιδραστικός ο Ουελμπέκ), μοιάζουν πολύ μεταξύ τους και παρέχουν ένα συνδυαστικό στίγμα της σύγχρονης γαλλικής διαμόνσης: εύστοχη κοινωνική κριτική αλλά άπιστευτα απαισιόδοξη, μονότονα μονόπλευρη, απλουστευτικά καταγγελτική του σύγχρονου κόσμου και με βαθιά πεποίθηση πως η Γαλλία (και η Δύση γενικότερα) τέλειωσε. Ο πολιτικός τους λόγος, και ο έντονος πεισιμολός που χαρακτηρίζει τους συγγραφείς αυτούς, γίνεται ακόμη περισσότερο δυσνόητος αν σκεφθεί κανείς πως βρίσκεται σε ευθεία αντίφαση με την πραγματική Γαλλία και την προσωπική επαγγελματική επιτυχία του καθενός τους. Η ερμηνεία μου είναι πως η στάση τους είναι συνάρτηση περισσότερο της υποχώρησης της θέσης των Γάλλων διανοούμενων στον κόσμο και της αντίστοιχης ανασφάλειάς τους και λιγότερο μιας αντικειμενικής κοινωνικής παρακμής. Στην πορεία, όμως,μπολιάζουν τη γαλλική κοινωνία με μιαν αίσθηση τέλους εποχής, που αν και έχει μικρή μόνο σχέση με την αλήθεια κινδυνεύει να μετουσιωθεί σε αυτοεκπληρούμενη προφητεία.

Πριν από δύο χρόνια, έκλεινα αντίστοιχο κείμενό μου με την ευχή να μεταγγίσω την πρακτική της θερνικής εντατικής ανάγνωσης και στην υπόλοιπη χρονιά. Δυστυχώς δεν τα κατάφερα τότε, αλλά θα επιμείνω και θα επαναλάβω την υπόσχεση αυτή συνεχίζοντας με δύο σημαντικά βιβλία για την περίοδο της δικτατορίας: τη μυθιστορηματική «Αναψηλάφηση» του Βασίλη Γκουρογιάννη (Μεταίχμιο, 2019) και τη μνημειώδη αυτοβιογραφία του Απόστολου Δοξιάδη, τον «Ερασιτέχνη επαναστάτη» (Ίκαρος, 2018).

Ο κ. Στάθης Ν. Καλύβας είναι καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης, κάτοχος της έδρας Gladstone στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης.

Σ’ αυτό το έργο προτείνω την ιδεατή κοινωνία

Η χορογράφος Μαρίνα Πογιατζή μιλάει για την παράσταση «Χίλιες γέννες» που διερευνά το δίπολο «γέννηση-θάνατος»

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΛΑΚΗ

Μία ενδιαφέρουσα χορογραφική δουλειά με τίτλο «Χίλιες γέννες» παρουσιάζεται την επόμενη εβδομάδα από την ομάδα Μήτρα Χοροθέατρο, σε χορογραφία και έρευνα Μαρίνας Πογιατζή. Μαζί της θα συνδημιουργήσουν οι χορευτές Νικόλας Γεωργίου, Αλίκη Ευγενίου, Κυριάκος 'Blaze' Ιεροδιακόνου, Γιάννης Οικονομίδης σε μουσική Claude Debussy με τη σοπράνο Μύρια Ιωάννου και την πιανίστρια Όλγα Ταλιάνος να βρίσκονται επί σκηνής. Το έργο ερευνά το δίπολο «γέννηση-θάνατος», μέσα από την τέχνη του σύγχρονου χορού, και με τη συνοδεία κλασικής μουσικής, σε μια προσπάθεια να κατανοήσει και να ερμηνεύσει τις αρχέγονες συγκινήσεις που εμπεριέχονται σε αυτό. Όπως μου λέει η Μαρίνα οι έννοιες θάνατος και γέννηση υπάρχουν στο κομμάτι ατμοσφαιρικά, με αλληγορία, με συμβολισμό στις κινήσεις και στις παύσεις των χορευτών. «Κάθε κίνηση καθιστά μια δημιουργία μια γέννα, ενώ κάθε πτώση έναν θάνατο. Όμως εναπόκειται στα μάτια και στην ψυχή του κάθε θεατή πώς θα συλλάβει την ιδέα που εξερευνά κάθε παράσταση», και αυτό είναι μια μεγάλη αλήθεια, ο θεατής κάθε τέχνης πρέπει να παίρνει τις δικές του εμπειρίες, από τα μονοπάτια που του υποδεικνύει ο κάθε καλλιτέχνης.

Η γέννηση και ο θάνατος είναι βαθιά φιλοσοφικές έννοιες, μέσα στην πραγματικότητά τους, πώς γεννιόμαστε, τι γίνεται με τον θάνατο; Είναι άραγε δύσκολο να παρουσιαστούν κινησιολογικά και χορογραφικά τέτοιες έννοιες; Η

«Το δίπολο γέννηση- θάνατος, ενώ είναι έννοια συγκεκριμένη, μπορεί να γίνει και γενική. Στόχος μου χορογραφικά δεν ήταν να τα αποδώσω κυριολεκτώντας, αλλά μπηκά με διάθεση εξερεύνησης, να ασχοληθώ με τις έννοιες μεταφορικά, να τις φέρω στα μέτρα των συνεργατών μου».

Μαρίνα μου απαντά: «Το δίπολο γέννηση- θάνατος, ενώ είναι έννοια συγκεκριμένη, μπορεί να γίνει και γενική. Στόχος μου χορογραφικά δεν ήταν να τα αποδώσω κυριολεκτώντας, αλλά μπηκά με διάθεση εξερεύνησης, να ασχοληθώ με τις έννοιες μεταφορικά, να τις φέρω στα μέτρα των συνεργατών μου, να δω πόσο και γιατί τους αφορά. Έτσι κι αλλιώς είναι θέμα που αφορούσε πάντα την ανθρωπότητα η αρχή και το τέλος». Γιατί να θελήσει κάποιος να προσεγγίσει όμως ένα τέτοιο θέμα; «Προσεγγίζω χορογραφικά αυτό το θέμα γιατί με ενδιαφέρει το ενδιαμέσο της αρχής και του τέλους. Τι κάνουμε με το υπόλοιπο της ζωής μας πριν από το τέλος. Πόσες φορές γεννιέται και πόσες πεθαίνει κανείς. Αυτά ήταν μερικά από τα θέματα που εξερευνήσαμε».

Η παράσταση της Μαρίνας εμπλουτίζεται με την επί σκηνής

Η παράσταση της Μαρίνας εμπλουτίζεται με την επί σκηνής παρουσία μιας σοπράνο και μιας πιανίστριας, με κομμάτια από το ιμπρεσιονιστή Κ. Ντεμπυσσύ.

παρουσία μιας σοπράνο και μιας πιανίστριας, με κομμάτια από το ιμπρεσιονιστή Κ. Ντεμπυσσύ. Σχετικά με συμβολή της κλασικής μουσικής στην παράσταση αλλά και για την επιλογή κλασι-

κής μουσικής η Μαρίνα μου λέει ότι είναι κατά βάση ερωτικά μελοποιημένα ποιήματα. «Μιλούν για τον έρωτα τον ανεκπλήρωτο ή αυτόν που πεθαίνει. Τα θεωρήσαμε κατάλληλα, γιατί λειτουργούν ως

ένα ηχοτοπίο πάνω στο οποίο οι χορευτές 'γεννιούνται και πεθαίνουν'. Το τελευταίο κομμάτι που είναι για σόλο πιάνο ονομάζεται 'Reverie' ονειροπόληση. Ταιρίαξε με τη δική μας ονειροπόληση και

ευχή για ένα καλύτερο μέλλον – εξού και στη συγκεκριμένη σκηνή, αναπαριστούμε τη γέννα-σύμβολο ελπίδας»

Η Μαρίνα σημειώνει ότι το έργο που θα παρουσιάσει συμβάλλει στην αποδοχή και την κατανόηση του άλλου, μία πάντα επίκαιρη επενδύμιση, που η Τέχνη θα πρέπει να κάνει συχνά, πώς, όμως, το επιτυγχάνει αυτό η παράσταση «Χίλιες γέννες»; «Ο χορός όπως και κάθε μορφή τέχνης λειτουργεί ως καθρέφτης της εκαστοτε κοινωνίας ή και ως προπομπός της εν δυναμει καλύτερης κοινωνίας. Το δρώμενο στη σκηνή είναι αναπαράσταση του κόσμου. Πάμε στο θέατρο να μας δούμε, να μας αναγνωρίσουμε, να συγκινηθούμε κάποτε να αδιασούμε με τον εαυτό μας. Σ' αυτό το έργο προτείνω το ιδεατό-την ιδεατή κοινωνία. Κάνω παραστάσεις για να φτιάξω τον κόσμο όπως θα ήθελα να των δω στην πραγματικότητα». Η Μαρίνα μου απαντά και σε μία σχεδόν μόνιμή μου ερώτηση για τον ρόλο των Τεχνών γενικότερα. Η κοινωνία αλλάζει την τέχνη του χορού; Πώς συνδέονται οι σύγχρονοι προβληματισμοί με τον σύγχρονο χορό; «Οι χορευτές είναι κι αυτοί μέλη της κοινωνίας. Έτσι αναπόφευκτα χορός και κοινωνία επηρεάζονται και αλληλεπιδρούν. Ειδικότερα ο σύγχρονος χορός όπως δλώνει και ο χαρακτηρισμός «σύγχρονος» έχει να κάνει με το τώρα, την υφιστάμενη χρονική στιγμή στον κόσμο μας. Δουλεία εμάς των καλλιτεχνών είναι να νιώθουμε τον παλμό της κοινωνίας, να δονούμαστε μαζί και να προτείνουμε την αλλαγή».

NICOSIA BEER FEST

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΜΕΓΑΡΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ ΠΛΑΤΕΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

13 - 15 ΣΕΠΤ

ΜΕ
ΤΗ
ΣΤΗΡΙΞΗ

HOFBRÄU MÜNCHEN
HUMOR Septem
C VOREIA
HAPPY MEWERS

ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΗΣ:

ΕΙΣΟΔΟΣ
ΕΛΕΥΘΕΡΗ

ΧΟΡΗΓΟΙ:
ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:
matrix

ΧΡΗΣΤΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

55 ΧΡΟΝΙΑ ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΟΥΝ (αλφαβητικά):
ΜΕΛΙΝΑ ΑΣΛΑΝΙΔΟΥ
ΓΛΥΚΕΡΙΑ
ΣΤΕΛΙΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΠΑΣΗΣ
ΠΙΤΣΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

15.9.19
ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ
ΣΧΟΛΗΣ ΤΥΦΛΩΝ

16.9.19
ΚΗΠΟΘΕΑΤΡΟ ΛΕΜΕΣΟΥ

ΕΝΑΡΞΗ: 8:30μμ
ΕΙΣΟΔΟΣ: 25€/30€

ΟΡΓΑΝΩΣΗ
NOTOS

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ
Salamis Tours Ltd
ZAFIRIS
KLEKETA

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
LOVE 100%
KYPRIKY
H KATHMERINI

ΕΙΣΗΓΗΤΑ
Tickethour.com.cy
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ:
99688731, 99646210

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Πέρασμα απέναντι

Οαγιολογικός και εικονολογικός φάκελος του Αγίου Χριστοφόρου, σε Ανατολή και Δύση, είναι πλούσιος και παράδοξος. Πολλοί ναοί είναι αφιερωμένοι σε αυτόν σε όλη την Ευρώπη, τον ζωγράφισαν πολύ μεγάλοι ζωγράφοι, ενώ στην Ανατολή εικονίστηκε και ως Κυνοκέφαλος. Δεν φανταζόμουν πάντως ότι θα έκανε την εμφάνισή του, μέσα στο 2019, στο έργο δύο συγγραφέων, ενός νέου και ενός λιγότερου νέου: Γιάννης Παλαβός (γενν. 1980), «Το παιδί», διηγήματα (Νεφέλη), και Μιχάλης Μακρόπουλος (γενν. 1965), «Μαύρο νερό», νουβέλα (Κίχλη). Για τις ανάγκες της συνεννόησης, as κρατήσουμε το πιο γνωστό περιστατικό του Βίου του, όπως το διέδωσε σε Ανατολή και Δύση η «Χρυσή Ιστορία» (Legenda Aurea, 13ος αι.) του Ιακώβου του Βαραγινού. Περαιτέρως σε ένα επικίνδυνο ποτάμι, περνούσε απέναντι, πάνω στους ώμους του, ταξιδιώτες και προσκυνητές. Μία μέρα, του το ζήτησε και ένα μικρό παιδί. Καθώς όμως διέσχιζε το ποτάμι, το βάρος του αύξαινε διαρκώς στους ώμους αυτού του γίγαντα και γινόταν ασήκωτο. Ο άγιος τα κατάφερε στο τέλος να το περάσει απέναντι, στην άλλη όχθη, και εκεί θα του αποκαλυφθεί ότι το παιδάκι ήταν ο ίδιος ο Χριστός. Εξ ου και το όνομα του αγίου: από Ρέπροβος (αποδοκιμασμένος) έγινε Χριστοφόρος.

Στο διήγημα «Το παιδί» του Γιάννη Παλαβού, που έδωσε τον τίτλο του και σε όλη τη συλλογή, μια γυναίκα που ζει μόνη, και που η κοινωνία του χωριού την οικτρεί και της καταλογίζει τη μοίρα της, ανεβαίνει στο ξωκκλήσι του Αγίου Χριστοφόρου, την προπαραμονή της μνήμης του (9 Μαΐου), για να φυτέψει γεράνια στον περίβολό του. Οι κακεντρεχείς γυναίκες λένε πως φροντίζει τον άγιο επειδή η ίδια είναι άκληρη. Αφού φύτεψε τα γεράνια, κάθεται να ξαποστάσει και βλέπει ξάφνου μπροστά της τον άγιο, με τον Χριστό νήπιο στους ώμους του. Το κατεβάζει και της το δίνει. Το παιδί φωλιάζει στον κόρφο της, εκείνη το σκεπάζει με τη ζακέτα της και παίρνει τον δρόμο του γυρισμού, αποφεύγοντας τους ανθρώπους, γιατί η φεγγοβολή του φωτοστέφανου διακρίνεται μέσα από το πλεκτό. Όταν μπει στο σπίτι, θα κάνει ό,τι κάθε μάνα, θα βάλει το

Το διήγημα «Το παιδί» του Γιάννη Παλαβού διαδραματίζεται στο Βελβεντό Κοζάνης ενώ η νουβέλα «Μαύρο νερό» του Μιχάλη Μακρόπουλου στην Ηπειρο, (φωτ.) σε ένα χωριό που πεθαίνει.

Ο Άγιος Χριστόφορος σήκωνε στους ώμους του το βάρος των άλλων, τους επαμίζωταν, τους πέρναγε απέναντι, για να συνεχίσουν την πορεία τους και τη ζωή τους.

παιδί να ξαπλώσει, θα το κάνει μπάνιο. Τη στιγμή που του πλένει τα πόδια, θα της πει ό,τι είπε ο Χριστός επί του Σταυρού στον εκ δεξιών ληστή. Η γερασμένη γυναίκα που φρόντισε τους άλλους αλλά δεν φρόντισε τον εαυτό της θα αξιωθεί, πριν από το τέλος της, ένα φωτεινό, μαγικό απόγεμα, να βρεφοκρατήσει. Στην άκληρη έλαχε ο καλύτερος κλήρος.

Στη νουβέλα του Μακρόπουλου, μεταφερόμαστε από την περιοχή του Βελβεντού, όπου το διήγημα του Παλαβού, στην Ηπειρο και σε ένα χωριό της που πεθαίνει. Τα νερά του είναι δηλητηριασμένα και οι τροφές συνακόλουθα το ίδιο. Οι κάτοικοι πειθαναγκάζονται να το εγκαταλείψουν. Συνολική

εικόνα καταστροφής. Τελευταίοι κάτοικοι του, ένας πατέρας και το παράλυτο παιδί του. Το όνομα του παιδιού είναι Χριστόφορος και θέλει να πάνε να εορτάσουν τη μνήμη του αγίου του στο ξωκκλήσι του στον Δολό (Παγώνι). Αφού έμειναν, πατέρας και γιος, λίγη ώρα μέσα στον έρημο πέτρινο ναΐσκο, το παιδί θα ζητήσει να αγναντέψει το χωριό του από ψηλά. Βλέπουν τότε μια γυναίκα με τρία άλογα, που ζει και αυτή μόνη κι άρρωστη στην περιοχή. Η γυναίκα θα ανεβάσει το παιδί πάνω στο άλογο και θα το κάνει μια βόλτα, θα του δώσει για λίγο και τα χέμια. Το παράλυτο αγόρι βρέθηκε καβαλάρης, έγινε αυτό που ήταν ο μοναδικός πόθος του. Τι άλλο να θέλει ένα παράλυτο παιδί από το να τρέξει, να καλπάζει! Στα ποιήματα του Γιώργη Παυλόπουλου, που ταλαιπωρήθηκε από τη καλότητα, τρέχουν και χλμιντριζούν διαρκώς άλογα, καλπάζουν καβαλάρηδες, και εκείνος ο ίδιος ένας από αυτούς (κάποτε μάλιστα φτάνει να φαντάζεται άλογο αφρισμένο τον ίδιο τον εαυτό του, «Αλφειός»). Ο Άγιος Χριστόφορος έκανε το θαύμα του, ένα άλογο πήρε το παιδί στη ράχη του και το πέρασε απέναντι, από τη λύπη στη χαρά.

Η χαρά αυτή θα εισβάλει ορμητική στον ύπνο του: «κάπαζε ασυγκράτητος στη ράχη της μαύρης φοράδας, νιώθοντας τον άνεμο στο πρόσωπό του και τη γη να φεύγει και να φεύγει κάτω από τις οπλές του αλόγου» (σ. 76). Την ίδια νύχτα ο άγιος θα δωρίσει και στον πατέρα λίγη χαρά: η άρρωστη γυναίκα θα πλαγιάσει δίπλα του.

Ο Άγιος Χριστόφορος σήκωνε στους ώμους του το βάρος των άλλων, τους επαμίζωταν, τους πέρναγε απέναντι, για να συνεχίσουν την πορεία τους και τη ζωή τους, όπως ο Μωυσής που έκανε ξηρά τη θάλασσα και πέρασε απέναντι τους Εβραίους, από τη δουλεία στην ελευθερία. Εβλεπε τον Χριστό στο πρόσωπο των άλλων – αυτό ακριβώς σημαίνει ότι το παιδί που πήρε στην αγκαλιά του ήταν ο ίδιος ο Χριστός. Καθώς τον οποίο μετέφερε στην πλάτη του ήταν ο Χριστός. Αυτός ο άγιος του τρίτου αιώνα ανέλαβε επί εσχάτων των ημερών να διαπεράσει απέναντι, από τη λύπη στη χαρά, τα αδικημένα ανθρώπινα πλάσματα των δύο συγγραφέων μας. Ο Παλαβός και ο Μακρόπουλος αντιλαμβάνονται σωστά το θαύμα: αποκατάσταση μιας αδικίας!

ΠΤΥΧΕΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ

Βαρύς, παλιομοδίτης, πουριτανός, και όμως γοπτευτικός

ΤΖΟΝ ΜΙΛΤΟΝ
Ο ξανακερδισμένος Παράδεισος
Εισαγωγή, μετάφραση, σημειώσεις:
Δημοσθένης Κορδοπάτης,
εκδ. Μελάني, **σελ.** 130

Είναι βαρύ και παλιομοδίτικο. Ένα μακρύ θρησκευτικό ποίημα-βιβλίο σε τέσσερα μέρη, για τον πειρασμό του Ιησού από τον Σατανά στην έρημο, γραμμένο τον 17ο αιώνα από έναν πουριτανό Αγγλο ποιητή. Κάθε λίγες λέξεις υπάρχει αναφορά σε κάποιο ιερό κείμενο, στα Ευαγγέλια, στους Ψαλμούς, ενώ προϋποθέτει και βαθιά γνώση της κλασικής ελληνικής και ρωμαϊκής γραμματείας. «Ωστόσο», όπως έγραψε παλαιότερα ο Μίλτος Φραγκόπουλος, με αφορμή τη δική του προσπάθεια αναμέτρησης με το γνωστότερο έργο του ίδιου ποιητή, τον «Χαμένο Παράδεισο», «το έργο του Μίλτον έχει αυτή την παράξενη ιδιότητα: γοπτεύει». («Το εργαστήρι του μεταφραστή», Πόλις, 2003). «Η ροή του λόγου», συνεχίζει ο Φραγκόπουλος, «η ανάσα του κειμένου, σιγά - σιγά παρασύρει τον αναγνώστη σε μια δίνη από την οποία πολύ δύσκολα μπορεί να βγει, αν το θελήσει».

Παρόμοια, ισχύουν, ασφαλώς,

για τον υπό συζήτηση «Ξανακερδισμένο Παράδεισο» του μεγάλου αλλά άγνωστου, κατά βάση, στην Ελλάδα, Τζον Μίλτον (1608-1674). Το έργο γράφεται το 1671, λίγα μόλις χρόνια πριν από τον θάνατό του. Ο ποιητής είναι εντελώς τυφλός ήδη όταν συνθέτει τον «Χαμένο Παράδεισο» (1658-1664), διωκόμενος πολιτικά, φτωχός. Έχει όμως πίσω του μια ζωή πλούσια σε εμπειρίες, από τις οποίες δεν λείπει το ιστορικό βάρος. Όπως αναφέρει στην εισαγωγή του ο μεταφραστής Δημοσθένης Κορδοπάτης, η πένα του Μίλτον αποτέλεσε επί μία δεκαετία «το φόβητρο της Ευρώπης» μαζί με «το σπαθί του Κρόμγουελ»: πρόκειται για την περίοδο κυριαρχίας του τελευταίου, από το 1649, όταν ο ποιητής κατέλαβε τη θέση του «Γραμματέα επί των Εξωτερικών της Κυβέρνησης» καθώς γνώριζε καλά τα λατινικά, στα οποία διεξαγόταν την εποχή εκείνη η διακρατική αλλη-

λογαφία. Με την ίδια αυτή πένα γράφονται οι στίχοι στον «Ξανακερδισμένο Παράδεισο», όπου ο Ιησούς αποκρούει τον πειρασμό της εξουσίας στον οποίο τον υποβάλλει ο Σατανάς...

Μολονότι ο κοινός αναγνώστης δικαιολογείται, όπως επισημάναμε, να προσέλθει στην ανάγνωση με επιφυλάξεις, το βιβλικό έπος ξετυλίγεται με ένα εσωτερικό νεύρο που γοπτεύει. Βέβαια, η μετάφραση είναι πεζολογική, δεν διεκδικεί ποιητικές δάφνες. Υπηρετεί τον πιστότητα. Ο μεταφραστής στην εισαγωγή του δεν καταπνίγεται με τη στιχοποιία στον Μίλτον, ούτε άλλωστε με τη θέση του στην αγγλόφωνη ποίηση αλλά και πολύ πέρα από τα όριά της, π.χ. στη Γαλλία. Είναι χαρακτηριστική, από την άποψη αυτή, η ενασχόληση του Σατωβριάνδου με το έργο του, καθώς και η επίδραση που άσκησε στον πολύ γνωστότερο στην Ελλάδα Ουίλιαμ Μπλέικ

αλλά και η κριτική που του ασκήθηκε από τον Ελιοτ. Η εισαγωγή έχει έναν γενικό εγκυκλοπαιδικό προανατολισμό. Δεν μας διαφωτίζει ιδιαίτερα ως προς το συγκεκριμένο έργο. Διερωτάται κανείς γιατί η έκδοση δεν συμπεριέλαβε το αγγλικό πρωτότυπο. Εξίσου αυτονόητη θα έπρεπε, κατά τη γνώμη μου, να είναι η αρίθμηση των στίχων και η αποφυγή των υποσελίδων σημειώσεων που διαλύουν την απαραίτητη για την ανάγνωση ενός ποιητικού κειμένου συγκέντρωση. Ας μείνουμε, λοιπόν, στους στίχους (μιλάει ο Ιησούς): «Παρά ταύτα, τα πολλά βιβλία / (οι σοφοί άνδρες το έχουν πει) είναι βαρετά. / Αυτός που τα διαβάζει ακατάπαυστα / και από το διάβασμά τους δεν αποκομίζει / πνευματικό σφρίγος και κρίση ισάξια / ή ανώτερη (τι κερδίζει κανείς άλλωστε, / ψάχνοντας αλλού γι' αυτό που χρειάζεται); / παραμένει πάντα αβέβαιος και αναποφάσιτος, / βυθισμένος στις γραμμές των βιβλίων, / χωρίς βάθος μέσα του, ανώριμος / και παραλογισμένος, ασχολούμενος / με κοινοτοπίες και λεπτομέρειες, / για διάφορα θέματα ανάξια λόγου, / όπως τα παιδιά που μαζεύουν πετραδάκια / στην παραλία».

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΓΙΑΤΡΟΥΔΑΚΗ

Γεννήθηκε στα Χανιά Κρήτης το 1975. Σπούδασε στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Ρώμης και στο Πανεπιστήμιο του Εσέξ, Ιστορία και Θεωρία Μοντέρνας Τέχνης. Ασχολείται με εικαστικά. Είναι μητέρα δύο εφήβων. Η πρώτη της ποιητική συλλογή «Ανθρωποι με επικάλυψη πόλης» εκδόθηκε από τις Εκδόσεις Οδός Πανός το 2017. Η δεύτερη συλλογή της «Αρκεί να πτηθώ», 2019, κυκλοφορεί από τις Εκδόσεις Εντευκτηρίου.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
«Τα εις εαυτών» του Μάρκου Αυρήλιου και τις «Ελεγείες του Ντουίνο» του R. M. Rilke.

Ποιος ήρωας/ ηρώδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Ο Δον Κιχώτης! αφοσιωμένος στην υποκειμενική του διαδρομή, στην υπέρβαση. Διότι ακολούθησε πιστά μια αυθεντικά προσωπική προσέγγιση, οραματισμό και θέαση του κόσμου και αποτελεί χαρακτηριστικό κομμάτι της τραγικής φύσης του ανθρώπου.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους ποιητές ή συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;
Θα ήταν πολύ ενδιαφέρον ένα δείπνο με συνδαιτυμόνες τους Dante Alighieri, Antonio Tabucchi και Italo Calvino. Προσκαλώ εκ των τεθνεώτων...

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Διαβάζοντας το «Χρονικό του χρόνου», του St. Hawking –μεταξύ άλλων πολύ ενδιαφερόντων– σχετικά με την απόρριψη της ιδέας του απόλυτου χρόνου και της εισαγωγής του «φανταστικού χρόνου».

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Το «Αναζητώντας τον χαμένο χρόνο».

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;

Οι «Αόρατες πόλεις»

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτή την εβδομάδα	Μελέτες, λευκώματα, βιογραφίες	
1	Η τελευταία μπλόφα των Ελένης Βαρβιτσιώτη και Βικτώριας Δενδρινού (Παπαδόπουλος)	
2	Το πανδοχείο της μνήμης του Τόνυ Τζουντ (Αλεξάνδρεια)	
3	Brexit. Ευρώπη και Ελλάδα του Θύμιου Τζάλλα (Επίκεντρο)	
4	Γεννημένοι ρευστοί του Ζήγκουντ Μπάουμαν (Πατάκης)	
5	Ο Μάρτιν Χάιντεγκερ είναι ογδόντα χρονών του Χάννα Αρεντ (Ερμα)	
Αυτή την εβδομάδα	Λογοτεχνία	
1	Μέση Αγγλία του Τζόνθαν Κόου (Πόλις)	
2	Ο γαλατάς της Άννα Μπενς (Gutenberg)	
3	Συζητήσεις με φίλους της Σάλλυ Ρούνεϊ (Πατάκης)	
4	Πλην του Αντρίου Σον Γκριρ (Δώμα)	
5	Άρθρο 353 του Ποινικού Κώδικα του Τανγκύ Βιέλ (Πόλις)	
• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιοπωλείο «Αναγνώστης» (Πυραυλά 11, Ιωάννινα)		

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΠΑΡΙΣΙ

Ο κόσμος της Σάλι Μαν

Για παραπάνω από 40 χρόνια, η 68χρονη πλέον Αμερικανίδα φωτογράφος Σάλι Μαν είναι γνωστή για τις φωτογραφίες της, με τις οποίες παρατηρεί την πραγματικότητα στον αμερικανικό Νότο. Ανθρωποκεντρική, αλλά έμμεσα, η Σάλι Μαν κέρδισε την εκτίμηση για τον τρόπο με τον οποίον μιλάει για τα μεγάλα θέματα. Αυτήν την περίοδο παρουσιάζεται έκθεση στο Παρίσι, στο μουσείο Jeu de Paume (έως 22 Σεπτεμβρίου), με επιλογή από το έργο της.

ΝΕΠΑΛ

Μια τέχνη που πεθαίνει

Αυτός ο άνδρας από το Νεπάλ έχει μόλις τοποθετήσει μια χάρτινη λατρευτική εικόνα στο υπέρθυρο του σπιτιού του ως δείγμα θρησκευτικής ευλάβειας. Είναι μια εικόνα που πωλείται πλέον μαζικά στο εμπόριο, κατά χιλιάδες τυπωμένη, αντικαθιστώντας τις χειροποίητες, ζωγραφιστές εικόνες θεών και θεοτήτων, που παραδοσιακά δημιουργούσαν οικογένειες σε διάφορα σημεία της χώρας, εξασφαλίζοντας έτσι κι ένα επιπλέον εισόδημα. Οι εικόνες πωλούνται σε θρησκευτικά φεστιβάλ.

ΛΕΪΝΤΕΝ

Το νέο κέντρο βιοποικιλότητας

Το κεντρικό αίθριο του πλήρως ανακαινισμένου μουσείου Naturalis στην πανεπιστημιούπολη Λέιντεν της Ολλανδίας υποδεχθηκε ήδη κάποιους πρώτους επισκέπτες για να ξεναγηθούν στον χώρο. Το νέο μουσείο και ερευνητικό κέντρο άνοιξε άνοιξε επίσημα μόλις στις 31 Αυγούστου και φιλοδοξεί να αναδειχθεί σε ένα από τα σπουδαιότερα κέντρα μελέτης και ανάδειξης της βιοποικιλότητας στον κόσμο. Το Naturalis είχε κλείσει για ένα χρόνο, προκειμένου να εξελιχθεί σε μείζον διεθνές κέντρο.

ΒΕΡΟΛΙΝΟ

Εργαστήρι του μέλλοντος

Οι πρώτες ξεναγήσεις στο Futurium, το κτίριο του Μέλλοντος, άρχισαν ήδη στο Βερολίνο, προκειμένου οι άνθρωποι του Τύπου να ενημερωθούν γι' αυτό το νέο «εργαστήρι» ιδεών που θα ανοίξει στις 5 Σεπτεμβρίου. Θα στεγάσει μια μόνιμη «ρευστή» έκθεση με ιδέες πάνω στο μέλλον, φόρουμ συζητήσεων και εργαστήρι για όσους επιθυμούν να δοκιμάσουν πρωτοπότες τεχνολογικές εφαρμογές. Θα υπάρχουν ενότητες για τη διατροφή, την υγεία, την ενέργεια, την εργασία και την αστική ζωή.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Κιότο, πρωτεύουσα της φαντασίας

Η έκθεση που παρουσιάζεται αυτήν την περίοδο στο Μητροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης εστιάζει στο Κιότο, την παλιά αυτοκρατορική πρωτεύουσα της Ιαπωνίας. Η έκθεση με τίτλο «Κιότο, η πρωτεύουσα της καλλιτεχνικής φαντασίας» αποκαλύπτει την ακμή αυτής της πόλης που ήταν η πρωτεύουσα της Ιαπωνίας και έδρα της αυτοκρατορικής αυλής από το 794 έως το 1869. Γύρω από την αυλή του αυτοκράτορα, τους αριστοκράτες και τους υψηλόβαθμους πολεμιστές άνηκαν λόγιοι και καλλιτέχνες.

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

Οι σχέσεις Βρετανίας και Ρωσίας και η δυναστεία των Ρομανόφ

ΕΔΙΜΒΟΥΡΓΟ

Στην επίσημη έδρα του εκάστοτε Βρετανού μονάρχη στη Σκωτία, στο παλάτι Holyrood στο Εδιμβούργο, η έκθεση αυτό το καλοκαίρι φέρνει τη λάμψη των Ρομανόφ. Είναι μία από τις εκθέσεις στο ετήσιο πρόγραμμα των Συλλογών της Βασιλίσσας (Royal Collection Trust) και με τίτλο «Η Ρωσία, η βασιλεία και οι Ρομανόφ» αφηγείται την ιστορία των οικογενειακών, πολιτικών, διπλωματικών και καλλιτεχνικών σχέσεων και αλληλεπιδράσεων ανάμεσα στη Βρε-

τανία και στη Ρωσία και των βασιλικών οικογενειών τους από τα τέλη του 17ου αιώνα έως τον τελευταίο τσάρο της Ρωσίας, Νικόλαο Β'. Αυτή η μοναδική, από πολλές απόψεις, σχέση ανάμεσα στις δύο ισχυρές χώρες εξετάζεται μέσα από πορτρέτα, γλυπτά, φωτογραφίες και αρχειακό υλικό, δημιουργώντας μια ξεχωριστή ατμόσφαιρα δεδομένου και του χώρου που υποδέχεται την έκθεση. Το παλάτι Holyrood βρίσκεται στην άκρη του Βασιλικού Μιλίου στο Εδιμβούργο και ήταν η έδρα του βασιλι-

κού οίκου της Σκωτίας από τον 16ο αιώνα. Λειτουργεί και ως μουσείο, καθώς το κοινό μπορεί να επισκεφθεί τα διαμερίσματα της Μαρίας Στιούαρτ, όταν απουσιάζει η βασιλική οικογένεια. Στο Holyrood, η έκθεση για τους Ρομανόφ έχει και πολιτικό υπόβαθρο αφού υπογραμμίζει τη στενή σχέση των δύο χωρών σε πολλά επίπεδα, αλλά και τη στενή συγγενική σχέση (και φυσική ομοιότητα) του Εδουάρδου της Αγγλίας με τον τελευταίο τσάρο. Πολλά από τα εκθέματα ήταν αναθέσεις προκειμένου να προσφερθούν

ως διπλωματικά δώρα και κάποια ως ιδιαίτερα προσωπικά αναμνηστικά, όπως οι αριστουργηματικές μινιατούρες Φαμπερτζέ. Οι πρώτες σχέσεις ανάμεσα στη Μεγάλη Βρετανία και στη Ρωσία δημιουργήθηκαν στα μέσα του 16ου αιώνα μέσω εμπορίου. Αυτοί οι δεσμοί εξελίχθηκαν σε πολιτικές και στρατιωτικές συμμαχίες, ιδιαίτερα στη διάρκεια των Ναπολεόντειων Πολέμων (1803-1815). Στη διάρκεια του 19ου αιώνα, γάμοι και οικογενειακοί δεσμοί ανάμεσα στις δύο δυναστείες προσδιόρισαν το εί-

δος των διακρατικών σχέσεων. Αυτές οι σχέσεις καταγράφηκαν με πολλούς τρόπους, με εντυπωσιακά διπλωματικά δώρα έως απλά αναμνηστικά. Ο Μεγάλος Πέτρος ήταν ο πρώτος Ρώσος ηγέτης που –το 1698– πάτησε το πόδι του στη Βρετανία και από τότε χρονολογούνται τα καλλιτεχνικά δώρα που ανταλλάχθηκαν ανάμεσα στις δύο χώρες. Όλα αυτά τα έργα τέχνης παρουσιάζονται μαζί για πρώτη φορά, ως καθρέφτης μιας σύνθετης σχέσης ανάμεσα σε δύο κραταιές δυνάμεις της ευρωπαϊκής ιστορίας.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Αφησε το παλιό του δέρμα μέσα στο νερό και βγήκε έξω

Από παλιά ο κύριος Γκρι λέει πως ο Σεπτέμβριος είναι ένας καλός μεταμφιεσμένος Ιανουάριος. Μπορεί να μην αλλάζει η χρονιά, όπως μέσα στο καταχείμωνο, οι πόλεις και τα σπίτια να μην είναι φωτισμένα, όμως κάτι αλλάζει. Κάτι σημαντικό, έστω και αδιόρατο. Η θερινή παύση μερικών εβδομάδων εγγυάται, αν μη τι άλλο, ένα εσωτερικό ξέπλυμα. Το παλιό δέρμα πέφτει, οι πολλές ομιλίες παύουν.

Ο κύριος Γκρι περιδιαβαίνει μια τελευταία φορά το οικογενειακό εξοχικό πάνω στη θάλασσα, παρατηρώντας τα απογεύματα, από την παραλία, τη μέρα να λιγοστεύει. Το φως να μαζεύεται, τη νύχτα να γιγαντώνεται. Κι ωστόσο, την υποδέχεται σαν γυναικα που αγάπησε από παλιά.

Το Σαββατοκύριακο που ταξιδεύει ολομόναχος εκεί, σε ένα είδος ιεροτελεστίας προσωπικής, απόκρυφης, για να πενήσει και να γιορτάσει την

Όταν γύρισε προς την ακτή, τον κατέλαβε ένας τρόμος: είχε ξανοιχτεί και η ανάσα του λιγόστευε.

Ίδια στιγμή, συμπίπτει με τα γενέθλιά του, αυτόν τον ταπεινό μισόν αιώνα που κλείνει αισίως φέτος. Οχι κι άσχημα ως εδώ, σκέφτεται ήρεμος.

Κάποτε, σε αυτά τα νερά που κοιτά να βάφονται κόκκινα απ' τον ήλιο που δύει, παραλίγο να πνιγεί. Θα ήταν οπωσδήποτε ένας γελοίος θάνατος. Κολύμπησε με λύσσα ως τα βαθιά, προχωρημένος Σεπτέμβριος ήταν, κάτω από μια βαριά συννεφιά αλλά με τη θάλασσα να είναι λάδι, κολύμπησε λυσσαλέα για να πάσει, να προλάβει ένα αντικείμενο που παράσερνε το ρεύμα με ταχύτητα

Κάποτε, σε αυτά τα νερά που κοιτά να βάφονται κόκκινα απ' τον ήλιο που δύει, παραλίγο να πνιγεί.

προς τα ανοιχτά. Όταν γύρισε προς την ακτή, τον κατέλαβε ένας τρόμος: είχε ξανοιχτεί και η ανάσα του λιγόστευε. Μια ήπια κρίση πανικού μέσα στο νερό, με τον αδελφό του να τον κοιτάζει από απόσταση, στην ακτή, απορμημένος, δεν βοηθούσε την κατάσταση. Είχε αρχίσει να βυθίζεται. Κράτησε το στόμα του κλειστό – αλλά έως τότε;

Πρόλαβε να το σκεφτεί: «Θεέ μου, τι γελοίος θάνατος» κι έπειτα, με τις δυνάμεις του να τον εγκαταλείπουν (ή έτσι νόμιζε), αναλογίστηκε τη δυσάρεστη εμπειρία του πνιγμού: ήλπι-σε ότι δεν θα κρατούσε πολύ.

Είχε σχεδόν παραδοθεί στη μοίρα του, όταν κάτι κλώτισε μέσα του. Ήταν τριάντα έξι χρόνων, δεν ήταν δυνατόν να πεθάνει έτσι.

Γύρισε ανάσκελα και έπαψε κάθε κίνηση. Ξάπλωσε πάνω στο νερό, που έμοιαζε ακινητοποιημένο. Άνοιξε χέρια και πόδια και χάζεψε

τον μολυβένιο ουρανό για μερικά δευτερόλεπτα που του φάνηκαν ατελείωτα λεπτά.

Ο ομοιόμορφος γκρι ουρανός είχε κάτι το νανουριστικό. Μια μεγάλη αγκαλιά που τον καλούσε να ζήσει.

Η αναπνοή του επανήλθε σιγά σιγά, οι μύες χαλάρωσαν από την πρότερη αγκύλωση που τον είχε καταλάβει. Γύρισε ξανά μπρούμυτα κι έπιασε ένα απαλό, ήρεμο πρόσθιο έως ότου ένιωσε τον αμμουδερό βυθό κάτω από τα πέλματά του.

Αφησε το παλιό του δέρμα μέσα στο νερό και βγήκε έξω. Σε λίγο θα έπανε βροχή. Το στήθος του έκαψε. Μια κάψα λες κι είχε καταπεί κάβρουν. Ο αδελφός του τον κοιτάζε κι έβαλε τα γέλια. Δεν του ομολόγησε τι είχε μόλις νιώσει παρά γέλασε κι αυτός, με την καρδιά του. Επειτα, έπεσαν οι πρώτες σταγόνες. Η βροχή ξέπλυσε το σώμα, το σώμα και την ψυχή.

«Μαέστροι» στην παρενόχληση

Μια ματιά στην αθέατη πλευρά του πλανήτη της κλασικής μουσικής, που κλυδωνίζεται από σεξουαλικά σκάνδαλα

Της ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ

Από όσα διαβάζουμε τον τελευταίο καιρό στον διεθνή Τύπο, ο κόσμος της κλασικής μουσικής έχει πολλά μυστικά. Από εκείνα που ονομάζονται «κοινά», δηλαδή πολλοί τα γνωρίζουν από πρώτο χέρι, όλοι τα υποψιάζονται, αλλά κανείς δεν θέλει να τα παραδεχτεί. Ένα τέτοιο κοινό μυστικό ήταν η συμπεριφορά του περίφημου μαέστρου Τζέιμς Λιβάιν. «Ήταν γνωστό εδώ και χρόνια στον χώρο μας ότι ο Λιβάιν παρενοχλούσε σεξουαλικά ανηλικούς», είπε στην «Κ» Ελληνίδα σοπράνο με διεθνή καριέρα, που γνώριζε τις φήμες από την εποχή των σπουδών της στο εξωτερικό. Παρ' όλα αυτά, ήταν μόλις το τέλος του 2017 όταν η εφημερίδα New York Times δημοσίευσε τις κατηγορίες πολλών ανδρών που ισχυρίζονταν ότι κακοποιήθηκαν σεξουαλικά από τον Λιβάιν όταν ήταν έφηβοι. Έτσι το 2018 ο άνθρωπος που επί τέσσερις δεκαετίες καθοδήγησε μουσικά τη Metropolitan Opera (Met) της Νέας Υόρκης απομακρύνθηκε από τα καθήκοντά του εξαιτίας των επίσημων πλέον καταγγελιών για σεξουαλικά κακοποίηση και παρενόχληση εις βάρος ευάλωτων καλλιτεχνών στην αρχή της σταδιοδρομίας τους.

Η απόλυσή του είχε ως επακόλουθο μια δικαστική διαμάχη —ο Λιβάιν κατηγορήσε τη διοίκηση της Met για δυσφήμιση—, που φαίνεται ότι μόλις επιλύθηκε εξωδικαστικά. Τα δύο μέρη —αφενός ένας οικονομικός κολοσσός με ετήσιο προϋπολογισμό 300 εκατ. δολαρίων και αφετέρου ο πιο επιβλητικός Αμερικανός διευθυντής ορχήστρας που στο ζενίθ της καριέρας του συγκρινόταν μόνον με τον Λέοναρντ Μπέρνσταϊν— ήρθαν σε διακανονισμό. «Και τα χρήματα άλλαξαν χέρια», σημειώνει χαρακτηριστικά στο άρθρο του ο δημοσιογράφος των Times Μάικλ Κούπερ. Αξίζει να πούμε ότι παρότι το δικαστήριο απέρριψε τους ισχυρισμούς του, ο Λιβάιν αφενός

Οι καταγγέλλουσες υποστηρίζουν ότι ο Πλάθιντο Ντομίνγκο χρησιμοποίησε την εξουσία του ώστε να τις αναγκάσει να έχουν σεξουαλικές σχέσεις μαζί του.

«Η κλασική μουσική είναι ένας τομέας που όλοι θα θέλαμε να κρατήσουμε στο μυαλό μας ως ιδεαλιστικό και αγνό, αλλά δεν είναι έτσι».

αρνήθηκε τις κατηγορίες και αφετέρου δήλωσε μέσω των δικηγόρων του ότι το συμβόλαιό του δεν περιείχε όρους που επέτρεπαν την απομάκρυνσή του «εξαιτίας ισχυ-

ρισμών ή πράξεων ανάρμοστων συμπεριφοράς».

Η λατρεία του μαέστρου —είτε πρόκειται για διευθυντή ορχήστρας, είτε για διάσημο «αστέρα» της όπερας, όπως συμβαίνει τώρα με τον Πλάθιντο Ντομίνγκο που κατηγορείται επίσης για σεξουαλικά παρενόχληση, είτε για δάσκαλο με μεγάλο κύρος— είναι λένε ενδημική στην κλασική μουσική. Ένας καλλιτεχνικός χώρος τόσο επισφαλώς επαγγελματικά προσφέρει στους εκλεκτούς του τεράστιο κύρος και προνόμια. «Η

κλασική μουσική είναι ένας τομέας που όλοι θα θέλαμε να κρατήσουμε στο μυαλό μας ως ιδεαλιστικό και αγνό, αλλά δεν είναι έτσι», είπε στην «Κ» η αρχιμουσικός και καλλιτεχνική διευθύντρια της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης Ζωή Τσόκανου.

«Επίσης, όλοι θα θέλαμε να μη χαλάσει η εικόνα ενός απόλυτου καλλιτέχνη όπως είναι ο Λιβάιν για παράδειγμα, αλλά πρέπει να μάθουμε να βλέπουμε τα πράγματα με κριτική ματιά και μέσα από την οπτική των θυμάτων. Ο χώρος

μας είναι πολύ δύσκολος, ιδίως για τους νέους, και ο τεράστιος ανταγωνισμός τους κάνει ευάλωτους σε μεροληπτικούς χειρισμούς και ανάρμοστες συμπεριφορές. Προσωπικά δεν το έχω αντιμετωπίσει, αλλά δεν με ξενίζουν αυτές οι πληροφορίες. Η εξουσία έχει πάντοτε δύο πλευρές και μπορεί να τη χειριστεί κανείς με αυταρχικότητα ή με διαλλακτικότητα, ανάλογα με την προσωπικότητά του. Ο διευθυντής έχει την ευθύνη και την εποπτεία ενός οργανισμού, συνεπώς οφείλει να δίνει γραμμή, αλλά νο-

μίζω ότι η εποχή της αλάνθαστης αυθεντίας έχει περάσει ακόμη και για τους μαέστρους».

Μια μικρή αναζήτηση στο Διαδίκτυο καταλήγει σε σειρά άρθρων σχετικών με το θέμα. Ο κόσμος της όπερας είναι εξωστρεφής, κοινωνικός, γεμάτος υπονοούμενα και ευφημισμούς. Το κίνημα #MeToo γκρέμισε τις αναστολές για καταγγελίες σεξουαλικής παρενόχλησης, και μετά το σκάνδαλο του Τζέιμς Λιβάιν πολλά βγήκαν στην επιφάνεια για την προσωπική ζωή των μαέστρων, κάποιοι από τους οποίους φαίνεται ότι θεωρούσαν το σεξ ένα από τα «τυχερά» της θέσης τους. Υπάρχουν αδιάσειστα στοιχεία; Πριν από περίπου ένα χρόνο ο 58χρονος Ιταλός Ντανιέλε Γκάτι, ένας από τους σημαντικότερους διεθνώς διευθυντές ορχήστρας, αντιμετώπισε κατηγορίες για παρενόχληση από δύο τραγουδίστριες. Μερικές ημέρες αργότερα η Royal Concertgebouw Orchestra του Αμστερνταμ διέκοψε το συμβόλαιο συνεργασίας τους, δηλώνοντας ότι πολλές γυναίκες μουσικοί ανέφεραν παρόμοια περιστατικά, «τα οποία δεν αρμόζουν στη θέση ενός αρχιμουσικού». Ο ίδιος αρνήθηκε τις κατηγορίες και τον Δεκέμβριο του 2018 επιλέχθηκε μουσικός διευθυντής του Teatro dell' Opera της Ρώμης.

Ο Σαρλ Ντιτούα

Λίγο νωρίτερα, τον Δεκέμβριο του 2017, ο Ελβετός Σαρλ Ντιτούα —81 ετών τότε—, ακόμη ένας διάσημος μαέστρος, βρέθηκε στο επίκεντρο σεξουαλικού σκανδάλου, που περιελάμβανε κατηγορίες για ανάρμοστη συμπεριφορά από το 1985 έως το 2010. Αρνήθηκε τις κατηγορίες, αλλά μεγάλες διεθνείς ορχήστρες όπως η Boston Symphony διέκοψαν τις σχέσεις μαζί του. Σχεδόν ένα χρόνο αργότερα, τον Σεπτέμβριο του 2018, ορίστηκε ως βασιλικός προσκεκλημένος μαέστρος της Φιλαρμονικής της Αγίας Πετρούπολης.

Το 2017 οι New York Times δημοσίευσαν τις καταγγελίες ανδρών που ισχυρίζονταν ότι κακοποιήθηκαν σεξουαλικά από τον Τζέιμς Λιβάιν όταν ήταν έφηβοι.

Ο Ελβετός μαέστρος Σαρλ Ντιτούα βρέθηκε στη δίνη σεξουαλικού σκανδάλου, κατηγορούμενος για ανάρμοστη συμπεριφορά από το 1985 έως το 2010.

Πριν από ένα χρόνο ο Ιταλός Ντανιέλε Γκάτι αντιμετώπισε κατηγορίες για παρενόχληση από δύο τραγουδίστριες (φωτ. από το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών).

Εννέα γυναίκες βάλλουν κατά του «τζέντλεμαν» Πλάθιντο Ντομίνγκο

Όσο γράφεται αυτό το άρθρο, φτάνουν διαρκώς νέες ενημερώσεις για την εξέλιξη της υπόθεσης σχετικά με τον Πλάθιντο Ντομίνγκο. Στο Διαδίκτυο μερικές από τις πιο γνωστές λυρικές τραγουδίστριες, η Σόνια Γιότσεβα, η Άνα Πιρότσι, η Ανίτα Ρατσβελίσβιλι, η Ερμονέλα Γάχο, αναρτούν σχόλια υπέρ του «φιλάνθρωπου», του «πραγματικού τζέντλεμαν», του «ευγενικού, μορφωμένου και καλλιεργημένου ανθρώπου», παίρνοντας έτσι δημόσια θέση υπέρ του. Ωστόσο στα 78 του χρόνια, ο μεγάλος τενόρος, μια από τις πιο αγαπητές έως τώρα μορφές της όπερας και αστέρας που εξακολουθεί να λάμπει στο μουσικό στερέωμα, κατηγορείται από εννέα γυναίκες για σεξουαλικά παρενόχληση. Στο πρόσωπό του ο κόσμος της κλασικής μουσικής διχάζεται και κάποιοι μιλούν για το ομιχλώ-

δες και πολύπλοκο τοπίο που έχει διαμορφωθεί στη #MeToo εποχή.

Οι αντιδράσεις ανά τον κόσμο διαφέρουν. Στις ΗΠΑ, η Ορχήστρα της Φιλαδέλφειας και η Όπερα του Σαν Φρανσίσκο ακύρωσαν τις προσεχείς προγραμματισμένες εμφανίσεις του. Στην Ευρώπη ωστόσο, εξακολουθούν να διαφημίζουν τα επόμενα κονσέρτα του, κρατώντας μια στάση επιφυλακτική και περιμένοντας να δουν τις εξελίξεις. Αλλωςτε, όπως ήδη είναι γνωστό και από την υπόθεση της κατηγορίας του σκηνοθέτη Γούντι Αλεν για σεξουαλικά παρενόχληση, οι Ευρωπαίοι προτιμούν να διαχωρίζουν τον καλλιτέχνη από το έργο του, τουλάχιστον μέχρι να αποδειχθούν οι κατηγορίες. Οι τραγουδιστές είναι επίσης διχασμένοι, αν και ήδη η σοπράνο-σταρ Άνα Νετρέμκο έγραψε στο Instagram ότι περιμένει με ανυ-

πομονησία να μοιραστεί τον επόμενο μήνα τη σκηνή της Metropolitan Opera «με τον φανταστικό Πλάθιντο

Ντομίνγκο!». Άλλοι πάλι σχολιάζουν ότι αυτός ο χώρος έχει χάσει τη θρηλούμενη «αθωότητά» του, συνεπώς

οφείλουμε να εξετάσουμε τα στοιχεία πριν υποστηρίξουμε τη μία ή την άλλη θέση. Οι κατηγορίες κατά του Ντομίνγκο παρουσιάστηκαν στο πρακτορείο Associated Press πριν από λίγες ημέρες και διατυπώθηκαν από οκτώ τραγουδίστριες και μία χορεύτρια. Από αυτές τις γυναίκες, μόνον η μία, η μέτζο σοπράνο Πατρίσια Γουλφ, η οποία είχε τραγουδήσει μαζί με τον Ντομίνγκο στην Όπερα της Ουάσιγκτον, επέτρεψε να χρησιμοποιηθεί δημοσίως το όνομά της. Οι υπόλοιπες θέλησαν να κρατήσουν την ανωνυμία τους, δηλώνοντας πως είτε εργάζονται ακόμη σε αυτόν τον χώρο και φοβούνται για τη θέση τους είτε ανησυχούν ότι η δημοσιότητα θα αποβεί εντέλει εις βάρος τους. Όλες υποστηρίζουν ότι ο Ντομίνγκο χρησιμοποίησε την τεράστια εξουσία του στον κόσμο της όπερας ώστε να τις αναγκάσει να

έχουν σεξουαλικές σχέσεις μαζί του. Κάποιες ισχυρίζονται ότι τους τηλεφώνουσε διαρκώς στο σπίτι τους τη νύχτα —βάζοντας σε κίνδυνο ακόμη και τον γάμο τους—, για να εκφράσει το ενδιαφέρον του για την καριέρα τους και να τις πείσει για ένα προσωπικό ραντεβού στο οποίο θα τις συμβούλευε σχετικά με το επαγγελματικό τους μέλλον.

Ο ίδιος ο Ντομίνγκο δήλωσε ότι θεωρεί τις κατηγορίες αβάσιμες, αλλά συμπλήρωσε ότι του είναι πολύ επώδυνο να μαθαίνει ότι έκανε κάποιους να αισθάνονται άβολα, ανεξαρτήτως των δικών του καλών προθέσεων. Είπε ότι πίστευε πως «όλες οι πράξεις και οι σχέσεις ήταν ευπρόσδεκτες και συναινετικές» και πρόσθεσε όμως ότι «τα μέτρα και τα σταθμά με τα οποία μετρήσαμε σήμερα είναι πολύ διαφορετικά από αυτά του παρελθόντος».

Πραγματεία του λιανικού εμπορίου

Μια πρωτότυπη μελέτη για την εξέλιξη
της επιχειρηματικής δραστηριότητας

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΛΙΑΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ (19ος-21ος αιώνας)

Επιμέλεια: Μαρία Χριστίνα Χατζηγιάννου, **εκδ.** Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών - Εθνικό Ιδρυμα Ερευνών, **σελ.** 232

Της **ΡΕΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ**

«Η μύτη του εμπόρου ψήλωσε. Δεν κυττάζει, ούτε προσκαλεί κανέναν. Μετράει μονάχα τις στίβες των εκατομμυρίων. Αν θέλεις ψόνισε, κι αν δε θέλεις στρίψε. Ποιος σκοτιζέται! Το καυστικό σχόλιο του Σπ. Μελά στο άρθρο του με τίτλο «Ψώνια» («Καθημερινή» 4/8/1944) περιγράφει με τον πιο ειρωνικό τρόπο τις επιπτώσεις της Κατοχής στα παραδοσιακά μικροαστικά επαγγέλματα της Αθήνας, όπως των μπακάληδων ή των μανάβηδων, καθώς ορισμένοι μετατράπηκαν σε αλχημιστές «κροί-σους της εποχής». Οι «Ιστορίες Λιανικού Εμπορίου» είναι μια μελέτη πλούσια σε υλικό, πρωτότυπη και εντυπωσιακή ως πανόραμα της εξέλιξης της επιχειρηματικής δραστηριότητας στον τομέα του λιανικού εμπορίου στην Ελλάδα από τις αρχές του 19ου αιώνα έως και την πρώτη δεκαετία του 21ου. Το υλικό της συνδέεται άμεσα και δημιουργικά με την καθημερινότητά μας και τις

θέσεις που διαμορφώνουμε σήμερα, σκεπτόμενοι τις δυναμικές μεταβολές στον ιστορικό χάρτη του λιανικού εμπορίου όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στο ευρωπαϊκό πλαίσιο. Προκαλεί τη δημιουργική ανάγκη αναζητήσεων απαντήσεων σε ερωτήματα που ήδη έχουν διατυπωθεί άτυπα πολλές φορές στο μυαλό ενός μέσου καταναλωτή. Έτσι μέσα από τη γοντεία της ιστορικής τεκμηρίωσης, εμπόρων και συνδυαστικής ανάλυσης, αλλά και την ευαισθησία με την οποία ενδύουν ι μελετητές την επιστημονική τους σκέψη, τίθεται σε νέα βάση η έρευνα της ιστορίας των εγχώριων καταναλώσεων.

Ποικίλλουν οι όροι για τα επαγγέλματα της «λιανικής» και τις επαγγελματικές ομάδες με ιδιότητες σχεδόν γραφικές: μανάβηδες, γαλατάδες, αυγοπώλες, καφεπώλες, πελατοσχηματοποιοί, βιοτέχνες, καταστηματαρχες, παντοπώλες κ.λπ. Η Ε. Ρούπα θέτει στο επίκεντρο της έρευνάς της την εξέλιξη της παλιάς αγοράς της Αθήνας σε όλη τη διάρκεια του 19ου αιώνα σε συνάρτηση με τις γεωγραφικές, κοινωνικές και οικονομικές παραμέτρους του αστικού μετασχηματισμού της πρωτεύουσας του νεοσύστατου κράτους.

Λίγοι από τους θαμώνες των μοντέρνων καφέ, συνήθως γοντευμέ-

Στο άρθρο του με τίτλο «Ψωνία» («Καθημερινή» 4/8/1944) ο Σπύρος Μελάς περιγράφει με τον πιο ειρηνικό τρόπο τις επιπτώσεις της Κατοχής στα παραδοσιακά μικροαστικά επαγγέλματα της Αθήνας, όπως αυτά των αρτοποιιών, των μπακάληδων ή των μανάβηδων, καθώς ορισμένοι από αυτούς μετατράπηκαν σε αληθινούς «κροίσους της εποχής».

Μέσα από τη γοητεία
της ιστορικής
τεκμηρίωσης τίθεται
σε νέα βάση η έρευνα
της ιστορίας της
εγχώριας κατανάλωσης.

νοι λάτρευε του ροφήματος, γνωρίζουν τις επαγγελματικές διεξόδους και τις επινοήσεις αντικατάστασης του καφέ και τις ζάχαρες στην κατοική Αθήνα. Το άρθρο του Κ. Κατσούδα με τον ευρηματικό τίτλο «Χωρίς καφέ, χωρίς ζάχαρη: οι καφεπώλες της Αθήνας 1941-1944» αποτελεί τεκμηριωμένη χαρτογράφηση αυτής της ιστορικής εμπειρίας. Ο καφές αντικαταστάθηκε από καβουρ-διμένους σπόρους άλλων καρπών,

προκειμένου να επιβιώσουν και να διατηρηθούν ανοικτά τα κλαφενία.

Ιδιαίτερα ενδιαφέρον τον γεγονός ότι ο ιδρυτής της Νέας Σκηνής του Εθνικού Θεάτρου Κ. Χρηστομάνος έφερε το 1899 στην Ελλάδα μια «άμαξα χωρίς άλογα», ένα Decauville, 4 ιππών, και προκάλεσε «την οργάνη δεκάδων σκύλων από τους μόνους και τους βρυχηθμούς του». Ο Η. Καφόγιους στη μελέτη του «Η επιφορά αυτοκινητών στην Ελλάδα (1900-1940)» ανιχνεύει την ιστορία ενός οχήματος, το οποίο πολύ νωρίς, όπως επεσήμανε και ο Ελ. Βενιζέλος στη Βουλή, «κατήντησε να είναι είδος πρώτης ανάγκης».

Η Ε. Σταυροπούλου εξετάζει συνδυαστικά το ένδυμα και τη λογοτεχνία (1830-1967). Η μόδα και η καταπόνηση, η ασυλλόγιστη υποταγή στο κοινωνικό στερεότυπο που ορίζει η ξενόφερτη μόδα, αποτελούν αντικει-

μενο ειρωνείας σε έργα των Χουρμουζι, Σουρή και Μπισάκη. Αλλά και ο Χρηστομάνος, ο Παλαμάς και ο Παπαντωνίου επικρίνουν τη μόδα που «εξαφανίζει την ατομικότητα». Η κατηγορία των εμπόρων παρουσιάζεται με τρόπο μάλλον αποθαρρυντικό σε πολλά κείμενα της λογοτεχνίας του τέλους του 19ου αιώνα, αφού συνδέονται με μια τάξη φιλοχρημάτων ανθρώπων και την ανάδυση φαινομένων παθογενών για τη ζωή των κατοίκων της υπαίθρου, όπως αυτό της τοκογλυφίας.

Ιδιαίτερα ελκυστικό και το αντικείμενο μελέτης του Ν. Ποταμιάνου, είναι αυτό του πλανόδιου μικροπωλητή εμπόρου, τόσο οικείου στο ελληνικό κοινό και από τις ταινίες της δεκαετίας του '50, όπως η «Ωραιά των Αθηνών» ή το «Ιατέρνα, φτώχεια και φιλότιμο». Ο ιστορικός μελετά την περίοδο 1890-1930 και αξι-

Ο τόμος προλογίζεται από τη διευθύντρια του Ινστιτούτου Ιστορικών Ερευνών του ΕΙΕ, Μαρία Χριστίνα Χατζηγιάννου, η εισαγωγή της οποίας είναι αναλυτική και βιβλιογραφικά τεκμηριωμένη.

οποίε όλα τα εργαλεία της γραπτής και προφορικής μαρτυρίας, προκειμένου να ερμηνεύσει ένα τόσο ιδιαίτερο επαγγελματικό φαινόμενο, το οποίο σαφώς διαμορφώνεται πίσω από την επίσημη όψη του εμπορικού και οικονομικού συστήματος.

Επιστημονική επάρκεια

Το μεθοδολογικό εργαλείο των συνεντεύξεων και των προφορικών μαρτυριών των μεταναστών που δραστηριοποιούνται επιχειρηματικά στο κέντρο της Αθήνας εφαρμόζεται με επιστημονική επάρκεια στην έρευνα της Ι. Πολύζου με τίτλο «Οψεις του εμπορίου των μεταναστών στο αθηναϊκό κέντρο πόλης».

Ο τόμος προλογίζεται από την επιμελήτριά του και διευθύντρια του Ινστιτούτου Ιστορικών Ερευνών του ΕΙΕ, Μ. Χ. Χατζηγιάννου, η οποία χαιρετίζει αυτήν την ιδιαίτερα «Ελκυστική θεματική» με μια εκτενή, αναλυτική και βιβλιογραφικά τεκμηριωμένη εισαγωγή.

Η κ. Ρέα Γρηγορίου είναι διδάκτωρ Ιστορίας και Δραματολογίας ΑΠΘ. Διδάσκει Ιστορία Θεάτρου και Κινηματογράφου στο Τμήμα Ελληνικός Πολιτισμός του ΕΑΠ.

Ριαλτο
20
χρόνια
τέχνες

13/09/2019, παρ 20:30

Συναυλία Μνήμης Σόλων Μιχαηλίδη

**Κουαρτέτο Προμηθέας: Νίκος Πίπτας (βιολί) • Ηρακλής Μιτέλλας (βιολί)
Νίκος Παπαγεωργίου (βιόλα) • Μιράντα Παπανεοκλέους (βιολοντσέλο)**

Θεοδώρα Ράφτη (τραγούδι) • Έλενα Μουζάλα (πιάνο)

Χορωδία Μουσικού Λυκείου Λεμεσού • Κορίνα Βασιλείου (πιάνο)

Διεύθυνση χορωδίας: Σόλων Κλαδάς

Χορηγός:

Χορηγοί Επικοινωνίας:

ΠΕC
medochemie

PIK

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

€ 12 / 8

77 77 77 45
rialto.com.cy

ΘΕΑΤΡΟ ΕΝΑ

ΤΟΥ ΚΟΥΤΡΟΥΛΗ Ο ΓΑΜΟΣ

Κυριακή 8 Σεπτεμβρίου | 20:00
στην Παναγία του Κάμπου, Ακαπνού

Ελεύθερη Είσοδος

Ελεύθερη διδασκεία κειμένου: Ερμίνη Κυριαζή
 Σκηνοθεσία: Μαρίνος Ανωγυριώτης
 Σκηνικά: Λάκης Γενεθλής
 Κοστούμια: Μιράντα Θεοδορίδου
 Σχεδιασμός φωτισμού: Αντρέας Χριστοδουλίδης
 Παίζουν: Σωτήρης Μεσάντας, Κωνσταντίνος Γαβριήλ, Γιώργης Χριστοδούλου,
 Ερμίνη Κυριαζή, Βασιλική Ανδρέου, Μικαέλλα Θεοδουλίδου και Χαρά Γεωργιάδου

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΟΙΝΩΤΙΚΟ
ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΚΥΤΡΙΟΥ

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΚΟΥΤΟΥΛΗΣ

KANALI
Ε3

ΚΟΙΝΩΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ,
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΠΟΔΗΜΙΩΝ ΚΑΙ ΦΙΛΩΝ ΑΚΑΠΝΟΥ

Δείγμα γραφής από τον Βέλγο «Χίτσκοκ»

Το θρίλερ του Ολιβιέ Μασέ-Ντεπάς πατάει στις νόρμες των μετρ του είδους

Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

Μητρικό ένστικτο ★★★
ΘΡΙΛΕΡ (2018)

Σκηνοθεσία: Ολιβιέ Μασέ-Ντεπάς
Ερμηνείες: Βερλέ Μπετάνς, Αν Κοζάνς, Μεντί Νεμπού, Αρι Βορτκάλερ

Το **ψυχολογικό** θρίλερ του Βέλγου Ολιβιέ Μασέ-Ντεπάς παίρνει, σιγά σιγά, μαζί του το ανάλαφρο καλοκαιρινό πνεύμα και μας βάζει σε πιο σκοτεινά (κινηματογραφικά) μονοπάτια. Πρωταγωνίστριες της ιστορίας, η οποία βασίζεται στο μυθιστόρημα «Πίσω από το μίσος» της Βελγίδας συγγραφέως Μπάρμπαρα Αμπέλ, είναι δύο φιλικές οικογένειες που γειτονεύουν σε κάποιο μεσοαστικό προάστιο των Βρυξελλών, της δεκαετίας του 1960. Με τα δύο αγοράκια τους να μεγαλώνουν πλάι πλάι σαν αδελφία, τα πάντα μοιάζουν ειδυλλιακά για τις κολλήτες Αλίς και Σελίν, ώσπου ο γιος της τελευταίας βρίσκει τραγικό θάνατο, μπροστά στα μάτια της πρώτης. Το γεγονός αυτό θα κλονίσει βαθιά τις σχέσεις των δύο γυναικών και των οικογενειών τους, με τα πράγματα να εξωθούνται στα άκρα και την παράνοια να παίρνει τα νήια.

Η εμπειρία της μητρότητας εξετάζεται εδώ με απολαυστικά σκοτεινό τρόπο, ενώ ταυτόχρονα το φιλμ ασχολείται επίσης με το θέμα της απώλειας. Ο αδόκτος παιδικός θάνατος λειτουργεί σαν μηχανισμό κατάργησης κάθε λογικής. Μετά τον χαμό του δικού της

παιδιού, η Σελίν στρέφεται προς τον γιο της φίλης της, γεγονός που τρομοκρατεί την Αλίς· πιστεύει πως εκείνη ζητάει κάποιου είδους εκδίκηση, αδυνατώντας να ελέγξει τα αντικρουόμενα συναισθήματά της. Καθώς η ιστορία κλιμακώνεται προς ένα δραματικό φινάλε, βλέπουμε απαντώντας ανατροπές, οι οποίες πάντως μάλλον μπερδεύουν παρά συμβάλλουν στο να διατηρηθεί ο ρυθμός.

Το μυστήριο

Όσο για το τεχνικό επίπεδο, ο Ντεπάς πετυχαίνει διάνα μεταφέροντας την ιστορία στη δεκαετία του 1960 –το λογοτεχνικό πρότυπο την τοποθετεί στο σήμερα– διωνοντας έτσι μια χιτσκοκική αύρα και αυξάνοντας το μυστήριο. Ο ίδιος ο Βέλγος σκηνοθέτης το περιγράφει ως εξής: «Δεν ήθελα να κάνω μια ταινία που θα μιμούνταν μια κινηματογραφική προσέγγιση, ίσως να έπεφτε και στην παγίδα να χαρακτηριστεί παρωδία. Ηθελα μια “στυλιστική άσκηση” που θα αντλούσε έμπνευση από τις αναφορές αυτές και το βλέμμα ενός “μικρού Βέλγου σκηνοθέτη”. Εχω παρακολουθήσει τις ταινίες των Ντάγκλας Σερκ, Χίτσκοκ και Λιντς ασταμάτητα, οι σκηνοθέτες αυτοί είναι έμπνευση, δεν σε συνθλίβουν με την ιδιοφυΐα τους, σε προσκαλούν να δοκιμάσεις κι εσύ. Με το συνεργείο μου λοιπόν, δοκιμάσαμε...». Η ταινία του κατέκτησε το πρώτο βραβείο της Κριτικής Επιτροπής, στο 20ό Φεστιβάλ Γαλλόφωνων Κινηματογράφου της Αθήνας.

Η ιστορία εκτυλίσσεται σε ένα μεσοαστικό προάστιο των Βρυξελλών, της δεκαετίας του 1960. Πρωταγωνίστριες είναι δύο φιλικές οικογένειες που γειτονεύουν. Υστερα από τον αδόκτο θάνατο ενός παιδιού, η χαρά θα δώσει τη θέση της στην παράνοια.

HOME CINEMA

Εργασιακός εφιάλτης στο βιομηχανικό Οχάιο

Η συνύπαρξη της εργασιακής αλλά και της ευρύτερης κουλτούρας Κινέζων και Αμερικανών στο εργοστάσιο του Ντέιτον μόνο ανώδυνη δεν είναι.

Αμερικανικό εργοστάσιο ★★★½
ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ (2019)
Σκηνοθεσία: Στίβεν Μπόναρ, Τζούλια Ράικερτ
Ερμηνείες: Τσο Τακ Βονγκ, Ρόμπερτ Άλεν, Σέροντ Μπράουν

Η πρώτη ταινία που φέρει την υπογραφή της νεοσύστατης εταιρείας παραγωγής Higher Ground του ζεύγους Ομπάμα κυκλοφόρησε μόλις και στην ελληνική πλατφόρμα του Netflix. Το καλοφτιαγμένο ντοκιμαντέρ των υποψήφιων για Όσκαρ Στίβεν Μπόναρ και Τζούλια Ράικερτ είναι ενδιαφέρον, διότι μας δίνει ένα στιγμιότυπο της σύγχρονης εργασιακής πραγματικότητας στις ΗΠΑ, αλλά και γενικότερα στο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον. Το 2008 και με την αμερικανική

οικονομία σε ύφεση, η General Motors αποφασίζει να κλείσει μια μεγάλη μονάδα παραγωγής στο Ντέιτον του Οχάιο, οδηγώντας χιλιάδες εργαζομένους στην ανεργία. Δέκα χρόνια μετά, στην παρνηκτισμένη πια πόλη, μια μεγάλη κινεζική εταιρεία, η οποία κατασκευάζει παμπρίζ αυτοκινήτων, ανοίγει ξανά το εργοστάσιο προσλαμβάνοντας μεγάλο αριθμό ντόπιων, φέρνοντας παράλληλα και κάποιους δικούς της κατευθείαν από την Κίνα για να δώσουν τον... τόνο. Σύντομα όλες οι πλευρές θα καταλάβουν πως η συνύπαρξη της εργασιακής αλλά και της ευρύτερης κουλτούρας των δύο μερών μόνο ανώδυνη δεν είναι. Έχοντας υψηλού επιπέδου πρόσβαση μέσα στον εργασιακό χώρο, οι δημιουργοί του ντοκιμαντέρ βουτούν κατευθείαν στην πραγματική

κόητη της νέας εποχής. Αυτή περιλαμβάνει Κινέζους αρχιεργάτες, οι οποίοι εκπαιδεύουν τους αργοκίνητους Αμερικανούς, μισθούς στο ήμισυ των προηγούμενων της GM και μπόλικη κουβέντα για τους ρυθμούς της δουλειάς. Όταν μια ομάδα Αμερικανών εργατών επισκέπτεται (για κατάρτιση) το εργοστάσιο της εταιρείας στην Κίνα, οι δυτικοί μένουν με το στόμα ανοικτό βλέποντας τους συναδέλφους τους να δουλεύουν με ταχύτητες... ρομπότ, δώδεκα ώρες την ημέρα και με ελάχιστα ρεπό. Φυσικά, όλα αυτά δεν θα αργήσουν να φτάσουν και στο Οχάιο, με τους εκεί εργαζομένους να επιδιώκουν την ίδρυση σωματείου και τον Κινέζο ιδιοκτήτη να δηλώνει ορθό-κορφή στην κάμερα: «Αυτό δεν μπορούμε να το επιτρέψουμε».

PIK1 ΘΗΛ.: 22862000

22.45 The full monty
07.30 Θεία λειτουργία
10.00 Καμωμάτα τζι αρώματα
Κωμική σειρά εποχής.
11.00 Road Trip - (Ε)
Μουσική εκπομπή.
11.30 Χωρίς αποσκευές - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.
12.00 Χάλκινα χρόνια, ΙΙ - (Ε)
Κυριακή σειρά εποχής.
13.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης
14.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
14.15 ArtCafe, ΙΙ - (Ε)
Εκπομπή πολιτισμού.
15.15 ΕΥ4U - (Ε)
Κοινωνική εκπομπή.
16.15 Τετ - Α - Τετ - (Ε)
«Λευτ. Παπαδόπουλος».
17.30 Σπίτι στη φύση - (Ε)
Περιβαλλοντική εκπομπή.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νονηματική)**
18.20 Ο διπλοκύριος - (Ε)
Κυριώτικο σκετς.
18.50 Χωρίς αποσκευές - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.
19.20 Πεταλούδα - (Ε)
Κυριακή σειρά εποχής.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.05 Αθλητική Κυριακή
Αθλητική εκπομπή.
21.30 Τετ-Α-Τετ - (Ε)
«Κότσια Δανδουλάκη»
22.45 Άντρες με τα όλα τους
(The full monty).
Κωμωδία, με τους
Ρόμπερτ Καρλάιλ,
Τομ Γουίλκινσον, κ.ά.
23.30 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
23.35 Συνέχεια της ταινίας
00.30 The Graham Norton
Show, XXII - (Ε)
Chat show.
01.30 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)**
02.30 Αθλητική Κυριακή - (Ε)
03.00 Τετ - Α - Τετ - (Ε)

PIK2 ΘΗΛ.: 22862000

22.00 Smallville, X
07.30 Παιδική ζώνη
α. Ο ταχυδρόμος Πατ
β. Ντετέκτιβ Νόντι
γ. Ταχυδρομικό τρενάκι
δ. Παρέα με τον Ανδρέα
ε. Πιμ και Πίμπα
στ. Ντράκο
ζ. Μπομπ ο μάστορας
η. Οι Σούπερ Γουίνγκες
θ. Παπούτσια της Φράνι
ι. Η Μάρθα μιλά
κ. Ο Σούπερ Γουόι
λ. Ο Ροζ Πάνθηρας
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
11.30 Παιδική ζώνη
16.00 Όταν η μαμά επεμβαίνει
(Meddling Mom).
Ρομαντική τηλεταινία.
17.30 Road Trip - (Ε)
Η Ελένη Ξένου και ο Χριστόφορος Ροδίτης επιβιβάζονται σε ένα λεωφορείο και ταξιδεύουν μαζί με μια μπάντα, σε ένα χωριό της Κύπρου.
18.00 Θεϊκή Κρίση - (Ε)
(Creta Divina).
Σειρά ντοκιμαντέρ.
19.30 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)**
19.40 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)**
20.00 Mythical Movie Theatres
Ντοκιμαντέρ.
21.00 The Graham Norton
Show, XXII - (Ε)
Chat show.
22.00 Smallville, X - (Ε)
Νεανική σειρά.
23.30 Δείννο με τον Πλάτωνα, Ι
Πρωτότυπη σειρά ντοκιμαντέρ και μαγειρικής που συνδέει το σήμερα με το χθες.
00.30 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)**
01.30 ΓΙΟΥΡΝΙΟΥΣ

OMEGA ΘΗΛ.: 22477777

22.00 Η επίλεκτη (G.I. Jane)
07.00 OMEGA Kids
Παιδικό πρόγραμμα.
08.00 Η μαμά λείπει ταξίδι για δουλειές - (Ε)
Κυριακή κωμική σειρά.
09.00 Revenge body - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
10.00 Για πάντα παιδί - (Ε)
Κωμική σειρά.
11.00 Celebrity Travel - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.
11.45 FAKATΕτους - (Best Of)
Σατιρική εκπομπή.
12.15 Life is a beach
Ταξιδιωτική εκπομπή.
12.45 Τροχός της τύχης - (Ε)
Ψυχαγωγικό τηλεπαιχνίδι.
15.00 Πάρτι στο χωριό - (Ε)
Κωμική σειρά.
17.00 Ποιος ρωτάει - (Ε)
Ψυχαγωγικό τηλεπαιχνίδι.
18.00 OMEGA NEWS
18.10 Χαρούμενος ταξιδιώτης
Ταξιδιωτική εκπομπή.
Ευτυχισμένοι μαζί - (Ε)
19.10 Κωμική σειρά,
με τους Γιάννη Μπέζο,
Κατερίνα Λέου, κ.ά.
20.10 **OMEGA NEWS**
21.05 Fars Attack - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
22.00 Η επίλεκτη (G.I. Jane)
Περιπέτεια, με τους Ντέ-μι Μουρ, Βίγκο Μόρτενσεν, κ.ά.
23.40 Στο Αλαλούμ - (Ε)
Κωμική σειρά.
00.40 Ευτυχισμένοι μαζί - (Ε)
Ελληνική σειρά.
01.40 Ζωή μου - (Ε)
Κοινωνική σειρά.
02.40 DanSing Junior - (Ε)
Talent show.
05.00 UNA Fatsa - (Ε)

ANT1 ΘΗΛ.: 22200200

21.20 La Pasta Pomiliori
06.10 Πρωινή ενημέρωση
06.40 Σαν τον σκύλο με τη γάτα
Κωμική σειρά.
07.30 Το έβδομο κλειδί - (Ε)
Κωμική σειρά.
08.30 Santa Γιολάντα - (Ε)
Κωμική σειρά.
09.50 Mamma Mia - (Ε)
Κωμική σειρά.
10.30 Άκρας οικογενειακών (Ε)
Κωμική σειρά.
11.50 La Pasta Pomiliori 2 - (Ε)
Κωμική σειρά.
12.45 Εσύ... στον κόσμο σου (Ε)
Κωμική σειρά.
14.00 Street Food
Εκπομπή μαγειρικής.
14.50 Κωνσταντίνου και Ελένης
Κωμική σειρά.
15.40 Εκείνες κι εγώ - (Ε)
Κωμική σειρά.
16.30 Ο πόλεμος των άστρων (Ε)
Κωμική σειρά.
17.20 Εσύ... στον κόσμο σου (Ε)
Κωμική σειρά.
18.00 **Τα νέα του ANT1 σε 10΄**
18.10 Την πάτσα - (Ε)
18.40 Μην ψαρώνεις - (Ε)
Κωμική σειρά.
20.20 **Τα νέα του ANT1**
21.20 La Pasta Pomiliori - (Ε)
Κωμική σειρά.
22.15 Εσύ... στον κόσμο σου (Ε)
Κοινωνική σειρά κομεντί.
23.15 Hansel & Gretel:
Watch Hunters
Περιπέτεια φαντασίας.
00.00 **Τίτλοι ειδήσεων**
00.10 Συνέχεια της ταινίας
01.10 Westworld - (Ε)
Σειρά θρίλερ.
02.00 Τα μαχαιρώματα - (Ε)
02.50 Ο γηγευτής - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΘΗΛ.: 22580100

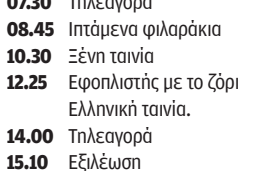
21.15 Παραδοσιακή βραδιά
06.20 Λάθος, κέρδιες! - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
07.00 Όσο έχω εσένα - (Ε)
Κωμική σειρά.
09.00 Κόκκινο ποδήλατο - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής.
09.40 Προορισμός Ευτυχία - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.
10.30 Στο χωριό μας - (Ε)
Κωμική σειρά.
11.20 The TOURISTES - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.
12.20 Food n' Friends
Μαγειρικό show, με τον Δημήτρη Σκαρμούτσο και τον Ηλία Φουντουλή.
13.30 Όταν μεγαλώσω - (Ε)
Κωμική σειρά.
14.00 Οι Τάκκοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
15.00 Αλλού ξημερωμένοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
16.00 Βουράτε γεπόντοι - (Ε)
Κυριακή κωμική σειρά.
17.45 Η νταντά - (Ε)
Κωμική σειρά.
18.10 **Γεγονότα σε συντομία**
18.20 Συνέχεια της σειράς
18.50 Είσαι το ταίρι μου - (Ε)
Κωμική σειρά.
20.20 **Τομές στα γεγονότα**
21.15 Παραδοσιακή βραδιά (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
23.30 The TOURISTES
Ταξιδιωτική εκπομπή.
00.20 **Γεγονότα σε τίτλους**
00.30 Mayday - Air Crash
Investigation
Σειρά ντοκιμαντέρ.
01.30 Who the (Bleep) Did I Marry? - Βιογραφική
σειρά ντοκιμαντέρ.
02.30 Καταγίδια - (Ε)
03.30 Κατά λάθος - (Ε)

ALPHA ΘΗΛ.: 22212400

21.15 Παράδοση κατ' οίκον
06.00 Deal - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
08.15 Έρωτας με επιδοτήση ΟΓΑ
Κωμική σειρά.
09.00 60΄ Ελάδο - (Ε)
Με τον Νίκο Μάνεση.
10.15 24 ώρες - (Ε)
11.15 Αστέρας Ραχούλας - (Ε)
Κωμική σειρά.
12.00 Θα σε δω στο πλοίο - (Ε)
Κωμική σειρά.
13.45 Οικογενειακές ιστορίες
Αυτοτελείς ιστορίες.
14.45 Ρένα, να η ευκαιρία - (Ε)
Κωμωδία, με τους
Ρένα Βλαχοπούλου,
Κώστα Ρηγόπουλο, κ.ά.
16.15 Η φαμίλια - (Ε)
Κωμική σειρά, με
τους Γιώργο Ζένιο,
Χριστόδουλο Μαρτά, κ.ά.
17.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νονηματική)**
18.00 Μην αρχίζεις
τη μουρμούρα, VI (Ε)
Κωμική σειρά.
19.30 Το σόι σου, III (Ε)
Κωμική σειρά, με τις
Μίρκα Παπακωνσταντίνου,
Ρένια Λουιζίδου.
20.15 **ALPHA NEWS**
21.15 Παράδοση κατ' οίκον (Ε)
Ψυχαγωγική μουσική εκπομπή, με τη Βασιλική Χατζηροδόμου.
22.15 Το σόι σου, III - (Ε)
Κωμική σειρά.
23.45 Μετά τα μεσάνυχτα - (Ε)
Εκπομπή με την Ελεονώρα Μελέτη.
01.15 Ταξιδιωτική εκπομπή.
02.15 10η εντολή - (Ε)
Αστυνομική σειρά.
03.15 Στην υγειά μας

CAPITAL ΘΗΛ.: 25577577

07.30 Τηλεαγορά
08.45 Ιπτάμενα φιλάκια
10.30 Ξένη ταινία
12.25 Εφοπιστής με το ζόρι
Ελληνική ταινία.
14.00 Τηλεαγορά
15.10 Εξιλέωση
17.00 Τηλεαγορά
19.00 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
01.20 Open water
Θρίλερ
03.00 Code Name: The cleaner

TV PLUS ΘΗΛ.: 22259000

06.30 Παιδική ζώνη
09.30 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
13.00 Μόνο για σένα - (Ε)
14.00 Express Weekend
16.30 Τηλεαγορά
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
18.45 Ταξίδι γεύσεων - (Ε)
19.20 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
19.40 Ξένη ταινία
21.30 Το ταξίδι της ζωής
22.30 Ξένη ταινία
00.40 Ξένες σειρές
03.25 Video Clips
04.10 Express Weekend - (Ε)

SMILE TV ΘΗΛ.: 25715126

12.00 Oggy & The Cockroaches
13.00 Angels Friends
14.00 Glimmies
15.00 Nonty
15.30 Maya The Bee
16.00 Heidi
16.30 Horseland
17.00 Rabbids, II
17.30 Puppy In My Pocket
18.00 Oggy & The Cockroaches
18.30 The Owl
19.00 Popples
19.30 Glitter Force
20.00 Digimon Fusion
21.00 Pacman
22.00 Super Mario
23.00 Extreme Dino

MOVIES BEST

21.00 Damascus Cover
08.20 Michael Jackson:
Searching For Neverland
10.15 Men Don't Cry
12.00 The Bad Batch
14.00 The Man Who Invented
Christmas
16.00 March Of The Penguins 2
17.30 Happy Family
19.15 The Divine Order
21.00 Damascus Cover
22.45 Overdrive
00.00 Punching Henry
02.00 9/11
03.30 The Bachelors

GREEK CINEMA

22.00 Γοργόνες και μάγκες
05.50 Η θυσία του Αβραάμ
07.25 Ραντεβού στον αέρα
09.05 Το δώλημα
10.45 Είμαι αθώς
12.20 Ο φαντασμένος
14.05 Ο πεθερόληπτος
15.40 Πιάσαμε την καλή
17.05 Πράκτορες 005
εναντίον χρυσόπαδρου
18.35 Ο πρόσφυγας
20.20 Ο ουρανοκατέβατος
22.00 Γοργόνες και μάγκες
23.40 Η περιπεριό
01.20 Δόκτωρ Ζι-Βέγγος

Ημιτελές έργο, ολοκληρωμένη εμπειρία

Το τελευταίο βιβλίο του Ντέιβιντ Φόστερ Γουάλας συνιστά ιδανική εισαγωγή στον τρόπο σκέψης του, ακριβώς επειδή δεν ολοκληρώθηκε

DAVID FOSTER WALLACE
Ο χλομός βασιλιάς
μτφρ. Γιώργος Κυριαζής
εκδ. Κέδρος, 2018, **σελ.** 600

Του **ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΖΩΓΡΑΦΑΚΗ**

Οποιος έχει στοιχειώδη εμπειρία από τα έργα του Ντέιβιντ Φόστερ Γουάλας θα έχει ήδη συνειδητοποιήσει ότι δεν χαρακτηρίζονται ακριβώς από γραμμικότητα και ευσύνοπτη τάξη. Το πρώτο του μυθιστόρημα, «Η σκούπα και το σύστημα», τελειώνει στη μέση μιας πρότασης. Το δεύτερο, το ακόμη αμετάφραστο στα ελληνικά «Infinite Jest», συνιστά άσκηση υπομονής και ανοχής, και η αλήθεια είναι ότι αφήνει αρκετά νήματα σκέψης στον αέρα. Ο,τι κι αν πούμε όμως, ένα είναι σίγουρο: τα μυθιστορήματα αυτά είναι ολοκληρωμένα. Ο συγγραφέας δηλαδή, τεχννέντως, τους έχει προσδώσει τη μορφή που έχουμε εμείς στα χέρια μας. «Ο χλομός βασιλιάς» –στην εξαιρετική μετάφραση του Γιώργου Κυριαζή– όμως είναι ένα ημιτελές έργο. Και ως τέτοιο δεν θα μπορούσε ποτέ να αντιμετωπιστεί ως ολοκληρωμένο μυθιστόρημα. Κάτι τέτοιο θα ήταν άδικο τόσο απέναντι στο ημιτελές όσο και απέναντι στα άλλα δύο που είχαν την τύχη να πάρουν την έγκριση του δημιουργού τους. Με αυτά κατά του λοιπόν, θα διατυπώσω μερικές σκέψεις για να επιστημάνω ότι αυτό το «ημιτελές» του «Χλομού βασιλιά» έχει, τελικά, για εμάς τους αναγνώστες, πέρα από τις προφανείς αρνητικές, και απρόσμενες θετικές συνέπειες.

Γνωρίζοντας ότι ένα βιβλίο δεν ολοκληρώθηκε ποτέ, απελευθερώνεσαι αμέσως από το βάρος της καθολικής κατανόησής του. Η ερώτηση «τι θέλει να πει ο συγγραφέας;» καθίσταται αδόκιμη, χωρίς αυτό βέβαια να σημαίνει ότι δεν συνεχίζουμε να την απευθύνουμε στον εαυτό μας. Αλλά την απευθύνουμε έχοντας επίγνωση πια ότι η ερώτηση έχει χάσει κάτι από τη βαρύτητά της. Ετσι, όπως στεκόμαστε απέναντι σε ένα μυθιστόρημα που έχει σε μεγάλο βαθμό συναρμολογηθεί από τον επιμελητή Μάικλ Πιτς, είμαστε ελεύθεροι να απολαύσουμε την πρόζα του Γουάλας σε όλο της το μεγαλείο. Το βιβλίο, που μπορεί να διαβαστεί ως συλλογή διηγημάτων που μοιράζονται κοινή θεματολογία και νοηματικό ορίζοντα, περιέχει εξαιρετικά κείμενα (όπως τα κεφάλαια 6, 22, και 46) που από μόνα τους φέρουν τη σφραγίδα της μεγάλης λογοτεχνίας. Επιμένω όμως ότι η απαγκίστρωση από την «καταδυνάστευση» επιβολής καθολικού νοήματος είναι

Ο Ντέιβιντ Φόστερ Γουάλας παραμένει αενάως εγκλωβισμένος στην αποφασιστικότητα της αποχώρησής του (αυτοκτόνησε το 2008) και εγκιβωτισμένος στην αναποφασιστικότητα του «Χλομού βασιλιά», αυτού του τόσο ρεαλιστικού έργου του.

Η απαγκίστρωση από την «καταδυνάστευση» επιβολής καθολικού νοήματος είναι αυτή που επιτρέπει στο κείμενο να πάλλεται με ζηλευτή ζωντάνια.

αυτή που επιτρέπει στο κείμενο να πάλλεται με ζηλευτή ζωντάνια. Ζωντάνια που δεν είναι άλλη από μια φλεγόμενη από ζωή πραγματικότητα, που ενδημεί σταθερά μέσα σε αυτό το τώρα του κείμενου.

Στη γραφή του Γουάλας –αυτή την ακόρεστα διακλαδιζόμενη ψιλάφηση του χωροχρονικού γίγνεσθαι– βρίσκονται εγκιβωτισμένες η χάρη και η περιεκτικότητα του νοήματος όλων αυτών των θραυσμάτων που έφτασαν στα χέρια μας. «Φαίνεται ότι η ευτυχία –η δευτερόλεπτο με το δευτερόλεπτο χαρά συν ευγνωμοσύνη προς το δώρο του να είσαι ζωντανός, να έχεις συνείδηση– βρίσκεται στην άλλη πλευ-

ρά της συντριπτικής, εξοντωτικής πλύξης» (σ. 595), θα μας πει ο συγγραφέας σε μία από τις σημειώσεις του που βρίσκονται συνημμένες στο τέλος του βιβλίου. Το μυθιστόρημα, υποστηρίζω, πραγματώνεται «δευτερόλεπτο με δευτερόλεπτο» του χρόνου που του αφιερώνουμε. Αν το κείμενο επαναλαμβάνει κάποια σημεία ή, εντρυφεί με εμμονή στα λογιστικά της φορολογικής υπηρεσίας για να γίνει σκόπιμα βαρετό, αποτυγχάνει οικτρά γιατί μας σπρώχνει διαρκώς στην αναζήτηση εκείνων των βαθύτερων κινήτρων του συγγραφέα πίσω από αυτές του τις πράξεις.

Η φόρμα του βαρετού

Είναι άραγε η απλοϊκή εμμονή του να καταστεί κατανοητός ή, η απόπειρά του να προσδώσει στο κείμενο εκείνα τα στοιχεία της φόρμας του βαρετού που διακαώς επιθυμεί να εξερευνήσει; Η απάντηση, όταν η ερώτηση στρέφεται προς έναν συγγραφέα του διαμετρήματος του Γουάλας, είναι εύκολη. Ο συγγραφέας επιθυμεί να εξερευνήσει τη φόρμα του βαρετού για

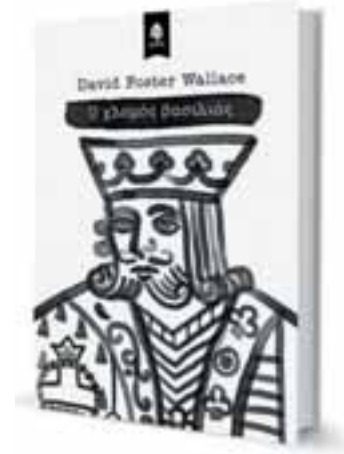
να δείξει γιατί [...] το δώρο του να είσαι ζωντανός, να έχεις συνείδηση – βρίσκεται στην άλλη πλευρά της συντριπτικής, εξοντωτικής πλύξης». Το τελικό προϊόν, πιθανότατα, αν ο Γουάλας είχε ζήσει για να ολοκληρώσει το μυθιστόρημα, θα ήταν φόρμα όχι απλώς ως μορφολογική απεικόνιση του περιεχομένου αλλά φόρμα ως αυτό καθαυτό το έργο.

Θα σας κουράσω με μια εικασία: το βιβλίο στην παρούσα μορφή του συνιστά ιδανική εισαγωγή στον τρόπο σκέψης του Γουάλας για τον πολύ απλό λόγο ότι δεν συνιστά αυθεντική σκέψη του. Δεν είναι το ολοκληρωμένο, στιλβωμένο προϊόν που ο συγγραφέας στην αναμενόμενη προσπάθειά του να ξεπεράσει τον πρότερο καλλιτεχνικό εαυτό του θα του προσέδιδε, ίσως, χαρακτήρα πιο ελλειπτικό και δύσβατο (ο ίδιος ο Γουάλας, για παράδειγμα, είναι και δεν είναι παρών ως ήρωας στο ίδιο το μυθιστόρημα). «Ο χλομός βασιλιάς» δεν είναι το βιβλίο που ζητάει την υπέρβαση από τον αναγνώστη για να το προσεγγίσει. Είναι βιβλίο ανοικτό και προσβάσιμο γιατί ο δημιουργός

Προσφέρει μια λαθραία, ηδονοθηρική ματιά σε κάτι που δεν θα δικαιούμασταν ποτέ να διαβάσουμε αν ο Γουάλας είχε ζήσει για να ολοκληρώσει το έργο του.

του δεν πρόλαβε να του προσδώσει τη στόφα που θα συνιστούσε απόπειρα υπερπήδησης του υπολοίπου Γουάλας-ικού ορίζοντα. Ο συγγραφέας, δηλαδή, δεν πρόλαβε να αποπειραθεί να ξεπεράσει αξιακά τα άλλα δύο μυθιστορήματά του που προηγήθηκαν.

Διαβάζοντας, σε πολλά σημεία, απόρρησα με την ευθύτητα και τη διαύγεια των συλλογισμών που έτειναν προς το κυρίαρχο νόημα. Απόρρησα, μόνο και μόνο για να υπενθυμίσω στον εαυτό μου ότι αυτό που κρατάμε στα χέρια μας είναι η διαδρομή προς το τελικό στυλ Γουάλας. Αυτό που κρατάμε στα χέρια μας είναι, αν θέλετε, το

Το βιβλίο μπορεί να διαβαστεί ως συλλογή διηγημάτων που μοιράζονται κοινή θεματολογία και νοηματικό ορίζοντα.

ισοδύναμο αυτών των κομματιών που ο μπορξικός Πιερ Μενάρ κατέστρεψε πριν μας δώσει τον δικό του Δον Κιχώτη, που είναι βέβαια πανομοιότυπος με τον Δον Κιχώτη του Θερβάντες. Και αυτό συνιστά ένα σπάνιο δώρο για τον λάτρη της λογοτεχνίας, γιατί προσφέρει μια λαθραία, ηδονοθηρική ματιά σε κάτι που δεν θα δικαιούμασταν ποτέ να διαβάσουμε αν ο Γουάλας είχε ζήσει για να ολοκληρώσει το έργο του.

«Καθρέφτης της ζωής»

Υπάρχει μέσα στο βιβλίο ένα απόσπασμα όπου ένας χαρακτήρας αναφέρει την επιθυμία του να συγγράψει ένα θεατρικό έργο: «Θα ήταν ένα εντελώς αληθινό έργο, καθρέφτης της ζωής. Θα ήταν αδύνατον να ανέβει σε σκηνή, αυτό θα ήταν το βασικό χαρακτηριστικό του», γράφει ο Γουάλας. Και το έργο είναι ένας άνθρωπος που κάθεται σε ένα γραφείο και εξετάζει έντυπα της φορολογικής υπηρεσίας μέχρι που το κοινό σιγά σιγά βαριέται και αποχωρεί από το θέατρο. «Μετά, αφού έχει φύγει όλο το κοινό, μπορεί να ξεκινήσει η πραγματική δράση του έργου. [...] Μόνο που δεν κατάφερα ποτέ να αποφασίσω ποια ακριβώς θα ήταν η δράση, αν υπήρχε δράση, εφόσον θα επρόκειτο για ρεαλιστικό έργο» (σ. 129), γράφει ο Γουάλας. Το κοινό στη δική μας ζωή –είτε το συνειδητοποιούμε είτε όχι– είμαστε κυρίως εμείς. Όταν λοιπόν ο Γουάλας αποχώρησε, έδωσε το έναυσμα για να ξεκινήσει η δράση στο συγκεκριμένο έργο του. Μόνο που αυτή η δράση, δυστυχώς, είναι πια μόνο για εμάς. Εκείνος παραμένει αενάως εγκλωβισμένος στην αποφασιστικότητα της αποχώρησής του και εγκιβωτισμένος στην αναποφασιστικότητα αυτού του τόσο ρεαλιστικού έργου του.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του **ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ**

Αντικατοπτρισμοί των αξιών του Μπάουχαους στη μουσική

Μουσική και πολιτική, μουσική και τέχνη, μουσική και κοινωνία είναι μονάχα μερικές από τις θεματικές ενότητες που έχουν διερευνηθεί αρκετά κατά τις τελευταίες δεκαετίες κι έχουν δώσει ενδιαφέρουσες σχετική βιβλιογραφία όπως επίσης πχογραφήσεις. Σε άλλες χώρες. Στη δική μας, ακόμα παραμένουν λίγοι εκείνοι που αντιλαμβάνονται τη μουσική ως κομμάτι της εξέλιξης μιας κοινωνίας, στενά συνυφασμένη με τις κοινωνικοπολιτικές εξελίξεις και όχι ως αυτόνομη τέχνη. Ένας από τους λίγους είναι ο Ανδρέας Γιακουμακάτος, καθηγητής Ιστορίας, Κριτικής Ανάλυσης και Θεωρίας της Αρχιτεκτονικής στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, αρχιτέκτων αλλά και ευρυμαθής φιλόμουσος. Δεν εκπλήσσει, επομένως, που ως διοργανωτής του διεθνούς συνεδρίου «Το Μπάουχαους και η Ελλάδα», το οποίο πραγματοποιήθηκε από τις

30 Μαΐου έως την 1η Ιουνίου στην Αθήνα, προγραμμάτισε τρεις μουσικές βραδιές με θέμα «Μουσική και Μπάουχαους», λαμβάνοντας ως αφετηρία συναυλίες οι οποίες είχαν πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο της έκθεσης του Μπάουχαους στη Βαϊμάρη το 1923. Στόχος ήταν να αναδειχθεί ο τρόπος με τον οποίο οι ίδιες ιδέες επέδρα-

Στόχος της συναυλίας ήταν να φανούν οι κοινοί ιδεολογικοί άξονες σε έργα μουσικής και αρχιτεκτονικής.

σαν στη μουσική τέχνη και στην αρχιτεκτονική.

Η ανάγκη ανανέωσης του λεξιλογίου στις αρχές του 20ού αιώνα, σε σχέση με το σημείο στο οποίο

Μαργαρίτη και Παλνός (πίانو) ερμήνευσαν τραγούδια από τον κύκλο «Η ζωή της Παρθένου» του Χίντεμτ.

είχαν οδηγηθεί τα πράγματα στα τέλη του 19ου, ήταν κοινή σε αρχιτεκτονική και μουσική. Ανεικονικότητα στη ζωγραφική και ατονικότητα στη μουσική είναι

δύο από τις παράλληλες διεξόδους που αναζητήθηκαν. Ο Γερμανός Πάουλ Χίντεμτ, ο οποίος τη δεκαετία του 1920 αναδείχθηκε σε έναν από τους κύριους εκφραστές

της «Νέας Αντικειμενικότητας» στη μουσική, υπήρξε από τους πρωτοπόρους του μουσικού μοντερνισμού. Το 1923 συνέθεσε τον κύκλο «Η ζωή της Παρθένου» μελοποιώντας για φωνή και πιάνο 15 τραγούδια του Ράινερ Μαρία Ρίλκε. Πρόκειται για έναν από τους πιο ενδιαφέροντες κύκλους τραγουδιών του 20ού αιώνα, καθώς τα ποιήματα προσφέρουν την ευκαιρία για μικρογραφίες που εναλλάσσουν τη λυρική διάθεση με τις έντονα δραματικές εντάσεις.

Στις 30 Μαΐου στο αμφιθέατρο του Μουσείου Μπενάκη η υψίφωνος Μυροίνη Μαργαρίτη και ο πανίστας Απόστολος Παλνός ερμήνευσαν έντεκα από αυτές. Η Μαργαρίτη, μία από τις λίγες τραγουδίστριες με μεγάλο εύρος ρεπερτορίου, διαθέτει την απαραίτητη φωνή για το συγκεκριμένο είδος, φωτεινή, ευέλικτη και κυρί-

ως τονικά ακριβή. Είναι κανείς ευγνώμων που παίζει στον κόπο να μάθει ένα ρεπερτόριο που σπάνια θα της ξαναζητηθεί. Η παραπέρα εμβάθυνση σε μουσική και κείμενο θα έδινε ενδεχομένως μεγαλύτερη ποικιλία στον πλόχρωμα, άρα και μεγαλύτερη εκφραστικότητα στο αποτέλεσμα, ωστόσο και από μόνη της η «ζωντανή» ακρόαση παραμένει θετική εμπειρία.

Νωρίτερα, ο Παλνός είχε ερμηνεύσει το έργο «Πρελούδιο και σπουδή με αρπίσματα» του Φερνάντο Μπουζόνι, που είχε πρωτοπαρουσιαστεί το 1923 στη Βαϊμάρη, στο πλαίσιο της έκθεσης του Μπάουχαους. Η γνωστή δεξιοτεχνική άνεση του πιανίστα και η μουσικότητα του ανέδειξαν τις αρετές μιας τεχνικά απαιτητικής σύνθεσης, η οποία στυλιστικά ισορροπεί ανάμεσα στον 19ο και στον 20ό αιώνα, χωρίς όμως να έχει καταλήξει σε διακριτή ταυτότητα.

FANEROMENI 19

ΙΟΥΝΙΟΣ / ΙΟΥΛΙΟΣ / ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ / ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

Πολιτιστική μας
στέγη, ο ουρανός

Είσοδος Ελεύθερη

*Τα βράδια των εκδηλώσεων, τα μουσεία και οι εκθέσεις
του Πολιτιστικού θα είναι ανοικτά μέχρι τα μεσάνυχτα.*

Φανερωμένis 86-90, Παλιά Λευκωσία
www.boccf.org / [f](#): boccf / [i](#): boccf
T: +357 22 128 157

Πολιτιστικό Ίδρυμα
Τράπεζας Κύπρου

Τράπεζα Κύπρου

